

**CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKÇE
PROGRAMLARINDA
YAZIM EĞİTİMİ**

Ezgi DADAŞ
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Celal DEMİR
Nisan, 2020
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKÇE
PROGRAMLARINDA YAZIM EĞİTİMİ

Hazırlayan

Ezgi DADAŞ

Danışman

Prof. Dr. Celal DEMİR

AFYONKARAHİSAR 2020

Bu Tez Çalışması; “Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Proje Araştırmaları Koordinasyon Birimi’nce Desteklenmiştir. Proje No: “18.SOS.BİL.04”

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Cumhuriyet Dönemi Türkçe Programlarında Yazım Eğitimi**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2020

İmza

Ezgi DADAŞ

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Celal DEMİR
Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Erdoğan BOZ
: Dr. Öğr. Üyesi Bayram ÇETİNKAYA

İmza

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi DADAŞ' ın “Cumhuriyet Dönemi Türkçe Programlarında Yazım Eğitimi” başlıklı tezi, 15.04.2020 tarihinde saat 14:00’ de Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği’ nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ( ) oy birliği – ( ) oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

ÖZET

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKÇE PROGRAMLARINDA YAZIM EĞİTİMİ

Ezgi DADAŞ

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Nisan, 2020

Danışmanı: Prof. Dr. Celal DEMİR

Her dilin yazılı anlatımında düzeni, birliği sağlamak amacıyla çeşitli kurallar bulunur ve bu kurallar söz konusu dilin yazım (imla) sistemini oluşturur. Yazım eğitimi, bireylere kelimelerin doğru yazımını öğretmek ve noktalama işaretlerini doğru, amaca uygun bir şekilde kullanma alışkanlığı kazandırmak amacıyla verilmektedir. Türkçe dersi öğretim programlarının birçoğunda yazım ve noktalama konusu, çeşitli açıklamalarla verilmiş olsa da programların içeriği incelendiğinde yazım eğitimine dair verilmiş açıklamaların diğer öğrenme alanlarına göre hem daha az hem de ayrıntıdan uzak olduğu görülür. Yazım ve noktalama konusu ile ilgili olarak Türkçe dersi öğretim programlarında yer alan amaçlar, kazanımlar ve açıklamalar ise öğrencilerin anlama/kavrama düzeyine uygun bir şekilde düzenlenmemiştir.

Bu çalışmada, 1924 yılından 2018 yılına kadar hazırlanmış Türkçe dersi öğretim programlarının, yazım eğitimi ile özellikleri üzerinde durulmuştur ve bu programlar içerik yönünden değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yazım, yazım eğitimi, yazım kuralları ve noktalama işaretleri, Cumhuriyet dönemi Türkçe öğretim programlarında yazım eğitimi

ABSTRACT

SPELLING EDUCATION IN TURKISH PROGRAMS OF REPUBLIC PERIOD

Ezgi DADAŞ

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH EDUCATION

April, 2020

Advisor: Prof. Dr. Celal DEMİR

There are various rules in order to ensure order and unity in the written expression of each language and these rules form the spelling system of the language in question. Spelling education is given to teach individuals the correct spelling of words and to give the habit of using punctuation marks correctly and appropriately. Although the subject of spelling and punctuation is given with various explanations in most of the Turkish curriculum, When the content of the programs is examined, it is seen that the explanations about spelling education are less than the other learning areas and they are far from details. The objectives, acquisitions and explanations in the Turkish curriculum related to spelling and punctuation are not arranged in accordance with the level of understanding / comprehension of the students.

In this study, the spelling education and the features of the Turkish course teaching programs prepared from 1924 to 2018 were emphasized and these programs were evaluated in terms of content.

Keywords: Spelling, spelling education, spelling rules and punctuation marks, spelling education in Turkish curriculum in the Republican period

ÖN SÖZ

Yazım (imla) bir dilde bulunan kelimelerin, standartları önceden belirlenmiş kurallara göre yazıda gösterilme biçimidir. “Duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlenin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere noktalama işaretleri kullanılır” (TDK, 2012: 27).

Yazıda birliğin sağlanması ve iletişimin doğru bir şekilde gerçekleşebilmesi için bireylerin yazım bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Yazım bilgisi, öğrencilerin eğitim hayatlarına doğrudan etki eder. Yazım bilgisine sahip olmayan öğrencilerin yalnızca Türkçe dersinde değil, diğer derslerde de başarı göstermesi beklenemez. Çünkü yanlış yazım ve yanlış noktalama kullanımı, anlama ve anlatma becerilerinin gelişmesine engel olur. Bir metnin içeriği güzel bir şekilde hazırlanmış olsa dahi, yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat edilmeden hazırlanmışsa bu metin okuyucusunda iyi bir izlenim bırakmaz. Yazım eğitimi, kişinin yazısına olan özenini, hem de dile olan saygısını artırır. Yazım ve noktalama konusunda yapılan birçok araştırmanın sonucuna göre öğrenciler, yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini uygulama becerilerinde yetersiz kalmışlardır. Dolayısıyla, ilk ve ortaöğretim seviyesinde bulunan öğrencilerin yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini öğrenmeleri konusunda yaşadıkları sorunların tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınması önem kazanmaktadır. Bu çalışmada Cumhuriyet dönemi Türkçe programlarında, yazım eğitiminin nasıl planlandığı üzerinde durulmuştur. Elde edilen sonuçlar yorumlanarak yeni öneriler getirilmiştir.

Bu araştırmanın konusu, çalışmanın yönlendirilmesi, sonuçların değerlendirilmesi ve yazımı aşamasında yapmış olduğu büyük katkılardan dolayı tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Celal Demir’e, öneri ve yardımlarını gördüğüm Sayın Dr. Erhan Akdağ’a ve araştırma boyunca maddi, manevi desteklerinden dolayı sevgili annem, babam ve kardeşime teşekkür ederim.

Ezgi DADAŞ
2020, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. DİL VE DİL ÖĞRETİMİ.....	7
2. DİL VE İLETİŞİM	8
3. YAZI.....	9
4. YAZIM VE YAZIM KURALLARI.....	9
5. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YAZIM/İMLA KILAVUZLARIMIZ VE YAZIM KILAVUZLARINDA GÖRÜLEN DEĞİŞİKLİKLER, EKSİKLİKLER	12
6. NOKTALAMA İŞARETLERİ	14
7. YAZMA ÖĞRETİMİ	16
7.1. YAZMA ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI.....	16
7.2. YAZMA ÖĞRETİMİNDE GELİŞTİRİLECEK TEMEL YETERLİLİKLER...17	17
7.3. YAZMA EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİ GELİŞİMİNE KATKILARI.....	18
8. YAZIM EĞİTİMİ	19
8.1. YAZIM EĞİTİMİNDE DÜZELTME ÇALIŞMALARI.....	24
8.2. YAZIM EĞİTİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	25
8.3. YAZIM EĞİTİMİNİN SORUNLARI.....	26
8.4. YAZIM EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK STRATEJİ YÖNTEM ve TEKNİKLER.....	27
8.5. YAZIM EĞİTİMİNDE UYGULANABİLECEK ETKİNLİKLER	29

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ

1. CUMHURİYETTEN ÖNCE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ	33
1.1. BAŞLANGICINDAN TANZİMAT'A KADAR TÜRKÇE ÖĞRETİMİ.....	33
1.2. TANZİMAT VE II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ	33
1.3. CUMHURİYET DÖNEMİNDE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ.....	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

1. CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA YAZIM EĞİTİMİ	56
1.1. 1340 (1924) İLK MEKTEP TÜRKÇE MÜFREDAT PROGRAMI.....	57
1.2. 1926 İLK MEKTEP TÜRKÇE MÜFREDAT PROGRAMI.....	59
1.3. 1930 İLK MEKTEP TÜRKÇE MÜFREDAT PROGRAMI.....	63
1.4. 1936 İLKOKUL TÜRKÇE PROGRAMI	65
1.5. 1948 İLKOKUL TÜRKÇE PROGRAMI	70
1.6. 1968 İLKOKUL TÜRKÇE PROGRAMI	78
1.7. 1924 LİSE BİRİNCİ DEVRE MÜFREDAT PROGRAMI.....	87
1.8. 1927 ORTAMEKTEP TÜRKÇE PROGRAMI	88
1.9. 1929 ORTAMEKTEP TÜRKÇE PROGRAMI	88
1.10. 1931-1932 DERS SENESİ TADİLATI TÜRKÇE PROGRAMI	90
1.11. 1938 ORTAOKUL TÜRKÇE PROGRAMI	92
1.12. 1949 ORTAOKUL TÜRKÇE PROGRAMI	92
1.13. 1962 ORTAOKUL TÜRKÇE PROGRAMI	99
1.14. 1981 TEMEL EĞİTİM OKULLARI TÜRKÇE EĞİTİM PROGRAMI	102
1.15. 1997 İLKÖĞRETİM OKULU TÜRKÇE EĞİTİMİ YAZI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI.....	111
1.16. 2005 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	113
1.17. 2015 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	133
1.18. 2018 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	143
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	151
KAYNAKÇA.....	156
EKLER DİZİNİ	158
ÖZGEÇMİŞ	174

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

1. PROBLEM DURUMU

Bir dilde duygular, düşünceler ve istekler sözlü ve yazılı anlatımlar aracılığı ile aktarılabilir. Sözlü anlatımda anlatılmak istenen düşünceler, hissettirmek istenen duygular jest ve mimik gibi unsurlar yardımıyla karşı tarafa aktarılabilir. Yazılı anlatımda ise jest ve mimik gibi unsurları kullanmamız mümkün değildir. İşte bu noktada yazılı anlatımda kullandığımız noktalama işaretleri bir metindeki duyguyu, coşkuyu ve heyecanı aktarmaya yardımcı olur.

Bir yazılı metindeki mesajın doğru aktarılabilmesi için okuyucunun metni doğru anlaması gerekmektedir. Yazılı bir metnin doğru anlaşılmasını sağlayacak en önemli unsurların başında yazım kuralları ve noktalama işaretleri gelir. Noktalama işaretleri, bir metinde yer alan mesajın daha doğru anlaşılmasını sağlayan işaretlerdir. Noktalama işaretleri, metni oluşturan kişinin kendisini eksiksiz ve doğru ifade etmesini sağlarken, okuyucu için de metindeki iletilen mesajın daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır.

Noktalama işaretlerinin bulunmadığı metinlerde anlam bulanıklığı vardır. Yazım kuralları ve noktalama işaretleri anlamın aydınlığa kavuşmasını, okumanın düzenli olmasını sağlar.

İmlaya dikkat ederek yazmak, gelişmiş bir kültürün göstergesidir. Yalnızca Türkçe öğretmenlerinin değil, tüm branş öğretmenlerinin ve bu dili kullanan tüm bireylerin imla konusuna dikkatli bir şekilde yaklaşması, bu konu üzerinde düşünmesi gerekmektedir.

Yahya Kemal Beyatlı'nın imla ile ilgili şu sözü oldukça önemlidir:

“İmlâmımız, lisânımız düzelince, lisânımız da kafamız düzelince düzelecek, çünkü o da ancak onlar kadar bozuktur, fazla değil!” (Ataoğlu, 2019:5).

Ana dili öğretiminde başarıya ulaşmak için Türkçe dersi öğretim programlarının güzel ve nitelikli bir şekilde hazırlanmış olması gerekmektedir. Cumhuriyet döneminde, diğer alanlarda olduğu gibi Türkçe Eğitimi alanında da birçok öğretim programı hazırlanmıştır. Yazım eğitimi alanı da birbirinden pek çok farklı kazanım ve uygulama ile öğretim programlarında verilmeye çalışılmıştır. Fakat uygulamaların birçoğunda ciddi hatalar tespit edilmiştir.

Hazırlanan programlar incelendiğinde yazım eğitimi alanı, çoğunlukla yazma ve dil bilgisi öğrenme alanları altında az da olsa okuma öğrenme alanı altında programlarda yer almıştır. Yazım eğitimi alanı ise öğrenme alanı olarak birçok Türkçe öğretim programında yer almamıştır.

Öğretim programlarının birçoğunda yazım eğitimi ile ilgili verilmiş kazanımlar, sınıf kademeleri gözetilmeden hazırlanmıştır. Öğretim programlarında, yazım eğitimi alanının hangi kademede verilmesinin uygun olacağı konusu üzerinde ise ortak bir düşünceye varılamamıştır.

Yazım eğitimi alanında görülen bu eksiklikler bu konuda bir çalışma yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu çalışmada, Cumhuriyet döneminde hazırlanmış öğretim programlarında, yazım eğitimi alanının nasıl ele alındığı araştırılmış olup yazım eğitimiyle ilgili eksikliklerin giderilmesine yönelik çözümler sunulmuştur. Bu çalışmada, 1924 yılından 2018 yılına kadar hazırlanmış olan 18 tane ilkökul ve ortaokul Türkçe ders programı incelenmiştir.

2. PROBLEM CÜMLESİ

Cumhuriyet dönemi Türkçe öğretim programlarında yazım ve noktalama konusu nasıl ele alınmıştır?

1.1. Alt Problemler

1. Yazma eğitimi nedir?
2. Yazım eğitimi nedir?
3. Yazım eğitimi alanının yazma eğitimi ile bir ilişkisi var mıdır?
4. Türkçe öğretim programlarının tarihsel gelişimi nasıldır?
5. Cumhuriyet dönemi Türkçe öğretim programlarında yazım eğitiminin içeriği nasıldır?
6. Türkçe öğretim programlarında yazım eğitimi alanının öğrenme alanları altındaki görünümleri nasıldır?
7. Türkçe öğretim programlarında yazım eğitimi ile ilgili yer alan uygulamalar yeterli midir?
8. Cumhuriyet döneminde, ilkökul kademesi için hazırlanmış Türkçe öğretim programlarının, *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı* ile açıklamaları bakımından benzer yönleri nelerdir?

3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada, Cumhuriyet dönemi Türkçe öğretim programlarında yazım eğitimi konusunun nasıl planlandığı araştırılmıştır ve uygulamada olan *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı* ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Öğrencilerin öğrenim hayatlarında başarılı olmaları için ana dillerini kullanabilme becerilerine sahip olmaları gerekir. Bu sebeple öğrencilerin dili kullanma becerilerinin istenilen düzeye getirilmesi hedeflenmektedir.

Okullarda öğretmen ile öğrencinin iletişim hâlinde olmasını sağlayan araç dildir. Öğretmen ve öğrenci arasındaki soru sorma, soru cevaplama, konuşma, okuma gibi etkinlikler ancak dil ile gerçekleşebilir. Bu sebeple eğitim öğretim süreci boyunca dil öğretimi eğitim alanındaki çalışmaların en önemli konuları arasında olmuştur.

Dil eğitiminde okulların ve öğretmenlerin büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Dil eğitiminin sistemli bir şekilde yapılması için ise öğretim programları büyük önem taşımaktadır.

Programların geliştirilmesi, eksikliklerin giderilmesi, program üzerinde yapılan değişiklikler öğretimin kalitesini artırması açısından önemli noktalardır. Ancak öğretim programlarından üst düzeyde verim alınabilmesi için belirli bir sistemin de oturmuş olması gereklidir. Yazım eğitimiyle ilgili yapılan uygulamalar incelendiğinde öğretim programlarının uygulamaları arasında çelişkiler bulunduğu tespit edilmiştir. Mesela 2005 programının, ikinci sınıf programında öğretilmesi hedeflenen eğik çizgi işaretinin 2015 programında yer almadığı görülmüştür. 2015 programında bu sınıf düzeyi için yer alan ünlem işaretinin ise 2005 programında yer almadığı görülmüştür. Yazım ve noktalama konusunun bazı programlarda ilkokulda öğretilmesi uygun görülmüşken, bazı programlarda ise ortaokulda öğretilmesi uygun görülmüştür. Programlarda, yazım ve noktalama konusunun öğretilmesi amacı ile bir öğrenme alanı oluşturulmamıştır.

4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yazma, kişinin duygu ve düşüncelerini, yaşadıklarını, hissettiklerini belirli bir plana bağlı olarak yazılı olarak ifade etmesidir. Yazma öğretiminin temel amacı, öğrencinin yazı dilinin sistemli ve düzenli bir hâle gelmesini sağlayıp öğrenciye yazma becerisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Öğrencilerin yazı dilinin bir sisteme oturtulabilmesi için yazım ve noktalama kuralları konusuna önem verilmesi ve bu konunun doğru uygulamalarla öğretilmesi gerekmektedir.

Ancak yazım ve noktalama yanlışları, bugün çok sık karşılaşılan bir dil sorunu olmaya devam etmektedir. Bu durumun sebeplerinin başında yazım ve noktalama konusuna yeterince önemin verilmemesi ve öğretim programlarında bu alanın yetersiz ve yanlış uygulamalarla ele alınması gelmektedir.

Bu çalışma, öğretim programlarında bulunan bu alandaki eksiklikleri ve uygulama hatalarını ortaya koyup yazım ve noktalama konusuna dikkat çekmesi açısından ve konu ile ilgili sorunlara çeşitli çözüm önerileri getirmesi açısından önemlidir. Çalışmanın bu alanda yapılan ilk çalışma olarak Türkçe öğretimine önemli katkılar sağlaması ve daha sonra yapılacak çalışmalar için bir örnek teşkil etmesi ümit edilmektedir.

5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma, 1924'ten 2018'e kadar ilkokul ve ortaokullarda uygulanmış olan toplam 18 tane Türkçe öğretim programının yazım eğitimi bakımından incelenmesiyle sınırlandırılmıştır.

6. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modeli “araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde ‘gözleyip’ belirleyebilmektir” (Karasar, 2012: 77).

7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmamızın başlıca kaynağını, Cumhuriyet Dönemi'nde ilköğretim birinci kademe/ilköğretim ve ilköğretim ikinci kademe/ortaöğretim için hazırlanmış Türkçe dersi öğretim programları oluşturmaktadır. Ayrıca bu araştırmada, yazım eğitimi alanı ile ilgili olarak hazırlanmış kitaplardan, makalelerden ve tezlerden de faydalanılmıştır.

Çalışmamızda ilk önce ilköğretim ve ortaöğretim için yazılmış tüm öğretim programları tespit edilmiştir. Daha sonra bu öğretim programlarına yönelik yazılmış kaynaklar tespit edilmiştir. Tespit edilen programlar ve kaynaklar incelendikten sonra öğretim programları yazım eğitimi bakımından değerlendirilerek çalışma oluşturulmuştur.

8. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmamızın çalışma evrenini, 1924'ten 2018 yılına kadar ilkokullarda ve ortaokullarda uygulanmış olan Türkçe ders programları oluşturmaktadır. Çalışmamızda, bu zaman aralığında kullanılmış olan 18 adet Türkçe ders programının yazım eğitimi ile ilgili içeriği üzerinde durulmuştur.

Ayrıca araştırmamızda, Cumhuriyet Döneminde Türkçe Öğretimi başlığı altında, yazım ve noktalama konusu ile birlikte diğer öğrenme alanlarına yönelik bilgiler de genel bir şekilde yer almıştır.

9. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Araştırmamızın verileri kaynak taraması yoluyla elde edilmiştir. Bu verilerle, programların yazım eğitimi alanları ve bu alana yönelik verilmiş amaçları, kazanımları, açıklamaları, değerlendirilmiştir. Bu programların yazım eğitimi alanına olan yaklaşımlarını ve uygulamalarını tespit etmek amacıyla belirli bir plân dâhilinde programlar incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Programlar, yazım ve noktalama konusunu ele alışları bakımından karşılaştırılmıştır, programların benzer ve farklı yönleri ele alınarak tespitler yapılmıştır. Ayrıca öğrenme alanları altında yer alan açıklamalardan yola çıkılarak sınıf kademeleri arasında da karşılaştırmalar yapılarak tespitler yapılmıştır.

10. VERİ ANALİZ YÖNTEMİ

Bu çalışmada, on sekiz adet Türkçe dersi öğretim programı incelenmiştir. Bu öğretim programlarının özellikle de yazım eğitimi alanlarının özellikleri incelenmiştir.

Çalışmamızın temelini oluşturan programlar, yazım eğitimi açısından incelenirken şu noktalara dikkat edilmiştir:

1. Programların genel özellikleri yorumlanmıştır.
2. Yazım eğitiminin, öğrenme alanı olarak ele alındığı programlar belirlenmiştir. Bununla birlikte yazım eğitiminin hangi öğrenme alanları altında yer aldığı da tespit edilmiştir.
3. Programların amaçları, açıklamaları ve kazanımları okunarak yazım eğitimi ile alakalı amaçlar, açıklamalar ve kazanımlar incelenmiştir.
4. Programlarda yer alan yazım ve noktalama konusundaki davranış ve kazanımlar belirlenmiştir.

5. Programlarda, yazım eğitimi ile ilgili verilmiş kazanımlar ve açıklamalar incelenmiştir ve hem programlar arasında hem de sınıf kademeleri arasında yöntem ve uygulamalar bakımından karşılaştırmalar yapılmıştır.
6. Taramalar sonucunda elde edilen sonuçlar önce program düzeyinde daha sonra da genel olarak değerlendirilmiş, literatür bilgileri ve Türkçe öğretim programlarından yola çıkılarak edinilen deneyimler ışığında bir sonuca varılmıştır.

Bu tez, üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. İkinci bölümde, Türkçe öğretim programlarının tarihsel gelişimi ortaya konmuştur. Üçüncü bölümde ise Cumhuriyet dönemi Türkçe öğretim programlarında yazım eğitimi konusu yer almıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. DİL VE DİL ÖĞRETİMİ

Dil, duygu, düşünce ve isteklerin aktarılması, insanlar arasındaki iletişimi sağlamak için kullanılan bir sistemdir. Tüm diller, zamanla gelişip değişime uğramışlardır. Diller, kendi ihtiyaçları doğrultusunda başka dillerle alışveriş hâlindeyler ve onlardan sesler, kelimeler, deyimler alırlar. Bu şekilde diller büyür ve zenginleşirler.

İletişim kurabilmek için kullandığımız dil üzerine pek çok araştırma ve çalışma yapılmıştır. Dil, araştırmacılar tarafından çok çeşitli tanımlamalarla tanımlanmıştır.

“Dilin etimolojisine baktığımızda aslında dil kendisini öz bir şekilde açıklıyor. Eski ve Orta Türkçede “tıl” olarak geçen bu sözcüğün ti- ‘demek’ kökünden geldiği düşünülmektedir. Eylemden ad yapma eki olan art damaksıl +l sayesinde kalın türeve (tıl) geçmiştir” (Yıldız, 2013: 9).

“Dil, en basit tanımı ile bir bildirim aracıdır” (Korkmaz, 2015: 1).

“Dil, insanların isteklerini anlatmak, aralarındaki anlaşmayı sağlamak için kullandıkları, seslerden örülmüş bir sistemdir” (Özkan, 2009: 1).

Dil öğretimi, küçük yaşlardan itibaren aile içinde başlar. Okul öncesi dönemde de dil öğretimi ile ilgili önemli adımların atılmış olması beklenir. Her çocuk yaşadığı çevreye ve yaşam koşullarına göre farklı konuşma becerisi kazanır. Bu sebeple çocuklar arasında dil kullanımında farklılıklar görülür.

Birçok öğrenci, yaşadığı çevrenin ağız özelliklerini hem yazılı hem de sözlü anlatımlarında gösterir. Öğrencilerin birçoğu günlük hayatlarında kelimeleri nasıl telaffuz ediyorsa ya da kelimeleri çevrelerinde nasıl duyuyorsa o şekilde de yazımını yapmaktadırlar. Bu durum da birbirinden farklı yazımlara sebep olmaktadır. Yazımda ve söyleyişte çeşitliliğin bulunması, Türkçenin gelişim ve değişim evrelerinin bir sonucudur. Fakat yazımda birliğin sağlanması adına İstanbul ağzının yazıda kullanılması gerekmektedir.

Anadili öğretimindeki hedeflerin başında, öğrencilerin kendilerini hem sözlü hem de yazılı olarak doğru, amaca uygun ve etkili bir şekilde ifade etmelerini sağlamak gelir. Bu amaca yönelik olarak, öğrencilerin bu becerileri doğru bir şekilde kazanmaları için öğretim programlarında konuşma ve yazma öğrenme alanları altında çeşitli kazanımlara yer verilmiştir. Mesela 2018 programında bu öğrenme alanları ile ilgili şu kazanımlara yer verilmiştir:

“1.T.2.2.3. Çerçevesi belirli bir konu hakkında konuşur kazanım başlığı altında,

Öğrencilerin tanıdıkları kişiler, bildikleri yerler ve yaşadıkları olaylar hakkında konuşmalar yapmaları sağlanır” (MEB, 2018: 24).

“2. T.3.4.3. Hikâye edici metin yazar kazanım başlığı altında,

c) Öğrenciler yazılarına duygu ve düşüncelerini aktarmaları için teşvik edilir” (MEB, 2018: 29).

2. DİL VE İLETİŞİM

İnsan, doğduğu andan itibaren dil ile tanışır. Hayatının geri kalan kısmında da bu iletişim aracını sürekli kullanır. Dil aracılığıyla gerçekleştirilen iletişim, insanlık için hayati bir öneme sahiptir. Çünkü insanlar birbirleriyle sürekli bir etkileşim ve iletişim içerisindeyler. Bununla birlikte insan, kendisini ifade edebildiği takdirde başarılı ve mutlu olur. Sosyal hayatta başarılı olmak için etkili iletişim kurmak son derece önemlidir.

İyi bir iletişimin sağlanması, anlama ve anlatma becerilerine hâkim olmaktan geçer. Anlatma becerileri, Türkçe dersinde konuşma ve yazma öğrenme alanı altında verilen kazanımlarla öğrencilere kazandırılmaya çalışılır. Okullarda bu becerinin doğru ve etkili bir şekilde kazandırılması adına sözlü ve yazılı anlatım çalışmaları yaptırılır.

Anlama becerileri ise Türkçe dersinde dinleme/izleme ve okuma öğrenme alanları altında verilen kazanımlarla öğrencilere kazandırılmaya çalışılır. Anlama becerisinin güçlenmesi için öğrencilerin gerekli okumaları yapmaları gerekmektedir. Bu anlamda öğretmenler, öğrencilerini kitap okumaları konusunda teşvik etmelidirler. Seviyelerine uygun, onların ilgisini çekecek kaynakları göstererek kitap okumalarına imkân sağlamalıdır.

İletişim kurmanın çeşitli boyutları vardır. Bunlar; Jest ve mimiklerle gerçekleştirilen iletişim, görsel iletişim, iletişim araçlarıyla gerçekleştirilen iletişim, dil ile gerçekleştirilen iletişim (sözlü iletişim) ve yazılı iletişimdir.

Nasıl ki sözlü iletişimin olmazsa olmazı dil ise yazılı iletişimin en önemli unsuru da yazıdır.

3. YAZI

İnsanlar birbirleriyle görüşemedikleri zaman duygu ve düşüncelerini yazarak paylaşırlar. Mutluluklar, sevinçler, paylaşımlar sözlü olarak ifade edilebildiği gibi yazılı olarak da ifade edilebilir.

“Dil, sese dayalı bir simgeler sistemidir. Yazı da bu sese dayalı simgeler sisteminin şekille ifade edilmesi (sesin resmi), yazıya dönüştürülmesidir. Yazı, dili (sesi) görselleştirir kâğıda (taşa, kile, parşömene, elektroniğe) döker” (Göçer, 2018:2).

Yazılı iletişimde duygu ve düşüncelerin eksiksiz bir biçimde ifade edilmesi ve anlaşılması için yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin doğru ve özenli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Çünkü yazım kurallarına uymak ve noktalama işaretlerine dikkat etmek anlam bulanıklığını ortadan kaldırıp kişilerin anlaşılır olmasını sağlar.

Yazım ve noktalama konusunda yeterince bilgi sahibi olmayan bireylerin yazdıkları yazılardan başarı beklenmesi hatadır. Başarılı bir yazının olmazsa olmazı, yazım kurallarına uymak ve gerekli noktalama işaretlerinin kullanılmasıdır. Bireylerin, edebî, düşünsel ya da bilimsel hangi metin türünde yazı yazarlarsa yazsınlar bu kuralları ve işaretleri uygulama zorunlulukları vardır. Yazıda yazım kurallarına uymak ve noktalama işaretlerine dikkat ederek yazmak için yazım kurallarının bilinmesi ve noktalama işaretlerinin kullanım yerlerine hâkim olunması, yani bu konuda bilgi sahibi olunması gereklidir. Bu konuda bireylerin bilgi sahibi olması ancak bu kişilere verilmesi gereken yazım eğitimiyle gerçekleşebilir. Bu konuda bireylerin başarı sağlayabilmesi için de kişilere yazım eğitimi alanının doğru uygulamalarla, doğru planlamalarla ve doğru yöntemlerle öğretilmesi şarttır.

4. YAZIM VE YAZIM KURALLARI

Bir dilin yazım sistemi ve yazım kuralları uzun çalışmalar sonucunda ortaya çıkar. Yazım kurallarının kullanılan dile uygun olması, benimsenmesi, bir düzen içerisinde var olması son derece önemlidir.

Türkçe Sözlük'te yazım “Bir dilin belli kurallarla yazıya geçirilmesi, imla” (TDK, 2011) şeklinde tanımlanmıştır.

“... Sözcükler yazıya geçirilirken iletilmek istenen mesajın doğru aktarılması, okuyucunun metni doğru ve kolay algılaması yazılı iletişimde önemli bir özelliktir. Bu özellik, herkesçe benimsenmiş belirli kurallara uyularak sağlanabilir ki bunlara *yazım kuralları* adı verilir” (Beyreli, 2017: 18).

Diller, gelişimler, sadeleşmeler, kelime alışverişleri gibi birçok sebeple değişime uğrarlar. Dillerde yaşanan bu gelişim ve değişim, yazımda da sağlanamazsa bu durum yazımda düzensizliklere yol açabilir.

Zaman içerisinde Türk dilinde sadeleştirmeler, düzeltmeler ve değişimler olmuş olsa da bu yenilikler Türkçenin yazım kurallarını tamamen değiştirememiştir.

“Türkiye Türkçesinin yazım kuralları, harf sistemi esas alınarak belirlenmiştir. Bu sisteme göre dilin her sesi yazıda genel olarak ayrı bir harfle gösterilir. Yani kelimeler nasıl telaffuz ediliyorsa öylece yazıya geçirilir. Dilin yazıya geçirilmesinde uygulanan imla sistemleri başlıca ikiye ayrılır:

1. Sese dayanan ses imlâsı veya fonetik imlâ,
2. Köke ve şekle dayanan köken imlâsı veya şekilci imlâ” (Özkan, 2009: 44).

Her dilin kendisine özel bir imla düzeni vardır. Yazıda düzenin sağlanabilmesi için o dili kullanan insanların bu düzene uymaları gerekmektedir. Yazım kuralları, bir dili bozulmalara karşı korur. Bu sebeple tüm Türk dili kullanıcılarının, bu görevin bilincinde olmaları gerekmektedir.

Ana dili öğretiminde son derece önemli olan bu konu, öğretim programlarında çeşitli açıklamalarla ve kazanımlarla yer almıştır.

Bu kazanımlardan biri *2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı*’nda şöyle ifade edilmiştir: T5.3.12. “Yazdıklarını gözden geçirerek anlam bütünlüğünü bozan ifadeler, yazım ve noktalama hataları varsa bunları belirler, düzeltir ve metni yeniden yazar/düzenler” (MEB, 2015: 28).

Ancak yapılan birçok akademik çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin bu davranışları tam olarak kazanamadıkları belirlenmiştir.

Bu çalışmalardan biri olan Fevzi Oğuz'un (2012) yaptığı yüksek lisans çalışmasında, Afyonkarahisar'da yaşayan sekizinci sınıf öğrencilerinin yazım kurallarını uygulama becerilerinin oldukça yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sonuçlar oldukça dikkat çekicidir. Buna göre:

Çalışmanın bulgularından birisi de bağlacının kullanılmasına ilişkin bulgulardır. Çalışma, 52 öğrenci üzerinde yapılmıştır. 52 öğrenci de “de bağlacının” doğru kullanımının nasıl olduğunu bilmediklerini ifade etmişlerdir. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin bu konuyu öğrenemedikleri ve bu beceriyi hiç kazanamadıkları ortaya çıkmıştır.

Kullanımında birçok hatanın yapıldığı bir diğer konunun da büyük harflerin kullanımı konusu olduğu çalışmada yer alır. Elde edilen bulgular sonucunda bu konu, yazım kuralları içerisinde en fazla yanlışlık yapılan konu olarak belirlenmiştir. Öğrenciler, bu konuları öğrenememelerine sebep olarak; öğretmenleri tarafından anlatılmış olmasına rağmen bu konuları anlamadıklarını, bazıları kendini derse veremediğini, bazıları da bu konunun ilgisini çekmediğini ifade etmiştir.

Öğrencinin yazım konusunda öğrenme isteğinin artması bu noktada çok önemlidir. Bu sebeple, öğrencinin bu konunun önemli olduğunu bilmesi gerekir ve öğrenmesi gerektiği bilicini de oluşturmak gereklidir. Bu noktada öğretim programlarına ve onu uygulayanlara yani öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Yazım konusunda yapılan hatalar, en çok da bu alanın yeterince değer görmemesi, önemsenmemesi ve dikkate değer bir alan olarak görülmemesinden kaynaklanmaktadır.

Her Türk dili kullanıcısının yazım kurallarına dikkat ederek yazma alışkanlığı kazanması gerekmektedir. Ancak ne yazık ki ülkemizde bu konu üzerinde durulmamaktadır. Yalnızca okullarımızda değil, sosyal medyada, basılı ürünlerde, tabelalarda, ilanlarda yani günlük hayatta da birçok yazım yanlışı ile karşı karşıyayız.

Günümüzde sosyal medya yaygın olarak kullanılmaktadır. Özellikle de çocuklar ve gençler zamanlarının büyük bir kısmını sosyal medya ve internet ortamında geçirmektedirler. Her gün birçok yazım yanlışı ile bu ortamlarda karşılaşmaktadırlar. Devlet adamlarının, yazarların, sanatçıların, sporcuların, hatta eğitimcilerin bile yazılarında sosyal medya ortamında birçok yazım hatası görülür. Yapılan bu hatalar

çoğaldıkça ve tekrarlandıkça bu yanlış yazımlar, doğru gibi algılanmaya başlamaktadır. Ülkemizde *Yazım Kılavuzu* kullanma, okuma gibi alışkanlıkların oldukça az olması, doğru yazım konusunda merakın olmaması, yabancı dillerin etkisinde kalarak kelimelerin yazımının keyfi olarak değiştirilmesi, kelimelerin kısaltılması, harflerin eksik bir şekilde yazılması, yazım kuralları konusunda bilgi sahibi olunmaması gibi sebepler bu durumu tetiklemektedir.

TDK, Türkiye Türkçesinin yazım kurallarını *2012 Yazım Kılavuzu*'nda belirtmiştir.¹

5. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YAZIM/İMLA KILAVUZLARIMIZ VE YAZIM KILAVUZLARINDA GÖRÜLEN DEĞİŞİKLİKLER, EKSİKLİKLER

İmla Lügâti, 1928 yılında Dil Encümeni tarafından hazırlanmıştır. Bu yazım kılavuzu, TDK tarafından, ilk yazım kılavuzumuz olarak kabul edilmektedir. 1941 yılında TDK tarafından çıkarılan *İmlâ Kılavuzu* ise *İmlâ Lûgati*'nin ikinci basımı olarak sayılmaktadır.

“.... 1941 yılında yayımlanan *İmlâ Kılavuzu*'nun mevcudunun tükenmesi üzerine 1948 yılında üçüncü, 1956 yılında dördüncü, 1957 yılında beşinci, 1960 yılında altıncı ve 1962 yılında yedinci baskısı yapılan bu kılavuz, yirmi dört yıl boyunca kullanılmıştır” (TDK, 2012:III).

“.... Eksikliklerin giderilmesi amacıyla yeni bir kılavuz çıkarma yoluna gidilir. 1965 yılında *Yeni İmlâ Kılavuzu* yayımlanır. Ancak bu kılavuzdaki düzenlemeler, yerleşmiş pek çok kuralın sarsılmasına yol açmıştır”(TDK, 2012: IV). Bunun üzerine sırasıyla 1966, 1967, 1969, 1970, 1973, 1975, 1977, 1980, 1981 ve 1985 kılavuzları basılmıştır. “1985 baskılı *İmlâ Kılavuzu*, olumsuzlukları gideremediği gibi yazımda yeni tartışmalara da yol açmıştır” (TDK, 2012: V).

İmla Kılavuzları, gözden geçirilerek yeni baskıları hazırlanmaya devam etmiştir. Kılavuzların, 1993, 1996, 2000, 2005 ve 2012 yıllarında yeni baskıları yayımlanmıştır.

---

¹ 1.Uzun söylenen ünlülerin yazımı. 2.Düzeltilme işaretinin kullanımı. 3.Büyük ve küçük ünlü uyumlarına uğrayan kelimelerin yazımı. 4.Ünlü daralmasına uğrayan kelimelerin yazımı. 5.Ünlüsü düşen kelimelerin yazımı. 6.Ünsüz uyumuna uğrayan kelimelerin yazımı. 7.Ünsüz türemesine uğrayan kelimelerin yazımı. 8.Soru eki mı/mi/mu/mü'nün yazımı. 9.Bağlaç olan da/de'nin yazımı. 10.Bağlaç olan ki'nin yazımı. 11.ile'nin yazımı. 12.Bulunma durumu eki -da/-de/ -ta/-te'nin yazımı. 13.Fiil çekimi ile ilgili yazımlar. 14.Masterlara gelen eklerin yazımı. 15.Ek fiilin yazımı. 16.Pekiştirmeli sözlerin yazımı. 17.Sayıların yazımı. 18.Büyük harflerin kullanıldığı yerler. 19.Birleşik kelimelerin yazımı. 20.Deyimlerin yazımı. 21.İkilemelerin yazımı. 22.Alıntı kelimelerin yazımı. 23.Yabancı özel adların yazımı (TDK, 2012: 1-26).

Kılavuzun, 2005 baskısında isim değişikliğine gidilmiştir. Kılavuzun ismi, *Yazım Kılavuzu* olarak değiştirilmiştir. Kılavuzun son baskısı ise 2012 tarihinde basılmıştır.

Dilde ve yazımda birliğin sağlanması amacıyla oluşturulan en temel kaynak yazım kılavuzudur. Geçmişten günümüze, 27 adet yazım kılavuzu hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu yazım kılavuzları, yazımda birliği sağlayamadığı gibi kafa karışıklığı da yaratmıştır. Kılavuzların isimlerinde dahi bir görüş birliği sağlanamamıştır. Kılavuz, *İmlâ Lûgati*, *İmlâ Kılavuzu*, *Yeni Yazım Kılavuzu*, *Yeni Yazım (İmlâ) Kılavuzu*, ve *Yazım Kılavuzu* gibi birçok farklı isimle hazırlanmıştır.

TDK tarafından hazırlanan yazım kılavuzlarında birbiriyle çelişkili birçok yazımın görülmesi, birçok yazım kuralının anlaşılması, bazı yazım kurallarının kılavuzlarda bulunmaması ve yazım kurallarında yapılan değişiklikler, toplumun imla konusunda başarı gösterememesine sebep olmuştur.

Parlak yıldız (2003) *Yeni Büyük Yazım Kılavuzu* adlı çalışmasında 1928 ile 1993 yılları arasında basılan yazım kılavuzlarını incelemiştir. İnceleme sonucunda, yazım kılavuzlarında görülen eksiklikleri ve değişiklikleri sıralamıştır. Buna göre:

1. “İncelenen harflerle ilgili kelimelerin, dil yapısında imla yönünden kararsızlıklar gözleendiği;
2. Birleşik kelimelerin bitişik veya ayrı yazılması, Kılavuzlarda sınırlayıcı ve kesin olmayan itibari değerlendirmelere dayandığı;
3. Kelimelerin sonlarında yer alan seslerin, çıkakların birbirine yakın olması sebebiyle Kılavuzlar’da devamlı değişikliğe uğradığı;
4. Yerleşim yerlerine ait kelimeler için oluşturulan “dizinin” sadece 1928 İmla Lûgati’nde yer aldığı, diğerlerinde yer almadığı;
5. Birleşik kelimelerle ilgili bir “dizin” çalışmalarının 1965-1966 İmlâ Kılavuzları’nın dışındaki Kılavuzlarda yer almadığı görülmüştür” (VI).

Yazım Kılavuzları’nda ayrıca yazım konusunda çelişkili durumlar bulunmaktadır: Mesela, 2012 *Yazım Kılavuzu*’nda, kuru soğan kelimesi ayrı yazılmış olup yeşilsoğan kelimesi birleşik yazılmıştır.

2012 *Yazım Kılavuzu*’nda Ayrı Yazılan Bitişik Kelimeler bölümünde eşya ve alet adlarından biriyle kurulan birleşik kelimelerde özel adların büyük, tür adlarının küçük başladığını görmekteyiz.

Fakat arap sabunundaki arap kelimesi, 2012 *Yazım Kılavuzu*'nda küçük yazılmıştır. İngiliz anahtarındaki İngiliz kelimesi ise kılavuzda büyük yazılmıştır.

Günyüzü kelimesi 2012 *Yazım Kılavuzu*'nda birleşik yazılmışken 2008 *Yazım Kılavuzu*'nda ayrı yazılmıştır. Kızılötesi kelimesi 2012 *Yazım Kılavuzu*'nda birleşik yazılmışken 2008 *Yazım Kılavuzu*'nda ayrı yazılmıştır. Arkaüstü, başüstü gibi alt ve üst sözleriyle oluşturulan birleşik kelimeler ise 2012 *Yazım Kılavuzu*'nda birleşik yazılmışken 2008 *Yazım Kılavuzu*'nda ayrı yazılmıştır.

6. NOKTALAMA İŞARETLERİ

İnsanlar duygu ve düşüncelerini paylaşırken, jest ve mimiklerini de kullanırlar. Kullanılan bu jest ve mimikler anlatılanlara güç katar. Dolayısıyla jest ve mimikler sözlü iletişimde sözü destekleyen yardımcı unsurlardır. Konuşma sırasında yapılan vurgu, tonlama gibi anlatım özellikleri de anlatılanların güçlenmesi için başvurulan diğer yardımcı unsurlardır.

Yazılı anlatımda ise yazıyı desteklemek adına jest, mimik, vurgu, tonlama gibi unsurları kullanamayız. Ancak yardımcı unsur olarak noktalama işaretlerine başvururuz. Noktalama işaretleri bu anlamda bir yazının etki gücünü artırır. Hatta bize yazının duygusal boyutunu bile gösterir. Örneğin, hitabeti güçlü bir metni gerekli işaretlere dikkat etmeden okursak bizde aynı etkiyi uyandırmaz. Noktalama işaretleri bize bir metni okurken vurgu ve tonlama konusunda yardımcı olur.

“Noktalama işaretleri, yazıya özgü bir uygulama yolu veya yöntemidir. Anlatılmak istenen veya yazının iyi anlaşılmasını sağlamak, kolaylaştırmak ya da anlamı pekiştirmek amacıyla kullanılan bu işaretler, konuşmadaki vurgu, ezgi ve duraklamalar ile mimiklerin yerini tutar niteliktedir” (Korkmaz vd., 2015: 315).

Noktalama işaretlerinin kullanımının, ikinci yüzyılda yaşamış Aristophanes ile başladığı bilinmektedir. Noktalama işaretleri için matbaanın yaygınlaşması ise önemli bir dönüm noktası olmuştur. Noktalama işaretlerimizin geçmişi hakkında ise çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Fakat Şemseddin Sami'nin *Usul-i Tenkit ve Tertib* adlı çalışması, noktalama işaretlerimizin geçmişi hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Noktalama işaretleri, Türkçe metinlerde ilk olarak Tanzimat döneminde görülmeye başlanmıştır. Tanzimat döneminde noktalama işaretlerini ilk kullanan kişinin, Şinasi olduğu bilinmektedir. Fakat Tanzimat dönemi sanatçıları, kendi

aralarında, noktalama işaretlerinin kullanımı ve adlandırılması konusunda çeşitli tartışmalar yaşamışlardır.

Mesela Muallim Naci, ve bağlacı yerine virgül kullanılmasının doğru olacağını savunmuştur. Şemseddin Sami ise virgül yerine fâsıla kelimesinin kullanılması gerektiğini savunmuştur. (Atasoy, 2018:33).

Noktalama işaretlerinin gelişmesine ve kullanımına yönelik çalışmalar Tanzimat dönemine göre Servet-i Fünun ve Millî Edebiyat dönemlerinde daha fazla olmuştur. Uzun süren çalışmalar sonucunda noktalama işaretleri kabul görerek benimsenmiştir ve noktalama sistemimizde belirli bir düzen oluşturulmuştur.

Noktalama işaretlerini amacına uygun olarak kullanmak, kompozisyon yazımlarında da başarıya ulaşılmasını sağlar. Bugün noktalama işaretlerinin amacına uygun ve doğru yerlerde kullanılması konusunda başarılı olunamadığı bilinmektedir. Bunun başlıca sebepleri şöyle sıralanabilir:

- 1 Noktalama işaretlerine önem verilmeden yazılı metinlerin oluşturulması.
- 2 Noktalama işaretleri ile ilgili verilen kuralların iyi bir şekilde öğretilmemesi.
- 3 Noktalama işaretlerinin yalnızca sınavlarda çıkacak soruları cevaplayacak kadar öğretilmesi ve öğrenilmesi.
- 4 Bir yazılı metin içerisinde yer alan noktalama işaretlerinin kullanımında tutarsızlıkların bulunması.
- 5 Noktalama işaretlerinin görevlerinin iyi bilinmemesi sebebiyle bir noktalama işaretinin yerine bir başka noktalama işaretinin kullanılması.
- 6 Öğretim programlarında noktalama işaretlerinin öğretimi konusuna yeterince önemin verilmemesi, yanlış uygulama ve yöntemlerle bu konunun öğretiminin planlanması.
- 7 Basılı yayın ürünlerinde bulunan noktalama yanlışlıkları.

TDK, Türkiye Türkçesinin noktalama işaretlerini 2012 *Yazım Kılavuzu* 'nda belirtmiştir.²

---

² Nokta (.), virgül (,), noktalı virgül (;), iki nokta (:), üç nokta (...), soru işareti (?), ünlem işareti (!), kısa çizgi (-), uzun çizgi (—), eğik çizgi (/), ters eğik çizgi (\), tırnak işareti (“ ”), tek tırnak işareti (‘ ’), den den işareti , yay ayraç ( ), köşeli ayraç ([ ]), kesme işareti (‘) (TDK, 2012: 27-38).

Fakat *Yazım Kılavuzu*'nda bulunan birkaç noktalama işaretinin öğretim programlarında yer almadığı tespit edilmiştir. Mesela *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı* incelendiğinde, ters eğik çizgi işareti, tek tırnak işareti ve den den işareti gibi noktalama işaretlerinin programda yer almadığı görülmüştür. Noktalama işaretleri ile ilgili verilen kazanımların, yazım kılavuzları dikkate alınarak hazırlanması gerekmektedir.

7. YAZMA ÖĞRETİMİ

Yazım eğitimi, Türkçe dersi öğretim programlarında çoğunlukla yazma öğrenme alanı altında verilen kazanımlar içerisinde kendisine yer bulmuştur. Bu sebeple, ilk önce en çok ele alındığı öğrenme alanı olan yazma alanından ve yazma eğitiminden bahsetmek yararlı olacaktır. Bu bölümde ayrıca yazma öğretimi ile yazım eğitimi arasında bir ilişki var mıdır? Bu iki öğrenim alanını birlikte ele almak doğru mudur? Bu gibi sorulara cevap aranacaktır.

Yazmak tıpkı konuşmak gibi bir ihtiyaçtır ve bir ihtiyaç sonucu doğar. Bu ihtiyaç, anlatma ve anlama isteğinden kaynaklanır. İnsan çevresinde yaşananları ve yaşayanları anlama çabası içerisindeydir. Bu sebeple hayatta karşılaşılan olaylar, bu olaylar sonucu insanda oluşan düşünceler, hisler insanı düşünmeye ve yaşananları anlamlandırmaya sürükler. İnsan bazen bu his ve düşünceleri yazıya dökmek isteyebilir. Bu durum insanın içindeki bir şeyleri dile getirme isteğinden, farkındalık oluşturma isteğinden ya da üzerinde düşünülen her ne ise onu belleğinde yer etme isteğinden kaynaklanabilir.

Yazma öğretimi içerisinde neleri barındırır? Yazılacak konu ile ilgili bilgi toplanması, anlatılacakların planlanması, verilmek istenen iletinin belirlenmesi, konunun sınırlandırılması, anlatılmak istenene uygun kelimelerin seçilmesi, doğru kelimelerle doğru cümleler kurulması, anlatılacakların düzenli bir paragraf hâline getirilmesi olarak sıralanabilir.

Ancak günümüzde yazmanın bir yazılı iletişim aracı olarak kullanılıp geliştirilemediği ortadadır. Bu sebeple öğrencilerin bu beceriyi kazanıp etkili bir biçimde kullanmaları istenilen düzeyde olamamaktadır.

1.2. YAZMA ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI

Yazma öğretimi ile öğrencilerin, düşüncelerini, duygularını, hayallerini, isteklerini düzenli bir şekilde, bir plan dâhilinde yazılı olarak ifade etmeleri amaçlanır.

Öğrencilerin yaşlarına, ilgi alanlarına uygun olan konularda fikir yürütmeleri sağlanır ve bu fikirlerin öğrenciler tarafından kurallı cümleler hâline getirilmesi amaçlanır.

Türkçe dersi öğretim programlarında yazma öğretimi ile ilgili yer almış amaçlar, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik amaçlardır. Çünkü öğrenciler, yazı yazmaya başladıklarında zihinsel becerileri de gelişmeye başlamaktadır. Öğrenciler, öncelikle dile getirmek istediği konuları seçerler, bu konuları değerlendirirler, daha sonra sınıflandırır ve onları düzenli bir şekilde bir araya getirip yazıya dökerler. Tüm bu işlemler, zihinsel bir sürecin sonucudur. Buna bağlı olarak, *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nda yazma öğretiminin amaçları, İlk Okuma-Yazma Öğretimi başlığı altında şöyle verilmiştir:

“İlk okuma yazma öğretimi, temel düzeyde okuma ve yazma becerileri ile sınırlı değildir. Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesinde ilk okuma yazma öğretiminin önemli bir işlevi vardır. Bu bağlamda Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaya dönük becerilerin kazandırıldığı bir ilk okuma yazma öğretimi amaçlanmaktadır” (MEB, 2018: 10).

1.3. YAZMA ÖĞRETİMİNDE GELİŞTİRİLECEK TEMEL YETERLİLİKLER

Öğrencinin, yazısında anlatmak istediklerini özgün bir şekilde, seviyesine uygun bir biçimde, doğru ve amaca uygun olarak anlatabilmesi son derece önemlidir. Bu nedenle öğrencinin, yazısı ile ilgili olan birtakım araştırmaları planlı bir şekilde önceden yürütmesi ve güvenilir kaynaklara ulaşması gerekmektedir. Bu süreçte, öğretmen öğrenciye rehber olmalıdır. Güvenilir ve nitelikli kaynaklara ulaşmasına yardımcı olmalıdır.

Öğrencinin nitelikli ve güvenilir kaynaklara ulaştığından emin olunduktan sonra cümleler arasında anlam ilişkisi kurması ve kurduğu anlam ilişkisini de bir sonuca bağlaması beklenmelidir. Bununla birlikte farklı düşüncelerden haberdar olması ve bu düşüncelere yazısında yer vermesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencinin farklı düşüncelere olan yaklaşımı ve bu farklı düşüncelere yazısında yer verme şekli de değerlendirilmesi gereken bir diğer önemli durumdur. Öğrencinin bir konu üzerindeki eleştirilerini, sebepleri ile doğru bir şekilde aktarması, eleştirdiği konular ile ilgili önerilerde bulunabilmesi, yazısının sürükleyici, anlaşılır ve ikna edici olması yazma öğretiminde geliştirilmesi hedeflenen yeterliliklerin başında gelir.

Kazanılması beklenen tüm bu yeterliliklerle, öğrencinin eleştirci, sorgulayıcı, analiz edici, araştırmacı, planlı, üretken ve keşfetmeye açık olması amaçlanmaktadır. Ve bu amaçla, *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nda Yazma Öğretimi ile İlgili Geliştirilmesi Gereken Temel Yeterlilikler başlığına yer verilmiştir. Buna göre programda:

“Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması, bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi, basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi, okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması”(MEB,2018:8) kazanımına yer verilmiştir.

1.4. YAZMA EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİ GELİŞİMİNE KATKILARI

Bir konu hakkında bir şeyler yazabilmek için öncelikle fikir sahibi olunması gerekir. Fikir sahibi olunması için de belirli okumaların yazmaya başlamadan önce yapılması şarttır. Dolayısıyla okumak, yazmanın başlangıcıdır denilebilir. Böylelikle yazmaya karar veren bir öğrencinin aynı zamanda okumaya ve kaynağa yönelmesi de sağlanmış olur.

Yazma, öğrencilerin, gözlemediklerini, dinlediklerini, okuduklarını daha iyi kavramalarını sağlar. Yazma, öğrencileri düşündürmeyi sağlar. Yazma, öğrencilerin düşüncelerini belirli bir sıraya koymasını ve düşüncelerini düzenlemesini sağlar. Yazma, kişinin ifade gücünü artırır. Yazma, kişinin kelimelerle olan ilişkisini kuvvetlendirir. Yazma, öğrencilerin anlama, öğrenme, iletişim kurma, ilişki kurma, sınıflama, sıralama ve analiz etme gibi becerilerinin gelişimine katkı sağlar.

Yazma eğitiminin, öğrencilerin gelişimleri üzerine olan önemli katkıları Türkçe dersi öğretim programlarında da yer almaktadır. Mesela *2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı* 'nda bu konu, şu açıklama ile verilmiştir:

“... Programda yazmayla ilgili olarak yazma kurallarını uygulama, planlı yazma, farklı türlerde metinler yazma, kendi yazdıklarını değerlendirme, kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma, yazım ve noktalama kurallarını kavrama ve uygulama ile ilgili amaçlara yönelik kazanımlar yer almaktadır. Öğretmen, farklı yöntemlere uygun etkinliklerle yazmayı öğrenciler açısından zevkli hâle getirerek

yazma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmalı, öğrencilerin hangi türlerde yazmaya yetenekli olduğunu belirleyerek onları başarılı olduğu türlerde yazmaya yönlendirmelidir” (MEB, 2015: 7).

Tüm bu bilgiler ışığında yazım eğitimi ile yazma öğretimi arasında bir ilişki var mıdır? Bunun açıklamasını yapmak gereklidir.

8. YAZIM EĞİTİMİ

Yazım eğitimi, yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini doğru, amaca uygun bir şekilde kullanma becerisini öğrencilere kazandırmayı hedefleyen bir öğrenme alanıdır.

“Yazım eğitimi; sözcüklerin doğru yazılışlarını öğretmek, sözcüklerin hangi ses ve harflerden oluştuğu konusunda bilinç vermek, doğru yazım yoluyla sözcükleri doğru söylemeye alıştırmak, karşılaştığı yeni sözcüğü ses ve harfleriyle tanımaya alıştırmak, yazım kurallarını öğretmek, doğru yazma sorumluluğu ve isteği kazandırmak” (Gökçe ve Çelebi, 2015: 88) amaçlarını taşır.

Yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusu, öğretim programlarının birçoğunda, yazma öğrenme alanı altında yer alan kazanımlar içerisinde verilerek eğitimi planlanmıştır. Ancak yazım ve yazma alanları, amaçları ve inceledikleri konular bakımından birbirinden çok farklı iki alandır. Bu nedenle, yazım eğitimi alanı, yazma öğrenme alanından bağımsız tek başına ele alınması gerekli olan bir alandır.

Yazma eğitiminin amacı, öğrenciye güzel bir metnin nasıl yazılacağını; kişinin kendisini yazılı olarak, eksiksiz doğru ve güzel bir şekilde nasıl ifade edebileceğini öğretmektir.

Yazım eğitiminin amaçları ise şöyle sıralanabilir:

1. Öğrencide güzel ve estetik yazı yazmak bilincini geliştirerek bu konuda öğrenciyi teşvik etmek.
2. Güzel ve işlek bir yazının kişiye ayrıcalık katacağı konusunu öğrenciye benimsetmek.
3. Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uygun olarak yazı yazması konusunda öğrencileri bilinçlendirmek. Öğrencinin bu konunun önemini farkına varmasını sağlayarak bu davranışı bir alışkanlık hâline getirmesini sağlamak.

4. Öğrencinin yazı yazmasına imkân sağlamak ve bu süreç içerisinde onu takip ederek gelişimini izlemek. Öğrenciye yazma esnasında uygun zaman ve ortam yaratmak.

5. Öğrencilerin yazı yazma süreçlerinde karşılaştıkları problemlere yönelik çözümler getirmek.

6. Yazma süreci içerisinde öğrencinin yanlışlarını tespit ederek bu yanlışları kendisinin düzeltilmesine imkân sağlamak.

7. *Yazım Kılavuzu* kullanma alışkanlığını kazandırmak.

Yazma eğitiminin, etkileyici ve güzel bir yazı nasıl yazılır? Kişi kendisini yazılı olarak doğru bir şekilde nasıl ifade etmelidir? Düşüncelerini yazıya geçirirken hangi yöntemleri kullanmalıdır? Bir yazıda plan nasıl oluşturulmalıdır? Kişi kendisini yazılı olarak ifade etme alışkanlığını nasıl kazanır? Yaratıcı bir metin nasıl oluşturulur? Eleştirel bir yazı nasıl yazılır? gibi sorularla ilgilendiği görülür. Yazım eğitimi alanı ise bu sorularla ilgilenmez.

Yazım eğitiminin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili hem öğretim programlarını hazırlayanlar tarafından hem de bu alanda çalışan araştırmacılar tarafından birçok görüş ortaya konmuştur.

İlkokul Türkçe dersi öğretim programlarından biri olan 1924 programını hazırlayanlar, kelimelerin doğru yazımını öğretmek için dikte metodunun kullanılmasını uygun görmüşlerdir. Bu metoda göre öğrenci daha önce görmediği ve yazımına hâkim olmadığı bir kelimeyi yalnızca duyduğu kadarıyla ezberinden yazacaktır. Bu yöntem 1926 ve 1930 programlarında da devam etmiştir.

İlkokul Türkçe dersi öğretim programlarından bir diğeri olan 1936 programını hazırlayanlar ise dikte metodunun yazım öğretimi konusunda yetersiz olacağı ve bu yöntemin öğrenciyi yanlışla sürükleyeceği düşüncesini taşırlar. Bu anlayışa göre öğrencinin daha önce karşılaşmadığı bir kelimeyi sadece duyarak ezberinden yazması onu hataya sürükleyecektir.

İlkokul Türkçe dersi öğretim programlarından bir diğeri olan 1948 programında yazım eğitiminde şu yol izlenmiştir:

Bu programa göre öğrenci öncelikle bir kelimenin doğru yazılışını görmelidir, daha sonra söylenişini işitmelidir, söylemelidir ve yazı hâlinde tekrar etmelidir. Yazım eğitiminde benimsenen bu yöntem 1968 programında da devam etmiştir.

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı’nda başlı başına Yazım Eğitimi başlığı yer almaktadır. Bu başlık ilk ve tek olarak yalnızca bu öğretim programında yer alır. Bu başlık altında yazım eğitiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Bu açıklamalara göre kelimeler deftere yazdırılmadan önce havada yazdırılacaktır. Üzerinde durulacak kelimelerin Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinden seçilmesi uygun görülmüştür. Aynı kelimelerin yazdırılmasının sıkıcı bir hâl alacağı düşünülüp cümlelerin öğrenciler tarafından düzenlenmesi gerektiğine karar verilmiştir. İlk sınıflarda yazımında güçlük çekilen kelimelerin fişler üzerine yazılması ve bir süre bu fişlerin sınıfta asılı bulundurulması düşünülmüştür.

Özellikle de son yıllarda hazırlanmış öğretim programlarında, yazım eğitimi ile ilgili yer almış açıklamalar oldukça yetersizdir. Mesela *2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı*’nda yazım eğitiminin nasıl yapılması gerektiğine dair geniş açıklamalar ve kazanımlar bulunmamaktadır. Bu programda, yazım eğitimi ile ilgili yer almış kazanımlardan birisi şöyledir:

“Yazdıklarını gözden geçirerek anlam bütünlüğünü bozan ifadeler, yazım ve noktalama hataları varsa bunları belirler, düzeltir ve metni yeniden yazar/düzenler” (MEB, 2015: 25).

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda da yazım eğitiminin nasıl yapılması gerektiğine dair geniş açıklamalar ve kazanımlar bulunmamaktadır. Bu programda, yazım eğitimi ile ilgili yer almış kazanımlardan birisi şöyledir:

T.1.4.10. “Öğrencilerin yazdıklarını harf hatası, harf ve hece eksikliği, yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlar” (MEB, 2018: 23).

Yazım eğitiminin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili araştırmacılar tarafından çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerden biri şöyle ifade edilmiştir:

“Bir sözcük anlamı öğrenildikten sonra, çocuklara birkaç kez söylenir. Sonra yeterince yazdırılır, cümle içinde kullanılır. Yeni sözcüklerin, anlamıyla birlikte sözcük defterine yazdırılması iyi olur. Zaman zaman yazdırım (dikte) çalışmaları da

yapılmalıdır. Yazdırım, sınıfa uygun düzeyde ve yeni öğrenilmiş sözcükleri de kapsayan bir metnin söylenip yazdırılmasıdır” (Kavcar, Oğuzhan vd., 2016: 113).

Tavsiye edilen bu yöntemler ve uygulamalar 1948 ve 1968 programlarında yer alan yöntemlerle benzerlik gösterirler.

Yazım eğitiminin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili bir diğer görüş ise Hüseyin Ragıp Bey tarafından şöyle ifade edilmiştir:

“1.İmla öğretiminde her şeyden önce, çocukların kelimeleri, öğretmenin açık bir telaffuzu ile işitmeleri, işittiklerini görmeleri esasına dayanır.

2.İmlası öğrenilecek kelimeler en çok tarih, coğrafya, medeni bilgiler... gibi derslerin kelimelerinden seçilir. Çok zor kelime, deyim ve terimlerden başlangıçta söz edilmez.

3.Bu alıştırmalarda dil bilgisi alıştırmaları da refakat eder.

4.İmla öğretiminde yararlanılacak araçların önemlilerinden biri de yazdırma (=dikte) dir

5.Yazılı imla ödevleri önce öğrencilere düzeltilir. Sonra öğretmen ödevleri gözden geçirir ve gereken yerleri düzeltir. Ancak sınıfça ortak yapılan hatalardan özellikle söz eder” (Ağar, 2006: 10).

Bu alanın öğretiminde dikkat edilmesi gereken nokta, her öğrencinin algılama şeklinin farklı olduğudur. Bazı öğrencilerin görsel zekâları gelişmiştir ve yalnızca bir kelimenin doğru yazılışını görmeleri onların öğrenmeleri için yeterlidir. Bazı öğrenciler işiterek daha kolay öğrenirler. Dolayısıyla öğretmenin yazdıracağı kelimeleri yüksek sesle tekrar etmesi gerekli olabilir. Bazı öğrenciler hem görerek hem işiterek daha iyi öğrenirler. Bu öğrenciler için de hem kelimenin sesli bir şekilde söylenmesi hem de kelimenin yazılışının tahtaya yazılması gerekir.

Önemli olan bir diğer nokta da yazım kurallarının ezberletilmeye çalışılmamasıdır. Yazım kurallarının ezberletilmesi ile öğrenmede kalıcılık sağlanamaz. Örneklerden yola çıkılarak kurallara gidilmelidir. Öğrencilere yaptırılacak alıştırmalar metinler üzerinden yapılmalıdır. Seçilecek metinler de öğrencinin dikkatini çekecek onun sıkılmasına engel olacak metinler olmalıdır.

Yazım kurallarının öğretimi konusunda dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise öğrenciye yazısını tamamlaması için yeterli bir süre verilmesidir. Öğrenciyi acele

ettirmek, hızlı yazmasını istemek onu kurallara uymamaya ve yazısına özen göstermemeye iter. Bu da öğrencinin yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uymadan yazı yazma alışkanlığı kazanmasına sebep olur.

Birçok öğretim programında yer alan kelime defteri uygulamasına öğrenmede kalıcılık sağlayacağı için devam edilmesi gerekmektedir.

Bugün yayımlanmış birçok yazılı üründe yazım ve noktalama hatası bulunur. Bu hatalar, yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine gereken önemin verilmemesi, gazetelerde, dergilerde, sosyal medyada hatta ders kitaplarında yazım ve noktalama hatalarının bulunması, yazım ve noktalama konusunun okullarda yanlış uygulamalarla öğretilmesi, Türk Dil Kurumunun bazı kesimlere göre anlaşılabilir, önerileri uygulanabilir, tutarlı bir kılavuz üretememesi gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır.

Ayrıca ülkemizde, yazım ve noktalama konusu, sadece Türkçe ve Edebiyat dersleri altında ele alınması gereken bir konu olarak değerlendirilmektedir. Bu sebeple bu derslerin dışındaki diğer dersler de ise yazım ve noktalama konusuna gereken önem verilmemektedir.

Başta Türkçe öğretmenleri olmak üzere diğer branş öğretmenleri de uygun yöntem ve tekniklerle dil sevgisini ve bilincini öğrencilere kazandırmalıdır. Bunun için de yazım kurallarının, yazıda birliği sağladığını, iletişimi kolaylaştırdığını, noktalama işaretlerinin anlamı etkili kıldığını, yazımın anlaşılmasını sağladığını, okumanın düzenli yapılmasına vesile olduğunu öğrencilere aktarmaları gerekmektedir. Öğrenciye, yazım kurallarına uymalarının ve noktalama işaretlerini doğru kullanmalarının bir ihtiyaç olduğunu öğretmeleri gereklidir.

Öğretmenler de Türkçeyi doğru bir biçimde kullanma, yazım ve noktalama kurallarını etkili bir şekilde uygulama konusunda öğrencilere örnek olmalıdır. Öğretmenlerin, yazım kılavuzu kullanma konusunda da öğrencilerine örnek olmaları gerekmektedir. Konuşma ve yazma dili arasındaki farklılığı öğrencilere hissettirmek gerekmektedir.

Yapılan birçok akademik çalışmanın sonucu, öğrencilerin günlük yaşamda daha sık karşılaştıkları noktalama işaretlerini uygulamada daha az hata yaptıklarını göstermiştir. Ancak metin içerisinde çok sık karşılaşmadıkları noktalama işaretlerini uygulama konusunda ise başarısız olmuşlardır. Bu sebeple öğrenciler, uygulamada güçlük çektiği noktalama işaretleri ile daha fazla karşılaştırılmalı, öğrencilere gereken

yazma ödevleri verilmeli, alıştırma ve etkinlikler yaptırılmalıdır. Öğrencilerin yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini doğru ve amaca yönelik olarak kullanmalarını sağlamak için öğretmenlerin yapılan hataları incelemeleri, düzeltmeler yapmaları ve yaptirmaları, bu konunun takipçisi olmaları gerekmektedir.

1.5. YAZIM EĞİTİMİNDE DÜZELTME ÇALIŞMALARI

Yazım eğitiminde ödev verilmesi şarttır. Çünkü hatalar, ödevlerin kontrolü ile tespit edilebilir. Bununla birlikte okulda yapılan yazma çalışmalarında, etkinliklerde ve yazılı yoklamalarda da öğrencilerin hatalarını tespit etmek mümkündür. Fakat sadece öğrencilere yazma çalışmaları yaptırmak ya da sınava tabi tutmak yazım ve noktalama konusunda öğrencilerin başarılı olmasına yeterli olamaz. Tespit edilen hatalar için düzeltme yoluna gidilmesi bu noktada çok önemlidir.

Düzeltilme çalışmaları, öğretmenin tek başına yaptığı, öğrenci ile birlikte yaptığı ya da öğrencilerin kendi aralarında yaptığı çalışmalardır. Düzeltme çalışmalarında, öğretmenler tarafından yapılan düzeltmelerin açıklayıcı olması ve öğrenciler tarafından doğru anlaşılması son derece önemlidir. Düzeltme çalışmalarının öğrenciler ile birlikte yapılması ise en verimli çalışmalardır. Çünkü sınıfta öğrenciler ile iletişim hâlinde olunması bu çalışmaların daha verimli olmasını sağlar. Sınıf mevcudunun az olduğu durumda, her öğrencinin kâğıdı ile ayrı ayrı ilgilenilmesi son derece yararlıdır. Sınıf mevcudunun fazla olduğu durumda ise birkaç öğrencinin kâğıdının alınıp, tahtada yanlışların düzeltilmesi faydalı bir çalışma olacaktır. Öğrencilerin kendi aralarında yaptıkları düzeltme çalışmasında ise düzeltmelerin eksik ya da doğru olup olmadığının öğretmen tarafından kontrol edilmesi gerekmektedir (Yıldız vd., 2013: 252-253).

Verilen yazma ödevlerinin kontrolü bazı öğretmenler tarafından yapılmamaktadır. Bu durumda, öğrencinin sınıf içindeki durumuna bakılarak puan verilmektedir. Bu hatalı bir yaklaşımdır. Düzeltmeler için öğretmenlerin ortak ölçütleri olması gerekir.

Bu ölçütler, yazının güzelliği, yazının kâğıt üzerindeki düzeni, paragraf düzeni, noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının kullanımı olarak sıralanabilir (Demirel ve Şahinel, 2006:119).

Öğrenciler ise, *Yazım Kılavuzu*'nda bulunan tüm yazım kurallarını esas alarak yazılarını kontrol etmeli ve gerekli düzeltmeleri yapmalıdırlar. Yazım kılavuzu

kullanma alışkanlığının, öğrenciler tarafından kazanılması son derece önemlidir. Öğretmenlerin bu konuyu, öğrencilerine sık sık hatırlatmaları gerekmektedir.

Öğretmen, öğrenciye hatalarını gösterebilmesi için belirlenmiş düzeltme sembollerini kâğıt üzerinde kullanmalıdır. Bu düzeltme sembolleri öğrenciler tarafından da bilinmelidir. Düzeltme sembolleri, sınıflarda öğrencinin görebileceği şekilde yer almalıdır. Söz konusu olan düzeltme sembolleri MEB tarafından bir genelge ile yayımlanmıştır. Bu düzeltme sembolleri, ekler dizininde bir tablo ile gösterilmiştir.

1.6. YAZIM EĞİTİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Öğrenciye kazandırılması kararlaştırılan davranışlar öğretimin hedeflerini oluşturur. Bu öğretim hedeflerini planlı bir şekilde gerçekleştirebilmek adına da öğretim programları oluşturulur. Burada dikkat edilecek nokta öğrencilerin, bu öğretim programlarındaki hedefleri ve becerileri başarılı bir şekilde öğrenip öğrenemediklerini tespit etmektir. İşte bu noktada öğrencilerin istenen davranışları kazanıp kazanamadıklarını anlamak için öğrenciler sınava tabi tutulur.

Türkçe derslerinde yapılan yazılı sınavlar genellikle verilen metinle alakalı anlama ve kavrama sorularından, dil bilgisi sorularından ve öğrencilerin duygularını, düşüncelerini, isteklerini ve hayallerini anlatmalarına imkân sağlayan kompozisyon sorularından oluşmaktadır. Kompozisyon soruları, öğrencinin yazısını hem içerik açısından hem de yazım ve noktalama (teknik) açısından değerlendirmeye imkân sağlar.

Yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin öğretiminde öğretmen belirli zaman aralıklarında yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin ne derecede öğrenildiği ile alakalı yoklamalar yapmalıdır. Ortaya koyulan yazılı ürünlerin yanlışlıkları ve eksiklikleri ortaya çıkarılmalı ve bu ürünler değerlendirilmelidir. Daha sonra da çalışma ile alakalı başarılı ya da başarısız bir dönütün öğrenciye aktarılması gerekmektedir.

Öğretmenin bu konu ile ilgili ölçme ve değerlendirmeyi sağlıklı bir şekilde yapması da bu noktada çok önemlidir.

Yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili kazanılması gereken becerilerin öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını anlamak üzere belirli ölçeklerin oluşturulması gerekmektedir. Bununla ilgili araştırmacılar tarafından çeşitli ölçekler oluşturulmuştur. Bu ölçekler, yazım kuralları ve noktalama işaretlerini kullanma becerilerini ölçmek için uygulanabilecek güzel ölçeklerdir.

Mesela Karagül (2010) tarafından yapılan bir yüksek lisans tez çalışmasında 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kurallarının kullanım düzeylerinin belirlenmesinde şu formül kullanılmıştır:

“... Yazım ve noktalama kurallarının kullanım sayıları, doğru ve yanlış kullanım oranları tespit edilmiş, daha sonra da elde edilen verilerden yola çıkılarak yazım ve noktalama kurallarının düzeyleri belirlenmiştir. Düzeylerin belirlenmesinde;

Düzeyin kategori sayısı

Toplam kullanım sayısı = Doğru sayısı + (Yanlış kullanım sayısı + Olması gerekenler)

İşaretin düzeyi = Doğru sayısı – (Yanlış sayısı + Olması gerekenler)

Biçimindeki formül kullanılmıştır. Kullanım düzeyleri zayıf, orta ve iyi olarak sınıflandırılmıştır. Zayıf düzey 0-60 puan aralığı olarak; orta düzey 61-80 puan aralığı olarak; iyi düzey 81-100 puan aralığı olarak belirlenmiştir” (Karagül, akt, Güzel ve Karatay, 2014: 331-332).

1.7. YAZIM EĞİTİMİNİN SORUNLARI

Öğretim programlarında öğrencilere, dört temel dil becerisinin kazandırılması amaçlanır. Bu dört temel dil becerisinin içinde yer alan en önemli becerilerden birisi de yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini kullanma becerisidir. Bu alana yönelik yapılmış açıklamalar ve öğretilmesi hedeflenen beceriler, 1929 programından 2018 programına kadar öğretim programlarında yer almıştır. Fakat buna rağmen öğrenciler bu öğrenme alanında başarılı olamamışlardır. Bu durum, temelde bazı sorunların olması sebebiyle ortaya çıkmıştır:

1. Birçok Türkçe öğretim programında bu konu, yanlış öğretim yöntemleri ve yanlış uygulamalar ile ele alınmıştır.
2. Öğretim programlarındaki kazanımlar ve kazanımlara yönelik verilmiş açıklamalar belirli bir plana göre programa yerleştirilememiştir.
3. Öğretim programlarında yazım ve noktalama, bir ders olarak yer almamıştır ve birçok öğretim programında bu konu bir öğrenme alanı olarak görülmemiştir.
4. Yazım ve noktalama konusu, birbirlerinden çok farklı alanlar olmalarına rağmen yazma ve okuma başlıkları altında yer almıştır.

5. Yazım eğitiminin hiçbir dönemde müfredatı yapılmamıştır.
  6. Yazım ve noktalama konusunun öğretimi konusunda öğretim programlarının kendi aralarında çelişkiler vardır.
  7. Yazım eğitiminin hangi kademedeyne verilmesi gerektiği konusunda henüz karar verilememiştir.
  8. Yazım ve noktalama konusu ile ilgili açıklamalar programda ayrıntılı olarak verilmemiştir.
  9. Öğretim programlarının birçoğunda uygulamalardan ve öğretim yöntemlerinden hiç söz edilmemiştir.
  10. Öğretmen adayları, Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri konusunun verimli bir şekilde nasıl öğretilbileceğine dair hiçbir eğitim almamaktadır. Her öğretmen kendisine en uygun yöntemi ve uygulamayı kullanmaktadır.
  11. Yazım ve noktalama konusunda ders kitaplarında verilen etkinlikler yetersizdir. Ya da birçok öğretim programında etkinlik örneğine hiç yer verilmemiştir.
  12. Yazım ve noktalama konusunda yapılan değişiklikler, kılavuzlarda bulunan tutarsızlıklar sebebiyle Türk Dil Kurumuna ve hazırlanan yazım kılavuzlarına güven duyulamamıştır.
- 1.8. YAZIM EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK STRATEJİ YÖNTEM ve TEKNİKLER

Türkçe öğretiminde genellikle iki temel strateji kullanılmaktadır:

1. “Sunuş yolu ile öğretme stratejisi
2. Buluş yolu ile öğretme stratejisi” (Kan, Akran vd., 2018: 55-59).

Sunuş yolu ile öğretme stratejisi, öğretmen merkezli bir stratejidir. Bu stratejiye göre öğretmen derste daha aktiftir. Bu strateji, bilgileri ve çeşitli kavramları doğrudan öğrenciye aktarma ile gerçekleştirilir.

Buluş yolu ile öğretme stratejisi ise öğrenci merkezli bir stratejidir. Bu stratejide öğrenci derste daha aktiftir. Bilgiler ve kavramlar doğrudan öğrenciye aktarılmaz. Öğrenci, öğrenmesi gereken bilgilere kendi çabasıyla ve isteğiyle ulaşır.

Yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin öğretiminde buluş yolu ile öğretme stratejisinin kullanılması gerekmektedir. Yazım kuralları ve noktalama işaretleri öğretilirken ezberletme yoluna gidilmemelidir. Bu kurallar ve bu işaretler sezdirilerek öğretilmelidir. Bol bol yazma çalışması yapılmalıdır. Metinlerden yola

çıkılarak kurallara ulaşılmalıdır. Seçilecek metinler edebî ve felsefî türden metinler olabilir. Öğrenci, bu şekilde kendisi deneyerek kuralları ve işaretleri keşfetmelidir.

Yazım ve noktalamanın öğretimi konusunda tek bir stratejiye bağlı kalınmamalıdır. Pek çok farklı yöntem, teknik geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Bu farklı yöntem ve teknikler bir araya getirilerek bütüncül bir eğitim sistemi sağlanmalıdır.

Öğrencilere, yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini kullanmaları konusunda fırsat verilmelidir. Öğrenciler, yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin kullanımı konusunda hata yapsalar da bu konunun belirli bir zaman istediği gerçeği unutulmamalıdır. Öğrenciler, yanlışlarının farkına vararak zamanla başarı göstereceklerdir.

Yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin öğretimi yapılırken öğrencinin yaş durumları göz önünde bulundurulmalıdır. İlkokul ve ortaokul kademesinde olan bir öğrenciye bir dizi kurallar yığını ezberletmek faydalı olmayacaktır. İlkokul kademesinde olan öğrenciler için dramatizasyon yöntemi kullanılabilir. Dramatizasyon yöntemi, eğitimin oyunlaştırılmasına dayanan bir yöntemdir. Ortaokul kademesinde olan öğrenciler için ise noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını hangi sebeplerle kullandıkları sorulmalıdır. Noktalama işaretlerinin öğretimi yapılırken öğrencilerle iletişim hâlinde olunmalıdır. Çünkü ancak bu yöntemle, öğrencilerin yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini hangi amaçlarla kullandıkları anlaşılabilir.

Yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin öğretimi konusunda kullanılan yöntemleri belirlemek adına bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaya göre sonuçlar şöyledir:

Bu konuya yönelik, yirmi öğretmenle görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda, yazım kurallarının öğretimi konusunda, öğretmenlerin öğretim yöntemi olarak en çok anlatma yöntemi ile çözümlene yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, %45'inin anlatma yöntemini kullandığı, diğer %45'inin de çözümlene yöntemini kullandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Yazım kurallarının öğretiminde öğretmenler tarafından kullanılan diğer yöntemlerin ise %5'lik paylarla soru-cevap yöntemi ve gösteri yöntemi olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin, noktalama işaretlerinin öğretiminde ise en çok çözümlene yöntemini kullandıkları görülmüştür (Güzel ve Karatay, 2014: 322).

Bazı öğretmenlerin yalnızca anlatma yöntemini, bazı öğretmenlerin ise yalnızca çözümlene yöntemini kullandıkları anlaşılmaktadır. Fakat bu iki yöntem ayrı ayrı olarak değil, bir arada birbirini destekleyecek şekilde kullanılmalıdır. Anlatma yöntemini kullanan öğretmen aynı zamanda çözümlene yöntemini de kullanmalıdır. Ya da çözümlene yöntemini kullanan öğretmen anlatma yöntemini de kullanmalıdır. Çünkü öğrenciler arasında farklı farklı öğrenme yöntemleri bulunur. Bazı öğrenciler, önce kuralları öğrenmek isteyebilir ve daha sonra öğrendiği bu kurallarla, örnekler üzerinde uygulama yapmak isteyebilir. Bazı öğrenciler ise örneklerden yola çıkarak kurallara ulaşmak isteyebilir. Bu sebeple öğretmenlerin tüm öğrencilere hitap etmesi gereklidir.

Özellikle de ilkökul kademesindeki öğrenciler için yalnızca anlatma yönteminin kullanılması yeterli olmayabilir. Öğrencilerin, öğrenme sürecinde öğretmen ile iletişim içinde olması gerekmektedir. Aksi takdirde yalnızca öğretmenin konuştuğu ve belli başlı bilgileri sıraladığı bir anlatma yöntemi ile öğrenmede kalıcılık sağlanamayacaktır. Ayrıca ilkökul kademesindeki öğrencilerin, bir konuyu uzun süre dikkatini toplayarak dinlemesi de pek mümkün değildir. Dolayısıyla bu yöntemin aynı zamanda çözümlene yöntemi ile de desteklenmesi gerekmektedir. Bu şekilde, öğrenme sürecine öğrenci de dâhil olmaktadır. Aynı zamanda öğrenci uygulama yapma şansı da yakalamaktadır. Bunun sonucunda da öğrenme daha kalıcı olmaktadır. Ayrıca bu iki öğrenme yönteminin, öğrencinin dikkatini çekecek etkinliklerle de desteklenmesi gerekmektedir.

Çalışmanın sonucunda soru-cevap yönteminin tercih edilme oranı %5 olarak verilmiştir. Fakat bu oranın daha fazla olması beklenirdi. Çünkü öğretmen ancak soru sorarak, öğrencisi ile iletişim hâlinde olarak konunun anlaşılıp anlaşılmadığını anlayabilir. Öğrencilerin durumu analiz edilmeden konunun yalnızca anlatılması veya öğrenciye uygulama yaptırılması yeterli olmayacaktır.

1.9. YAZIM EĞİTİMİNDE UYGULANABİLECEK ETKİNLİKLER

Tüm öğrenim alanlarında öğreticiliğin kalıcılığını sağlayabilmek ve öğrenciyi sınıf içerisinde daha aktif hâle getirebilmek için etkinliklerin önemi büyüktür. Bu sebeple yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin öğretiminde de öğrenciyi aktif hâle getirebilecek, konunun etkili bir biçimde öğrenilmesini sağlayabilecek etkinliklerin kullanılmasına büyük özen gösterilmelidir. Yazım ve noktalama kurallarının öğretimi konusunda sadece Türkçe çalışma kitaplarında yer alan etkinliklere bağlı kalınmamalıdır. Sadece çalışma kitaplarındaki etkinlikleri uygulatarak öğrenciden

başarı beklenemez. Çünkü çalışma kitapları incelendiğinde yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusundaki etkinlik sayısının çok az olduğu hatta birçok ders kitabında yazım ve noktalama ile ilgili hiçbir etkinliğin yer almadığı görülmektedir.

Özellikle de son yıllarda hazırlanan öğretim programlarında etkinlikler ya az sayıdadır ya da hiçbir etkinlik örneğine yer verilmemiştir. Mesela 2006 programının yedinci sınıf programında 2 etkinlik örneğine yer verilmiştir. Sekizinci sınıf programında ise yalnızca 1 etkinliğe yer verilmiştir. 2015 ve 2018 Türkçe dersi öğretim programlarında, yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusuna yönelik etkinlik örnekleri yer almamıştır. Dolayısıyla öğretim programlarında etkinlikler ile ilgili herhangi bir plan ve düzen olmadığı için bu ders kitaplarına da yansımaktadır. Sonuçta ders kitapları, belirlenen kazanımlar, amaçlar ve etkinliklerden yola çıkılarak hazırlanmaktadır. Bu durum, etkinlikleri uygulama konusunda niçin yalnızca ders kitabına ve öğretim programlarına bağlı kalınmaması gerektiğini açıklamaktadır.

Öğrencilere sınıf içi etkinlik yaptırırken yanlışların fark edilmesi daha kolaydır. Öğretmenlerin bu etkinliklerde yapılan hataları fark edip öğrencinin de bu hatayı fark etmesini sağlaması gerekir. Bu sebeple sınıf içi yazma çalışmalarında öğrencinin yapmış olduğu hataları, öğrencinin kendisinin fark edebileceği, doğru yazıma yönlendiren etkinliklere başvurulmalıdır. Bu etkinliklerden birine şöyle örnek verilebilir:

“Öğretmen, tahtaya değişik harflerle başlayan beş sözcük yazar. Öğrencilerden bunların üstündeki ve altındaki sözcüklerin yazım kılavuzundan bulmalarını ve defterlerine yazmalarını ister. Sözcükleri doğru biçimde defterine yazan ilk üç öğrenci saptanır; diğer öğrencilerin de çalışmayı bitirdiği anlaşıldığında, ilk üç öğrenciye pekiştireç verilir ve birinci gelen öğrencinin bu sözcükleri tahtaya yazması istenir. Bu sırada, sözcüklerin doğru bulunup tahtaya doğru yazılıp yazılmadığı sınıfça denetlenir. Öğretmen gerekli görürse, bu sözcüklerle cümle kurma çalışmaları da yaptırabilir” (Güzel ve Karatay, 2014: 326).

Yazım kurallarındaki en önemli konulardan birisi de ses düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı konusudur. Bu konuda şöyle etkinlikler yaptırılabilir:

1. Aynı kelimenin bir doğru yazımı bir de yanlış yazımı verilip doğru olanın işaretlenmesi istenebilir.

2.Ses düşmesine uğramış olan kelimelere örnek istenebilir. Bu şekilde hem dil bilgisi becerisi hem de yazım bilgisi becerisi sınanmış olur.

Aynı etkinlikler, yazım konusunun bir diğer önemli konusu olan de'nin ve ki'nin yazımı konusunda da yaptırılabilir.

Ayrıca unutulmamalıdır ki etkinliklerin yazım ve noktalama konusunda faydalı olmasını sağlamak için bunların öğretim programlarında fazlaca yer alması ve her sınıf seviyesine uygun, doğru teknik ve yöntemlerle aktarılması gerekir.

2006 Türkçe öğretim programında yazım ve noktalama konusunda oldukça geniş etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Altıncı sınıf programında yer alan etkinlik örnekleri bu alanın öğretiminde kullanılabilecek güzel örneklerdir.

“Geldiğimde Sen Yoktun:

Her öğrenciden verilen kelimedeki bir sesi temsil etmesi istenir. Ek olan sesi temsil eden öğrenci kelimeye yaklaşırken ikinci ünlüyü temsil eden öğrenci yere çöker” (MEB, 2006: 36).

“Boya! Boya!

Öğrencilere ünsüzlerin özellikleri kavratılır. Buradan hareketle çalışma kâğıdında yumuşak ünsüzleri boyayarak gizli resme ulaşmaları istenir. Daha sonra ünsüz benzeşmesi ve yumuşamasına uğrayan kelimelerin yazımıyla ilgili kurallar verilir” (MEB, 2006: 36).

“Macera Peşinde:

Öğrenciler birer noktalama işareti belirler, onu bir kahramanın yerine koyarak maceralarını hikâye şeklinde yazar” (MEB, 2006: 36).

“Noktalama İşaretleri Görevde:

Sınıftaki tüm öğrencilere, “nokta, kesme işareti, tırnak, konuşma çizgisi, ünlem, iki nokta, kısa çizgiyi temsil görevi verilir. Öğretmen bir metin okur. Noktalama işaretinin olduğu yerde, bu işaretlerin temsilcilerinin ayağa kalkması için duraklar” (MEB, 2006: 37).

Noktalama işaretlerinin öğretimi konusunda şu türden etkinlikler de yapılabilir:

1. Bir metin verilip (şiir veya düz yazı) uygun noktalama işaretlerinin öğrenciler tarafından getirilmesi istenebilir.

2. Noktalama işaretlerinin tanımının yapıp bu işaretlerin neler olduğuna dair öğrenciden tahmin etmeleri beklenebilir.
3. Bir metinde yanlış kullanılmış noktalama işaretlerinin, öğrenciler tarafından düzeltilmesi istenebilir.
4. Az mevcutlu bir sınıfta her öğrencinin eline bir noktalama işareti kartonu verilir, öğretmen metni okuduğu sırada sırasının geldiğini anlayan öğrenciler tahtaya gelir. Bu şekilde tüm sınıfın görmesi sağlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ

1. CUMHURİYETTEN ÖNCE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

1.10. BAŞLANGICINDAN TANZİMAT'A KADAR TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Türkçe, çok geniş bir coğrafi alanda varlığını sürdüren, köklü bir geçmişe sahip dünyanın en eski, zengin ve en gelişmiş dillerinden birisidir.

Gelişmiş, yüksek bir kültürün göstergesi dildir. Bir dilde bulunan söz varlığı o dilin gelişmişliğini ve zenginliğini ortaya koyar. Bir dilin söz varlığı, sözlüklerle ortaya çıkar.

Türk dilinin ilk sözlüğü ve ilk gramer kitabı *Divân ü Lugâti't-Türk*'tür. *Divân ü Lugâti't-Türk*, Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazılmıştır. Eser, aynı zamanda Türk kültürünü tanıtmaya bakımından da oldukça önemlidir.

Kitâbü'l-İdrâk li-Lisâni'l-Etrâk, et-Tuhfetü'z-zekiyye fi'l-lugati't-Türkiyye, El-Kavânînu'l-Küllîyye Li-Zabti'l-Lügati'tTürkiyye gibi eserler de Türk dilinin ve Türk kültürünün kaynak eserleridir.

Fakat Cumhuriyet öncesi yazılmış tüm bu eserler yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış eserlerdir. Tanzimat dönemine kadar ana dili öğretimi konusuna önem verilmemiştir ve Türkçe, eğitim kurumlarında başlı başına bir ders olarak okutulmamıştır. Türkçe eğitimi tam olarak siyasî ve sosyal gelişmeler sonucunda Tanzimat döneminde ortaya çıkmıştır.

1.11. TANZİMAT VE II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Tanzimat dönemi ile birlikte Türkçenin öğretimi için önemli çalışmalar yapılmış, ders programları düzenlenmiş, öğretmenler yetiştirilmiş ve ders kitapları hazırlanmıştır.

“Eğitimin nitelikli bir hale gelmesi ve eğitim çalışmalarını yürütmek amacıyla Tanzimat döneminde Meclis-i Maârif-i Muvakkat, Maârif-i Umûmiye Nezâreti ve bu nezarete bağlı olarak Encümen-i Dâniş kurulmuştur” (Uçman, TDV, İslam Ansiklopedisi, 1995: 176-178).

“Bu dönemdeki Türkçe eğitimi konusunda devlet eliyle sağlanan gelişmeleri şöyle özetleyebiliriz: Ahmet Cevdet Paşa 1848’de Dârümuallimînin programına önemli bir ölçüde Türkçe dersi koymuştur. 1869 yılında yayınlanan Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesine göre okullarda okutulacak dersler için programlar hazırlanması gerekiyordu. Bu kuralı getiren nizamname, o dönemin ilkokul ve ortaokul Türkçe programlarını da belirlemiştir” (Güzel ve Karatay, 2014: 81).

Maârif-i Umûmiye Nizamnâmesinde Türkçe’nin usûl-i cedîde’ye göre öğretilmesi kararlaştırılmıştır. Bu usul, ezberci eğitim anlayışına karşı çıkan, ilk okuma yazma yöntemi olarak da usûl-i savtî yöntemini benimseyen, yenilikçi bir eğitim usulüdür.

“1874’te Selim Sabit tarafından çıkarılan ve ilkokullarda okutulan derslerin öğretim yöntemlerini açıklayan *Rehnumâ-yı Muallimin* (öğretmenlerin kılavuzu) adlı kitapta, Türkçe okuma, yazma öğretmeye önemli yer verilmişti. Artık anadilimiz Türkçenin eğitimi, iptidailerde elifba, kıraat (okuma), imla (yazım), hitabet (konuşma), hüsn ü hat (güzel yazı), sarf-ı Osmanî (Osmanlıca dil bilgisi) başlıkları altında, çeşitli bilgi ve beceri alanlarıyla öğretilmeye başlandı” (Yıldız, Okur vd., 2013: 81).

1876 yılında kabul edilen Kânûn-ı Esâsî ile birlikte devletin resmî dili artık Türkçe olarak kabul edilmiştir. Türkçe, II. Meşrutiyetin ilanından sonra da toplumda geçerliliğini korumuştur. Okullarda bu dönemde zorunlu ders olarak okutulmuştur. Türkçenin toplumdaki yerinin ve geçerliliğinin her geçen gün artması ile birlikte Türkçe eğitimi üzerine önemli çalışmalar yapılmış, program geliştirmeleri ve değiştirmeleri yapılmıştır.

“Örneğin “1891’de değiştirilen ilkokul programı 1913’te Fransız okulları örnek alınarak yenilendi. Rüştîye ve idadilerde 1890-1892 yılları arasında Türkçe programları birkaç kez değiştirilmiştir. İdadiye programları 1911’de yeniden düzenlendi.... Türkçenin öğretimi ile ilgili birçok makale de yazılmıştır. Tedrisat Mecmuasının birinci sayısında (1911) Satı Bey tarafından *Alfabeyi Nasıl Öğretiriz*, üçüncü sayısında (1911) Ali Nusret tarafından *İmla Yöntemine Dair*, yedinci sayısında (1911) İsmail Hakkı tarafından *Çizgi Dersleri*, dokuzuncu sayısında (1911) Ali Nusret tarafından *Almanya’da İmla Öğretimi* yayınlanmıştır” (Güzel ve Karatay, 2014: 81-84).

Hüseyin Ragıp Bey tarafından 1916 yılında yazılan Usul-i Tedris, (Türkçenin Öğretim Yöntemi) Türkçenin nasıl öğretilmesi gerektiği ile ilgili bilgiler içeren öğretmenler için yazılmış bir eserdir. Bu eserde ayrıca öğrenciye kazandırılması hedeflenen temel becerilerin nasıl doğru bir şekilde öğretileceği konusunda da tavsiyelerde bulunulmuştur.

1.12. CUMHURİYET DÖNEMİNDE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

1.1.1 İlk Mektepler İçin Hazırlanmış Programlarda Türkçe Öğretimi

1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda Elifba, Kıraat, İnşad, Tahrir, İmla ve Sarf derslerine yer verilmiştir.

1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda okuma yazma yöntemi olarak savtî usûl ile kelime usûlünden birinin seçilmesi öğretmenlere bırakılmıştır. Okuma yazma yöntemi öğretmenlerin seçimine bırakılmış olsa dahi programda sesi esas alan öğretim yöntemi olan usûl-i savtî yöntemi tavsiye edilmiştir. Harf inkılabının kabul edilmemiş olması sebebiyle de bu programdaki okuma yazma çalışmaları Arap alfabesine göre düzenlenmiştir.

Programda Kıraat başlığı altında, okuma-anlama ilişkisi üzerinde önemle durulmuştur. Ayrıca kıraat derslerinde öğrencilerin derse katılıp aktif olmaları konusu üzerinde de durulmuştur.

Kıraat dersi ile öğrencilerin işlek ve pürüzsüz okumaları sağlanırken bir yandan da okuduklarını anlamaları ve bilinmeyen kelimelerin uygun cümlelerde doğru bir şekilde kullanılması amaçlanmıştır.

İNşad dersi ile öğrencinin seviyesine uygun kısa metinlerin ezberletilmesi amaçlanmıştır.

Tahrir başlığı altında, yazının hem biçimle, hem de içerikle ilgili özellikleri üzerinde durulmuştur. Bu ders ile öğrencinin düşüncelerini, duygularını ve isteklerini doğru, etkili ve amaca yönelik olarak ifade etme becerisini kazanması amaçlanmıştır. Bununla birlikte yazım kurallarına dikkat ederek öğrencinin yazma becerisini kazanması da amaçlanmıştır.

Bu başlık altında imla öğretiminde hangi yöntemin kullanılması gerektiği ile ilgili bilgilere de yer verilmiştir. 1924 programını hazırlayanlar, imla öğretiminde istinsah (kopya) yöntemini uygun görmüşlerdir.

Sarf dersinin yalnızca dördüncü ve beşinci sınıflar için öğretimi uygun görülmüştür. Bu derste işlenecek konular programda sıralanmıştır. Fakat bu konulara dair herhangi bir açıklama programda yer almamıştır.

1924 yılında Elifba Kongresi'nde ilk okuma yazmanın nasıl yapılacağı üzerinde fikirler ortaya atılmıştır. Tartışmalar sonucunda *1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda* ilk okuma yazma yöntemleri olarak kelime yöntemi ile karma(muhtelit) yöntemleri belirlenmiştir. Hangi yöntemin kullanılacağı konusu ise öğretmene bırakılmıştır.

1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda Elifba, Kıraat, Ezber ve İnşad, Tahrir, İmla, Kavaid, Yazı derslerine yer verilmiştir.

1926 programında tüm derslerin bir bütün olduğu anlayışı Türkçe Dersleri Bir Külldür başlığı ile verilmiştir.

1926 programında verilen Şifahi Temrinler başlığı altında konuşma çalışmalarının önemi vurgulanmıştır. Öğrencilere sözlü anlatım çalışmaları yaptırılarak konuşma becerisinin kazandırılması amaçlanmıştır. Bu başlık altında sözlü anlatım çalışmalarında kullanılacak konuşma konuları da sıralanmıştır.

Programın Elifba başlığı altında ise ilk okuma-yazma çalışmalarının usulü belirlenmiştir. Bu programda, 1924 programında uygulanan usullerden farklı usullere yer verilmiştir. Buna göre ilk okuma-yazma çalışmalarında muhtelit usul ile kelime usulünden biri uygulanacaktır. Bu usullerden birini tercih etme konusu öğretmene bırakılmıştır.

Programın Kıraat başlığı altında, öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili hedeflerin üzerinde durulmuştur. Ayrıca kıraat dersi altında sözlük kullanımı ile kelime hazinesinin zenginleşmesi konuları üzerinde de durulmuştur.

Ezber ve İnşad başlığı altında öğrencilerin hafızalarının kuvvetlendirilebilmesi için öğretmenlere tavsiyeler verilmiştir. Ayrıca öğrenciye ezberletilecek ve seslendirme yaptırılacak metinlerin nitelikleri konusunda da programda bilgiler yer alır.

Birçok programda Tahrir başlığı altında yer alan, öğrenciye doğru, güzel, işlek bir yazı yazma becerisini kazandırmak hedefi bu programda da yer alır. Tahrir başlığı

altında, ayrıca öğrenciler tarafından yapılan hataların nasıl düzeltilmesi gerektiği konusunda öğretmenlere yol gösterilmiştir.

İmla başlığı altında imla öğretiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. 1924 programında yer alan istinsah (kopya) yönteminin bu programda da yer alması uygun görülmüştür.

Dil bilgisi öğretimi bu programda Kavaid başlığı altında verilmiştir. Kavaid dersine ilk üç sınıfta özellikle bir ders saati ayrılmamıştır.

Kavaid dersinde, örneklerden kurallara gidilmesi uygun görülmüştür. Buradan anlaşılacağı üzere bu programı hazırlayan kişiler, kuralların sezdirilerek öğretilmesinden yanadır. Dördüncü ve beşinci sınıf programlarında ise bu başlık altında herhangi bir açıklama yapılmadan sadece işlenmesi gereken konu başlıkları verilmiştir.

Yazı dersi ile gençlere düzenli, okunaklı, temiz ve seri yazı yazdırma becerisi kazandırmak amaçlanmıştır.

1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı 'nda ders isimlerinde değişikliklerin olduğu görülmüştür. Kavaid başlığı yerine Gramer başlığı, Yazı başlığı yerine ise El yazısı başlığı programda kullanılmıştır.

1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı 'nda Alfabe, Kıraat, Ezber ve İnşat, Tahrir, İmla, Gramer, El Yazısı derslerine yer verilmiştir.

1930 programında da 1926 programında yer alan Şifahi Temrinler başlığına yer verilmiştir. Bu başlık altında önemli açıklamalar bulunur. Bu başlık altında sözlü anlatım çalışmalarının en az yazılı anlatım çalışmaları kadar önemli olduğu ile ilgili çeşitli açıklamalar yer alır. Bu doğru bir yaklaşımdır. Çünkü öğretmenlerin, öğrencilerine konuşma fırsatı yaratmaları son derece önemlidir. Öğrencilerin konuşma becerilerinin güçlenmesi için konuşma etkinliklerinin yapılması gerekmektedir. Öğrencinin düşüncelerini, duygularını, isteklerini sadece kâğıda dökmesi kendisini yeterince ifade edebilmesine yeterli olamaz.

1926 programında olduğu gibi 1930 programında da Türkçe derslerinin bir bütün olduğu anlayışı mevcuttur.

Alfabe dersinin hedefi öğrencinin yazısını okunaklı bir şekle sokmak ve güzelleştirmektir. Ayrıca bu ders altında yazım eğitimini ilgilendiren bir hedefe de yer verilmiştir. Öğrenciler alfabe dersi ile yeni kelimeler öğrenirler. Ve bu kelimelerin

öğrenciler tarafından ezberlenerek yazılması beklenir. Bu, alfabe dersinin yazım eğitimi ile ilgili olan bir hedefidir.

Öğrencinin yazısının daha güzel ve işlek hâle gelebilmesi için alıştırmaların, okul içi veya dışı yazma etkinliklerinin yaptırılması gerekmektedir. Programda, bu yazma etkinliği siyah tahtada öğrenciye yazı yazdırmak olarak tercih edilmiştir.

Kıraat başlığı altında, öğrenciye işlek, pürüzsüz okuma becerisi kazandırılmaya çalışılmıştır. Kıraat dersi bugün öğretim programlarında yer alan okuma öğrenme alanıdır. Öğrencinin takılmadan, pürüzsüz bir şekilde okuma yapması çok önemlidir. Fakat bunun yanı sıra bir de öğrencinin okuma yaptığı sırada okuduğundan bir şeyler anlaması da çok önemlidir. Programda bu konu üzerinde de önemle durulmuştur.

Ezber dersi, öğrencinin hafızasının kuvvetlenmesi ve anlatım becerisinin güçlenmesi adına önemli bir derstir. Fakat burada öğrenciye ezberletilecek parçaların öğrenciye göre olması, fazla uzun olmaması çok önemlidir. Bu ezberi yapılacak metnin öğrencinin dikkatini çeken bir metin olması, öğrencide hoş ve güzel duygular ortaya çıkarması gerekmektedir. Bunun yanı sıra ezberletilecek parçanın fazla uzun olmamasına ve öğrenciyi bıktırmamasına da dikkat edilmelidir. Nitekim programda yer alan Ezber ve İnşaat başlığı altında özellikle bu konular üzerinde öğretmenlere tavsiyelerde bulunulmuştur.

Bu programda, diğer birçok programda olduğu gibi Tahrir başlığı altında öğrencinin düzenli ve temiz yazma becerisini kazanması konusu yer alır. Ayrıca yazma konuları ile ilgili öğretmenlere tavsiyelerde bulunulmuştur. Yazma etkinliklerinde yapılacak düzeltme çalışmalarına da bu başlık altında yer verilmiştir.

İmla dersi altında, kopya etme yönteminden bahsedilmiştir. Bu yöntem, öğrencinin daha önce görmediği bir kelimeyi yazması ile ilgilidir. Fakat öğrencinin daha önce görmediği bir kelimenin yazımını yapması onu hataya sürükleyebilir. Bazı öğrencilerin bu kelimelerin doğru yazılışlarını bir kere görmeleri onların öğrenmeleri için yeterli olabilir. Fakat bazı öğrencilerin sadece görmeleri, o kelimeleri doğru yazmaları için yeterli olmayabilir. Bu noktada öğrenciye görelilik ilkesini göz önünde bulundurmamak çok önemlidir.

Gramer dersinde, bu programda kuralların sezdirilerek öğretilmesi anlayışı vardır. Öğretmenlere, örneklerden kurallara gidilmesi gerektiği konusunda uyarılarda bulunulmuştur. Dördüncü ve beşinci sınıf programlarında gramer dersi ile ilgili geniş

açıklamalar yer almaz. Yalnızca işlenmesi gereken konu başlıkları programda verilmiştir.

El yazısı dersinin hedefi tahrir dersi ile benzerlik gösterir. Buna göre düzgün, okunaklı ve seri yazı yazmak becerisi bu ders için oldukça önemlidir.

Bu dersle ilgili önemli noktalara da programda yer verilmiştir. Bu önemli noktalar arasında, öğrencinin yazı yazarken kullanması gerektiği kalem çeşidi, öğrencinin oturuş düzeni, kalem tutuş şekli, öğrencinin kâğıda olması gereken uzaklığı yer alır. Ayrıca kâğıt, defter ve kalemin boş yere kullanılmaması gerektiği, israfın önüne geçilmesi konusunun öğrenciye telkin edilmesi gerektiği de bu başlık altında yer alır.

1936 İlkokul Türkçe Programı'nda Birinci Sınıfta Okuma Yazmaya Başlayış, Okuma, Talebeyi İfadeye Alıştırmak, İmla gibi başlıklar yer alır. Bu başlıklar altında hedeflere ve açıklamalara yer verilmiştir. Ancak dersler için ayrı ayrı ders saatleri düzenlenmemiştir. Dil bilgisi konularına ise programda yer verilmemiştir.

Bu programda diğer programlarda olduğu gibi Kıraat, Tahrir, Sarf, Nahiv, İnşat gibi başlıklar söz konusu değildir. Bu açıdan diğer programlardan ayrılır. Talebeyi İfadeye Alıştırmak başlığı altında Ağızdan İfade ve Yazı İle İfade başlıklarına yer verilmiştir.

1936 programını hazırlayanlar, ilk okuma yazma öğretiminde harften başlamak usulü yerine basit kelimelerle okuma yazmaya geçilmesini uygun görmüşlerdir.

Okuma başlığı altında, öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi, dil sevgisinin kazandırılması, öğrencide okuma isteği ve alışkanlığı oluşturulması gibi konular yer alır. Ayrıca bu başlık altında okuma çeşitlerinden, okuma konularından ve çocuklara okutulması düşünülen kitaplardan söz edilmiştir.

Öğrencinin takılmadan, pürüzsüz bir şekilde okuyabilmesi çok önemlidir. Bununla birlikte bir de öğrencinin okuma yaptığı sırada okuduğundan bir şeyler anlaması da çok önemlidir. Bu programda okumanın yanında anlamanın da çok önemli olduğundan bahsedilmiştir. 1930 programında da bu anlayış aynı bu şekilde yer almaktadır.

Talebeyi İfadeye Alıştırmak başlığı altında önemli açıklamalar bulunur. Bu başlık altında sözlü anlatım çalışmalarının en az yazılı anlatım çalışmaları kadar önemli olduğu ile ilgili açıklamalar yer alır. Bu doğru bir yaklaşımdır. Çünkü öğretmenlerin,

öğrencilerine konuşma fırsatı yaratmaları son derece önemlidir. Öğrencilerin konuşma becerilerinin güçlenmesi için konuşma etkinliklerinin yapılması gerekmektedir. Öğrencinin kendi düşüncelerini, duygularını, isteklerini sadece kâğıda dökmesi kendisini yeterince ifade edebilmesine ve diline tam anlamıyla hâkim olmasına yeterli olamaz. Bu anlayış, 1930 programında farklı başlık altında yer almış olsa da aynı bu şekildedir.

Söz İle İfade alt başlığı altında konuşma eğitime, Yazı İle İfade alt başlığı altında ise yazma eğitimi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Yazı ile İfade alt başlığı altında öğrencinin kendisini yazılı olarak ifade etme isteğini uyandırmak için yapılması gerekenler, yazılı anlatım çalışmalarında seçilebilecek konular, yazıda paragraf düzeni, bir yazıda olması gereken özellikler, öğrencilerin yazılı ürünlerinin öğretmenler tarafından nasıl değerlendirileceği gibi konular yer alır.

Programda, İmla başlığı altında yer alan dikte metodu, imla öğretimi için uygun görülmemiştir, eleştirilmiştir. Bu yöntem, diğer birçok programda ise imla öğretiminde uygun görülmekteydi. Dolayısıyla 1936 programı, diğer programlardan bu anlayış sebebiyle ayrılmaktadır.

Kelimelerin doğru yazılışlarını öğretme konusunda da yalnızca klişe kelimeleri göstererek imla öğretiminin yapılmasının yetersiz olacağı düşüncesi programda hâkimdir. Hazırlanan diğer programlara göre bu program bu konuda da farklılık göstermiştir.

İmla öğretimi ile ilgili yapılan bazı uygulamaların programda eleştirisi yapıldıktan sonra, imla öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda açıklamalarda bulunulmuştur.

1948 İlkokul Türkçe Programı'nda Okuma, Söz ve Yazı İle İfade, İmla, Dil bilgisi gibi başlıklar yer alır.

Söz ile İfade başlığı altında konuşma eğitimi ile ilgili açıklamalara Yazı İle İfade başlığı altında ise yazma eğitime dair açıklamalara yer verilmiştir.

Bu programda dersler birbirinden bağımsız ders saatlerine ayrılmamıştır. Tüm dersler bir bütün olarak ele alınmıştır.

Programda verilen okuma, söz ve yazı ile ifade, dil bilgisi ve imla dersleri sınıf kademeleri gözetilerek programda yer alır. Programda bu dersler altında verilen amaçlar sınıf seviyelerine göre ayrı ayrı düzenlenmiştir. Bu anlayış bakımından diğer programlara göre farklılık gösterir.

Okuma başlığı altında 1936 programında da yer alan öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi, dil sevgisinin kazandırılması, öğrencide okuma isteği ve alışkanlığı oluşturulması gibi konular yer alır.

Ayrıca bu başlık altında okuma çeşitlerinden, okuma konularından ve çocuklara okutulması düşünülen kitaplardan söz edilmiştir.

Öğrencinin takılmadan, düzgün bir şekilde okuyabilmesi çok önemlidir. Bununla birlikte bir de öğrencinin okuma yaptığı sırada okuduğundan bir şeyler anlaması da çok önemlidir. Bu programda, okumanın yanında anlamının da çok önemli olduğundan bahsedilmiştir. 1930 ve 1936 programlarında da bu anlayış aynı bu şekilde yer almaktadır.

Söz ile İfade başlığı altında, sözlü anlatım çalışmalarının en az yazılı anlatım çalışmaları kadar önemli olduğu konusu yer alır. Bu doğru bir yaklaşımdır. Çünkü öğretmenlerin, öğrencilerine konuşma fırsatı yaratmaları son derece önemlidir. Öğrencilerin konuşma becerilerinin güçlenmesi için konuşma etkinliklerinin yapılması gerekmektedir. Öğrencinin kendi düşüncelerini, duygularını, isteklerini sadece kâğıda dökmesi kendisini yeterince ifade edebilmesine yeterli olamaz. Bu anlayış, 1930 ve 1936 programlarında farklı başlık altında yer almış olsa da aynı bu şekildedir.

Yazı İle İfade başlığı altında yazma ve konuşma çalışmaları birbirleri ile ilişkilendirilmiştir. Konuşma ve yazma çalışmalarının bir arada yürütülmesi konusunda öğretmenlere tavsiyelerde bulunulmuştur.

Ayrıca bu başlık altında öğrencilerin yazmaları gereken konular da sıralanmıştır. Yazma çalışmalarında uygulanması gereken düzeltme çalışmaları da bu başlık altında yer alan bir diğer konudur.

Birinci devre için dil bilgisi derslerine yer verilmemiştir. Dördüncü ve beşinci sınıf programlarında ise öğretilecek konular yalnızca sıralanmıştır.

1968 İlkokul Türkçe Programı'nda İlk Okuma ve Yazma, Okuma, Sözlü ve Yazılı Anlatım, İmla, Dil bilgisi, İnşat, Yazı gibi başlıklar yer alır.

1968 programında, 1948 programından farklı olarak Dil bilgisi, İnşat ve Yazı başlıklarına yer verilmiştir.

Programda verilen dersler, sınıf kademeleri gözetilerek hazırlanmıştır. Programda dersler altında verilen amaçlar sınıf seviyelerine göre ayrı ayrı düzenlenmiştir. 1968 programı, 1948 programının bu anlayışını devam ettirmiştir.

Okuma başlığı altında öncelikle 1930, 1936 ve 1948 programlarında olduğu gibi okuma isteğinin ve alışkanlığının kazandırılması, öğrencinin okuma becerisinin güçlendirilmesi gibi konulardan söz edilmiştir.

Okuma başlığı altında okuma çeşitlerine, iyi bir okuyucunun nasıl olması gerektiğine, okunan parçalarda dikkat edilmesi gereken noktalara ve sınıf içerisinde yapılabilecek okuma etkinliklerine de yer verilmiştir.

Sözlü Anlatım başlığı altında konuşma eğitime yer verilmiştir. Yazılı Anlatım başlığı altında ise yazma eğitimi bulunmaktadır. Bu başlık altında sözlü ve yazılı anlatımın her ikisinin de öğrenci için faydalı olacağı ve bu noktada öğretmenlerin dikkatli olması gerektiği konusunda tavsiyeler yer alır. Yani sadece yazılı anlatım çalışmalarına önem verilmesi ya da sadece sözlü anlatım çalışmalarına önem verilmesinin doğru olmayacağı özetle ifade edilmek istenmiştir. Öğretmenin, her iki çalışmanın da yapılabilmesi için öğrenciyi teşvik etmesi gereklidir. Ayrıca öğretmenlerin, konuşma alıştırmalarının yapılabilmesi için ortam hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerin, öğrencilerinin konuşma alıştırmaları yapmaları için ortam hazırlamaları gerekmektedir. Nitekim programda da bu konu üzerinde önemle durulmuştur. Programda ayrıca konuşma çeşitlerine de yer verilmiştir.

Yazılı Anlatım başlığı altında konuşma çalışmaları ile yazma çalışmalarının ilişkisinden söz edilmiştir. Yani güzel yazabilmek için güzel konuşma becerisine de sahip olmak gereklidir. Güzel ve etkili konuşabilmek için de güzel yazabilmek gereklidir mantığı programda bulunur. Bu anlayış, 1948 programında da bulunmaktaydı. Bu başlık altında öğrenciye yazdırılması gereken yazma konularından da programda söz edilmiştir. Bu başlık altında yer alan bir diğer konu da yazma etkinliklerinde yapılabilecek düzeltme çalışmaları konusudur. Yazma ödevlerinin değerlendirilmesinde göz önünde tutulması gereken noktalar da programda sıralanmıştır.

İmla başlığı altında, yer alan açıklamalar bu alanın nasıl verimli bir şekilde öğretileceği konusu üzerinedir. Bu anlamda, imla öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda öğretmenlere tavsiyelerde bulunulmuştur. Buna göre:

“Öğrencinin bir kelimenin imlasını öğrenebilmesi için o kelimenin doğru yazılışını görmesi gerektiği, söylenişini işitmesi gerektiği ve yazı halinde tekrar etmesi gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmenin imlasını öğreteceği kelimeyi yüksek sesle söylemesi, öğrencilere söyletmesi, tahtaya yazması, çocukların bunu dikkatle görmelerini, bakarak ve söyleyerek yazmalarını sağlaması ve kelimeyi çeşitli cümleler içerisinde kullandırması gerektiği tavsiye edilmiştir” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 90).

Bu programda, daha önceki programlarda imla öğretiminde uygulanan dikte veya kopya ettirmek metodlarına olan eleştirilerin yer aldığı görülür. Özellikle dikte metodunun öğrenciyi yanlış yazıma sürükleyeceği düşüncesi yer alır.

İmla dersi, bu programda dil bilgisi dersi ile ilişkilendirilmiştir. Bu programı hazırlayanlar, imlada başarı sağlanabilmesi için dil bilgisi kurallarının bilinmesi gerektiğinden programda söz etmişlerdir. Bu başlık altında ayrıca imla yanlışlarının nasıl düzeltilmesi gerektiği ile ilgili bilgiler de programda verilmiştir.

Dil bilgisi dersi, birinci devre için başlı başına bir ders olarak programda yer almaz. İkinci devrede Dil bilgisi öğretimi hem tüm Türkçe dersleri içerisinde barınmıştır hem de müstakil bir şekilde ayrı bir ders olarak programda yer almıştır.

Dil bilgisi dersi için yapılan açıklamalardan yola çıkıldığı zaman kuralların sezdirilerek öğretilmesi yönteminin uygulandığı görülmüştür. Ezber yaptırılarak kuralların öğretilmesi öğrenmede kalıcılık sağlayamayacağı için programda yer almamıştır. Örnekler üzerinden gidilerek dil bilgisi öğretimi uygun görülmüştür.

İnşat başlığı altında yapılan açıklamalardan yola çıkıldığı zaman ezber yaptırma konusunda öğrenciler zorunlu tutulmamıştır. İsteğe bırakılmıştır. Çünkü bazı öğrencilerin ezber yeteneklerinin gelişmemiş olabileceği düşünülmüştür. Bu derste ki asıl amacın güzel okumak olduğu önemle vurgulanmıştır.

Yazı başlığı altında, güzel bir el yazısının nitelikleri, öğrencinin güzel bir el yazısını nasıl kazanacağı, yazı çalışmalarında bulunması gereken düzen anlayışı, yazı alıştırmalarında dikkat edilmesi gereken noktalar, el yazısında olması gereken çabukluk dereceleri, öğrenciyeye not tuttururken dikkat edilmesi gereken durumlar, öğrencinin yazı

yazarken alacağı oturuş pozisyonu, öğrencinin yazıları düzeltilirken dikkat edilecek hususlar, yazı dersinde kullanılacak araç ve gereçler gibi konulara yer verilmiştir.

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı, hazırlanan diğer öğretim programlarına oranla daha kapsamlı ve daha ayrıntılı bir şekilde hazırlanmıştır. Ayrıca programın ders araç gereçleri, öğretim yöntemleri gibi başlıklara yer vermesi ve öğrenme alanları altında geniş açıklamalara yer vermesi bakımından da diğer programlardan farklı bir program olmuştur. Yöntem, Metin İşleme Süreci, Ölçme ve Değerlendirme başlıkları programda yer alan diğer başlıklardandır. Bu başlıklar ilk kez 1981 programında yer almıştır.

Programda öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler Anlama, Anlatım ve Dil bilgisi başlıkları altında verilmiştir. Öğrencilerin kazanacakları davranışlar, sınıf kademeleri gözetilerek programda düzenlenmiştir. Yazı başlığı da bu programda yer almaktadır.

Anlama başlığı altında okuma öğrenme alanı ile ilgili, anlatım başlığı altında ise yazma öğrenme alanı ile ilgili öğrencilere beceriler kazandırılmaya çalışılmıştır. Dil bilgisi başlığı altında da Türkçe ile ilgili kurallar sezdirilerek verilmeye çalışılmıştır.

İlk okuma-yazma bölümünde diğer programlarda olduğu gibi bu programda da cümle yöntemi tercih edilmiştir.

Dünyadaki değişmelerle birlikte eğitim anlayışımızda da değişimler olmuştur. Bu değişim üreten, soru soran, sorgulayan, eleştiren, kendini ifade edebilen bireylerin ortaya çıkabileceği eğitim anlayışını da beraberinde getirmiştir. Bu sebeple 2005 yılında birinci kademesi, 2006 yılında ise ikinci kademesi yayımlanmış olan *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı* çağdaş ve yenilikçi bir anlayışla düzenlenmiştir.

Bu anlayışla yola çıkılıp programda öncelikli olarak öğrencilere kazandırılması planlanan hedeflere yer verilmiştir. Hedefler ifade edildikten sonra öğrenme alanları altında kazanımlara yer verilmiştir. Öğrenme alanları programda dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu olarak belirlenmiştir. Programda yer alan bu öğrenme alanları sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir.

Programda kazanımlara yer verildikten sonra, işlenmesi gereken temalara ve etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Daha önce hazırlanmış programlarda ise işlenmesi gereken temalar belirli değildi. Bu durumda öğretmenler derslerde işleyecekleri

metinlerin temalarını kendileri seçer, kazandırmak istedikleri değerleri ve davranışları kendileri belirlerdi. Hazırlanan bu programla kazandırılması hedeflenen değerler rastlantıya bırakılmamıştır.

Anlatım çalışmaları (yazılı ve sözlü anlatım) programda düşünsel faaliyetler ile bir arada verilmiştir. Güzel yazmak, okumak ve konuşmak ile ilgili verilen amaçlar yaratıcı, yapıcı, akılcı ve doğru düşünme amaçları ile bir arada verilmiştir.

Okuma öğrenme alanı altında öğrencilere okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmak, söz varlığını zenginleştirmek, akıcı okumalarını sağlamak gibi konular üzerinde durulmuştur. Okuma öğrenme alanı, programın üzerinde durduğu en önemli öğrenme alanlarından birisi olmuştur. Bu öğrenme alanı ile alakalı geniş açıklamalara yer verilmiştir.

Programda okuma ile ilgili verilmiş kazanımlar, Okuma Kurallarını Uygulama, Okuduğunu Anlama, Anlam Kurma, Tür Yöntem Ve Tekniklere Uygun Okuma, başlıkları altında verilmiştir.

Bu programın ilk kademesinde konuşma becerisine yönelik kazanımlar, Konuşma Kurallarını Uygulama, Kendini Sözlü Olarak İfade Etme, Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Konuşma başlıkları altında yer almıştır.

Programda diğer öğrenme alanlarında olduğu gibi konuşma becerisinin geliştirilmesi için de etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Bu etkinlik örnekleri diğer öğrenme alanlarında olduğu gibi ilginç ve dikkat çekici isimlerle programda yer almıştır. Bunlardan bazıları:

Bizim ustanın mutfağından, Bana bir masal anlat, Ben bir rehberim, Hayallerim ve ben, Güzel bir gün, Ben olsaydım adlarını taşımaktadır (Cemiloğlu, 2015: 74).

Yazma çalışmaları, hem yazının teknik yanı ile ilgili olan becerileri (yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin kullanım becerisi, kâğıdı temiz ve düzenli kullanma becerisi) hem de yazılı anlatım becerisini içinde barındırır. Yazma çalışmalarında, hem yazım kuralları ve noktalama işaretlerini kullanma becerisine hem de dili etkili kullanma becerisine dikkat edilir.

İlkokul öğrencileri için yazma becerisinin kazandırılması çok önemlidir. Özellikle yazım kurallarına uymak, noktalama işaretlerini yerinde kullanmak, defter ve

sayfa düzenine dikkat etmek gibi konular çok önemlidir. *2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı* 'nda da bu önemli alışkanlıkların edinilmesi için kazanımlara yer verilmiştir.

Öğrencilere, bu kazanımlar ile anlamlı ve kurallı cümleler oluşturmaları, yazım kurallarına dikkat etmeleri, duygu, düşünce ve hayallerini paylaşmaları, bir metnin ana fikrine hâkim olmaları, mektup, davetiye, dilekçe yazabilmeleri gibi konularda beceriler kazandırmak amaçlanmıştır.

Yazma öğrenme alanı altında da bu alanın daha etkili öğrenilebilmesi adına etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Bu etkinlikler diğer öğrenme alanlarında da görüldüğü gibi ilginç isimler taşır. Bunlardan bazıları şu şekildedir: “Aydın hikâyesi, Balon doldurma, Ben bir şairim, Bul düzelt, Hikâye yazma, Proje hazırlama, Sınıf gazetesi, Zihin haritası, Yuvarlak masa yazarlığı” (Cemiloğlu, 2015: 75).

Görsel okuma ve görsel sunu alanı ilk kez bu programda yer almıştır. Ortaokul için hazırlanmış programda ise Görsel Okuma ve Görsel Sunu dersleri yer almaz. Bu alan, ortaokul için hazırlanmış programda dinleme/izleme öğrenme alanı ile birleştirilmiştir. İlköğretim için hazırlanmış programda bu öğrenme alanına yer verilip, ortaöğretim için hazırlanmış öğretim programında bu öğrenme alanına yer verilmemesi bir tutarsızlık oluşturmuştur.

Dil bilgisi öğrenme alanı, ilköğretim programında yer almaz. Ancak bu alanı öğrenme alanı ortaöğretim programında yer almaktadır.

Hazırlanan bu Türkçe dersi öğretim programı öğrenciyi temele alan, etkinlik temelli bir program olmuştur. Öğrencinin dikkatinin çekilmesi için de değişik ve ilgi çekici etkinlik isimleri programda yer almıştır. Programda yer alan ilginç ve dikkat çekici etkinlik isimleri şöyle sıralanabilir: Özkan Amca, Saygı Ağacı, Düşünen Adam, Neden? Çünkü..., Sabır Küpüm Çatlamaz.

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı 'nda Sözlü İletişim, Okuma ve Yazma öğrenme alanlarına yer verilmiştir. Dil bilgisi öğrenme alanı ise başı başına bir ders olarak programda yer almamıştır. Bu öğrenme alanı diğer öğrenme alanları içerisinde ele alınmıştır. Öğrenme alanları, sınıf kademeleri gözetilerek programda yer almıştır.

Programda Sözlü İletişim başlığı altında yer alan kazanımlar, dinleme ve konuşma becerilerine yönelik olarak verilmiş kazanımlardır. Öğrencilerin düşüncelerini ve duygularını açık ve güzel bir şekilde ifade etmeleri, bir konuyu tartışmaları, topluluk

önünde konuşma becerisine sahip olmaları, dinlediklerini kavramaları konularında beceriler kazandırılması planlanmıştır.

Programda Okuma başlığı altında, İlk Okuma, Anlama, Akıcı Okuma ve Söz Varlığı alt başlıkları ve bu başlıklar ile alakalı kazanımlara yer verilmiştir.

Yazma öğrenme alanı altında öğrencinin okunaklı bir yazıya sahip olması, yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek yazması, anlamlı ve kurallı cümleler yazması, sayfayı temiz kullanması konularında kazanımlara yer verilmiştir.

Noktalama işaretleri konusu sınıf kademeleri gözetilerek programda yer almıştır ve bu konu ile alakalı kazanımlara programda yer verilmiştir. Ancak programda bu konu ile ilgili geniş açıklamalar bulunmaz. Yazım kuralları ile ilgili verilmiş kazanımlar ise birinci ve ikinci sınıf programlarında yer almamıştır.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Bu öğrenme alanlarına yönelik verilmiş kazanımlar sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir.

Programın ilk olarak amaçları, perspektifi, değerleri, yetkinlikleri, ölçme ve değerlendirme yaklaşımı, öğrenme öğretme yaklaşımı, okuma yazma süreci, derslerde üzerinde durulması gereken temaları, ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri, öğretim programının yapısı, kazanımlar ve bu kazanımların açıklamaları ifade edilmiştir. Programda ilk okuma yazma öğretiminde ses temelli cümle yöntemi benimsenmiştir.

Birinci sınıf programında, dinleme/izleme öğrenme alanının altında anlama ve anlatma becerilerine yönelik kazanımların yer aldığı görülür.

Birinci sınıf programında, konuşma öğrenme alanının altında konuşma becerisinin geliştirilmesi ve konuşma stratejilerinin öğrenciye kavratılması ile ilgili kazanımlar üzerinde durulmuştur.

Birinci sınıf programında okuma öğrenme alanının altında okuma ve anlama becerisinin geliştirilmesine yönelik kazanımlar yer almıştır.

Birinci sınıf programında yazma öğrenme alanının altında yazılı ifade becerisinin güçlendirilmesine yönelik kazanımlara yer verilmiştir. Ayrıca bu öğrenme alanında yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili kazanımlara da yer verilmiştir. Bu kazanımlar programda şöyle yer alır:

“T.1.4.5. Anlamalı ve kurallı cümleler yazar” (MEB, 2018: 23).

“T.1.4.8. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır” (MEB, 2018: 23).

İkinci sınıf programının kazanımları, birinci sınıf programının kazanımlarından büyük farklılıklar göstermez. Yalnızca okuma öğrenme alanının altında söz varlığı konusuna da değinilmesi birinci sınıf programından farklılık oluşturmuştur. Bu kazanım programda şöyle ifade edilmiştir:

“T.2.3.7.Görselden/görsellerden hareketle bilmediği kelimeleri ve anlamlarını tahmin eder” (MEB, 2018: 25).

Diğer sınıfların programları incelendiğinde de kazanımlar konusunda büyük farklılıklar programda yer almaz. Yalnızca sınıf seviyesi yükseldikçe kazanım sayısı ve buna bağlı olarak da kazanımlara ait açıklamalarda artış olduğu görülür.

1.1.2 Ortaokullar için Hazırlanmış Programlarda Türkçe Öğretimi

1924 Lise Birinci Devre Müfredat Programı’nda dersler birbirinden bağımsız olarak farklı ders saatleri ile ele alınmıştır. Dolayısıyla bu programda Türkçe derslerinin bir bütün olduğu anlayışı yer almaz.

Birinci sene için Kıraat dersinin amacı, güzel yazılmış eserlerin, öğrenciler tarafından okunduğu zaman anlaşılmasını sağlamaktır.

İnşad dersinin amacı, kısa şiirlerin dikkat edilerek okutulması ve bunların deftere güzel bir şekilde yazdırılmasıdır.

Sarf ve Nahiv dersinde yalnızca işlenmesi gereken konu başlıkları programda sıralanmıştır. Bu konuların hangi uygulamalarla nasıl öğretileceği konusu ile ilgili bir açıklama ise programda yer almamıştır.

Programda imla öğretimi, şu açıklamalar ile verilmiştir:

“...Talebinin yalnız birini siyah tahtanın arka tarafına kaldırmak suretiyle hepsine müşterek ve münferit tedris usulüne tâbiyetle gösterilir. Yazdırılacak parçalar o hafta zarfında okunan sarf kaideleriyle mütenasip vasıfları hâiz olanlar içinden intihap edilir” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 151) .

Kitâbet dersi ile de öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Programda bu dersin nasıl öğretileceği ile alakalı herhangi bir açıklama yer almamıştır. Kitâbet dersi, bugün okullarda Türkçe derslerinde yapılan kompozisyon çalışmasının karşılığıdır.

Kıraat ve İnşad dersi ikinci sene programında aynı başlık altında verilmiştir. Bu başlık altında herhangi bir açıklama söz konusu değildir. Birinci sene programının devamı niteliğindedir.

Sarf ve Nahiv dersi için ikinci sene programında yalnızca öğretilmesi hedeflenen konular sıralanmıştır. Bu konularla alakalı bir açıklama yapılmamıştır. Bu sebeple, bu program birinci senenin anlayışını devam ettirmiştir.

Sarf ve Nahiv dersinin yalnızca birinci ve ikinci sene programlarında öğretimi uygun görülmüştür.

İmla dersi ile alakalı bir açıklama ikinci sene programında yer almaz. Bu ders birinci sınıfın devamı niteliğindedir. Bu dersle alakalı farklı bir amacın programda yer alması beklenirdi. Bu anlamda bu program eksik kalmıştır.

İkinci sınıf programında, kitâbet dersi ile öğrenciye yeteneği doğrultusunda yazma çalışmaları yaptırmak amaçlanmıştır. Kitâbet dersi üçüncü sınıf programında da aynı amaç ile yer almıştır.

Edebi kıraat dersi ise yalnızca üçüncü senenin programında yer almıştır. Bu ders ile yazma sanatının esasları öğretilmiştir, eski ve yeni eserlerin öğrencilere okutulması amaçlanmıştır.

Kitâbet dersi, üçüncü sınıf programında da öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi amacı ile programda yer almıştır.

1929 Orta Mektep Türkçe Programı 'nda, 1924 programına göre amaçlar daha açık ve net bir şekilde ifade edilmiştir.

Bu programda özellikle de yazılı ve sözlü anlatım çalışmaları ile ilgili pek çok amaca yer verilmiştir. Ayrıca öğrenciye okuma zevkini vermek ve öğrenciyi güzel eserlerle buluşturmak amaçları da programda yer alır.

Bu programda gramer, tahrir ve kıraat derslerine yer verilmiştir. Dersler programda sınıf kademeleri gözetilerek yer almıştır. Öğrenme alanları ile ilgili yapılan açıklamalar sınıf kademelerine göre düzenlenmiştir.

Okuma, yazma ve dil bilgisi ile ilgili becerilerin öğrencilere farklı başlıklar altında kazandırılması planlanmış olsa da bu program, Türkçe dersinin bir bütün olduğu anlayışı yer alır. Bu anlayış, programda Umumi Mülâhazalar adlı başlık altında yer almıştır.

Programda daha önce sarf ve nahiv adı ile verilen dil bilgisi dersi bu programda gramer adı ile verilmiştir.

Gramer dersleri, birinci ve ikinci sene programlarında yer alır. Fakat bu ders ile ilgili her iki programda da açıklama yer almamıştır. Bu iki senenin programlarında da gramer ile ilgili verilen konular yalnızca sıralanmıştır.

Bu programda, Tahrir başlığı altında öğrencilerin yazılı ifade becerisinin güçlendirilmesi, imla ve dil bilgisi kuralına uyarak yazı yazmalarının sağlanması gibi amaçlar yer alır.

Bu programın kıraat dersi amaçları, öğrencinin kitaba olan ilgisini artırmak, öğrenciyi kitap okumaya istekli hâle getirmek ve onları iyi eserleri okumaya yönlendirmek konuları üzerinedir.

1931-32 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Programı'nda Türkçe derslerinin sadece dil bilgisi konuları yeniden düzenlenmiştir. Diğer öğrenme alanlarında herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

1938 Ortaokul Türkçe Programı ile *1931-32 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Programı* arasında önemli farklılıklar bulunmaz. Yalnızca bazı kelime ve ifadelerde küçük değişikliklere gidilmiştir. Gramer dersinin bulunmaması da bir diğer farklılıktır. *1938 Ortaokul Türkçe Programı*, 1949 yılına kadar uygulanmıştır.

1949 Ortaokul Türkçe Programı, hazırlanan önceki programlara oranla daha kapsamlı ve hacimli bir programdır.

1949 Ortaokul Türkçe Programı'nda ilk önce Amaçlar başlığına yer verilmiştir. Bu başlık altında, öğrencinin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesine yönelik amaçların daha fazla olduğu görülür. Ayrıca program, millî duygular ve millî heyecanlarla ilgili amaçlara yer vermesi sebebiyle de farklılık göstermiştir.

Programın amaçları ifade edildikten sonra Türkçe dersinin bir bütün olduğu anlayışı ile ilgili açıklamalar programda yer almıştır.

Bu programda Okuma, Söz ve Yazı İle İfade, Dil bilgisi, İmla, İnşat, Yazı gibi başlıklara yer verilmiştir. Yazı dersi dışında diğer dersler için herhangi bir ders saati belirlenmemiştir.

Okuma başlığı altında, okuma öğrenme alanı ile ilgili amaçlar ve açıklamalara yer verilmiştir. Okuma başlığı altında yer alan amaçlar öğrencinin okuduğunu anlaması, okuma ilgisinin genişletilmesi ve okuma isteğinin uyandırılması konuları üzerinedir.

Okuma başlığı altında Sesli ve Sessiz Okuma olmak üzere okuma çeşitleri ile ilgili açıklamalara da yer verilmiştir.

Programın Söz ve Yazı İle İfade başlığı sözlü ve yazılı anlatım çalışmaları ile ilgili açıklamaları içermektedir. Söz ile ifade bölümü konuşma becerilerine yönelik bilgileri içerirken, yazı ile ifade bölümü yazma becerisine yönelik bilgileri içermektedir. Söz ve Yazı İle İfade başlığı altında öğrencilerin konuşma yeteneklerinin nasıl geliştirileceği, öğrencinin hangi konularda konuşturulması gerektiği, öğrencide aranan sözlü ifade yetenekleri, öğrencinin kendisini yazılı olarak ifade ederken uyması gereken kurallar, öğretmenlerin hangi konularda yazma çalışmaları yaptırması gerektiği, öğrencinin kendisini doğru ve güzel bir şekilde yazılı olarak anlatabilmesi için kazanması istenen alışkanlıkları, yazıda plan ve konunun nasıl olması gerektiği gibi konularla alakalı açıklamalarda bulunulmuştur.

1938 programında yer almayan Dil bilgisi başlığı 1949 programında yer almıştır. Söz konusu başlık altında dil bilgisi dersinin öğrenilmek için değil de kullanabilmek ve uygulayabilmek için öğretilmesi gerektiği üzerinde önemle durulmuştur. 1949 programında, dil bilgisi kurallarının sezdirilerek öğretilmesi anlayışı yer alır. Öğretmenin işlemesi gereken dil bilgisi konuları da programda ayrıca sıralanmıştır.

İmla başlığı altında ise yazım çalışmaları ile yazma çalışmalarının birleştirildiği tespit edilmiştir.

İmla alıştırmalarının yapılması gerektiği üzerinde önemle durulmuştur. Bu alıştırmalar yapılırken öğretmenlerin dikkat etmeleri gereken hususları konusunda tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu anlamda bu program, öğretmenlere yol gösterici ve açıklayıcı bir program olmuştur.

Bu konu ile alakalı olarak programda şu ifade yer alır:

“İmla alıştırmalarında sadece kaide söylemekle yetinmeyerek uygulamaya da büyük önem vermelidir. Meselâ, özel isimlerin büyük harfle yazılacağını yalnız söyleyen bir öğretmenle, bu kaideyi “Erzurum’dan Eskişehir’e trenle gidilir” gibi bir veya birkaç cümlede uygulayan bir öğretmenden ikincisi daha iyi sonuç alacaktır” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 214).

İmla başlığı altında düzeltme çalışmalarının nasıl yapılacağı ile ilgili bilgiler de yer alır.

İnşat başlığı diğer programlarda sadece okuma çalışmaları ile ilişkilendirilirken bu programda konuşma eğitimi ile ilgili çalışmaları da kapsamıştır.

Bu başlık altında okunacak yazıların içeriği, telaffuz alıştırmaları, konuşma becerisinin kazandırılması gibi konularla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Önceki programlardan farklı olarak bu programda Yazı başlığına yer verilmiştir. Cumhuriyet döneminde ortaöğretim için hazırlanmış programlar arasında Yazı başlığına yer veren ilk program 1949 programıdır.

Bu dersle öğrencinin yazısının daha işlek, daha okunaklı, daha süratli ve daha güzel olması amaçlanmıştır.

Bu başlık altında öğrencinin el yazısının nasıl olması gerektiği, öğrencinin güzel bir el yazısına sahip olabilmesi için yapılması gerekenler, öğrencide estetik bir bakış yaratmak gibi konulara yer verilmiştir.

1949 Ortaokul Türkçe Programı, gözden geçirilerek 1962 yılında yeniden basılmıştır. Bu iki program arasında farklılıklar yoktur. 1949 programında yer alan ifadeler olduğu gibi 1962 programına aktarılmıştır. Bu program, 1981 yılına kadar kullanılmıştır.

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı’nda öncelikli olarak Genel Amaçlar başlığına yer verilmiştir. Programın genel amaçları çoğunlukla öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi üzerinedir. Ayrıca 1981 programında Türk kültürünü tanıma, Türk yurdunu ve ulusunu sevdirmeye gibi Türklük kavramını ön plana çıkaran amaçlara da yer verilmiştir. Bu amaçlara benzer amaçlar 1949 ve 1962 programlarında da yer almıştır.

Programın genel amaçları ifade edildikten sonra Açıklamalar başlığına yer verilmiştir. Bu başlık altında çoğunlukla konuşma ve yazma eğitiminin öneminden ve okuma alışkanlığının öğrenciye kazandırılması gerektiğinden söz edilmiştir.

Programda İlk Okuma ve Yazma, Anlama, Anlatım, Dil bilgisi, Yazı gibi başlıklara yer verilmiştir. Bu öğrenme alanları altında özel amaçlara ve öğrencilere kazandırılacak davranışlara yer verilmiştir. Bu özel hedefler ve öğrenciye kazandırılacak davranışlar ayrı ayrı sınıf kademeleri gözetilerek programda yer almıştır. Ayrıca ilk kez bu programda Öğrencilere Kazandırılacak Davranışlar adlı başlığa yer verilmiştir.

İlk Okuma ve Yazma başlığı altında öncelikli olarak okuma ve yazma için yapılan ön hazırlık çalışmalarından bahsedilmiştir.

Anlama başlığı altında dinleme ve izleme tekniği bakımından, anlama tekniği bakımından, okuma tekniği bakımından gibi alt başlıklara yer verilmiştir. Teknik ifadesi ilk kez 1981 programında yer almıştır.

Bu başlık altında dinleme, izleme ve okuma ile alakalı öğrencilere kazandırılacak davranışlara ve amaçlara sınıf kademeleri gözetilerek yer verilmiştir.

Anlatım başlığı altında, yazılı ve sözlü anlatım çalışmalarında öğrencilere kazandırılacak hedeflere ve davranışlara yer verilmiştir.

Dil bilgisi başlığı altında dil bilgisi konularından ziyade yazım ve noktalama konusu üzerinde durulmuştur. Dil bilgisi ile ilgili konuların dördüncü sınıf programından itibaren daha yoğun bir şekilde yer aldığı görülür.

Yazı başlığı 1949 ve 1962 programında olduğu gibi 1981 programında da yer alır.

Bu başlık altında yalnızca yazı dersinin amacı ifade edilmiştir. Bu program, bir önceki programın yazı dersi ile ilgili verilmiş açıklamaları ile aynı açıklamaları taşır.

Yöntem başlığına ilk kez bu programda yer verilmiştir. Bu başlık altında Türkçe dersinde uygulanması tavsiye edilen yöntemlere yer verilmiştir. Dersin işleniş yöntemleri aktarılmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla bu program diğer programlara göre daha açıklayıcı ve daha yol gösterici bir program olmuştur.

Bu programda ilk kez Yazım başlığına yer verilmiştir. Bu başlık altında yazım eğitiminin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili kısa da olsa açıklamalar yapılmıştır.

Öğrenme alanları ile ilgili özel amaçlar ve öğrencilere kazandırılacak davranışlar ayrı ayrı ifade edildikten sonra bu öğrenme alanları ile ilgili geniş açıklamalara programda ayrıca yer verilmiştir. Söz konusu açıklamalar programda Okuma İle İlgili Açıklamalar, Sözlü ve Yazılı Anlatımla İlgili Açıklamalar başlıkları ile verilmiştir. Ayrıca programda anlama çalışmaları, anlatım çalışmaları, kelime çalışmaları, kavrama çalışmaları, dil bilgisi çalışmaları, hazırlık çalışmaları ile ilgili ayrıntılı açıklamalara ve öğretmenlere tavsiyelere de yer verilmiştir.

1981 programı, hazırlanmış olan diğer Türkçe dersi öğretim programlarına göre daha kapsamlıdır. Sınıf kademelerine göre öğrenme alanlarının düzenlenmesi açısından da pedagojik ilkelere göre daha uygun bir program olmuştur.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda öğrenme alanları, okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi olarak belirlenmiştir. Bu programda öğrenme alanları sınıf kademeleri gözetilerek verilmiştir.

Yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusu bu programda yazma başlığı altında yer almıştır. Altıncı sınıf programından başlayarak sekizinci sınıf programına kadar yazım ve noktalama konusu ile ilgili öğrenciye kazandırılacak beceriler Amaç ve Kazanımlar başlığı altında verilmiştir. Bu başlık altında yazım ve noktalama ile ilgili verilmiş açıklamalar 3 başlık altında toplanmıştır:

1. “Yazma kurallarını uygulama.
2. Kendi yazdıklarını değerlendirme.
3. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama” (MEB, 2006: 30-40).

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı, sözlü iletişim, okuma ve yazma öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Bu öğrenme alanlarına yönelik verilmiş kazanımlar sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir.

Yazım kuralları noktalama işaretleri bu programda yazma başlığı altında yer almıştır. Birinci sınıf programından başlayarak sekizinci sınıf programına kadar yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş kazanım sayısı 9 tanedir.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı, dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Bu öğrenme alanlarına yönelik verilmiş kazanımlar sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir.

Yazım ve noktalama konusu bu programda yazma öğrenme alanı altında yer almıştır. Birinci sınıf programından başlayarak sekizinci sınıf programına kadar yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş kazanım sayısı 10 tane dir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

1. CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA YAZIM EĞİTİMİ

Osmanlı'da ana dili öğretimi Tanzimat dönemi ile başlamıştır. Türkçenin medreselerde ve sıbyan mekteplerinde ana dil dersi olarak okutulmamasının Türkçeye büyük zararları olmuştur. Bu durumun sonuçlarından biri Türkçe bir ilim ve bilim dili hâline gelememiştir. Bir diğer sonucu da üzerinde çalışmalar yapılmaması sebebiyle Türkçenin kuralları oluşturulamamıştır ve kelimelerin yazımları belirlenememiştir. Bu durum yazım birliğinin oluşmasını da engellemiştir. Bir olay veya durum anlatılacakken Arapça ve Farsça dillerinden alınan kelimelerden faydalanılmıştır. Bu durum, ana dilde yazma yeteneğinin geliştirilmesine de engel olmuştur.

Türkçenin bir bilim dili olarak kabul görmesi, Cumhuriyetin ilanından sonra Atatürk tarafından yapılan devrimler sonucunda mümkün olmuştur.

Cumhuriyet döneminde, millî birliğin, millî beraberliğin ve millî kültürün sağlanması ve gelecek nesillere aktarılmasının ancak dil eğitimi ile mümkün olacağı düşüncesi yer almıştır. Bu sebeple Cumhuriyet döneminde ana dili eğitimi üzerine önemli çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışmalardan birisi de Türkçe öğretim programlarının hazırlanmasıdır. Cumhuriyet döneminde hazırlanan programlar eksikliklerin ve uygulama hatalarının düzeltilmesi adına sürekli değiştirilmiş ve geliştirilmiştir. Cumhuriyet döneminde hazırlanmış Türkçe öğretim programları şöyle sıralanabilir:

İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programları şunlardır:

1. 1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı
2. 1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı
3. 1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı
4. 1936 İlkokul Türkçe Programı
5. 1948 İlkokul Türkçe Programı
6. 1968 İlkokul Türkçe Programı

İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programları şunlardır:

1. 1924 Lise Birinci Devre Müfredat Programı
2. 1927 Orta mektep Türkçe Programı
3. 1929 Orta mektep Türkçe Programı
4. 1931-32 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Programı
5. 1938 Ortaokul Türkçe Programı
6. 1949 Ortaokul Türkçe Programı
7. 1962 Ortaokul Türkçe Programı

İlköğretim (Birinci ve İkinci Kademe) Türkçe Dersi Öğretim Programları şunlardır:

1. 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı
2. 1997 İlköğretim Okulu Türkçe Eğitimi Yazı Dersi Öğretim Programı
3. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı
4. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı
5. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı

İlköğretim öğrencileri için hazırlanmış Türkçe öğretim programları incelendiğinde, yazım ve noktalama konusunun 1924, 1926, 1930, 1936, 1948 ve 1968 programlarında yer aldığı görülür. Ortaokul öğrencileri için hazırlanmış Türkçe öğretim programları incelendiğinde ise 1924, 1929, 1934, 1949 ve 1962 programlarında imlanın başlı başına bir ders olarak ele alınmış olduğu görülür.

Bu bölümde, ilkokul öğrencileri için hazırlanmış Türkçe dersi öğretim programları ile ortaokul öğrencileri için hazırlanmış Türkçe dersi öğretim programları, yazım eğitimi konusu bakımından incelenmiştir.

1.1 1340 (1924) İLK MEKTEP TÜRKÇE MÜFREDAT PROGRAMI

1924 programı, Kıraat, İnşad, Sarf, İmla, Tahrir ve Yazı derslerinden oluşmuştur.

1924 programında yazım eğitimi konusu, Tahrir ve İmla başlıkları altında kendisine yer bulmuştur. Ayrıca programda, Elifba dersi altında da yazım eğitimi ile alakalı bir açıklamaya yer verilmiştir.

1924 programında yazım eğitimi konusu Tahrir başlığı altında şöyle planlanmıştır:

Programda, tahrir dersi ile yazım bilgisinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Yazım konusu, bu başlık altında ayrıntılı ve açıklayıcı bir şekilde ele alınmamıştır. Yalnızca yazım konusu ile ilgili olarak düzeltme çalışmalarına yer verilmiştir.

1924 programında, yazım eğitimi konusu İmla başlığı altında ise şöyle planlanmıştır:

İmla başlığı altında, imla öğretiminin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili bilgiler yer alır. Bu programda, imla öğretiminde istinsah (kopya) yöntemi ile dikte metodunun kullanılması uygun görülmüştür. İstinsah (kopya) yöntemi, daha önceden okunan okuma parçalarının öğrencilere yazdırılmasıdır. Bu parçaların, öğrencinin daha önceden karşılaşmadığı ve yazımını bilmediği birkaç kelimedden oluşması gerekmektedir. Ve yazılacak parçaların çok uzun olmamasına dikkat çekilmiştir. Dikte metodu ise öğretmen tarafından söylenen kelimelerin, öğrenciler tarafından işittikleri kadarıyla yazılmasıdır.

İmla başlığı altında imla öğretiminin nasıl yapılması gerektiğine dair bilgiler yer alsa da yazım eğitimine dair açıklamalar çok kapsamlı değildir. Öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretleri programda yer almamıştır. Öncelikle bu yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin programda sıralanması gerekir. Ayrıca öğretilmesi hedeflenen yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin sınıf kademelerine göre programda yer alması gereklidir.

Elifba dersi altında ise yazım eğitimi ile alakalı şu açıklamaya yer verilmiştir: “Elifba dersi yazı ile aynı zamanda tedris edilecek ve çocuklar her okudukları kelime ve cümleyi yazacaklar ve yazdıklarını okuyacaklardır” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 21).

1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı’nda, Tahrir ve İmla başlıkları altında yazım konusu ile ilgili yer alan açıklamalar, *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı*’nın yazma öğrenme alanı altında verilmiş 3 kazanımı ile benzerlik göstermektedir. Bu iki öğretim programı arasında yazım konusunda bulunan benzerlikler, karşılaştırılmalı olarak bir tablo üzerinde vermeye çalışılmıştır. Bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır.

Tablo 2’de yer alan bilgilere göre, *1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı*’nda yazım eğitimi ile ilgili verilmiş açıklamalar, genel yargılarla oldukça yetersiz bir şekilde yer almıştır. Yazım konusu, *2018 Türkçe Dersi Öğretim*

Program'ında ise 1924 programına göre daha kapsamlı ve daha açıklayıcı bir şekilde yer almıştır.

1924 programında öğretilmesi gereken yazım kurallarından ve noktalama işaretlerinden hiç bahsedilmemiştir. Hangi sınıfta hangi yazım kuralının ve noktalama işaretinin öğretileceği bilgisi de programda yer almamıştır. Dolayısıyla pedagojik açıdan eksik hazırlanmış bir program olmuştur. Programda yalnızca, yazım eğitimi yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlardan, dersin nasıl işlenmesi gerektiğinden ve öğrencinin kazanması gereken birkaç beceriden söz edilmiştir.

2018 programında ise yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusu sınıf kademeleri gözetilerek verilmiştir. Hangi sınıfta hangi yazım kuralının ve noktalama işaretinin öğretileceği programda belirlidir. Fakat 2018 programında da öğretilmesi hedeflenen bu becerilerin, hangi yöntem ve uygulamalarla öğretilmesi gerektiği konusunda bir bilgi yer almaz. Ancak buna rağmen 1924 programına göre 2018 programında, yazım konusu ile ilgili daha fazla kazanım ve açıklamaya yer verilmiştir. Dolayısıyla 1924 programı, yazım eğitimi alanında yol gösterici ve öğretici bir program olamamıştır. 1924 programı, her ne kadar açıklayıcı ve yol gösterici bir program özelliği gösteremese de ilk olması açısından ve diğer programlara örnek olması açısından önemlidir. Sonuçta hazırlanan tüm programlar önceden hazırlanmış programların geliştirilmesi ile oluşturulmaktadır.

1.2 1926 İLK MEKTEP TÜRKÇE MÜFREDAT PROGRAMI

1926 programında yazım eğitimi konusu, Tahrir ve İmla başlıkları altında kendisine yer bulmuştur. Ayrıca programda Yazı ve Elifba dersleri altında da yazım eğitimi ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

1926 programında yazım eğitimi konusu Tahrir başlığı altında şöyle planlanmıştır:

Bu başlık altında, 1924 programında olduğu gibi yazım konusu ile ilgili becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Fakat 1924 programında olduğu gibi bu programda da bu başlık altında yazım eğitimi ile ilgili geniş ve ayrıntılı açıklamalar yer almamıştır. Yazım konusu ile ilgili olarak programda yalnızca öğrencilerin yaptıkları yazım yanlışlarına dikkat edilmesi ve düzeltme çalışmalarına öğrencilerin de katılması gerektiği konularına dikkat çekilmiştir. Yani yazım eğitiminin nasıl yapılması gerektiği

ile ilgili birkaç bilgi yalnızca programda yer alır. Bu başlık altında öğretilmesi hedeflenen yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin bilgisine ise ulaşamamıştır.

1926 Türkçe Öğretim Programı'nda yazım eğitimi konusu İmla başlığı altında ise şöyle planlanmıştır:

Bu programda, uygulanması tavsiye edilen yöntemler, 1924 programında yer alan yöntemler ile aynıdır. Bu programda da imla öğretiminde uygulanması tavsiye edilen istinsah (kopya) yöntemi ile dikte metodu yer alır. Dolayısıyla yazım eğitiminde kullanılan yöntem bakımından bu iki program arasında farklılık yoktur.

1926 programını hazırlayanlar, istinsah (kopya) ve dikte etme yöntemlerine ek olarak, öğrencinin defterine yazdığı parçayı bir de tahtaya çıkıp yazmasını uygun görmüşlerdir. Bu uygulama 1924 programında ise yer almamıştır.

Yazım eğitiminde düzeltme çalışmaları çok önemli bir konudur. Çünkü öğrenci ancak yaptığı hataların düzeltilmesinden sonra hatalarının farkına varabilir. Bu sebeple öğretmenin, yazım ve noktalama konusunda öğrenci tarafından yapılmış hataları kâğıt üzerinde göstermesi çok önemlidir. Öğretmen, bu hataları öğrencisine gösterirken düzeltme işaretlerini mutlaka kullanmalıdır. Öğrencinin ise bu düzeltme işaretlerinin anlamlarını bilmesi gereklidir. Nitekim 1926 programında da öğretmenlerin, düzeltme işaretlerini öğrencilerine öğretmeleri konusunda uyarıda bulunulmuştur. 1924 programında ise böyle bir bilgiye yer verilmemiştir.

İmla birliğinin sağlanabilmesi için tüm öğretmenlerin aynı imlayı kullanması konusunda da öğretmenlere uyarıda bulunulmuştur. Bu çok önemli bir konudur. Çünkü yalnızca Türkçe öğretmenlerinin değil, tüm branş öğretmenlerinin yazımda birliği sağlamaları ve öğrencilere iyi birer örnek olmaları için imlayı güzel bir şekilde kullanması gerekmektedir. Bu konu ile ilgili bir açıklama 1924 programında ise yer almamıştır.

1926 programında Yazı başlığı altında ise yazım eğitimi şöyle planlanmıştır:

Yazı dersi ile birçok öğretim programında olduğu gibi bu programda da öğrencilere temiz ve düzenli yazı yazma alışkanlığı kazandırmak amaçlanmıştır. Bu başlık altında öğretmenler tarafından dikkat edilmesi gereken konular programda sıralanmıştır.

Öğrencilerin yazıları, yazmaya ilk başladıkları zaman düzensiz ve karışık olmaktadır. Bu karışık yazılar ancak yapılan yazı çalışmaları ile düzelebilir. Dolayısıyla öğrencinin yazısının güzelleşmesi zaman ister ve bu durum bir sürece bağlıdır. Programda öğretmenlerin bu konu ile ilgili toleranslı davranmaları ve bu konunun öğretmenler tarafından zamana bırakılması uygun görülmüştür.

İmla başlığı altında verilen istinsah (kopya) yöntemi bu başlık altında da verilmiştir. Yazı dersinde de bu yöntemin uygulanması uygun görülmüştür. Yazdırılacak parçaların kısa olmaları konusunda da uyarıda bulunulmuştur.

1926 programında Elifba başlığı altında yazım eğitimi şöyle planlanmıştır:

Elifba dersinin hedefleri arasında imla konusuna değinilmiştir. Bu hedef programda şöyle ifade edilmiştir:

“Kelimelerin ezberden yazılışını öğretmek, çocukların yazılarını okunaklı bir hale getirmek ve yazılarını güzelleştirmek” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 28).

Elifba dersinde dikkat edilecek hususlar başlığı altında da yazım eğitimi ile alakalı 1 açıklamaya yer verilmiştir. Bu açıklama tamamıyla 1924 programında yer verilmiş açıklama ile aynı ifadeyi içerir.

1924 ve 1926 programları ders saatleri açısından incelendiğinde, 1924 programında imla dersleri ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri için toplamda 6 saat olarak planlanmışken, 1926 programında ise imla dersleri ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri için toplamda 7 saat olarak planlanmıştır.

Her iki programda da yazım eğitimi alanının, imla ve tahrir başlıklarının dışında, elifba ve yazı başlıkları altında da kendisine yer bulduğu tespit edilmiştir.

Tahrir başlığı, iki program (1924-1926) için incelendiğinde, bu iki program arasında açıklamalar konusunda büyük farklılıkların olmadığı görülmüştür.

Elifba başlığı, bu iki program için incelendiğinde ise yine önemli farklılıkların olmadığı görülmüştür.

1924 programında, imla başlığı altında yapılan açıklamalar kısa ve genel yargılarla programda verilmiştir. 1926 programında ise bu başlık altına, imla öğretimi ile ilgili birkaç farklı madde eklenmiştir. Bu eklenen maddelerin dışındaki açıklamalar tümüyle 1924 programı açıklamaları ile aynıdır. Dolayısıyla bu iki öğretim programı

imla konusunun ele alınışı bakımından benzerlerdir. Bu iki program arasında yazım eğitimi konusunda önemli farklılıklar söz konusu değildir.

Hem 1924, hem de 1926 programlarında Türkçe derslerinin hedefleri arasında yazım konusunu ilgilendiren hedeflere yer verilmemiş olması da oldukça dikkat çekicidir.

Kişinin kendisini yazılı olarak eksiksiz bir şekilde ifade edebilmesi ve yazılı anlatımda anlaşılır olabilmesi için yazım bilgisine hâkim olması gerekmektedir. Dolayısıyla yazılı anlatımdaki bu önemli bilginin, Türkçe derslerinin hedeflerinin arasında bulunmaması bir eksikliklerdir.

1926 programında Türkçe Dersleri Bir Külldür başlığı yer alır. Bu başlık, Türkçe dersleri, çeşitli başlıklar altında verilmiş olsa da tüm derslerin bir bütün olduğu ve bu derslerin birbirleriyle ilişkilendirilerek yürütülmesi gerektiği konusunu içerir. 1924 programında ise böyle bir başlığa ve böyle bir anlayışa yer verilmediği görülmüştür.

1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nın, Tahrir ve İmla başlıkları altında verilmiş yazım konusu ile ilgili olan açıklamaları, *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın* yazma öğrenme alanı altında verilmiş 4 kazanımı ile benzerlik göstermektedir. Bu iki öğretim programı arasında yazım konusunda bulunan benzerlikler, karşılaştırılmalı olarak bir tablo üzerinde vermeye çalışılmıştır. Bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır. Buna göre:

Tablo 3'de yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, 1926 programında yazım eğitimi ile ilgili verilmiş açıklamaların, çok genel yargılarla programda yer almış olduğu görülür. *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda* ise 1926 programına göre yazım konusu daha kapsamlı ve daha açıklayıcı bir şekilde ele alınmıştır. Çünkü 1926 programında öğretilmesi gereken yazım kurallarından ve noktalama işaretlerinden hiç söz edilmemiştir. Hangi sınıfta hangi yazım kuralının ve noktalama işaretinin öğretileceği de programda belirli değildir. Yalnızca yazım eğitimi yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlar, dersin nasıl işlenmesi gerektiği ve öğrencinin yazım konusunda kazanması gereken davranışları yer alır.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusu sınıf kademeleri gözetilerek verilmiştir. Hangi sınıfta hangi yazım kuralının ve noktalama işaretinin öğretilmesi gerektiği programda belirlidir. 2018 programında, 1926 programına göre yazım konusu ile ilgili daha fazla kazanım ve

açıklamaya yer verilmiştir. Dolayısıyla 1926 programı, yazım eğitimi alanında yol gösterici ve öğretici bir program olamamıştır. Pedagojik açıdan da eksik hazırlanmış bir program olmuştur.

1.3 1930 İLK MEKTEP TÜRKÇE MÜFREDAT PROGRAMI

1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda, yazım eğitimi konusu, Tahrir ve İmla başlıkları altında kendisine yer bulmuştur. Ayrıca programda Alfabe ve El yazısı dersleri altında da yazım eğitimi ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

Bu programda Tahrir başlığı altında yazım eğitimi ile ilgili verilmiş açıklamalar 1924 ve 1926 programlarındaki açıklamalardan büyük farklılıklar göstermez. Bu başlık altında da öğrencilerin yazma öğrenme alanı ile ilgili kazanmaları gereken becerileri, öğrenciler tarafından yapılan yazım hataları ve düzeltme çalışmaları yer alır.

1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda yazım eğitimi konusu İmla başlığı altında ise şöyle planlanmıştır:

Programda imla dersi ile ilgili yapılan açıklamalar tamamıyla 1926 programında yer alan açıklamalar ile aynıdır. Ayrıca bu programda imla öğretiminde farklı bir uygulamaya veya yönetime yer verilmemiştir.

Bu programda yazım eğitimi konusu Alfabe başlığı altında ise şöyle planlanmıştır:

Birinci sınıf için Alfabe başlığı altında verilen hedeflerden iki tanesi yazım eğitimi ile ilgilidir. Bu hedefler, 1926 programında Elifba başlığı altında verilen hedefler ile aynı hedeflerdir. Bu hedefler, çocukların yazılarını güzel bir şekilde sokmak ve ezberden kelime yazımını öğretmek konuları ile ilgilidir. 1926 programında Elifba başlığı ile verilen ders, 1930 programında Alfabe başlığı ile verilmiştir.

Programda, El yazısı başlığı altında yazım eğitimi şöyle planlanmıştır:

Bu başlık altında yazım eğitimi alanı ile ilgili verilmiş açıklamalar, 1926 programı ile benzer açıklamaları içerir. Bu programda El Yazısı başlığı ile verilen ders, 1926 programında Yazı başlığı ile verilmiştir. Aynı derslerdir. Fakat yalnızca isim bakımından değişime gidilmiştir.

Her iki programda da bu ders ile öğrencilerin yazılarının okunaklı ve güzel hâle gelmesi amaçlanmıştır. 1926 programında olduğu gibi bu programda da öğrencilerin

yazılarının zamanla güzelleşeceği ve öğretmenin bu durumu zamana bırakması anlayışı yer alır.

1930 programı ile 1924 programı imla dersinin ders saati bakımından benzerlerdir. Her iki programda da imla dersi altı saat olarak planlanmıştır. 1926 programında ise imla dersi yedi saat olarak planlanmıştır.

Yazı dersleri ise ders saatleri bakımından incelendiği zaman bu üç programda da farklılık gösterir. Yazı dersi 1924 programında beş, 1926 programında yedi, 1930 programında ise altı ders olarak planlanmıştır.

1930 programı ile 1926 programı, yazım ve imla konusunu Tahrir başlığı altında aynı açıklamalarla ele almaları bakımından benzerlik gösterirler.

1930 programında, 1924 ve 1926 programından farklı olarak elifba başlığı programdan kaldırılmıştır. 1924 ve 1926 programları elifba dersi başlığı altında da yazım eğitimi konusuna yer vermişlerdir.

1930 programının 1924 ve 1926 programlarından bir diğer farkı da yazı derslerinin El yazısı başlığı ile ele alınmasıdır.

1930 programında imla dersi ile ilgili verilen bilgiler, 1924 ve 1926 programlarında verilen bilgilerle aynı doğrultuda olup bu üç programın arasında önemli farklılıklar yoktur. İmla konusunda bu üç program birbirini takip etmiştir.

1930 programını, el yazısı dersinin öğretimi konusunda 1926 programından ayıran en belirgin özelliği, kademe kademe sınıf seviyelerine uygun olarak bilgilerin düzenlenmiş olmasıdır. Hangi sınıfta hangi türden uygulamaların öğrenciye öğretilmesi gerektiği programda açık bir şekilde izah edilmiştir. 1924 ve 1926 programlarında ise bilgilerin sınıf seviyelerine göre düzenlenmesi, uygulamaların kademelendirilmesi durumu söz konusu değildir.

1924 ve 1926 programlarında olduğu gibi 1930 programında da Türkçe derslerinin hedefleri arasında yazım konusunu ilgilendiren hedeflere yer verilmemiştir.

Türkçe Dersleri Bir Külldür başlığı 1926 programında olduğu gibi 1930 programında da bulunmaktadır.

1930 *İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı*'nın, Tahrir ve İmla başlıkları altında yazım konusu ile ilgili verilmiş açıklamaları, *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nın yazma öğrenme alanı altında verilmiş 4 kazanımı ile benzerlik göstermektedir. Bu iki

öğretim programı arasında yazım konusunda bulunan benzerlikler, karşılaştırılmalı olarak bir tablo üzerinde verilmeye çalışılmıştır. Bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır. Buna göre:

Tablo 4’de yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, *1930 İlk Mektep Türkçe Program’ında* yazım eğitimi ile ilgili verilmiş açıklamaların genel yargılarla programda yer almış olduğu görülür. 1930 programı, 1924 ve 1926 programları ile yazım konusunda verilmiş olan açıklamaları bakımından benzerlik gösterir. Açıklamalar bakımından bu üç programda da önemli farklılıklar yoktur. Bu programda yazım eğitimi ile ilgili yalnızca 4 açıklama yapılmıştır. Programda yer alan diğer öğrenme alanları altında ise daha fazla açıklamanın olduğu görülür.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda, 1930 programına göre yazım konusu daha kapsamlı ve daha açıklayıcı bir şekilde ele alınmıştır. Yazım konusunda 1930 programında verilmiş bilgiler, 2018 programında verilmiş bilgilere göre çok eksik ve yetersizdir. Noktalama işaretleri ve yazım kuralları konusu ile ilgili bilgiler programda yer almamıştır. Öğrencilere hangi kademede hangi noktalama işaretinin ya da hangi yazım kuralının öğretilmesi gerektiği 1930 programında belirli değildir. Programda yalnızca yazım eğitiminde dikkat edilecek hususlara, öğrencilerin kazanmaları gereken davranışlara ve öğretmenlere verilen tavsiyelere genel yargılarla yer verilmiştir. Bu bakımdan 1930 programı, yazım eğitimi konusunda yol gösterici bir program olamamıştır. Ayrıca pedagojik açıdan da eksik hazırlanmış bir program olmuştur.

1.4 1936 İLKOKUL TÜRKÇE PROGRAMI

1936 İlkokul Türkçe Programı’nda sınıflar, birinci devre (birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar), ikinci devre (dördüncü ve beşinci sınıflar) ya da ilk sınıflar ve yukarı sınıflar olarak nitelendirilmiştir.

Bu programda 1930 programında olduğu gibi yapılacak uygulamalar sınıf kademelerine göre düzenlenmemiştir, hangi kademede hangi kazanımların kazandırılması gerektiği, ya da hangi uygulamanın hangi sınıfta uygun olabileceği açık bir şekilde izah edilmemiştir. 1936 programında, birinci devreyi kapsayan tüm sınıflar için aynı kazanımlar hazırlanmıştır. İkinci devreyi kapsayan sınıflar için de sınıf kademesi gözetmeksizin yine aynı kazanımlar uygun görülmüştür.

1924, 1926 ve 1930 programlarında yazım konusu Tahrir başlığı altında yer alırken bu programda Yazı İle Anlatım başlığı altında ele alınmıştır.

1924, 1926 ve 1930 programları İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı adı ile düzenlenmişken bu program İlkokul Türkçe Programı adı ile düzenlenmiştir.

1924, 1926 ve 1930 programlarında yer alan Türkçe Dersleri Bir Külldür başlığı bu programda Türkçe Dersinin Bütünlüğü başlığıyla verilmiştir.

1936 programını hazırlayan kişiler, önce hazırlanmış üç programı öğrenci üzerinde uygulanan yöntemler ve uygulamalar bakımından eleştirmişlerdir. Önceki üç programın bu konudaki eksiklikleri, sebepleriyle ortaya konmuştur ve bu eksikliklere çözüm üretilmeye çalışılmıştır.

1936 programında, 1924, 1926 ve 1930 programlarında olduğu gibi dersler programda ayrı ayrı gösterilmemiştir. Önce hazırlanan üç programda da Türkçe dersi; ezber ve inşat, tahrir, kıraat, yazı, imla, gramer gibi dersler şeklinde ayrı ayrı başlıklar hâlinde yer almıştır. 1936 programında ise, 1) Birinci Sınıfta Okuma Yazmaya Başlayış, 2) Okuma, 3) Talebeyi İfadeye Alıştırmak a) ağızdan ifade b) yazı ile ifade, 4) İmla gibi genel başlıklarla ve bu başlıkların içerikleriyle şekillenmiştir.

Programda İlk Okuma ve Yazma Başlığı altında yazım eğitiminde fişlerin bir materyal olarak kullanılması anlayışı yer alır. Fişlerin yazım eğitiminde bir materyal olarak kullanılması ilk kez bu programda yer alır.

Yazım eğitimi konusu 1936 programında Yazı ile İfade ve İmla başlıkları altında kendisine yer bulmuştur.

Yazı ile İfade başlığı altında, yazım eğitimine dair önemli açıklamalar yer alır. Bu başlık altında yapılan açıklamalar, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin hem biçim (yazım kuralları ve noktalama işaretleri) hem de içerik açısından geliştirilmesi konusu üzerinedir.

Yazma çalışmalarından sonra öğrencinin hatalarının dikkate alınması son derece önemlidir. Düzeltme çalışmaları, öğrenci ile birlikte yapılırsa bu öğrenciye daha çok fayda sağlayacaktır. Bununla birlikte öğrencinin kendi hatasına kendisinin ulaşması onun için çok daha faydalı olacaktır. Çünkü bu yöntem, öğrenmede kalıcılık sağlayacaktır. 1924, 1926 ve 1930 programlarında düzeltme çalışmalarının öğretmen ve öğrenciler tarafından birlikte yürütülmesi fikri yer alır. Bu fikir, 1936 programında da aynı şekilde bulunur.

1924, 1926 ve 1930 programlarında öğretilmesi hedeflenen yazım bilgilerine ulaşamamıştır. 1936 programında ise öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları çok ayrıntılı bir şekilde olmasa da yer almıştır. Örneğin 1936 programında paragraf düzeni, büyük harflerin kullanımı, mektuplarda tarihin, imzanın, adresin kâğıdın neresine ve nasıl yazılması gerektiği gibi konular bulunur. 1924, 1926 ve 1930 programlarında ise bu konulara yer verilmemiştir. Dolayısıyla bu anlamda farklı bir program olmuştur.

1936 İlkokul Türkçe Programı’nda yazım eğitimi konusu İmla başlığı altında ise şöyle planlanmıştır:

İmla dersinin hedefi, ilköğretim için hazırlanmış Türkçe dersi öğretim programları içerisinde ilk kez bu programda yer almıştır. Bu hedef şöyle ifade edilmiştir: “Çocuklara kendi dillerinde olan kelimelerin doğru yazılışlarını öğretmek” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 71).

İmla başlığı altında Direktifler başlığına da yer verilmiştir. Direktifler başlığı altında imla dersi ile ilgili önemli açıklamalar yer almıştır.

1924, 1926 ve 1930 programlarında imla öğretiminde dikte metoduna ve klişeleri göstererek öğretme yöntemine yer verilmiştir. Bu programda ise kullanılan yöntemlere karşı çıkmıştır ve bu yöntemler eleştirilmiştir. Bu doğru bir yaklaşımdır. Çünkü öğrencilerin yazımını daha önce görmediği bir kelimeyi sadece işiterek yazması onu yanlışla sürükleyecektir. Öğrenci bu kelimeyi, yanlış da duyabilir. Yanlış duyduğu için yanlış da yazabilir. Eğer hata fark edilmez, düzeltilmezse de öğrenme sağlanamayacaktır. Bu sebeple programda, gerekli yazma alıştırmaları yapıldıktan sonra ancak dikte metodunun uygulanması uygun görülmüştür.

Programda imla öğretiminde kullanılan klişe yöntemi de eleştirilmiştir. Bu da doğru bir yaklaşımdır. Çünkü öğrenciler arasında algılama şekilleri ve düzeyleri farklı olabilecek öğrenciler söz konusudur. Sıklıkla kullanılan kelimelerin öğrencilere yalnızca gösterilmesi öğrencinin öğrenmesi için yeterli olmayabilir. Çünkü bazı öğrencilerin görsel hafızaları gelişmiştir ve bu öğrencilerin kelimelerin yazımlarını birkaç kez görmeleri onların öğrenmeleri için yeterli olabilir. Ancak bazı öğrenciler için yalnızca bu kelimeleri göstermek onların öğrenmeleri için yeterli olmayabilir. Bu tür öğrencilerin, kelimelerin telaffuzunu da işitmeleri gerekebilir. Bu sebeple programda öğretmenlerden beklenen şey, kelimelerin hem telaffuz edilmesi hem de birkaç kez yazılmasıdır. Öğrenciler tarafından da bu kelimelerin hem telaffuz edilmesi hem de

yazılması istenmiştir. Her öğrenciye aynı yöntemle yaklaşarak yazım konusunda başarı beklenemeyeceği açıktır. Bunun için önce öğrenciler arasında bu konuda sağlıklı bir şekilde tespit yapıp daha sonra buna göre bir yol izlenmelidir.

Öğrenmede kalıcılık sağlayabilmek için öğrencilerin bol bol yazma çalışmaları yapmaları gerekir. Nitekim programda da her öğrenilen kelimenin en az üç kez yazdırılması yöntemine yer verilmiştir.

Yapılan hataların incelenmesi konusunda öğretmenlerin sabırlı davranmaları ve dikkatli olmaları çok önemlidir. Programda, öğretmenlerin öğrencilerinin yaptığı hataların üzerini direkt çizmemeleri, tamamen sildirerek tekrar yazdırmaları istenmiştir.

1926 ve 1930 programlarında İmla dersi içeriğinde yer alan imlada birliğin sağlanması adına tüm öğretmenlerin ortak kurallara uyması gerektiği ile ilgili yapılan uyarı bu programda yer almamıştır.

1936 programında önceki üç programdan farklı olarak yazımı yeni öğretilcek kelimelerin özellikle de küçük sınıflarda Hayat Bilgisi dersinden seçilmesi önerilmiştir.

1936 programında kelimelerin doğru yazımları ile o kelimelerin anlamları arasında ilişki kurulmuştur. Yani bu yaklaşıma göre bir kelimenin doğru yazılabilmesi için o kelimenin anlamını bilmek gereklidir. Bu doğru bir yaklaşımdır. Çünkü öğrenci anlamını bilerek yazdığı kelimenin yazılışını daha kolay öğrenecektir. Bu durum da öğrenmede kalıcılık sağlayacaktır.

İlkokul için hazırlanmış Türkçe öğretim programları arasında Türkçe dersinin hedefleri arasında Yazım Eğitimi ile ilgili hedeflere yer veren ilk program 1936 programıdır. Buna göre 1936 programının yazım eğitimi ile alakalı verilmiş hedefleri ile 2018 programının özel hedefleri arasında yazım eğitimi konusunda bazı benzerlikler tespit edilmiştir. Bu benzerlikler, bir tablo üzerinde karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Bu tablo tezin ekler bölümünde yer almaktadır.

Tablo 5’de yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, *1936 İlkokul Türkçe Programı’nda* yazım konusu ile ilgili 3 tane hedefe yer verildiği görülmüştür. Programda, Türkçe dersi ile ilgili toplam olarak 6 tane hedefe yer verilmiştir. Diğer hedefler ise okuma, yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi üzerinedir. *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda* ise Türkçe dersinin 10 tane amacına yer verilmiştir. Bu 10 amaç içerisinde 3 amaç yazım eğitimi ile ilgilidir. Diğer amaçlar ise

1936 programında olduğu gibi okuma, yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi üzerinedir.

1936 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazı ile İfade ve İmla başlıkları altında yazım konusu ile ilgili verilmiş açıklamalar, 2018 programının yazma öğrenme alanı altında verilmiş 5 kazanımı ile benzerlik göstermektedir. Bu iki ğretim programı arasında yazım konusunda bulunan benzerlikler, karşılaştırılmalı olarak bir tablo üzerinde verilmeye çalışılmıştır. Bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır. Buna göre:

Tablo 6'da yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, yazım eğitimine dair verilmiş açıklamaların, önceki programlara göre biraz daha kapsamlı ve açıklayıcı olduğu görülür. Fakat bu programda da öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretleri belirli değildir. Bu noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının isimlerinin programda sıralanması gerekir.

1936 programında, diğer öğrenme alanları altında yapılan açıklamalara göre yazım konusunda yapılan açıklamalar oldukça yetersiz kalmıştır. Bu programda yazım eğitimi ile ilgili yalnızca 5 açıklama yapılmıştır. *2018 Türkçe Dersi ğretim Programı'nda* verilen açıklamalar ise bu programa göre oldukça fazladır. 1936 programı, yazım konusunda vermiş olduğu açıklamalar bakımından 2018 programına göre oldukça eksik kalmıştır. 2018 programı, sınıf kademeleri gözetilerek hazırlanmış bir program olması sebebiyle önemlidir ve bu anlamda kullanışlı bir program olmuştur. 1936 programında ise böyle bir düzenleme yoktur. Programda sıralanması gereken noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının sınıf kademelerine göre programda yer alması gereklidir.

2018 Türkçe Dersi ğretim Programı, 1924 programı ile yazım eğitimi konusunda 3 kazanım ile ortaklık gösterirken 1926 ve 1930 programları ile 4, 1936 programı ile ise 5 kazanımda ortaklık göstermiştir.

Programlar geliştirildikçe yazım konusu ile ilgili verilmiş açıklamaların kapsamı genişlemiş olsa da bu programlarda verilen açıklamalar yine de yetersiz kalmışlardır. Çünkü tüm kademeler için aynı kazanımların geçerli olması bilgilerin iyi analiz edilmeden programlara yerleştirildiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Tüm programların öğrenciye grelik ilkesine göre hazırlanmış olması gereklidir. Öğretilecek bilgilerin,

kolay olanlarının ilköğretimin ilk kademesinde zor olanlarının ise ilköğretimin ikinci kademesinde öğretilmesi gereklidir.

1.5 1948 İLKOKUL TÜRKÇE PROGRAMI

1948 programında ilk olarak programın genel amaçları ortaya konmuştur. Programda öğrenme alanlarına yönelik hazırlanmış amaçlar sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir. Programda amaçlar kısmı verildikten sonra açıklamalar kısmına yer verilmiştir. Ardından, İlk Okuma ve Yazma başlığı ile öğrenciye kazandırılması gereken beceriler ifade edilmiştir.

1948 programında, Okuma, Yazılı ve Sözlü Anlatım İmla, Dil bilgisi Ve İmla başlıkları amaçlar ve açıklamalar kısmı ile programda yer alır.

Yazım eğitimi alanı bu programda İmla, Yazı ile Anlatım, Dil bilgisi Ve İmla başlıkları altında kendisine yer bulmuştur.

1948 programında sınıf kademeleri 1936 programında olduğu gibi birinci devre (birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar), ikinci devre (dördüncü ve beşinci sınıflar) ya da ilk sınıflar ve yukarı sınıflar gibi isimlerle nitelendirilmiştir.

1936 programında Türkçe Dersinin Hedefleri başlığı altında ilk kez imla konusuna yer verildiği tespit edilmişti. 1948 programında ise Amaçlar başlığı altında imla konusuna dair hedeflere yer verilmiştir.

Bu hedefler, kelimelerin doğru yazımını öğretmek ve öğrencilere doğru yazım alışkanlığı kazandırmak konuları üzerinedir. Bunun yanı sıra programda, yazım eğitimi ile anlam bilgisinin geliştirilmesi ve kelime hazinesinin zenginleştirilmesi konuları arasında da ilişki kurulmuştur.

Bir kelimenin doğru yazılabilmesi için o kelimenin anlamını bilmek son derece önemlidir. Bu programda da bu duruma dikkat çekilmiştir. Ayrıca 1936 programında da bu anlayış aynı bu şekilde yer almaktaydı.

Yazım eğitimi ile kelime hazinesinin zenginleştirilmesi fikri de oldukça güzel bir yaklaşımdır. Öğrenciler böylelikle hem kelimenin doğru yazımını öğreniyorlar, hem yazımını öğrendikleri kelimelerin anlamlarını öğreniyorlar bunların sonucunda da kelime hazineleri zenginleşiyor. Bu öğrenciler için oldukça faydalı bir yöntem olmuştur.

Programın yazım eğitimi ile ilgili verilmiş bir diğer hedefi, Türk dilinin kurallarının sezdirilerek öğretilmesi konusudur. Bu durum, programın ezberci eğitim

anlayışına göre değil, bugün de kullanılan buluş yolu ile öğretme yöntemi anlayışına göre hazırlandığı gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

İmlada birliğin sağlanması amacıyla tüm öğretmenlerin bu kurallara uymaları konusunda yapılan uyarı 1926 ve 1930 programlarında yer alırken 1948 programında imla dersi içeriğinde yer almamıştır.

1924, 1926, 1930 ve 1936 programlarında olduğu gibi 1948 programında da Türkçe dersleri bir bütündür anlayışı devam etmektedir.

Programda İlk Okuma ve Yazma Başlığı altında yer alan yazım eğitiminde fişlerin bir materyal olarak kullanılması anlayışı, 1936 programında da aynı başlık altında yer almıştır. Dolayısıyla 1948 programı, 1936 programının bu anlayışını da devam ettirmektedir.

1948 programında Yazı İle İfade Başlığı altında yazım eğitimi ile ilgili ifadelerden ziyade, yazma eğitimi ile alakalı açıklamalara yer verilmiştir. Yazım eğitimini içeren açıklamalar bir-iki maddeyle bu programda yer alır. Söz konusu maddeler, öğrencilerin imla konusundaki becerilerini güçlendirmek ve imla öğretiminde dikkat edilecek hususlar üzerine verilmiş açıklamaları içerir.

Öğrencinin yazılı ürünleri öğretmenler tarafından incelenmelidir. Hatalar bulunmalı, gerek öğretmen tarafından gerekse de öğrenci ile birlikte bu hatalar düzeltilmelidir. Fakat öğretmen bir yazıda gördüğü tüm hataları da göstermemelidir. Bu hataların öğrenci tarafından bulunmasına öğretmen imkân sağlamalıdır. Nitekim 1948 programını hazırlayanlar da hataların öğrenciler tarafından bulunması gerektiğini düşünmüşlerdir. Bununla birlikte her hata öğrenciye gösterilerek onun korkmasına ve imla konusuna çekinerek yaklaşmasına sebep olunmamalıdır. Bu konuda programı hazırlayanlar tarafından öğretmenlere uyarıda bulunulmuştur. Bu açıdan, konuya dikkat çekip böyle bir uyarıda bulunulması da güzel bir yaklaşım olmuştur.

1936 programında da Yazı İle İfade Başlığı 'na yer verilmiştir. Ancak bu iki program, bu başlık altında yazım eğitimi konusunda verdiği içeriklere göre kıyaslanırsa 1936 programı daha fazla içeriğe sahiptir.

1948 Türkçe öğretim programında yazım eğitimi konusu İmla başlığı altında ise şöyle planlanmıştır:

İmla dersinin amacı, 1936 programında verilen amaç ile aynı amaçtır. Bu ders ile öğrencilere doğru yazım becerisini kazandırmak ve imla kurallarını öğretmek hedeflenmiştir.

Programda imla öğretimi ile ilgili yapılmış açıklamalar ve bu açıklamalara yönelik yorumlar şöyledir:

1. Programın hedefler başlığı altında yer alan kelimelerin anlamları ile bunların doğru yazılışları arasında bir ilişkinin bulunduğu konusu imla başlığı altında verilmiş açıklamalarda da yer almıştır. Yani öğrenci bir kelimenin doğru yazımını öğrenmek istiyorsa o kelimenin anlamını bilmelidir. Bu doğru bir yaklaşımdır. Çünkü bir öğrencinin, kelimenin ne anlama geldiğini bilmeden yazıma başlaması onu hataya sürükleyecektir.
2. 1936 programında olduğu gibi 1948 programında da yazımı öğretilecek kelimeler için Hayat Bilgisi dersinden faydalanılmıştır. Bu sebeple 1948 programı, 1936 programının bu anlayışını da devam ettirmiştir. İkinci devre için ise Tabiat Bilgisi, Coğrafya, Yurt Bilgisi ve Tarih derslerinden faydalanılmıştır. 1930 programında ise yazım eğitimi alanına destek olacak ders olarak Elishi dersi uygun görülmüştür. 1924 ile 1926 programlarında ise bu konu ile ilgili bilgilere rastlanılmamıştır.
3. 1926 ve 1930 programlarında kelimelerin doğru yazımını öğretmek amacıyla kullanılan ve 1936 programında eleştirisi yapılan, dikte metodunun 1948 programında da eleştirildiği görülür. Bu sebeple 1948 programı, 1936 programının anlayışını devam ettirmiştir. Bu programı hazırlayanlar, imla öğretiminde 1924, 1926 ve 1930 programlarında yer alan kopya etme yöntemini ise yetersiz bulmuşlardır.
4. Çocuklara bir kelimenin yazımı öğretilirken öncelikle o kelimenin öğrenciler tarafından görülmesi gerekmektedir. Bu sebeple kelime tüm öğrencilerin göreceği şekilde tahtaya yazılmalıdır. Daha sonra kelime öğretmen tarafından birkaç kez telaffuz edilerek tekrarlanmalıdır. Bu kelime, öğrenciler tarafından da tekrarlanmalıdır. Daha sonra öğretmen tarafından söylenen kelimeler öğrenciler tarafından defterlerine yazılmalıdır. Bu şekilde öğrenciler arasında olan algılama farklılıklarının da önüne geçilmiş olunur. Öğrencinin hem görmesini hem işitmesini sağlayarak öğretmek bütüncül bir öğretim yöntemini ortaya koyar. 1948 programında imla öğretimi ile ilgili yer alan

açıklamalardan yola çıkılarak bu programın öğrenciye göre hazırlandığı ve imla öğretiminde bütüncül bir öğretim yönteminin uygulanmış olduğu görülür. 1936 programında da yazım eğitimi konusunda uygulanabilecek, ortak bir öğretim metodu uygulanmıştır. 1936 programında da öğrenciye görelilik ilkesi gözetilmiştir. Bu anlamda 1948 programı, 1936 programının bu anlayışını da devam ettirmektedir.

5. İmla ve Dil bilgisi dersleri programda birbirleri ile ilişkilendirilerek verilmiştir. Nitekim programda da dil bilgisi ve imla derslerinin bir başlıkta Dil bilgisi ve İmla başlığı ile verildiği görülür. Bu doğru bir yaklaşımdır. Kelimelerin doğru yazılabilmesi için bir dilin dil bilgisi kurallarının da bilinmesi gerekmektedir. 1948 programı dil bilgisi ve imla konusunu bir arada alan ilk programdır. Bu anlayış, daha önce ilköğretim için düzenlenmiş hiçbir programda yer almamıştır.
6. Programda, öğrencilerin imla konusundaki durumlarının belirlenmesi için yazma çalışmalarının yapılması konusunda tavsiyede bulunulmuştur. Öğrencilerin yazım bilgilerinin durumunu tespit etmek amacı ile yazılı yoklamalar ve yazma etkinlikleri yaptırmak çok önemlidir.
7. Bu programda, imla öğretiminde kullanılmak üzere kelime defteri uygulamasına yer verilmiştir. Bu uygulama öğrenciler için yararlı bir uygulama olmuştur. Çünkü burada maksat, öğrencilerin yazımında tereddüt yaşadıkları kelimeler için deftere başvurarak, yardım almalarını sağlamaktır. Bu kelimeleri kendileri yazdıkları için tekrar tekrar açıp okudukları zaman, bu kelimeler ve doğru yazımları öğrencinin hafızasında yer edecektir. Ayrıca bu uygulama ilk kez 1926 programında ortaya çıkmıştır. Ardından bu uygulamayı, 1930, 1936 ve 1948 programları da izlemiştir.
8. 1930 programında olduğu gibi 1948 programında da *İmla Kılavuzu* yazımda esas olarak alınmıştır. *İmla Kılavuzu* kullanımı için telkinde bulunulmuştur.
9. 1948 programında özellikle ikinci devre sınıflarda imla kuralları üzerinde daha fazla durulmuştur. Fakat yazım bilgileri her iki kademe için de son derece önemlidir. Birinci devre sınıflarda da bu konuya önem verilmelidir.

Programda Türkçe derslerinin genel amaçları sınıf sırasıyla gösterilmiştir. Bu amaçlar Okuma, Söz ve Yazı ile İfade, Dil bilgisi ve İmla başlıkları ile verilmiştir. Yazı ile İfade başlığı 1936 programında da yer alır.

1948 programında, birinci sınıf için Söz Ve Yazı İle İfade başlığı altında yazım eğitimi ile ilgili hiçbir ifadeye yer verilmediği tespit edilmiştir. Birinci sınıf için okuma faaliyetlerine bu başlık altında daha fazla yer verilmiştir.

1948 programında, Dil bilgisi ve İmla çalışmalarının birinci devre sınıflar için verilmesi uygun görülmemiştir. Bu çok hatalı bir yaklaşımdır. İmla konusunun birinci sınıftan itibaren her kademedede öğrencilere öğretilmesi gereklidir. İmla bilgilerinin kolay olanlarının ilköğretim kademesinde, zor olanlarının ise ortaöğretimde öğretilmesi gerekmektedir.

Programda birinci sınıf için bu başlık altında yalnızca imla konusu ile alakalı olarak Nokta ve soru işaretinin öğretilmesi ile büyük ve küçük harfleri yazabilmek konuları uygun görülmüştür.

Birinci sınıf düzeyindeki öğrencilere, ikinci sınıf kademesinde öğretilmesi uygun görülen virgöl işaretinin öğretilmesine gerek duyulmamıştır. Ancak birinci sınıf kademesindeki bir öğrenci nokta ve soru işareti gibi noktalama işaretlerini öğrenebiliyorsa virgöl işaretini de öğrenebilir. Bu sebeple 1948 programı, sınıf kademelerini gözeterak hazırlanmış olsa da bu programda öğretilmesi hedeflenen bilgiler öğrencilerin anlama\kavrama düzeylerine göre programda yer almamıştır. Bilgiler, iyi analiz edilmeden programa yerleştirilmiştir.

1948 programında ikinci sınıf için hazırlanan programda Söz ve Yazı ile İfade başlığı altında yazım eğitimi ile ilgili ifadelere yer verilmemiştir. Bu başlık altında daha çok yazma eğitimine dair amaçlar söz konusudur.

1948 programında ikinci sınıf için hazırlanan programda Dil bilgisi ve İmla başlığı altında nokta, soru işareti ve virgöl gibi noktalama işaretlerinin öğretilmesi uygun görülmüştür. Birinci sınıftan farklı olarak yalnızca virgöl noktalama işaretinin programa eklendiği görülür.

1948 programında üçüncü sınıf için hazırlanan programda yine Söz ve Yazı ile İfade başlığı altında yazım eğitimi ilgili ifadelere yer verilmemiştir. Bu başlık altında daha çok yazma eğitimine dair amaçlar söz konusudur.

1948 programında üçüncü sınıf için hazırlanan programda Dil bilgisi ve İmla başlığı altında nokta, soru işareti, virgöl ve ünlem noktalama işaretlerinin öğretilmesi

amaçlanmıştır. İkinci sınıf düzeyinden farklı olarak ünlem işaretinin öğretilmesi amaçlanmıştır.

1948 programında dördüncü sınıf için diğer üç kademedен farklı olarak Okuma başlığı altında yazım eğitimi ile ilgili amaçlara yer verildiği görülür:

1. “Müracaat kitaplarını kullanabilmek: Sözlük, İmla Lügati ve ansiklopediler” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 98).
2. “Yazılışı yakın kelimelerin anlam ayrılıklarını kavrayabilmek: Adet, âdet; katil, kaatil... gibi” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 99).

1948 programında dördüncü sınıf için Söz ve Yazı ile İfade başlığı altında yazım eğitimi ilgili ifadeler yer verilmemiştir. Bu başlık altında daha çok diğer üç kademedede olduğu gibi yazma eğitimine dair amaçlar söz konusudur.

1948 programında dördüncü sınıf düzeyi için Dil bilgisi ve İmla başlığı altında; Büyük harflerin kullanışı, dahi ifade eden, de ve da nın ayrı yazılışı, özel adların yazılışı konularında öğrencilere beceriler kazandırmak amaçlanmıştır.

1948 programında beşinci sınıf kademesi için, dördüncü sınıf kademesiyle benzer bir şekilde Okuma Başlığı altında yazım eğitimi ile alakalı bir amaca yer verilmiştir. Bu amaç da *İmla Lügati* kullanımından faydalanmak konusudur.

1948 programında diğer dört sınıf düzeyinde de olduğu gibi Söz ve Yazı İle İfade başlığında yazım eğitimi ile ilgili bir amaca yer verilmemiştir. Bu başlık altında diğer dört programda da olduğu gibi yazma eğitimi üzerinde daha fazla durulmuştur.

1948 programında, beşinci sınıf için hazırlanmış, Dil bilgisi ve İmla başlığı altında verilmiş, öğrencilere kazandırılması amaçlanan beceriler, diğer dört sınıf kademesine göre daha kapsamlı olarak yer almıştır.

Büyük harflerin kullanılışı, özel adların yazılışı, ses benzeşmeleri, bileşik isimlerin yazılışı, noktalama işaretlerinin hepsi konuları öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler arasındadır.

1948 programında dil bilgisi ve imla konusu ile ilgili verilmiş amaçların sınıf seviyelerine göre dağılımı incelendiğinde, beşinci sınıf için öğretilmesi uygun görülen amaçların dördüncü sınıf programına göre daha ayrıntılı ve daha fazla konuyu içerdiği görülür.

1948 programında sınıflar, birinci ve ikinci devre olarak nitelendirilmiştir. Dördüncü ve beşinci sınıflar programda ikinci devre olarak nitelendirilmiştir. İkinci devre olarak kabul edilen dördüncü sınıf programında da beşinci sınıf programında olduğu gibi ses benzeşmeleri konusunun, bileşik isimlerin yazılışı konusunun ve noktalama işaretleri konusunun yer alması beklenirdi. Dördüncü sınıf programında yazım konusu yalnızca üç maddeyle geçiştirilmiştir.

Ayrıca dördüncü sınıf kademesi için öğretilmesi amaçlanan dahi ifade eden, de ve da nın ayrı yazılışı konusunun beşinci sınıf kademesinde de öğretilmeye devam edilmesi gerekirdi. Çünkü bağlaç olan de ile ek olan –de nin yazımı konusu yükseköğretimde, hatta bazı Türkçe öğretmenliği adaylarının bile hata yaptığı bir konudur. Bu nedenle bu konu gibi yazımı ilgilendiren tüm konuların kademelere göre iyi analiz edilerek programa yerleştirilmesi gereklidir.

Programda, beşinci sınıf kademesinde tüm noktalama işaretlerinin öğretimi uygun görülmüştür. Fakat bu noktalama işaretlerinin isimleri ayrıntılı olarak programda verilmemiştir. Sadece noktalama işaretlerinin hepsi gibi genel bir ifade ile bu konu geçiştirilmiştir. Tüm noktalama işaretlerinin bir anda beşinci sınıfta öğretilmesi de doğru bir uygulama olmamıştır. Bunun yerine noktalama işaretlerinin öğrenilmesi kolay olanlarının birinci devrede, zor olanlarının ise ikinci devrede öğretilmesi uygun görülmeliydi.

1948 İlkokul Türkçe Programı'nda Türkçe dersinin amaçları arasında Yazım Eğitimi ile ilgili amaçlara yer verilmiştir. Buna göre *1948 İlkokul Türkçe Programı*'nın, yazım eğitimi ile ilgili verilmiş amaçları ile *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nın özel hedefleri arasında bazı benzerlikler tespit edilmiştir. Bu benzerlikler bir tablo üzerinde karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır.

Tablo 7'de yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, *1948 İlkokul Türkçe Programı*'nda yazım eğitimi ile ilgili 3 tane amaca yer verilmiş olduğu görülür. *1948 İlkokul Türkçe Programı*'nda toplam olarak 6 tane amaç yer almıştır. 1948 programında yer alan diğer amaçlar ise konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi üzerinedir. *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nda ise 10 tane amaç yer alır. Yer alan bu 10 amaç içerisinde 3 tanesi yazım eğitimi ile ilgilidir. 2018 programında yer

alan diğer amaçlar ise yazma, okuma, dinleme/izleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi üzerine oluşturulmuş amaçlardır.

1948 programında, yazım konusu ile ilgili verilmiş bu amaçlar bütünüyle 1936 programı ile aynı amaçlardır. Herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.

1948 programında, öğrenme alanları altında da yazım eğitimi ile ilgili amaçlara yer verilmiştir. Bu amaçlar sınıf kademeleri gözetilerek verilmiştir. 1936 programında ise böyle bir düzenleme yer almamıştır.

1936 programında yazım konusu Yazı İle İfade başlığı altında yer almıştır. 1948 programında da bu başlık yer alır. Fakat 1948 programında bu başlık altında yazım konusu ile ilgili çok az bir bilgiye ulaşılır. Bu programda daha çok Dil bilgisi ve İmla başlığı altında yazım konusuna yer verilmiştir. Dil bilgisi ve İmla başlığı altında öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretleri sınıf kademelerine göre belirlidir. 1936 programında ise öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin hangileri olduğu belirli değildir. Tamamıyla öğretmenin kararına bırakılmıştır.

1948 İlkokul Türkçe Programı'nın İmla ve Yazı İle İfade başlıkları altında yer almış yazım konusu ile ilgili olan açıklamaları, *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın* yazma öğrenme alanı altında verilmiş 6 kazanımı ile benzerlik göstermektedir. Bu iki öğretim programında yazım konusu karşılaştırılmalı olarak bir tablo üzerinde verilmeye çalışılmıştır. Bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır.

Tablo 8'de yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, *1948 İlkokul Türkçe Programı'nda*, yazım konusu ile ilgili verilmiş açıklamaların, oldukça yetersiz bir şekilde programda yer almış olduğu görülür. Program incelendiğinde okuma, yazma ve sözle ifade öğrenme alanlarına yönelik yapılmış açıklamaların ise daha kapsamlı olduğu görülür. 1948 programında yazım konusu ile ilgili yalnızca 6 açıklama yer almıştır. *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın* yazım konusu ile ilgili verilmiş kazanımlarının içeriği incelendiğinde ise 1948 programına göre *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın* daha açıklayıcı ve daha kapsamlı olduğu görülür.

1948 İlkokul Türkçe Programı'nın amaçları ile *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın* kazanımları arasında benzerlikler tespit edilmiştir. Bu benzerlikler, bir tablo üzerinde karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir. Hazırlanan bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır.

Tablo 9’da yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, *1948 İlkokul Türkçe Programı’nda*, Dil bilgisi ve İmla başlığı altında öğretilmesi hedeflenen yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin programda açık bir şekilde sıralandığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat öğretilmesi hedeflenen bu yazım kuralları ve noktalama işaretleri 2018 programına göre yetersiz kalmıştır. Çünkü 2018 programında öğretilmesi amaçlanan birçok yazım kuralının ve noktalama işaretinin 1948 programında yer almadığı görülür. Bununla birlikte 1948 programında bu başlık altında yazım ve noktalama konusunun ikinci devre sınıflarda daha geniş ve daha kapsamlı ele alındığı görülmüştür. Birinci devre sınıflarda bu konu bir iki maddeyle geçiştirilmiştir. Yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusunun kolay olanlarının ilköğretim kademesinde, zor olanlarının ise ortaöğretim kademesinde öğretilmesi planlanmalıdır.

1.6 1968 İLKOKUL TÜRKÇE PROGRAMI

1968 programında sınıflar, birinci devre (birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar) ve ikinci devre (dördüncü ve beşinci sınıflar) gibi isimlerle nitelendirilmiştir.

1968 programında, 1948 programında olduğu gibi önce programın genel amaçları ve açıklamaları ortaya konmuştur. Ardından, 1948 programında olduğu gibi 1968 programında da İlk Okuma ve Yazma başlığı ile bu alanda öğrenciye kazandırılması gereken beceriler ifade edilmiştir. Bu iki program, programın düzenlenişi açısından benzerlerdir.

1968 programında Okuma, Yazılı ve Sözlü Anlatım, İmla ve Yazı dersleri amaçlar ve açıklamalar bölümleri ilk önce genel olarak programda yer almıştır. Bu öğrenme alanları ile ilgili önce bilgiler verilmiştir. Daha sonra da bu öğrenme alanları ile ilgili amaçlar ve açıklamalar ayrı ayrı sınıf kademeleri gözetilerek programda yer almıştır.

1948 programında İmla dersi, Dil bilgisi dersi ile birlikte, aynı başlık altında verilmiştir. 1968 programında da İmla dersi, Dil bilgisi ve İmla başlığı ile verilmiştir. 1948 programında olduğu gibi 1968 programında da imla ile dil bilgisi konusunun birbirleriyle ilişkilendirildiği görülür.

1936 programında Hedefler başlığı altında, 1948 programında ise Amaçlar başlığı altında yazım eğitimine dair ifadelere yer verilmiştir. 1968 programında da Amaçlar başlığı altında yazım eğitimine dair bir amaç söz konusudur. 1948 programında olduğu gibi bu programda da yazım konusu, anlam bilgisinin gelişmesi ve

kelime hazinesinin zenginleşmesi konuları ile ilişkilendirilmiştir. Programda yer alan amaç bu konu ile ilgilidir.

Dolayısıyla hazırlanan bu üç program da Türkçe dersinin hedefleri arasında yazım eğitimi konusuna yer vermeleri açısından benzerlerdir.

Türkçe derslerinin bir bütün olduğu anlayışını bu program da taşır.

1968 programında İlk Okuma Ve Yazma başlığı altında

“Gelişi güzel yazılara göz yummamalı, öğrencilerin sınıflarının seviyesine uygun bir hızla yazmaları için titizlik göstermeli, erken yazanları değil, doğru ve güzel yazanları değerli sayılmalıdır” (Temizyürek ve Balcı, 2015:106) ifadesi ile yazım eğitimi ile alakalı önemli bir açıklamaya yer verilmiştir.

Bu başlık altında yer alan bir diğer önemli açıklama, öğrencilerin yazılarını okunaklı ve güzel bir hâle getirmek için öğretmenlerin yapması gerekenler üzerinedir. Bu konuda öğretmenlere önemli tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu öğretim programını hazırlayanlar, öğrencilerin yazılarını değerlendirirken öğretmenlerin kırıncı olmamaları konusunda tavsiyede bulunmuşlardır. Yazma çalışmalarının önemi üzerinde programda durulmuştur. Yazının güzelleşebilmesi için birçok kez kelimelerin ve cümlelerin yazılması gerekmektedir Çünkü ancak bu şekilde öğrencinin yazısı güzelleşebilir. Nitekim programda da öğretmenlerin yazısını beğenmediği öğrencilerine cümleleri birkaç kez yazdırması konusunda tavsiyede bulunulmuştur.

1968 programında Sözlü ve Yazılı Anlatım başlığı altında, yazı ile anlatım kısmında yazım eğitiminden ziyade yazma eğitimine dair açıklamalara daha fazla yer verildiği görülür. Yazım eğitimi konusu, programda bir-iki maddeyle kendisine yer bulmuştur. Bu açıklamalar, öğrencilerin imla kurallarına uymaları ve öğretmenlerin de öğrencilerinin yazılarını kontrol ederken imla bilgilerini göz ardı etmemeleri konusu üzerinedir.

1936 ve 1948 programlarında verilen düzeltme yöntemleri 1968 programında da aynı şekilde verilmiştir. Düzeltme çalışmalarında bugün de geçerli olan öğrencinin kendi kendisine yazım hatalarını düzeltmesi, öğretmenin kontrol ederek yanlışları düzeltmesi ve sınıftaki öğrencilerin kendi aralarında karşılıklı düzeltmeleri yöntemleri 1968 programında da yer almıştır.

1968 programında, 1936 ve 1948 programlarında olduğu gibi İmla başlığı altında imla dersinin öncelikle amacı belirtilmiştir. Bu amaç 1936 ve 1948 programlarında verilen amaç ile aynı amaçtır. Öğrencinin kelimeleri doğru yazma becerisine sahip olmasını sağlamak ve imla kurallarını öğrenmelerini sağlamak birçok öğretim programının imla öğretimindeki temel amaçlarındandır.

İmla başlığı altında imla konusunun nasıl öğretilmesi gerektiği ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca bu başlık altında, yazım eğitimi ile ilgili öğretmenlere verilmiş tavsiyeler de yer alır. Söz konusu olan açıklamalar ve bu açıklamalara yönelik yapılmış yorumlar şöyledir:

1. Kelimelerin anlamları ile bunların doğru yazılışları arasında programda bir ilişki kurulmuştur. Yani öğrenci bir kelimenin doğru yazımını öğrenmek istiyorsa o kelimenin anlamını bilmelidir. Bu doğru bir yaklaşımdır. Çünkü bir öğrencinin, kelimenin ne anlama geldiğini bilmeden yazıma başlaması onu hataya sürükleyecektir. Bu yaklaşım, 1948 programında da yer almıştır. Bu anlamda bu iki program benzerlik gösterirler.
2. 1936 ve 1948 programlarında olduğu gibi 1968 programında da yazımı öğretilecek kelimeler için Hayat Bilgisi dersinden faydalanılmıştır. Bu sebeple 1968 programı, 1936 ve 1948 programının bu anlayışını da devam ettirmiştir.
3. Öğrencinin hem görmesini hem işitmesini sağlayarak imla öğretiminin yapılması bütüncül bir öğretim yöntemini ortaya koyar. 1968 programında imla öğretimi ile ilgili yer almış açıklamalardan yola çıkılarak bu programın öğrenciye göre hazırlandığı ve bu programda imla öğretiminde bütüncül bir öğretim yönteminin uygulanmış olduğu görülür. 1936 ve 1948 programlarında da yazım eğitimi için geçerli ortak bir öğretim metodu uygulanmıştır. 1936 ve 1948 programlarında olduğu gibi 1968 programında da imla öğretiminde “öğrenciye görelilik” ilkesi gözetilmiştir. Bu anlamda 1968 programı, 1936 ve 1948 programlarının bu anlayışını da devam ettirmiştir. Çocuklara bir kelimenin yazımı öğretilirken öncelikle o kelimenin öğrenciler tarafından görülmesi gerekmektedir. Bu sebeple kelime tüm öğrencilerin göreceği şekilde tahtaya yazılmalıdır. Daha sonra kelime öğretmen tarafından birkaç kez telaffuz edilerek tekrarlanmalıdır. Bu kelime, öğrenciler tarafından da tekrarlanmalıdır. Daha sonra öğretmen tarafından

söylenen kelimeler, öğrenciler tarafından defterlerine yazılmalıdır. Bu şekilde öğrenciler arasında olan algılama farklılıklarının da önüne geçmiş olunur.

4. 1926 ve 1930 programlarında, kelimelerin doğru yazımını öğretmek amacıyla kullanılan, 1936 ve 1948 programlarında eleştirisi yapılan, dikte metodunun 1968 programında da eleştirildiği görülür. Bu sebeple 1968 programı, 1936 ve 1948 programlarının anlayışını devam ettirmiştir. Dikte metodunun öğrenciyi yanlış sürükleyeceği açıktır. Çünkü öğrenci yazımını daha önce görmediği bir kelimeyi sadece duyduğu kadarıyla yazmaya çalışırsa ki yanlış duyma ihtimali de söz konusudur. Bu onu yanlış yazmaya sürükleyecektir. Ya da yazımda uydurma yoluna gidecektir. Yapılan yanlış yazımlar kontrol edilmediği takdirde de bu yanlış duyumdan kaynaklı yanlış yazımlar tekrarlanacaktır. Bu şekilde de yazım konusunda başarı sağlanamayacaktır.
5. İmla ve Dil bilgisi dersleri programda birbirleri ile ilişkilendirilerek işlenmiştir. Nitekim programda da dil bilgisi ve imla derslerinin bir başlıkta “Dil bilgisi ve İmla” başlığı ile verildiği görülür. Bu doğru bir yaklaşımdır. Kelimelerin doğru yazılabilmesi için bir dilin dil bilgisi kurallarının da bilinmesi gerekmektedir. 1948 programında da Dil bilgisi ile İmla aynı başlık altında ele alınmıştır. 1948 programında da bu iki ders ilişkilendirilerek programda verilmiştir.
6. Programda, özellikle ikinci devre sınıflarda imla kuralları üzerinde önemle durulmuştur. Birinci devre sınıflarda ise imla konusuna, 1948 programında olduğu gibi önem verilmemiştir. Bu yanlış bir uygulamadır. İmla konusunun her kademedede öğretiminin yapılması gereklidir. Bugün yükseköğretim kademesinde hatta Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin bile yazılı anlatım uygulamalarında imla hataları görülmektedir. Bu durumun sebeplerinin başında, bu konuya gereken önemin verilmemesi gelir. Ayrıca bir alanda ne kadar çok uygulama yaptırılırsa, öğrenci o alanda daha çok başarılı olur. Bu sebepten birinci sınıftan itibaren ara vermeden bu konunun öneminin farkına varılıp öğretilmesi gereklidir.
7. İmlası öğrenilen kelimeler için bir kelime defteri tutulması bu programda yer alır. İmla defteri uygulaması, 1926 programında ilk kez yer almıştır. Bu uygulama 1930, 1936 ve 1948 programlarında da yer alır. Dolayısıyla 1968 programı da bu anlayışı devam ettirmiştir. Bu güzel bir uygulamadır. Çünkü

burada maksat, öğrencilerin yazımında tereddüt yaşadıkları kelimeler için deftere başvurarak, yardım almalarını sağlamaktır. Bu kelimeleri kendileri yazdıkları için tekrar tekrar açıp okudukları durumda, kelimelerin doğru yazımları öğrencinin hafızasında yer edecektir. Öğrenci daha önce yazdığı, tanıdığı bir kelimeyi defteri açarak tekrar etme şansına sahip olacaktır.

8. İmla öğretimi konusunda fişlerin bir öğretim materyali olarak programda yer alması ilk kez 1948 programında olmuştur. 1968 programında da fişler yazım eğitiminde kullanılmak üzere bir materyal olarak programda yer almıştır.
9. 1926, 1930, 1948 programlarında olduğu gibi 1968 programında da *İmla Kılavuzu* kullanma konusunda telkinde bulunulmuştur. Bu yaklaşım, dilde ve yazıda birliği sağlaması açısından önemlidir.

Sınıf kademeleri gözetilerek çeşitli öğrenme alanları altında verilen yazım konusunun 1968 programındaki görünümü şöyledir:

1968 programında birinci sınıf kademesi için Yazılı Anlatım başlığı altında yazım eğitimine dair bir ifadeye yer verilmemiştir. Bu başlık altında daha çok 1948 programında olduğu gibi yazma eğitimine yönelik uygulamalar söz konusudur.

Dil bilgisi ve İmla başlığı birinci sınıf kademesi için incelendiğinde ise imla konusu ile ilgili olarak yalnızca bu başlık altında büyük harflerin kullanımı ve eklerin yazımı konuları yer alır. Aynı başlık 1948 programında da yer almıştır. Fakat 1948 programında bu başlık altında birinci sınıf kademesi için bu konulara yer verilmemiştir. Bu başlık altında, 1948 programında öğrencilere daha farklı beceriler kazandırılması amaçlanmıştır.

Birinci sınıf programında, nokta ve soru işaretinin öğretilmesi uygun görülmüştür. 1948 programında da birinci sınıf için yalnızca nokta ve soru işareti öğretimi uygun görülmüştür.

Sözlü ve Yazılı Anlatım başlığı altında 1968 programında ikinci sınıf kademesi için yazım eğitimine dair açıklamalara yer verilmemiştir. Bu başlık altında yazma eğitimi ile ilgili açıklamaların daha yoğunlukta olduğu görülür.

1968 programında ikinci sınıflar için hazırlanmış Dil bilgisi ve İmla başlığı altında, eş sesli kelimelerin yazımı konusuna yer verilmiştir. (Al, ekmek, yüz, çalmak, ek gibi kelimelerin yazımı)

İkinci sınıf programında bu başlık altında nokta, soru işareti, virgöl, ünlem gibi noktalama işaretlerinin öğretimi yer alır.

1948 programında ise ikinci sınıf kademesi için nokta, soru işareti ve virgöl noktalama işaretlerinin öğretilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir. Dolayısıyla 1948 programında ikinci sınıf öğrencileri için ünlem işaretinin öğretilmesi uygun görülmemiştir. 1968 programında, bu işaretlere ek olarak ünlem işaretinin de öğretilmesine karar verildiği görülür. Bu farklılığın sebebi nedir? Bir programda ünlem işaretinin öğretilip diğer programda öğretilmemesinden çıkaracağımız sonuç, programların iyi analiz edilmeden, planlanmadan hazırlanmış olmasıdır. Öğretim programlarında birliğin sağlanması gereklidir.

1968 programında satır sonuna sığmayan kelimelerin nereden kesileceği konusu ikinci sınıf programında yer almıştır. 1948 programında ise ikinci sınıf programında böyle bir açıklamaya yer verilmemiştir.

1968 programında üçüncü sınıf kademesi için Yazılı Anlatım başlığında yazım eğitimine dair bir açıklamaya yer verilmemiştir. Bu başlık altında daha çok 1948 programında olduğu gibi yazma eğitime yönelik uygulamalar söz konusudur.

1968 programında üçüncü sınıf için hazırlanmış Dil bilgisi ve İmla başlığı altında yer alan açıklamalar incelendiği zaman, özel isimlerin, cins isimlerin ve bileşik isimlerin yazılışları konuları üzerinde durulmuştur. 1948 programında ise üçüncü sınıf için dil bilgisi ve imla başlığı altında bu türden açıklamalar söz konusu değildir.

Üçüncü sınıf programında nokta, soru işareti, virgöl ve ünlem işaretlerinin yer aldığı görülür. Dolayısıyla ikinci sınıf kademesinde öğretilmesi öngörülen noktalama işaretleriyle aynı noktalama işaretlerinin üçüncü sınıf kademesi için de geçerli olduğu görülmüştür. 1948 programında da üçüncü sınıf için aynı noktalama işaretlerinin öğretilmesi uygun görülmüştür.

1968 programında, dördüncü sınıf için Okuma başlığı altında 1948 programında olduğu gibi müracaat kitapları (Sözlük, *İmla Kılavuzu*, Ansiklopediler vb.) kullanmak konusuna yer verilerek yazım eğitimine dair bir açıklamada bulunulmuştur.

1968 programının dördüncü sınıf programında Dil bilgisi ve İmla başlığı altında imla konusu ile ilgili önemli açıklamalar yer alır. Aynı başlıkla verilen 1948 programı ile 1968 programı kıyas yapılırsa, 1968 programında bu sınıf düzeyinde çok daha fazla

ayrıntıya yer verildiği ve bu konunun daha iyi analiz edilerek hazırlandığı görülür. 1968 programında imla dersinin öğretimi şöyle gerçekleşmiştir:

Büyük harflerin kullanıldığı yerler ile ilgili bilgiler ayrıntılı olarak programda yer almıştır. Dördüncü sınıf programında kesme işaretinin kullanıldığı yerlere, hâl eki olan de ile bağlaç olan de'nin yazımı konusuna, mi soru ekinin yazımı konusuna ve cins isimlerle özel ve bileşik isimlerin tanıtılması konularına yer verilmiştir.

Burada dikkati çeken bir nokta vardır. O da şudur: 1968 programında, dil bilgisi ve imla başlığı altında dördüncü sınıf düzeyi için noktalama işaretlerinin öğretimi ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Noktalama işaretleri ile ilgili bir içerik bile dördüncü sınıf programında yer almamıştır. 1948 programının dördüncü sınıf için hazırlanmış programında da noktalama işaretleri ile ilgili bir içerik bile yer almamıştır.

1968 programında, beşinci sınıf kademesi için geçerli Sözlü ve Yazılı Anlatım başlığı altında diğer sınıf kademelerinde olduğu gibi yazım eğitimi ilgilendiren açıklamalardan ziyade yazma eğitimi ile alakalı açıklamalara yer verilmiştir.

1968 programının beşinci sınıf programında yazım eğitimi konusu ile ilgili olarak Dil bilgisi ve İmla başlığı altında yer alan açıklamalar şu bilgileri içerir:

Beşinci sınıf programında, bileşik kelimelerin yazımı, düzeltme işaretinin kullanımı, idi, imiş, ise, ile'nin bitişik yazıldığı zaman aldığı şekiller, ek olan ki ile bağlaç olan ki'nin yazımı konularına yer verilmiştir.

Beşinci sınıf programında, nokta, virgöl, soru işareti, ünlem işareti, noktalı virgöl, iki nokta, üç nokta, tırnak, parantez, kısa çizgi, uzun çizgi işaretlerine yer verilmiştir.

1968 programı, beşinci sınıf kademesi için Dil bilgisi ve İmla başlığı açısından incelendiği zaman, aynı başlık dâhilinde bazı açıklamalarındaki farklılıklar sebebiyle 1948 programına göre değişiklikler göstermiştir. Örneğin; büyük harflerin kullanılışı, ve özel adların yazılışı konuları 1968 programı açıklamaları içerisinde yer almaz. Bununla birlikte 1948 programında ise, 1968 programında öğretilmesi öngörülen bazı becerilerin yer almadığı görülmüştür. 1968 programında öğretilmesi kararlaştırılan ek olan ki ile bağlaç olan ki'nin yazımı konusu 1948 programında ele alınmamıştır.

1968 programının beşinci sınıf programında yer alan ve öğretilmesi öngörülen düzeltme işaretinin ise, 1948 programında yer almadığı tespit edilmiştir.

1968 programında yer alan idi, imiş, ise, ile'nin bitişik yazıldığı zaman aldığı şekillerin öğretilmesinin beşinci sınıf kademesi için uygun olacağı düşünülmüşse de 1948 programında bu konuya, beşinci sınıf programında yer verilmemiştir.

1968 programında dördüncü sınıf kademesi için öğretilmesi öngörülen ek olan de ile bağlaç olan de'nin yazımı konusunun hem 1948 programının beşinci sınıf programında, hem de 1968 programının beşinci sınıf programında ele alınması beklenirdi.

1968 programında Yazı dersine de yer verilmiştir. Yazı dersi, 1926 ve 1930 programlarında da yer almıştır. 1930 programında yazı dersi El Yazısı başlığı ile ele alınmıştır.

1968 programında ilk olarak yazı dersinin amaçları ortaya konmuştur. Bu amaçlar, öğrenciye güzel, okunaklı ve düzenli bir yazı yazma becerisini kazandırmaya yönelik amaçlardır. 1926 ve 1930 programlarının El Yazısı başlığı altındaki amaçları incelendiği zaman 1968 programındaki Yazı başlığı altında verilen amaçlar ile benzer amaçları taşıdığı görülür. 1926 ve 1930 programlarında da el yazısı eğitimindeki amaç öğrenciye seri, okunaklı ve işlek bir yazı yazma becerisini kazandırmaktır.

Aynı başlığa yer vermiş üç programın bu başlık altındaki açıklamaları incelendiğinde ise 1968 programının daha ayrıntılı ve daha açıklayıcı bir program olduğu görülür.

1930 ve 1968 programları yazı yazarken öğrencilerin harfleri kuralına göre yazmaları gerektiği konusuna, öğrencilerin yazı yazarken oturuş pozisyonlarına ve kalemi nasıl tutmaları gerektiği konusuna yer vermeleri bakımından benzerlerdir. Fakat 1968 programı daha kapsamlı açıklamalara sahip olması sebebiyle yazı eğitiminde daha yol gösterici bir program olmuştur.

Söz konusu açıklamalar, yazma çalışmaları, öğrencinin yazılarının nasıl olması gerektiği, güzel yazı becerisini öğrencilerin nasıl kazanabileceği, güzel bir yazıya sahip olunması için uyulması gereken kurallar ve yapılması gerekenler üzerinedir.

1968 İlkokul Türkçe Programı'nda yazım eğitimi ile ilgili verilmiş hedefler ile 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın özel hedefleri arasında bazı benzerlikler tespit edilmiştir. Bu benzerlikler bir tablo üzerinde karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır.

Tablo 10’da verilen bilgilerden yola çıkıldığı zaman, *1968 İlkokul Türkçe Programı’nda* yazım eğitimi ile ilgili 3 tane amaca yer verilmiş olduğu görülür. Bu 3 amaç içerisinde 2 tanesi ise *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda* yer alan amaçlar ile benzerlik göstermektedir. *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda* ise 10 tane amaca yer verilmiştir. Bu 10 amaç içerisinde 3 tanesi yazım eğitimi ile ilgilidir. Her iki programda yer alan diğer amaçlar ise öğrencilerin okuma, yazma ve konuşma becerilerini geliştirmeleri üzerinedir.

1968 İlkokul Türkçe Programı’nda Yazı İle Anlatım ve İmla başlıkları altında yazım konusu ile ilgili yer almış açıklamalar, *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın* yazma öğrenme alanı altında verilmiş 5 kazanımı ile benzerlik göstermektedir. Bu iki öğretim programında yazım konusu karşılaştırılmalı olarak bir tablo üzerinde verilmeye çalışılmıştır. Bu tablo, tezin ekler bölümünde yer almaktadır.

Tablo 11’de yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, 1968 programında, yazım konusu ile ilgili yer almış açıklamaların oldukça yetersiz olduğu görülür. Programda okuma, yazma ve sözlü anlatım öğrenme alanlarına yönelik yapılmış açıklamaların ise daha kapsamlı olduğu görülür. 1968 programı incelendiğinde yazım konusu ile ilgili programda yalnızca 5 açıklama yer almıştır. *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda* yazım konusu ile ilgili yer alan kazanımların içeriği ise 1968 programına göre daha ayrıntılı ve daha açıklayıcıdır.

1968 İlkokul Türkçe Programı’nda Yazı dersine yer verilmiştir. Yazı dersi, 1926 ve 1930 programlarında da yer almıştır. 1930 programında yazı dersi El Yazısı başlığı ile ele alınmıştır. Yazı başlığı altında yazım eğitimi ile ilgili açıklamalara yer verildiği tespit edilmiştir. *1968 İlkokul Türkçe Programı’nda*, Yazı başlığı altında yazım eğitimi ile ilgili yer almış açıklamalar ile *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda* Yazı Çalışmaları başlığı altında yer almış açıklamalar arasında benzerlikler tespit edilmiştir. Bunun üzerine bu iki program bir tablo üzerinde karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Bu tablo, tezin ekler kısmında yer almaktadır.

Tablo 13’de yer alan bilgilerden yola çıkıldığında, 1968 programının, 2018 programı ile yazı çalışmaları bakımından 4 açıklama ile benzerlik gösterdiği görülür. 1968 programında yazı çalışmaları 27 madde ile açıklanmıştır. Dolayısıyla programda yazı çalışmaları ile ilgili oldukça geniş açıklamalar söz konusudur. 1968 programında

Yazı başlığı altında yazım eğitime yönelik verilmiş açıklamalar, *2018 Türkçe Öğretim Programı* 'nda verilmiş açıklamalara göre daha ayrıntılı ve daha fazladır.

Bu bölümün ardından, ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programlarında yazım eğitimi konusuna yer verilmiştir:

1.7 1924 LİSE BİRİNCİ DEVRE MÜFREDAT PROGRAMI

Ortaokullar için hazırlanan ilk program 1924 yılında düzenlenmiştir. Bu ders programında Türkçe dersleri üç sınıfa ayrılmıştır.

Bütüncül bir bakış açısıyla hazırlanmış birçok öğretim programlarının aksine 1924 programı, konuları parçalayarak işleme yolunu seçmiştir. Ders içeriği Kıraat, İnşat, Sarf ve Nahiv, İmla, Kitabet, Edebî Kıraat gibi alt başlıklara ayrılmış ve bunlar için birbirinden farklı ders saatleri belirlenmiştir.

Yazım konusu, bu programda İmla başlığı ile başlı başına bir ders olarak yer almıştır.

1924 programında birinci sene için imla öğretiminde öğrencinin tahtaya çıkarılarak yazma çalışmaları yaptırılması, bu yazdırılacak parçaların da sarf kurallarını içinde barındıracak metinlerden oluşmasına dikkat edilmiştir. Bu metinler aracılığıyla da imla öğretiminin yapılması planlanmıştır. İlköğretim kademesi için hazırlanmış birçok öğretim programlarında da (1948,1968 vb.) dil bilgisi dersi yazım konusu ile ilişkilendirilerek programlarda yer almaktadır. Bu doğru bir yaklaşımdır. Çünkü bir dilin kuralları bilinmezse o dilin kelimelerini doğru yazabilmek mümkün değildir.

İkinci sene için imla dersi ile ilgili bir açıklamaya yer verilmemiştir. Birinci senede yapılacak uygulamanın devamı niteliğindedir, herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.

Üçüncü sene programı incelendiğinde ise programda yalnızca Edebî Kıraat ve Kitâbet derslerine yer verilmiştir. İmla dersine yer verilmemiştir.

1924 programında, Türkçe Programının Eshâb-ı Mûcibesi adlı başlık yer almıştır. Programın prensiplerini açıklayan bu kitapçıkta, Türkçe öğretimi bölümünde yazım eğitimi ile alakalı açıklamalara da yer verilmiştir. Bu açıklamalar altında önemli bilgiler yer alır.

Bu başlık altında imla dersi ile inşad, kıraat ve tahrir dersleri arasında bir ilişki kurulmuştur. İnşad dersi, bazı kısa ya da uzun parçaların öğrencilere ezberletilmesi ve

öğrencilerin ezber becerisini güçlendirmek hedefini taşır. Programda imla dersi ile inşad dersinin ilişkilendirilmesi ve birlikte yürütülmesi fikri, programı hazırlayanların imla öğretiminde bazı bilgileri ezberletmenin uygun olduğu düşüncesini taşıdıklarını gösterir. Fakat imla öğretiminin belirli kuralları ezberletilerek yapılması yerine kuralların sezdirilerek öğretilmesi daha doğru bir uygulama olur. Bununla birlikte imla öğretiminin buluşsal öğretim yöntemi ile yürütülmesi gerekmektedir. Yazım kurallarının ezberletilerek kavratılması yanlış bir uygulama olur. Yazım kuralları, öğrencilere örneklerden yola çıkılarak öğretilmelidir. Öğrenciler bu kurallara kendileri ulaşmalıdır.

Kıraat ve tahrir dersleri ise imla öğretiminde destekleyici derslerdir. Çünkü tahrir dersleri ile öğrenciler yazma çalışmaları yaparlar. Bu yazma çalışmaları da öğrencilerin yazım konusundaki becerilerini geliştirmeye yardımcı olur. Kıraat derslerinde ise öğrencilere güzel ve yazım kurallarına uygun bir şekilde yazılmış parçalar okutulur. Öğrenciler bu şekilde güzel ve nitelikli yazılmış eserleri örnek alırlar. Bu sebeple yazım eğitiminde okuma ve yazma çalışmaları oldukça önemlidir.

Yazım eğitimi alanının bu programda ayrıntılı bir müfredatı hazırlanmamıştır. Hem yazım eğitimi ile ilgili verilmiş olan bilgiler hem de diğer öğrenme alanlarına yönelik verilmiş bilgiler 1924 programında genel yargılarla ifade edilmiştir. Programda yer alan ifadeler başlıklar şeklinde düzenlenmiştir. 1924 programı her ne kadar açıklayıcı ve yol gösterici bir program özelliği gösteremese de ilk olması açısından ve diğer programlara örnek olması açısından önemlidir. Sonuçta hazırlanan tüm programlar önceden hazırlanmış programların geliştirilmesi ile oluşturulmaktadır.

1.8 1927 ORTAMEKTEP TÜRKÇE PROGRAMI

1924 programı üç yıl uygulandıktan sonra 1927 yılında 1924 Tarihli Orta Mektep ve Lise Müfredat Programlarına Zeyl adıyla yeniden yayınlanmıştır. Türkçe dersi için geçerli herhangi bir değişikliğe gidilmediği görülmüştür.

1.9 1929 ORTAMEKTEP TÜRKÇE PROGRAMI

1929 programında, ana dili derslerinin bir bütün olarak ele alınması düşüncesi yer almaktadır. 1929 programını hazırlayan kişiler, önceki programlarda yer alan Türkçe ve Edebiyat derslerinin ayrı ayrı ele alınması fikrine karşı çıkmışlardır. Bu programa göre lisenin son sınıfındaki edebiyat dersi ile orta mektebin ilk sınıfındaki Türkçe dersi aynı derstir.

1929 programında ilk olarak programın amaçları yer alır. Programın amaçları arasında imla konusuna yönelik verilmiş amaçlar, genel ifadelerle bir-iki maddeyle aktarılmaya çalışılmıştır. Bu amaçlar, öğrencinin yazım kurallarına dikkat ederek yazma becerisini kazanması ve bazı yazım kurallarına hâkim olması konuları üzerinedir.

1929 orta mektep Türkçe müfredatında da Türkçe dersi bir bütün olarak ele alınmıştır. Bu anlayış programda, Umumî Mülâhazalar başlığı altında verilmiştir. Türkçe dersinin bir bütün olarak kabul edilmesi konusu, ilköğretim kademesi için hazırlanmış birçok öğretim programı için de geçerli bir düşünce idi.

1929 Orta mektep Türkçe programında dersler, Gramer, Tahrir, Kıraat gibi başlıklar ile programda yer alır. Bu dersler, programda sınıf düzeyleri dikkate alınarak düzenlenmiştir. İmla ise bu programda başlı başına bir ders olarak yer almamıştır.

Yazım ve noktalama konusu, bu programda Tahrir Dersinin Gayesi başlığı altında ve Gramer başlığı altında yer almıştır.

Tahrir dersi ile ilgili verilmiş açıklamalar öğrencilere yazdırılması gereken yazma konularının neler olması gerektiği ile ilgili bilgilerdir. Bu yazma konuları sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir. Tahrir dersi ile ilgili verilmiş amaçlar ve yazma konuları 1938 programına kadar korunmuştur.

Bu başlık altında yazım konusunu ilgilendiren 2 tane amaca yer verilmiştir. Programda, yazım konusundan ziyade öğrencilerin yazma çalışmalarında kullanabilecekleri yazma konularına (yazma eğitimi) daha fazla yer verilmiştir.

Tahrir Dersinin Gayesi başlığı altında öğrenciye yazım kurallarına uyarak yazma becerisi kazandırmak ve gramer kurallarına uygun bir şekilde öğrencinin yazmasını sağlamak konularına yer verilmiştir. Bu programda da 1924 programında olduğu gibi yazım konusu, dil bilgisi dersi ile ilişkilendirilmiştir.

Birinci sınıf programında Tahrir dersi altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili bir açıklama yapılmamıştır. Yazma eğitimine yönelik açıklamaların programda yer aldığı görülmüştür.

İkinci ve üçüncü sınıf programlarında da Tahrir dersi altında yazım eğitimi ile alakalı hiçbir açıklamaya yer verilmediği görülmüştür. Bu sınıf düzeylerinde de yazma eğitimine yönelik açıklamaların olduğu görülmüştür.

Gramer dersi altında birinci sınıf programında noktalama konusuna yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak programda bu konuyla alakalı herhangi bir açıklama söz konusu değildir. Gramer dersi altında noktalama yalnızca işlenmesi gereken bir konu olarak verilmiştir. Programda hangi noktalama işaretinin nasıl öğretilmesi ile ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır.

İkinci sınıf programında ise gramer dersi altında noktalama konusuna dahi yer verilmemiştir.

Bu programda yazım konusunun bir müfredatı yapılmamıştır. Yazım konusu ile ilgili verilen ifadeler birkaç maddeyle aktarılmıştır. Yazım ve noktalama öğretiminin nasıl yapılacağı, hangi noktalara dikkat edileceği, hangi yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin öğretilmesi gerektiği, bu alanın öğretimi yapılırken hangi uygulamaların ve yöntemlerin kullanılacağı programda belirtilmemiştir. Bu sebeple konunun öğretimi, bu programda yeterli olamamıştır.

1.10 1931-1932 DERS SENESİ TADİLATI TÜRKÇE PROGRAMI

1931 yılında ortaokulların müfredat programları yeniden düzenlenirken Türkçe derslerinin sadece dil bilgisi konuları değiştirilmiştir. Diğer bölümlerde ise herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

1931-32 programında 1929 programında olduğu gibi ilk önce Türkçe dersinin amaçları ortaya konmuştur. 1931-32 programı, 1929 programında yer alan yazım konusu ile alakalı verilmiş amaçlar ile aynı amaçları taşır. Bu anlamda herhangi bir değişiklik tespit edilmemiştir. Amaçlarla ilgili verilen ifadeler 1929 programı ile tamamıyla aynıdır.

1929 programında olduğu gibi amaçlar bölümünden sonra Umumî Mülâhazalar kısmı bu programda da yer almıştır. 1931-32 programında da 1929 programında olduğu gibi Türkçe dersleri bir bütün olarak ele alınmıştır.

1931-32 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Program'ında dersler, *1929 Orta Mektep Türkçe Programı'nda* olduğu gibi Gramer, Tahrir, Kıraat gibi başlıklar ile programda yer alır. Bu dersler, programda sınıf düzeyleri dikkate alınarak düzenlenmiştir. İmla ise bu programda başlı başına bir ders olarak yer almamıştır.

Yazım ve noktalama konusu bu programda da 1929 programında olduğu gibi Tahrir Derslerinin Gayesi başlığı altında ve Gramer başlığı altında kendisine yer bulmuştur.

Tahrir Dersinin Gayesi başlığı altında 1929 programında olduğu gibi öğrenciye yazım kurallarına uyararak yazma becerisi kazandırmak ve gramer kurallarına uygun bir şekilde öğrencinin yazmasını sağlamak konularına yer verilmiştir. Bu programda da 1924 ve 1929 programlarında olduğu gibi yazım konusu, gramer dersi ile ilişkilendirilmiştir.

Birinci sınıf programında Tahrir dersi altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili bir açıklama yapılmamıştır. Yazma eğitimine yönelik açıklamaların programda yer aldığı görülmüştür. 1929 programında da bu başlık altında yalnızca yazma eğitimine yönelik açıklamalar yer almaktaydı.

İkinci ve üçüncü sınıf programlarında da Tahrir dersi altında yazım eğitimi ile alakalı hiçbir açıklamaya yer verilmediği görülmüştür. Bu sınıf düzeylerinde de yazma eğitimine yönelik açıklamaların olduğu görülmüştür. 1929 programında da bu başlık altında yazma eğitimine yönelik açıklamalar yer almaktaydı.

Gramer dersi ile ilgili olarak birinci sınıf programında imla konusu yalnızca bir başlık olarak ele alınmıştır. Bu başlık programda, Türkçede imla esasları ve noktalama şeklinde yer alır. Fakat bu konuların nasıl öğretilmesi gerektiği, hangi uygulamalarla öğretilmesi gerektiğine dair herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır. Öğretilmesi gereken noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının neler olduğu bilgisi de programda yer almamıştır.

Gramer dersi ile ilgili olarak ikinci sınıf programında ise yazım ve noktalama konusu ile ilgili bir açıklamaya yer verilmemiştir.

1931-1932 programı, 1929 programına eklemeler yapılarak oluşturulmuş bir programdır. Bu iki program arasında önemli farklılıklar gözlenmemiştir. 1931-32 programı, 1929 programının devamı niteliğindedir. Her iki programda da yazım ve noktalama konusu aynı ifadelerle programda yer almıştır. Bu programda da yazım konusunun müfredatı yapılmamıştır. Yazım ile ilgili yer alan bilgiler oldukça azdır. Dolayısıyla yazım eğitimi bakımından başarılı bir program olamamıştır.

1.11 1938 ORTAOKUL TÜRKÇE PROGRAMI

1938 programı da 1929 ve 1931-32 programlarında olduğu gibi ilk olarak Türkçe derslerinin amaçlarını programda ortaya koymuştur. Programda, bu amaçlar içerisinde yazım ve noktalama konusu ile ilgili amaçlara da yer verilmiştir. Bu amaçlar incelendiğinde 1938 programının yazım konusu ile ilgili verilmiş amaçlarının 1929, 1931-32 programlarında yer alan amaçlar ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

1929, 1931-32 programlarında olduğu gibi 1938 programında da amaçlar başlığından sonra Genel Mülâhazalar başlığına yer verilmiştir. Bu başlık altında Türkçe dersleri bir bütün olarak ele alınmıştır.

1938 programında yazım ve noktalama konusu yalnızca Tahrir Dersleri Gayesi başlığı altında kendisine yer bulmuştur. İmla dersi ise başlı başına bir ders olarak bu programda yer almamıştır.

1938 programında, Tahrir Dersleri Gayesi başlığı altında yazım eğitimi ile alakalı olarak öğrencilere kelimeleri doğru yazma alışkanlığını kazandırmak amacına yer verilmiştir.

1938 programında dersler, sınıf kademeleri gözetilerek hazırlanmıştır. Programda sadece Tahrir ve Okuma dersleri yer alır. Bu derslerin kaç saat işleneceği bilgisi ise programda yer almamıştır.

Birinci sınıf programında Tahrir dersi altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili bir açıklama yapılmamıştır. Tahrir dersi altında yazma eğitimine yönelik açıklamaların programda daha fazla yer aldığı görülmüştür.

İkinci ve üçüncü sınıfların programları incelendiğinde de tahrir dersi altında yazım eğitimi ile alakalı hiçbir bilgiye yer verilmemiştir.

1938 Ortaokul Türkçe Programı'nda imla dersine programda başlı başına bir ders olarak yer verilmemesi, imla konusu ile ilgili programda birkaç maddeye yer verilmesi ve bu konu ile alakalı genel yargılar içermesi sebebiyle yazım eğitimi konusunda başarılı bir program olamamıştır.

1.12 1949 ORTAOKUL TÜRKÇE PROGRAMI

1949 Ortaokul Türkçe Programı hazırlanan diğer programlara oranla daha hacimli bir program olmuştur. Öğrenme alanlarına yönelik amaçlar ve açıklamalar programda ayrıntılı olarak verilmiştir.

1949 Ortaokul Türkçe Programı'nda Okuma, Söz ve Yazı ile İfade, Dil bilgisi, İnşat, İmla ve Yazı derslerine yer verilmiştir. Bu dersler için herhangi bir ders saati belirlenmemiştir. 1949 programında dersler, sınıf kademeleri gözetilerek hazırlanmamıştır. Yalnızca “Yazı İle İfade” başlığı altında birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar için ayrı ayrı bu sınıf kademelerinde hangi konuların yazma konusu olabileceği belirlenmiştir.

1949 programında ilk olarak 1929, 1931-32, 1938 programlarında olduğu gibi Türkçe derslerinin amaçları ortaya konmuştur. Bu amaçlar içerisinde yazım eğitimi ilgilendiren maddelere de yer verilmiştir. Programda yer alan amaçlar, önceki programlarda bulunan yazım eğitimi ile ilgili verilmiş amaçlarla benzerlik gösterirler. Bu programın yazım konusu ile ilgili verilmiş amaçlarının diğer programlarda yer alan amaçlardan tek farkı yazım eğitimi ile öğrencilerin kelime hazinelerinin zenginleştirilmesi amacını taşımasıdır. Yazım eğitimi ile öğrencilerin kelime hazinelerinin zenginleşmesi olağan bir durumdur. Çünkü öğrenciler yazımını yeni öğrendikleri kelimeler aracılığıyla yeni kelimelerle tanışma fırsatı yakalarlar.

Programda amaçlar bölümünden sonra Açıklamalar kısmına yer verilmiştir. Diğer programlarda da açıklamalar kısmı bulunmaktaydı. Ancak bu açıklamalar bölümü diğer programlarda Umumi Mülahazalar başlığı ile verilmekteydi.

Yazım eğitimi konusu bu programda Yazı ile İfade, Dil bilgisi ve İmla başlıkları altında ele alınmıştır.

Söz ve Yazı ile İfade başlığı ortaokul kademesi için hazırlanmış programlar arasında ilk kez 1949 programında yer almıştır. Daha önce ilköğretim kademesi için hazırlanmış programlarda bu başlık yer almışsa da ortaöğretim kademesinde ilk kez bu başlık yer almıştır.

Yazı İle İfade başlığı altında yazım eğitimi ile alakalı 1 amaca yer verilmiştir. Bu amaç, öğrencilerin imla kurallarına uyarak yazma becerisini kazanma konusu ile ilgilidir.

Bu başlık altında yazma çalışmalarından, yazma konularından, öğrencilerin yazılı ürünlerini oluştururken dikkat etmeleri gereken noktalardan söz edilmiştir. Bu önemli noktalar, yazının hem biçim hem de içerik yönü ile alakalı konulardır. Programda, dil bilgisi ve imla kurallarına göre yazma konusuna daha çok önem verilmiştir. Öğretmenlerin bu konuda dikkatli olmaları istenmiştir.

Bu başlık altında büyük harflerin ve noktalama işaretlerinin kullanımı konularına yer verilmiştir. Fakat bu konu ile ilgili bir açıklama programda yer almamıştır. Sadece bir başlık olarak bu konu verilmiştir.

Bu başlık altında yazma çalışmaları ile ilgili bilgilere, (yazma konularının neler olması gerektiği ile ilgili hususlar) öğrencilerin yazma becerisinin nasıl güçlendirilmesi gerektiği ile ilgili bilgilere ve öğretmenler tarafından yapılması gerekenlere ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Bu konular programda sınıf kademelerine göre de düzenlenmiştir. Yazım konusu ise birkaç madde ile açıklanmıştır. Dolayısıyla bu başlık altında yazım eğitimi oldukça yetersiz kalmıştır.

Programda Yazı ile İfade başlığı altında düzeltmeler konusuna da değinilmiştir. Ortaokul kademesi için düzenlenmiş diğer programlardan olan, 1929, 1931-32, 1938 programlarında ise bu konuya yer verilmemiştir. Programda bu başlık altında düzeltmeler alt başlığı yer alır. Bu başlık altında öğretmenlerin düzeltme çalışmalarında nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda tavsiyelerde bulunulmuştur. Dikkat edilecek noktalar arasında yazının içerik kısmı ile ilgili bilgiler olduğu gibi biçim (dil bilgisi, imla, yazı kuralları, noktalama işaretleri) kısmı ile ilgili bilgiler de yer alır.

Düzeltilmeler, öğrencilerin yazım bilgilerini geliştirmesi bakımından çok faydalı uygulamalardır. Yazma ödevleri, yazım bilgilerini kullanma becerisi bakımından incelendiği zaman öğretmenin, öğrencisinin tüm hatalarını göstererek onun yazım ve noktalama konusuna korku ile yaklaşmasına sebep olmaması gerekir. Bununla birlikte öğretmenin bir yazıdaki tüm yazım ve noktalama hatalarını göstermesi bu hataların öğrenci tarafından bulunmasını engeller. Bu noktada öğrencinin kendi yanlışlarını kendisinin bulmasına imkân sağlanmalıdır.

Programda da öğretmenlerin tüm hataları öğrencilerine göstererek onların cesaretinin kırılmaması konusunda tavsiyelere yer verilmiştir. Öğretmenin öğrenciye bu konuda gösterdiği toleransın seviyesi ise öğretmene bırakılmıştır.

1949 programında Dil bilgisi başlığı altında da yazım konusuna yer verilmiştir.

Programda bu başlık altında yer alan açıklamalardan yola çıkılarak imla öğretimi ile dil bilgisi öğreniminin birlikte yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Yazma çalışmaları ve yazılı ifadelerde uygulanan düzeltme çalışmaları da dil bilgisi dersi ile birlikte programda yürütülmüştür. Orta okul kademesi için hazırlanmış diğer programlarda ise bu uygulamaya yer verilmemiştir.

Bir dilin kurallarının bilinmesi kelimelerin doğru yazılmasına oldukça yardımcı olur. Dil bilgisine hâkim olmayan bireylerin yazımda hata yaptıkları görülür. Dolayısıyla programda yer alan bu yaklaşım doğrudur. Bu yaklaşım ilköğretim için hazırlanmış bazı programlarda da yer almaktadır.

İlköğretim kademesi için hazırlanmış programlardan olan 1948 ve 1968 programlarında imla öğretimi ile dil bilgisi öğrenimi arasında sıkı bir bağlantı gözetilmiştir. Dolayısıyla ilköğretim kademesi için hazırlanmış 1948 ve 1968 programları ile ortaokul kademesi için hazırlanmış 1949 programı bu konuda ortaklık gösterirler.

Bu programda dil bilgisi öğretiminde ve buna bağlı olarak imla öğretiminde ezberci öğretim anlayışından ziyade kuralların uygulama yaptırılarak ve sezdirilerek öğretilmesi yöntemi yer alır. Yani bu programı hazırlayanlar, imlaya ve dil bilgisine yönelik olan bilgilerin ezberletme yolu ile öğretilmesi fikrine karşıdır. Bu anlayış programda şu ifadelerle yer almıştır:

“Meselâ, özel isimlerin büyük harf ile yazılacağını yalnız söyleyen bir öğretmen ile bu kaideyi <<Erzurum’dan Eskişehir’e trenle gidilir >> gibi bir veya birkaç cümlede uygulayan bir öğretmenden ikincisi daha iyi sonuç alacaktır”(Temizyürek ve Balcı, 2015: 210).

1949 programında yazım ve noktalama konusu İmla başlığı altında ise şöyle planlanmıştır:

İmla dersi altında ilk önce bu dersin amacı ortaya konmuştur. Bu amaç, öğrencilere doğru yazım becerisini kazandırmak ve öğrencilerin bazı imla kurallarını öğrenmeleri üzerinedir.

Programda amaç kısmından sonra imla konusu ile alakalı açıklamalar kısmına yer verilmiştir. Bu açıklamalar altında önemli bilgiler yer alır. Programda, daha önce hiçbir ortaöğretim kademesinde yer almayan noktalara değinilmiştir. Bu bakımdan imla konusu için verilmiş bu açıklamalar çok önemlidir.

İmla konusu, bu programda tavsiye edilen yöntemler, yönlendirmeler, doğru uygulamalar, derslerin birbirleri ile olan ilişkileri gibi hususlar bakımından diğer programlardan farklı ele alınmıştır.

İmla öğretimi ile ilgili bu başlık altında programda yer alan açıklamalara yönelik yorumlar şöyledir:

Programda kelimelerin anlamları ile bu kelimelerin yazılışları arasında bir ilişki kurulmuştur. Dolayısıyla bu noktada programı hazırlayanların öğretmenlerden beklentisinin, kelimelerin doğru yazımının öğretilmesi ve bir yandan da bu kelimelerin anlamlarının öğrencilere kavratılması olduğu anlaşılmaktadır. Daha önce ortaöğretim kademesi için hazırlanmış hiçbir programda bu anlayış yer almamıştır. Bu anlamda bu program ilk olmuştur.

Kelimeleri doğru yazabilmek için öncelikle o kelimenin anlamını bilmek gerekmektedir. Kelimenin ne anlama geldiğini bilmeden yazıma başlamak öğrenciyi yanlışla sürükleyecektir.

Programda daha önce Dil bilgisi başlığı altında verilen açıklamalardan yola çıkılarak imla öğretimi ile dil bilgisi öğreniminin birlikte yürütüldüğü sonucuna varılmıştır. İmla başlığı altında da dil bilgisi dersi imla öğretiminde yardımcı ders konumunda olmuştur.

Açıklamalar başlığı altında öğrencilerin yazım hatası yapmalarının sebepleri üzerinde de durulmuştur. Bu hataların çözülebilmesi için programı hazırlayanlar tarafından öğretmenlere çözüm yolları tavsiye edilmiştir. Daha önce orta öğretim için hazırlanmış hiçbir programda bu konu ile ilgili çözüm yollarına yer verilmemiştir. Bu anlamda program, imla konusunda öğretmenler için yol gösterici ve yönlendirici olmuştur.

1949 programını hazırlayanlar, öğrencilerin yaptıkları imla hatalarını, konunun üzerinde yeterince durulmaması, gerekli alıştırmaların yapılmaması ve kelimelerin yanlış telaffuz edilmesi sebeplerine bağlamışlardır. Bu konuda öğretmenlerin üzerine düşen görevleri yerine getirmeleri konusunda uyarıda bulunulmuştur.

Bir dilde bulunan kelimelerin doğru yazılabilmesi için sıklıkla yazma çalışmaları yapılmalıdır. Öğrenciler, bu kelimelerle ne kadar çok karşılaştırılırsa, doğru yazım alışkanlığı kazanmaları daha kolay olacaktır. Bununla birlikte öğrencilere yalnızca yazma çalışmaları yaptırmak veya kelimelerin doğru yazım şekilleriyle onları karşılaştırmak tek başına yeterli olamaz. Çünkü öğrenciler arasında anlama ve algılama farklılıkları vardır. Dolayısıyla öğrencinin bu kelimeyi birkaç kez duyması da gerekebilir. Bunun yanında hem öğretmen hem de öğrenciler tarafından bu kelimelerin

telaffuz edilmesi de gereklidir. 1949 programı yazım eğitimi konusunda farkındalık yarattığı için önemli bir program olmuştur.

1949 programını hazırlayanlar, öğrenciler tarafından yapılan imla hatalarını dikkatlerinin dağılması sebebine bağlamışlardır. Çocuğun ilgisini ayakta tutabilecek yollara ise programda yer verilmemiştir. Buradan anlaşılacağı üzere bu yöntemler öğretmenlere bırakılmıştır.

Yazma çalışmalarında ya da metinler aracılığıyla gerçekleştirilen yazım çalışmalarında öğrencilerin sıkılmayacağı ve dikkatlerinin çekileceği metinlerin kullanılması çok önemlidir. Bu, öğrencinin imla öğretiminde sıkılmasına engel olacaktır. İmla öğretiminde öğrencilerin dikkatini çekebilecek oyuna dayalı hem okul içi hem de okul dışı etkinliklerin yaptırılması da onların bu konuda sıkılmalarına engel olacaktır.

Öğrenciler tarafından yapılan imla hatalarının sebebi programda, öğrencilerin hafızalarının kuvvetli olmamasına ve dağınık oluşuna bağlanmıştır. Bu sebeple öğretmenlere bu kelimeleri cümleler içinde tekrar ettirilmesi tavsiyesinde bulunulmuştur.

Öğrencilere kelimelerin yazımını hafızalarında tutabilmeleri için tekrarlatmak faydalı bir uygulama olacaktır.

Yazımda birliğin sağlanması çok önemli bir konudur. Fakat öğrenciler arasında yetiştirildikleri çevreler bakımından farklılıklar söz konusudur. Bu durum da öğrencilerin birbirlerinden farklı ağız özellikleri göstermelerine sebep olur. Buna bağlı olarak da her öğrenci yetiştirildikleri çevrelere göre farklı farklı konuşma becerisine sahip olurlar. Programı hazırlayanlara göre imla hatalarının yapılmasının bir diğer sebebi de bu konu ile ilgilidir. Buradan programı hazırlayanların dilde ve yazımda birliği sağlamak çabasında oldukları anlaşılmaktadır.

İmla öğretiminde yalnızca kuralların söylenmesi, bu kuralların öğrenciler tarafından ezberlenmesi kalıcı ve yeterli bir öğrenme sağlayamaz. Bu kurallar öğrencilere direkt değil, sezdirerek öğretilmelidir. Yani öğrenciler bu kurallara kendi çabaları ile ulaşmalıdırlar. Bu uygulama da ancak metinler aracılığı ile yapılabilir. Metinler üzerinden yapılacak çalışmalar ile yazım kurallarına ulaşılmalıdır.

Programda yapılan açıklamalardan yola çıkılırsa, programı hazırlayan kişilerin yazım eğitiminde uygulamanın öneminin farkında oldukları görülür. Bu konu, Dil bilgisi başlığı altında da aynı örneklerle ve açıklamalarla aktarılmıştır.

Yazımı öğrenilen kelimeler için defter tutma uygulaması, birçok öğretim programında olduğu gibi bu programda da yer almıştır. Bu uygulama ortaöğretim için hazırlanmış programlar arasında ilk kez 1949 programında ortaya konulmuştur. Daha önce ilk kez ilköğretim kademesi için hazırlanmış olan 1926 programında bu uygulamaya yer verilmiştir. Bu uygulamayı daha sonraları ilköğretim kademesi için hazırlanmış olan 1930, 1948 ve 1968 programları da devam ettirmiştir.

Uygulama yapılan metinler ile öğrenciler arasında bir bağ oluşturulmasına, onlara bu metinlerin sevdirmesine programda çaba sarf edilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak şu ifadeler yer verilmiştir:

“Bu çalışmalarda parça yazılmadan evvel, metin öğrencilere tanıtılmalı, âdeta konu ile öğrencilerin psikolojik durumu arasında bir hoşlanma havası sağlanmalıdır” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 215).

Bu anlamda program, öğrenciyi temele alan , öğrenciyi düşünen bir program olmuştur. Öğrencilerin psikolojik durumları da göz önünde tutulmuştur. Daha önce hazırlanmış hiçbir ortaöğretim programında bu türden bir ayrıntıya önem verilmemiştir.

1949 programının ortaokul kademesi için hazırlanmış diğer programlardan bir farkı da *İmla Kılavuzu* kullanımını telkin etmesidir. 1924, 1926, 1931-32, 1938 programlarında ise öğrencilerin imla kılavuzuna başvurmaları gerektiğinden hiç söz edilmemiştir.

1949 programında, serbest yazma çalışmaları, öğrenciler tarafından yapılan imla hatalarının bulunması amacı ile uygulanmışken ortaöğretim kademesi için hazırlanmış diğer programlar (1924, 1926, 1931-32, 1938) serbest yazma çalışmalarını yazma eğitimine yönelik vermişlerdir.

Ortaöğretim için hazırlanmış öğretim programlarının içerisinde ilk kez 1949 programında öğretilmesi hedeflenen yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine yer verilmiştir. Bu yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili açıklamalar çok ayrıntılı olarak programda yer almamıştır. Fakat en azından hangi yazım kurallarının ve hangi noktalama işaretlerinin öğretileceği belirlidir.

1949 programında öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretleri şöyle sıralanabilir: Büyük harflerin kullanışı, ayrı ve bitişik yazılan ekler, bileşik kelimeler, düzeltme işareti, eski metinlerin yazılışı, noktalama işaretlerinin (nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, sıra noktalar, ünlem işareti, soru işareti, çizgi, tırnak işareti, parantez, köşeli parantez,) paragraf, şekil, görev ve kullanılışları.

Yazım eğitimi alanı, ortaokul için hazırlanmış diğer programlara göre 1949 programında daha ayrıntılı ve açıklayıcı bir şekilde ele alınmıştır ve bu konu üzerinde önemle durulmuştur.

1949 programında yazım ve noktalama konusuna fazlaca yer verilmiştir. Dersin işlenişi konusunda öğretmenlere tavsiyelerde bulunulmuştur. 1949 programında öğretmenin bu alanı öğretirken hangi yöntemleri kullanması gerektiği, hangi uygulamaları uygulaması gerektiği, bu dersi öğretirken neleri yapmasının doğru olacağı, hangi uygulamaların yetersiz olacağına dair bilgilere yer verilmiştir.

1949 programı yazım eğitimi alanında yönlendirici, yol gösterici olmuş olsa da öğrencilere hangi noktalama işaretlerinin öğretilmesi gerektiği ya da hangi yazım kuralının öğretilmesi gerektiği ifade edilmiş olsa da çok fazla açıklamanın olmaması sebebiyle yetersiz kalmıştır. Ayrıca bunun yanı sıra hangi noktalama işaretinin ya da yazım kuralının hangi kademe de öğretilmesinin uygun olacağı bilgisi de programda verilmemiştir. Çünkü bu program, sınıf kademelerine göre düzenlenmemiştir. Buna bağlı olarak 1949 programı, hedef kitlenin anlama/kavrama düzeyine göre hazırlanmaması sebebiyle pedagojik açıdan eksik hazırlanmış bir program olmuştur.

1.13 1962 ORTAOKUL TÜRKÇE PROGRAMI

1962 programı, 1949 programı ile programın düzenlenişi, öğrenciye kazandırılması istenen becerileri, ders başlıkları, ders başlıkları altında ifade edilen amaçları, açıklamaları ve öğretim yöntemleri bakımından benzerlerdir.

1949 programında olduğu gibi 1962 programında da Okuma, Söz ve Yazı İle İfade, Dil bilgisi, İnşat, İmla ve Yazı derslerine yer verilmiştir. 1962 programı da 1949 programı gibi sınıf kademeleri gözetenmeden hazırlanmış bir programdır.

Ortaokul kademesi için hazırlanmış diğer programlarda olduğu (1929, 1931-32, 1938, 1949) gibi bu programda da ilk önce programın amaçları ortaya konmuştur. Hazırlanmış diğer programlarda olduğu gibi bu programda da Türkçe dersinin amaçları arasında yazım konusuna yer verilmiştir. Bu amaçlar 1949 programında ifade edilen

amaçlar ile tamamıyla aynıdır. Bu anlamda programda herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

1949 programında olduğu bu programda da amaçlar bölümü verildikten sonra açıklamalar kısmına yer verilmiştir. Açıklamalardan yola çıkıldığı zaman bu programda da Türkçe dersleri bir bütün olarak ele alınmıştır.

Yazım eğitimi alanı Yazı ile Anlatım, Dil bilgisi ve İmla başlıkları altında kendisine yer bulmuştur.

Programda ayrıca Okuma başlığı altında *İmla Kılavuzundan* faydalanma konusunda telkinde bulunulmuştur.

Yazı ile Anlatım başlığı altında yazım eğitimi ile alakalı verilmiş açıklamalar da tamamıyla 1949 programı altında yer alan açıklamaların aynısıdır. Herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu iki program yazım eğitimi ele alışları bakımından bu başlık altında da aynıdır.

Yazı ile anlatım başlığı altında yazım eğitimi ile alakalı açıklamalar söz konusu ise de yazma eğitimine yönelik içeriklerin bu başlık altında daha yoğun olduğu görülmüştür. Bu anlayış 1949 programında da hâkimdi.

1962 programında 1949 programında olduğu gibi düzeltmeler konusuna yer verilmiştir. Bu düzeltmelerde, gelişmesi kontrol edilen yetenekler arasında imla, yazım kuralları, noktalama işaretlerini kullanmada başarı derecesi gibi ölçütler ele alınmıştır. Düzeltmeler başlığı altında yer alan tüm açıklamalar da 1949 programı ile aynı açıklamalardır. Dolayısıyla bu başlık altında da farklı açıklamalar tespit edilmemiştir.

1962 programında, 1949 programında olduğu gibi Dil bilgisi başlığı altında imla konusuna yer verilmiştir. Dil bilgisi öğrenimi ile yazım konusu bu programda da ilişkilendirilerek verilmiştir. Programda bu iki ders 1949 programında olduğu gibi birbirini destekleyici ders olarak verilmiştir. Ortaokul kademesi için hazırlanmış diğer programlarda ise bu uygulama yer almaz. Dil bilgisi dersleri ve buna bağlı olarak imla öğretimi 1949 programında olduğu gibi bu programda da uygulamaya dayalı olarak, ezberci yönetime karşı çıkılarak verilmiştir.

1962 programı, İmla başlığı altında yazım eğitimi alanı ile ilgili verilmiş amaçları, açıklamaları, verilen tavsiyeleri, öğrencilere öğretilmesi hedeflenen yazım

kuralları ve noktalama işaretleri bakımından 1949 programı ile tamamıyla aynıdır. Dolayısıyla bu başlık altında da herhangi bir değişikliğe ulaşılamamıştır.

1962 programında, 1949 programında olduğu gibi öğrencilere öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının isimleri sıralanmıştır. Fakat verilen bu noktalama işaretleri ile ilgili herhangi bir açıklama programda yer almamıştır. Ayrıca hangi noktalama işaretinin hangi kademede öğretilmesinin uygun olacağı bilgisi de programda verilmemiştir. Bu durumun sebebi, 1962 programının sınıf kademelerini gözeterek hazırlanmamasıdır.

1949 ve 1962 programları dışında ortaokul kademesi için hazırlanmış diğer programlarda ise hangi noktalama işaretlerinin veya hangi yazım kurallarının öğrenciye öğretilmesinin uygun olacağı bilgisi verilmemiştir. Ortaokul kademesi için hazırlanmış programların birçoğunda Büyük harflere ve noktalama işaretlerine dikkat etmek gibi genel ifadelere yer verilerek bu konu geçiştirilmiştir.

1949 programı, imla dersinin amacını ortaya koyan ortaokul kademesi için hazırlanmış programlar içerisindeki ilk program idi. Ortaokul kademesi için hazırlanmış 1962 programı da bu anlayışı devam ettirerek programda imla dersinin amacını belirtmiştir.

1949 programında olduğu gibi 1962 programı da *İmla Kılavuzu* 'nun kullanılması konusunda telkinde bulunur. 1924, 1926, 1929, 1931-32, 1938 programlarında ise öğrencilerin *İmla Kılavuzu* 'na başvurmaları gerektiğinden hiç söz edilmemiştir.

1949 programında yer alan imla defteri (kelime defteri) uygulaması 1962 programında da devam etmiştir. Bu uygulama, ortaöğretim için hazırlanmış programlar arasında ilk kez 1949 programında ortaya atılmış idi. 1962 programı da bu uygulamayı savunup programda yer vermiştir.

1949 programında olduğu gibi 1962 programında da serbest yazma çalışmalarına çok önem verilmiştir. Serbest yazma çalışmalarının konuları öğrencilerin seviyelerine göre sınıf kademeleri gözetilerek verilmiştir. Serbest yazma çalışmalarının imla öğretimine destek sağlaması bakımından da bu çalışmalar programda ön planda tutulmuştur.

1949 ve 1962 programlarında, serbest yazma çalışmaları, öğrenciler tarafından yapılan imla hatalarının bulunması amacı ile uygulanmışken ortaöğretim kademesi için

hazırlanmış diğerk programlar (1924, 1926, 1931-32, 1938) serbest yazma çalışmalarını yazma eğitimine yönelik vermişlerdir.

1962 programında 1949 programında olduğu gibi yazım ve noktalama konusunda önemli açıklamalara yer verilmiştir. Bu programda da 1949 programında olduğu gibi öğretmenin bu alanı öğretirken hangi yöntemleri kullanması gerektiği, hangi uygulamaları uygulaması gerektiği, bu dersi öğretirken neleri yapmasının doğru olacağı ve hangi uygulamaların yetersiz olacağına dair bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgiler programda örnek verilerek açıklanmaya çalışılmıştır. 1962 programı da 1949 programının bu konudaki uygulamalarını takip etmiştir. Herhangi bir ekleme veya çıkarma bu anlamda söz konusu değildir.

1.14. 1981 TEMEL EĞİTİM OKULLARI TÜRKÇE EĞİTİM PROGRAMI

1981 yılında ilkokul ile ortaokulun birleştirilmesiyle oluşturulmuş ve ilköğretim okulları için hazırlanmış, *1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı* yayımlanmıştır. Hazırlanan bu Türkçe ğretim programında Genel Amaçlar, Açıklamalar, İlk Okuma-Yazma, Anlama, Anlatım, Dilbilgisi, Yazı, Yöntem, Araç ve Gereçler, lme ve Değerlendirme başlıkları yer almıştır.

Bu programda öncelikle Genel Amaçlar ve Açıklamalar başlığına yer verilmiştir. Programın genel amaçları incelendiği zaman bu amaçlar altında daha çok anlama ve anlatma çalışmalarına yönelik amaçların yer aldığı görülür. Programın genel amaçları başlığı altında yazım eğitimi alanı ile ilgili amaçlara yer verilmediği görülmüştür.

Programın açıklamalar kısmı incelendiği zaman ise dil ğretimi, yazılı ve sözlü anlatım çalışmaları, ulusal kültürün öneminin kavratılması, okuma alışkanlığı ve zevkinin kazandırılması, söz varlığının zenginleştirilmesi, gibi konuların yer aldığı görülür. Programın açıklamalar kısmında yazım konusu ile alakalı açıklamalara da yer verilmiştir.

Bu açıklamalar, ana dil, ana dil ğretimi ve ana dilde yer alan kuralların nasıl öğretilmesi gerektiği ile ilgili açıklamalardır.

Bu açıklamalardan yola çıkıldığı zaman 1981 programının ortaöğretim için hazırlanmış diğer birçok Türkçe ğretim programlarında olduğu gibi ezberci eğitim anlayışından ziyade dile ait olan kuralların sezdirilerek öğretilmesi mantığı ile oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu program, uygulamaya dayalı bir öğretimden yanadır.

1981 programında Anlama ve Anlatım başlıkları altında dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik hedeflere yer verilmiştir. Bu anlama ve anlatım başlıkları altında özel amaçlar ve öğrencilere kazandırılacak davranışlar yer almıştır. İlk kez 1981 programında, Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar başlığına yer verilmiştir

Programda yer alan özel amaçlar ve öğrenciye kazandırılacak davranışlar sınıf kademeleri gözetilerek her sınıf için ayrı ayrı düzenlenmiştir. Ortaöğretim için hazırlanmış programlar arasında bu uygulama ilk kez 1981 programında yer alır. Bu sebeple diğer programlardan farklıdır.

Sınıf kademeleri gözetilerek hazırlanmış bir program olsa da programın öğrenciye kazandırılacak davranışları ve amaçları incelendiğinde her sınıf düzeyi için benzer davranışların ve amaçların programda yer aldığı görülür. Konuların sistematik olarak ilerlemesi yerine her sınıfta benzer şeylerin söylenmesi dikkati çekmektedir.

1981 programı da diğer hazırlanan ortaokul programlarında olduğu gibi her öğrenme alanının ilk önce amaçlarını ortaya koymuştur. Programda öğrenme alanları için verilen özel amaçlar birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar için aynı amaçlardır. Dördüncü ve beşinci sınıflar yine kendi aralarında aynı amaçlar ile ele alınmıştır. Altıncı yedinci ve sekizinci sınıflar da kendi aralarında aynı amaçlar ile ele alınmıştır.

1981 programında yazım ve noktalama konusu Yazılı Anlatım ve Dil bilgisi başlığı altında ele alınmıştır. Bu programda yazım ve noktalama konusu, öğrencilere kazandırılacak davranışların sayısı, amaç ve davranışların içerikleri bakımından Dil bilgisi başlığı altında daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1981 programında yazım konusu birinci sınıf için Anlatım başlığı altında Yazılı Anlatım alt başlığı ile ele alınmıştır. Yazılı anlatım başlığı altında öğrencilere kazandırılacak davranışlar ifade edilmiştir.

Yazılı Anlatım başlığı altında birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf düzeyleri için yazım konusu ile alakalı olarak kazandırılacak davranış tek bir ortak ifade ile programda verilmiştir.

Programın bu başlık altında öğrenciye birinci sınıftan, beşinci sınıfa kadar öğretmeyi hedeflediği davranış, yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini doğru bir şekilde kullanma becerisine sahip olmasıdır. Bu konu ile alakalı geniş bir açıklama

programda yer almamıştır. Öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının bilgisi programda bu başlık altında belirli değildir.

Yazılı Anlatım başlığı altında altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf düzeyleri için yazım konusu ile alakalı olarak kazandırılacak davranışlar ise öğrencilerin yazısını okunaklı ve güzel bir hâle getirmek, yazım kuralları ve noktalama işaretlerine uyararak yazma becerisi kazandırmak konuları ile ilgilidir. Dolayısıyla ilköğretim kademesi için verilmiş davranışlarla arasında büyük farklılıklara ulaşılamamıştır. Yalnızca öğrenciye güzel, okunaklı bir el yazısı kazandırma hedefi farklılık yaratmıştır. Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında da öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili açıklamalara ulaşılamamıştır. Yani bu programlarda da hangi yazım kuralının ya da hangi noktalama işaretinin öğretilmesi gerektiği bilgisine ulaşılamamıştır.

Programda yazım ve noktalama konusu ile ilgili öğrenciye kazandırılması hedeflenen davranışlar öğrencinin anlama/kavrama düzeyine uygun olarak programda yer almamıştır. Birinci sınıftan başlayarak beşinci sınıfa kadar kazanımlarda herhangi bir değişiklik yapılmadan her sınıf için aynı kazanım uygun görülmüştür. Aynı şekilde altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında yer alan kazanımlarda da öğrencinin anlama/kavrama düzeyine göre kazanımlarda bir düzenlemeye gidilmemiştir.

Öğrencilerin kazanacakları davranışların içeriği incelendiğinde ise yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş davranışların genel yargılarla ele alındığı görülür. Hangi yazım kuralının hangi kademe öğretilmesi gerektiği ya da hangi noktalama işaretinin hangi kademe öğretilmesi gerektiği belirtilmemiştir. Programda bu başlık altında yer alan öğrenciye kazandırılacak davranışların sayısı ilköğretim ikinci kademe için üç tanedir. İlköğretim birinci kademe için geçerli kazandırılacak davranış sayısı yalnızca birdir.

1981 programında birinci, ikinci ve üçüncü sınıf kademeleri için yazım ve noktalama konusu ile ilgili özel amaçlara programda yer verilmediği tespit edilmiştir.

1981 programında dördüncü ve beşinci sınıflar için yazım konusunda verilen özel amaç ise öğrencilerin yazısını okunaklı ve güzel bir hâle getirmek hedefi ile ilgilidir.

1981 programında altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflar için yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş özel amaçlar, öğrencilerin yazısını okunaklı ve güzel bir hâle

getirmek ve yazım kurallarına uygun bir şekilde yazma becerisini kazandırmak üzerinedir.

Özel amaçlar başlığı altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş amaçların da davranışlar başlığı altında yer alan bilgiler gibi genel yargılarla programda yer aldığı görülür.

1981 programında Dil bilgisi başlığı altında da yazım konusuna yer verilmiştir. Dil bilgisi dersi için de diğer öğrenme alanlarında olduğu gibi programda özel amaçlara yer verilmiştir. Yazılı anlatım başlığına göre bu başlık altında yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili daha fazla açıklamaya ve ayrıntıya yer verilmiştir.

1981 programında, Dil bilgisi başlığı altında birinci sınıftan başlayarak sekizinci sınıfa kadar yazım ve noktalama konusu ile alakalı verilmiş özel amaçlar, öğrencilerin yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili becerileri kazandırmak konusu ile ilgilidir.

Programda yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili özel amaçlar verildikten sonra öğrencilere kazandırılacak davranışlara yer verilmiştir. Bu davranışlar, sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir.

Noktalama işaretlerinin görevleri programda sınıf kademelerine göre verilmiştir. Bu açıdan 1981 programı farklıdır. Ortaöğretim için hazırlanmış diğer programlarda ise noktalama işaretlerinin görevlerinden söz edilmemiştir. Bu görevler üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf programlarında verilmiştir. Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında ise noktalama işaretlerinin öğretilmesi hedeflenen görevlerine yer verilmemiştir. Bu programlarda öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin isimlerine dahi yer verilmemiştir.

Buna göre birinci sınıf programında öğrencilerin yazım ve noktalama konusu ile ilgili kazanmaları gereken davranışları, büyük harfleri kullanabilmek, kesme işaretini doğru yerlerde kullanabilmek, nokta ve soru işaretini görevlerine uygun olarak kullanabilmek konuları üzerinedir.

İkinci sınıf için hazırlanmış olan yazım ve noktalama konusu ile ilgili öğrencilerin kazanmaları gereken davranışları, birinci sınıf kademesi için hazırlanmış davranışlarla benzer davranışları içerir. Programda yer alan davranışlar iki maddeyle

farklılık gösterir. Bu maddeler, satır sonuna sığmayan kelimelerin yazımı ve soru ekinin yazımı ile ilgilidir.

Üçüncü sınıf öğrencileri için hazırlanmış yazım ve noktalama konusu ile ilgili olan davranışların sayısı birinci ve ikinci sınıf programlarına göre daha fazladır.

Üçüncü sınıf programında büyük harflerin kullanımı, kesme işaretinin kullanımı, bileşik kelimelerin yazımı, nokta, soru işareti, ünlem işareti ve virgölün görevlerine uygun bir şekilde kullanımı, satır sonuna sığmayan kelimelerin yazımı ve soru ekinin yazımı konuları ile ilgili davranışlar yer alır.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama konusunda kazanmaları gereken davranışlarının sayısı diğer üç sınıfın programlarına göre biraz daha fazladır.

Bu davranışlar, bileşik isimlerin yazımı, büyük harflerin kullanımı, ses olaylarına uğrayan kelimelerin yazımı, mi soru ekinin yazımı, de ekinin ve bağlacının yazımı, virgöl, tırnak işareti ve konuşma çizgisinin görevlerine uygun olarak yazılması konuları ile ilgilidir

Yazım ve noktalama konusunda beşinci sınıf için öğrencilere kazandırılması amaçlanan davranışlar, bileşik isimlerin yazımı, büyük harflerin kullanımı, ses olaylarına uğrayan kelimelerin yazımı, de eki ile de bağlacının yazımı, zamir olan ki ile bağlaç olan ki'nin yazımı, virgölün, noktanın, tırnak işaretinin, iki noktanın ve konuşma çizgisinin görevlerine uygun kullanımı konuları ile ilgilidir.

Altıncı sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama konusunda kazanmaları gereken davranışların sayısı üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf programlarında yer alan davranışlara göre oldukça azdır.

Altıncı sınıf programında, ki bağlacının yazımı, de bağlacının yazımı, ile kelimesinin kullanımı, mi soru ekinin yazımı ve noktalama işaretlerinin doğru kullanımı konuları ile ilgili davranışlar yer alır. Öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretleri ise programda belirli değildir. Ayrıca noktalama işaretleri ile ilgili herhangi bir açıklama da programda yer almamıştır.

Yedinci sınıf programında ise yazım ve noktalama konusunda verilen davranışların sayısı oldukça azdır. Programda yer alan davranışlarla ilgili ayrıntılı bir açıklama bulunmaz.

Programda yalnızca yardımcı fillerin doğru kullanımı ve noktalama işaretlerinin doğru kullanımı konuları üzerinde durulmuştur. Altıncı sınıf programında olduğu gibi bu programda da öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretleri belirli değildir. Ayrıca noktalama işaretleri ile ilgili herhangi bir açıklama da programda yer almamıştır.

Sekizinci sınıf programında da yazım ve noktalama konusunda yer alan davranışların sayısı altıncı ve yedinci sınıf programlarında olduğu gibi oldukça azdır. Bu davranışlara yönelik açıklamalar da programda yer almamıştır. Öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin isimleri de altıncı ve yedinci sınıf programlarında olduğu gibi belirli değildir.

Programda yalnızca, ek fiil ile birleşik fiillerin yazımı ve noktalama işaretlerinin kullanımı ile ilgili davranışlara yer verilmiştir.

Dil bilgisi konuları ile yazım konusu özellikle altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında ilişkilendirilerek yer almıştır. Dil bilgisi konuları ile yazım bilgisi ilk sınıflarda ise ilişkilendirilerek programda yer almamıştır.

Yazılı Anlatım başlığı altında yer alan yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili kazandırılacak davranışlar, sınıf kademeleri gözetilerek ayrı ayrı verilmiş olsa da bu davranışların her sınıfta benzer ifadelerle programda yer aldığı bilgisine değinmiştik. Bu durum bilgilerin iyi bir şekilde analiz edilmeden programa yerleştirildiği gerçeğini ortaya koymuş idi.

Dil bilgisi başlığı altındaki davranışlar incelendiğinde ise yazım ve noktalama konusuna ait bilgilerin kolaylarının ilkökul kademesinde, zorlarının ise ortaokul kademesinde verildiği görülmüştür. Ayrıca bu başlık altında ilköğretim kademesinde yazım ve noktalama konusuna daha fazla yer verilmişken ortaöğretim kademesinde ise bu konunun ayrıntılı bir şekilde ele alınmadığı tespit edilmiştir.

1981 programında diğer programlardan farklı olarak Yöntem başlığı yer almıştır. Yöntem başlığı altında çeşitli açıklamalara yer verilmiştir. Bu açıklamalar, Türkçe derslerinde yapılacak çalışmalarını ve dört temel dil becerisine yönelik yapılmış açıklamaları içerir. Söz konusu açıklamalar içerisinde Yazılı Anlatım başlığı altında yazım eğitimi ile alakalı açıklamalar tespit edilmiştir. Bu başlık altında imla öğretimine yönelik verilmiş açıklamalar, 1949 ve 1962 programlarında yer alan açıklamalarla benzer açıklamalardır. 1949 ve 1962 programlarında olduğu gibi imla öğretiminde

öğretmenlere yönelik tavsiyelere yer verilmiştir. Bu başlık altında yazım ve noktalama konusunun nasıl verimli bir şekilde öğretileceğine yönelik açıklamalar söz konusudur.

Bu açıklamalar genel olarak, birçok öğretim programında olduğu gibi bu programda da öğrencilere yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek yazma alışkanlığı kazandırmak üzerinedir.

Düzeltilmeler, öğrencilerin yazım bilgilerini geliştirmesi bakımından çok faydalı uygulamalardır. Yazma ödevleri, yazım bilgilerini kullanma becerisi bakımından incelendiği zaman öğretmenin, öğrencisinin tüm hatalarını göstererek onun yazım ve noktalama konusuna korku ile yaklaşmasına sebep olmaması gerekir. Bununla birlikte öğretmenin bir yazıdaki tüm yazım ve noktalama hatalarını öğrencilerine göstermesi bu hataların öğrenciler tarafından bulunmasını engeller. Bu noktada öğrencilerin kendi yanlışlarını kendilerinin bulmasına imkân sağlanmalıdır. Bu başlık altında 1981 programını hazırlayanlar tarafından bu konuya dikkat çekilmiştir.

Bir kelimenin yazımının öğrenilebilmesi için öncelikle o kelimenin öğrenciler tarafından görülmesi gerekmektedir. Daha sonra yazımı öğretilecek kelimenin öğretmen tarafından söylenmesi ve öğrencilerin de bu kelimeyi duymaları gerekir. Aynı zamanda öğretmenin, öğrencilere de bu kelimeyi telaffuz ettirmesi gerekir. En son olarak da bu kelimenin öğrenciler tarafından defterlerine yazılması gerekir. Deftere yazılacak kelimelerle ilgili uygun metinlerle de alıştırmalar yapılmalıdır.

İmla öğretiminde öğrencinin hem duyarak hem de görerek öğrenmesine vesile olunmalıdır. Çünkü öğrenciler arasında algılama farklılıkları bulunur. Programda bu başlık altında yer alan açıklamalardan yola çıkılarak programı hazırlayanların bu konunun farkında oldukları görülmüştür. 1981 programını hazırlayan kişilerin yazım eğitimi konusunda bütüncül bir eğitim anlayışında oldukları yapılan açıklamalardan anlaşılmaktadır. Daha önce özellikle de ilköğretim için hazırlanmış birçok öğretim programında yazım eğitiminde uygun görülen dikte ve kopya ettirme yöntemleri için bu başlık altında eleştiriler yapılmıştır.

Ortaokul için hazırlanmış 1949 ve 1962 programlarında olduğu gibi 1981 programında da imla ile dil bilgisi arasında ilişki kurulmuştur. İmla öğrenimi ile dil bilgisi öğrenimi birbirlerini destekleyen iki alan olarak programlarda yer alır. Bu başlık altında yer alan açıklamalardan biri de bu konu üzerinedir.

Bir dildeki kelimelerin doğru yazılabilesi için o dilin kurallarına da hâkim olmak gerekir. Bu anlamda imla öğrenimi ile dil bilgisi öğrenimi arasında programda kurulan ilişki doğru bir yaklaşım olmuştur. Öğretmenlerin bu yaklaşımdan yola çıkılarak yazım eğitimini uygulamaları konusunda tavsiyede bulunulmuştur.

Öğrencilere yaptırılacak yazma çalışmaları, etkinlikleri ve ödevleri öğrencilerin yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini doğru ve amaca uygun bir şekilde kullanmalarını sağlar.

1949 ve 1962 programlarında olduğu gibi bu programda da kelime defteri uygulamasına yer verilmiştir. Bu uygulama ikinci devre için uygun görülmüştür. İlk devre için ise bu defterin yazım defteri olması istenmiştir. Yazım defteri kavramı ilk kez 1981 programında yer almıştır.

Ortaöğretim için hazırlanmış birçok öğretim programında olduğu gibi bu programda da *Yazım Kılavuzu* kullanımını konusunda telkinde bulunulmuştur.

1981 programı, yazım konusunu bir başlık olarak ele alan ilk programdır. Bu anlamda çok önemlidir. Daha önce ilköğretim ve ortaöğretim için hazırlanmış hiçbir program Yazım adıyla bir başlığa programda yer vermemiştir.

1981 programında yazım eğitimi ile yazma eğitimi farklı alanlar olarak ele alınmıştır. Bu çıkarım, programda yer alan şu ifadeden anlaşılmaktadır.

“Doğru yazım, doğru yazma ve konuşmayı gerçekleştirmede, özendirici, düzeltici çalışmalara yer verilmelidir” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 337).

Yazım ve yazma konusu ilk kez 1981 ortaöğretim Türkçe programında iki ayrı alan olarak bir programda bahsedilmiştir. Ayrıca programda yazma kuralları ifadesi yerine yazım kuralları ifadesi yer alır.

Anlatım Çalışmaları başlığı altında yazım ve noktalama konusu ile alakalı olarak öğretmenlere tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu başlık altında yer alan tavsiyeler yazım eğitiminde uygulanacak düzeltme çalışmaları ile ilgilidir.

Düzeltilme çalışmaları ile ilgili öğretmenlere verilen tavsiyelerden yola çıkıldığı zaman bu programın öğrencileri temele alan ve öğrencileri düşünen bir program olduğu görülür. Eleştirilerin olumlu ve öğrenciyi kırmadan, onların bu konudaki heveslerini kırmadan yapılması konusunda uyarılar yer alır. Bu konu, 1949 ve 1962 programlarında da yer almıştır.

Düzeltilme çalışmaları ile ilgili verilmiş tavsiyelerden elde edilen bir diğer sonuç da bu programın yazım eğitiminde ezberci bir eğitim anlayışından ziyade bilgilerin sezdirilerek öğretilmesi anlayışını benimsediğidir.

1981 programında, derslerde kullanılması gereken araç ve gereçlere de yer verilmiştir. 1981 öncesi hazırlanmış hiçbir programda Araç ve Gereçler başlığına yer verilmemiştir. Dolayısıyla 1981 programı, kullanılması gereken araç gereçleri açıklayan ilk program özelliği gösterir.

1981 programında Ölçme ve Değerlendirme başlığına da yer verilmiştir. Bu başlık ilk kez 1981 programında yer almıştır.

Ayrıca Ölçme Ve Değerlendirme başlığı altında, Ölçme ve Değerlendirme Fişi uygulamasına yer verilmiştir. 1981 programından önce hazırlanmış hiçbir programda ölçme ve değerlendirme fişi mantığında bir uygulamaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla 1981 programı, bu uygulamayla da daha önce hazırlanmış diğer programlardan farklılık gösterir.

1981 programı, diğer programlara göre içerik ve yer verdiği başlıklar bakımından çok daha ayrıntılı hazırlanmış bir programdır. Yeni yaklaşımların olduğu, pedagojik ilkelere göre daha uygun, hem öğrenciyi hem öğretmeni düşünen bir program olmuştur. Bu anlamda yol göstericidir. Fakat bu programda öğrencilerin kazanmaları gereken davranışlar, sınıf düzeyine uygun olarak hazırlanmaya çalışılmışsa da özellikle yazılı anlatım başlığı altında verilen amaç ve davranışların aynı ifadelerle programda yer alması sebebiyle başarılı olunamamıştır. Dil bilgisi başlığı altında yer alan davranışlar ise her ne kadar sınıf kademeleri gözetilerek hazırlanmış olsa da yazım konusu ile ilgili bilgiler birinci devrede ayrıntılı olarak verilmişken ikinci devrede genel yargılarla verilmesi bakımından yine yetersiz kalmıştır. Özellikle altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında verilen davranışlar sayı bakımından çok azdır. Bununla birlikte programlarda yer alan davranışlarla ilgili yapılan açıklamalar da oldukça yetersizdir. Buradan çıkaracağımız sonuç yazım ve noktalama ile ilgili bilgilerin yalnızca birinci devreye verilmesi uygun görülmüştür. Fakat ikinci devre sınıfların da bu bilgilerden faydalanması gerekmektedir. Bu program yazım eğitimi konusunda bir yandan doğru yaklaşımlarla, yöntemlerle ve tavsiyelerle hazırlanmış olsa da bir yandan da yukarıda sayılan sebepler dolayısıyla eksik hazırlanmıştır.

1.14 1997 İLKÖĞRETİM OKULU TÜRKÇE EĞİTİMİ YAZI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1981 programında, 1949 programının yazı bölümü uygulanmıştır. Bu öğrenme alanı ile ilgili herhangi bir değişiklik gözlemlenmemiştir. Yazı dersinin içeriği ise 1997 programında değiştirilmiştir.

Bu programda ilk önce programın içeriği ile alakalı açıklamalar yer almıştır. Bu açıklamalar, programda Açıklamalar başlığı altında verilmiştir.

Açıklamalar başlığı altında ifade edilenlerden yola çıkıldığı zaman, bu derste öğrencilere düzgün, okunaklı, temiz ve seri bir şekilde yazı yazma becerisi kazandırmak amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Programda öncelikli olarak Yazı Yazmaya Hazır Bulunuşluk başlığıyla öğrencilerin yazı yazarken almaları gereken oturuş pozisyonu, yazı yazılırken göz ile kâğıt arasında olması gereken uzaklık bilgisi, kalem tutma stili gibi bilgilere yer verilmiştir. Daha sonra bu derste kullanılacak araç ve gereçlerden bahsedilmiştir.

1997 programında Kullanılacak Araç ve Gereçler başlığı altında yazı dersinde kullanılmak üzere çeşitli araç ve gereçler programda sıralanmıştır. Yazım eğitiminde kullanılacak araçlar ise küçük ve büyük fişler ile düzeltme sembolleri olarak tespit edilmiştir. Fişlerin yazım eğitiminde bir materyal olarak kullanılması 1981 programında da yer almaktadır.

Düzeltilme sembollerinin, hataların gösterilmesi amacıyla kâğıt üzerinde öğretmenler tarafından gösterilmesi son derece önemlidir. Bu düzeltme sembollerinin öğrenciler tarafından da anlamlarının bilinmesi gereklidir. Bu sebeple öğretmenlerin bu sembolleri öğrencilere öğretmesi gerekir. Bu tablonun, sınıf duvarına tüm öğrencilerin görebileceği şekilde asılması da gereklidir.

1997 programı, öğrenciye bu düzeltme işaretlerinin öğretilmesi gerektiğini ortaya koyan ilk programdır. Programda bu tablo örnek olarak gösterilmiştir.

Programda, daha sonra Yazı Öğretiminde İzlenecek Sıra başlığına yer verilmiştir. Bu başlık altında sınıf kademeleri gözetilerek birinci sınıftan başlayarak sekizinci sınıfa kadar ayrı ayrı yazı öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda açıklamalar yer alır. Yazım eğitimi ile alakalı olarak ise bu başlık altında harflerin ve kelimelerin doğru yazılması ve noktalama işaretlerinin kullanımı konularına yer verilmiştir. Bu konu ile alakalı olarak programda öğretmenlere tavsiyelerde

bulunulmuştur. Bu tavsiyelerde yazı eğitiminde noktalama işaretleri konusuna da yer verilmesi doğru bir yaklaşım olmuştur. Çünkü bir yazının hem içerik hem de biçim bakımından bir bütünlüğü oluşturması gerekir. Yani bir yazı hem göze güzel gelecek bir yazı ile yazılmalı hem içerik açısından zengin olmalı hem de biçim (yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin kullanımı, kâğıt düzeni, paragraf düzeni, söz dizimi) bakımından doğru ve amaca yönelik yazılmalıdır. Tüm bu koşullar yazıda bütünlüğü sağlarken aynı zamanda güzel ve estetik yazılmış bir ürünü de ortaya çıkarmış olur.

Programda, Yazı Öğretiminde İzlenecek Sıra başlığına yer verildikten sonra Genel Amaçlar başlığına yer verilmiştir. Bu amaçlar, programın yazı eğitimindeki temel amaçlarını oluşturmaktadır. Bu genel amaçlar içerisinde yazım ve noktalama konusu ile ilgili amaçlar da yer almıştır.

Bu başlık altında birinci sınıftan başlayarak sekizinci sınıfa kadar geçerli konu, amaç ve davranış sayılarını belirten bir tablo verilmiştir. Bu tabloya göre programda, birinci sınıftan başlayarak sekizinci sınıfa kadar toplam 51 konu, 88 amaç ve 370 davranışa yer verilmiştir.

Programın daha sonra Özel Amaçlar başlığına yer verilmiştir. Bu özel amaçlar sınıf kademeleri gözetilerek ayrı ayrı programda düzenlenmiştir. Bu özel amaçlar altında da öğrencilere yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusunda çeşitli beceriler kazandırmak amaçlanmıştır.

Birinci sınıf kademesinden başlayarak sekizinci sınıf kademesine kadar önce yazım eğitimi ile alakalı özel amaçlara programda yer verilmiştir. Daha sonra da bu konu ile ilgili öğrencilerin kazanmaları gereken davranışlar ve bu konu ile ilgili amaçlar programda yer almıştır. Verilen bu amaçlar da sınıf kademelerine göre düzenlenmiştir.

1997 programında, birinci sınıf için geçerli, yazı eğitimi konusunda amaç ve davranışlar bölümünde yer alan 13. amacın, İkinci sınıf için geçerli yazı eğitimi konusunda verilmiş 9. amacın, üçüncü sınıf için geçerli yazı eğitimi konusunda yer alan 10. amacın, dördüncü sınıf için geçerli yazı eğitimi konusunda verilmiş 12. amacın, beşinci sınıf için geçerli verilmiş 6. amacın, yazım eğitimi ile alakalı olduğu tespit edilmiştir.

Programda altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflar için hazırlanmış özel amaçlar başlığı altında yazım eğitimi ile alakalı olarak herhangi bir hedefe yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu üç kademenin programları incelendiği zaman öğrencilerin kazanmaları

gereken davranışları arasında da yazım eğitimini ilgilendiren davranışlara yer verilmemiştir. Buradan çıkaracağımız sonuç, birinci devre sınıflarda yazım ve noktalama konusuna önem verilmişken ikinci devre sınıflarda yazım ve noktalama konusuna önem verilmemiştir. Yazım ve noktalama konusunun ikinci devre sınıflarda eğitimi uygun görülmemiştir. Bu sebeple yazım eğitiminin yetersiz ve eksik bir şekilde programda yer aldığı sonucu ortaya çıkmıştır.

1.15 2005 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrencinin derste etkin olmasına imkân sağlayan, öğrenciyi merkeze alan, öğretmeni ise bir rehber olarak gören bir anlayışa sahiptir. Bu program, yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanmış bir programdır.

Birçok Türkçe öğretim programında olduğu gibi bu öğretim programında da ana dili öğretiminde öğrenciye dört temel dil becerisi kazandırılması amaçlanmıştır. Bu dört temel dil becerisine ek olarak programa görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin de eklendiği görülmüştür. Bu öğrenme alanları ilk kez *2005 Türkçe Ders Öğretim Programı* 'nda yer almıştır.

Bu öğretim programının yapısı; Genel Amaçlar, Temel Beceriler, Öğrenme Alanları, Dilbilgisi, Kazanımlar, Atatürkçülük, Etkinlikler ve Açıklamalardan oluşmaktadır. *Türkçe (6-7-8) Dersi Öğretim Programı* 'nın yapısı ise; Genel Amaçlar, Temel Beceriler, Temel Dil Becerileri ve Dilbilgisi, Kazanımlar, Atatürkçülük, Etkinlikler, Ara Disiplinler ve Açıklamalardan oluşmaktadır.

2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı; dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunudan oluşan beş öğrenme alanı üzerine kurulmuştur.

Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflar için hazırlanmış programda ise Görsel okuma ve Görsel sunu öğrenme alanlarına yer verilmemiştir.

Yazım eğitimi alanı, 2005 programında Yazma ve Okuma öğrenme alanları altında kendisine yer bulmuştur. Yazım ve noktalama konusu bu programda başlı başına bir ders olarak yer almamıştır.

2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı 'nda ilk kez bir kavramdan bahsedilmiştir. Bu kavram Kazanım adı ile programda yer alır. Kazanımlar sınıf düzeylerine göre programda yer alır.

Yazım ve noktalama konusu, birinci sınıf programında, Yazma öğrenme alanı altında Yazma Kurallarını Uygulama kazanım başlığı ile yer almıştır. Yazma Kurallarını Uygulama kazanım başlığı yerine programda Yazım Kurallarını Uygulama başlığı yer almalıdır. Çünkü Yazma Kuralları kavramı Yazım Kuralları kavramını karşılamamaktadır. Programda, yazma kuralları başlığı altında yazım eğitimi ile ilgili kazanımlara yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak yazma ve yazım alanları hem amaçları hem de ele aldıkları konular bakımından iki ayrı alandır.

Yazım ve noktalama konusu, birinci sınıf Okuma öğrenme alanının kazanımları içerisinde tek bir kazanımla verilmiştir.

2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda her öğrenme alanına yönelik hazırlanmış etkinlik örnekleri bulunmaktadır. Öğrenmenin etkili ve kalıcı olması ve bir yandan da öğrencinin derse katılımını artırması adına etkinlikler önemli bir unsurdur. 2005 programı, bu unsura dikkat edilerek hazırlanmış bir program olması açısından önemlidir.

Birinci sınıf programında Etkinlik Örnekleri başlığı altında yazım ve noktalama konusu ile alakalı bir tane etkinlik örneğine yer verilmiştir.

Birinci sınıf programında yazma öğrenme alanı ile ilgili verilmiş açıklamalar başlığı altında öğretilmesi uygun görülen noktalama işaretleri ve bu işaretlerin öğretilmesi hedeflenen görevleri yer alır.

Programda yazım ve noktalama konusu, ikinci sınıf düzeyi için ise şöyle planlanmıştır:

İkinci sınıf programında da yazım ve noktalama konusu Yazma ve Okuma öğrenme alanları altında ele alınmıştır.

İkinci sınıf programında, Yazma öğrenme alanı altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş kazanımlar, birinci sınıf için hazırlanmış kazanımlarla aynı ifadeleri içerir. İkinci sınıf için hazırlanmış kazanımlar incelendiğinde, yalnızca *Yazım Kılavuzu* kullanımının programda telkin edilmesi konusu bir farklılık yaratmıştır.

Birinci sınıf programında olduğu gibi ikinci sınıf programında da yazım ve noktalama konusu Okuma öğrenme alanı altında aynı kazanımla verilmiştir. Programda ikinci sınıf için verilen etkinlik örneği, birinci sınıf programında verilen etkinlik ile aynı etkinliktir. Bu anlamda da bir değişiklik programda söz konusu değildir.

İkinci sınıf programında da yazma öğrenme alanı altında Açıklamalar başlığı ile öğretilmesi uygun görülen noktalama işaretleri ve bu noktalama işaretlerinin öğretilmesi hedeflenen görevleri yer almıştır. Öğretilmesi uygun görülen bu noktalama işaretleri, birinci sınıf programında verilen noktalama işaretleri ile aynı işaretlerdir. Yalnızca birinci sınıf programında yer verilen noktalama işaretlerine ek olarak *eğik çizgi* noktalama işaretine ikinci sınıf programında yer verilmiştir.

Programda, verilen noktalama işaretlerinin farklı görevlerinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Mesela birinci sınıf programında nokta işaretinin, yalnızca cümle sonunda konulması görevi verilmişken; ikinci sınıf programında bu görevine ek, sıralama yapılırken kullanılması görevi de yer alır. Virgül işaretinin, birinci sınıf programında yalnızca eş görevli kelimeleri ayırmak görevine yer verilmişken, ikinci sınıf programında bu görevine ek, hitap sözlerinden sonra kullanılması görevi de verilmiştir.

Kesme işareti, birinci sınıf programında kişi ve yer adlarının aldığı ekleri ayırması görevi ile yer almışken; ikinci sınıf programında yalnızca özel adların aldığı ekleri ayırması görevi ile ele alınmıştır.

Programda birinci sınıf programından farklı olarak Açıklamalar başlığı altında şu açıklamaya da yer verilmiştir:

“1.8. Adların tekil ve çoğul biçimleri, kişi, yer, mahalle, cadde, bayram adları, ay ve gün adlarının ilk harfini büyük yazma, şiir mısralarının ilk harfini büyük yazma, tarihi sağ üst köşeye yazma, başlığı farklı (kuralına uygun) yazma, başlıkla yazı arasında uygun boşluk bırakma” (MEB, 2005).

Programda yazım ve noktalama konusu, üçüncü sınıf düzeyi için ise şöyle planlanmıştır:

Yazım ve noktalama konusu üçüncü sınıf programında da Yazma ve Okuma öğrenme alanları altında verilmiştir. Üçüncü sınıf için hazırlanmış yazma öğrenme alanı altında verilen yazım ve noktalama konusu ile alakalı kazanımlar, birinci ve ikinci sınıf programlarında verilen kazanımlarla aynı kazanımları içerir. Kazanımlar açısından herhangi bir ekleme veya çıkarma söz konusu değildir. Okuma öğrenme alanı altında verilen kazanım ise üçüncü sınıf programında da aynı kazanımla ifade edilmiştir.

Programda, birinci ve ikinci sınıf programlarında verilen etkinliklere ek, şu etkinlik örneğine yer verilmiştir:

“Öğrencilere yazım yanlışlarının bulunduğu bir metin verilerek bunları bulmaları ve düzeltmeleri istenebilir” (MEB, 2005).

Programın yazma öğrenme alanı altında yer alan Açıklamalar başlığı altında öğretilmesi uygun görülen noktalama işaretleri ve bu noktalama işaretlerinin öğretilmesi hedeflenen görevleri verilmiştir. Bu noktalama işaretleri incelendiğinde, ikinci sınıf programında verilen noktalama işaretleri ile aynı işaretler olduğu fakat bu işaretlerin farklı görevlerinin öğretilmesinin hedeflendiği tespit edilmiştir.

Mesela ikinci sınıf programında noktanın, cümle sonuna konulduğu ve sıralama yaparken kullanılması görevi verilmişken, üçüncü sınıf programında bu görevlerine ek bir de kısaltmaların sonunda kullanılması görevi verilmiştir. Virgülün, ikinci sınıf programında eş görevli kelimeleri ayırması ve hitap sözlerinden sonra kullanılması görevlerinden söz edilmişken, üçüncü sınıf programında yalnızca özneyi belirtmesi görevine yer verilmiştir.

Programda yazım ve noktalama konusu, dördüncü sınıf düzeyi için ise şöyle planlanmıştır:

Yazım ve noktalama konusu dördüncü sınıf programında da Yazma ve Okuma öğrenme alanları altında verilmiştir. Dördüncü sınıf için hazırlanmış yazma öğrenme alanı altında verilen yazım ve noktalama konusu ile ilgili kazanımlar, birinci, ikinci ve üçüncü sınıf programlarında verilen kazanımlarla aynı kazanımları içerir. Kazanımlar açısından herhangi bir ekleme veya çıkarma bu programda da söz konusu değildir. Okuma öğrenme alanı altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş kazanım ise diğer programlarla aynı kazanımı içerir.

Programda yazım ve noktalama konusu ile ilgili yalnızca bir etkinlik örneğine yer verilmiştir. Programda verilen bu etkinlik örneği şöyle ifade edilmiştir:

Üçüncü sınıf programında yer alan etkinliğin dördüncü sınıf programında yer almadığı tespit edilmiştir. Bu dikkat çekicidir.

Programın yazma öğrenme alanı altında açıklamalar başlığı ile öğretilmesi uygun görülen noktalama işaretleri ve bu işaretlerin öğretilmesi hedeflenen görevlerine yer verilmiştir. Dördüncü sınıf programında, diğer programlarda öğretilmesi amaçlanan

noktalama işaretlerine ek olarak iki nokta, ünlem işareti, tırnak işareti, uzun çizgi ve parantez işaretlerine yer verilmiştir.

Birinci, ikinci ve üçüncü sınıf programlarında öğretilmesi kararlaştırılan soru işaretinin, dördüncü sınıf programında öğretilmesine yer verilmediği tespit edilmiştir. İkinci ve üçüncü sınıf programlarında öğretilmesi uygun görülen eğik çizginin, dördüncü sınıf programında yer almadığı tespit edilmiştir. İki nokta, ünlem işareti, tırnak işareti, uzun çizgi ve parantez işaretlerinin ise dördüncü sınıfta öğretilmeleri kararlaştırılmıştır. Bu işaretler ilk kez dördüncü sınıf programında yer almışlardır.

Verilen noktalama işaretlerinin farklı görevlerinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Mesela üçüncü sınıf için kısa çizgi, satır sonuna sığmayan kelimeleri ayırmak amacıyla öğretilirken, dördüncü sınıf için ise kısa çizgi, ilişkili kelimeler arasında kullanılması amacıyla öğretilmiştir.

Kesme işareti, üçüncü sınıf için özel adların aldığı eklerin ayrılması amacıyla öğretilirken; dördüncü sınıf için ise kısaltmaların ve sıralama bildiren sayıların aldığı ekleri ayırabilmek amacıyla öğretilmiştir.

Soru edatı (mı) ile de ve ki bağlaçları konusu ilk kez dördüncü sınıf programında yer almıştır.

Programda yazım ve noktalama konusu, beşinci sınıf düzeyi için ise şöyle planlanmıştır:

Yazım ve noktalama konusu beşinci sınıf programında da Yazma ve Okuma öğrenme alanları altında verilmiştir. Beşinci sınıf için hazırlanmış yazma öğrenme alanı altında verilen kazanımlar, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf programlarında verilen kazanımlarla aynı kazanımları içerir. Kazanımlar açısından herhangi bir ekleme ve çıkarma bu programda da söz konusu değildir.

Okuma öğrenme alanı altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş kazanım ise diğer programlarla aynı kazanımı içerir.

Yalnızca üçüncü sınıf programında etkinlik örneği olarak verilmiş olan etkinlik, dördüncü sınıf programında olduğu gibi beşinci sınıf programında da yer almamıştır. Bu durum dikkat çekicidir.

Programın yazma öğrenme alanı altında yer alan açıklamalar kısmı ile öğretilmesi öngörülen noktalama işaretlerine ve bu noktalama işaretlerinin öğretilmesi hedeflenen görevlerine yer verilmiştir.

Beşinci sınıf programına, dördüncü sınıf programında öğretilmesi kararlaştırılan noktalama işaretlerine ek olarak üç nokta, noktalı virgül ve denden işareti ilave edilmiştir. Dolayısıyla üç nokta, noktalı virgül ve denden işaretlerinin beşinci sınıfta öğretilmesi kararlaştırılmıştır denilebilir. Bu işaretler ilk kez beşinci sınıf programında yer almışlardır. Dördüncü sınıf programında olduğu gibi beşinci sınıf programında da soru işaretine yer verilmemiştir. Dördüncü sınıf programında yer almayan eğik çizgi, beşinci sınıf programında da yer almamıştır. Noktalı virgül işaretinin, ilk kez beşinci sınıf programında yer alması, bu işaretin bu sınıf düzeyine gelene kadar öğretilmesinin amaçlanmadığı sonucunu ortaya çıkarır. Bu dikkat çekicidir.

Programda verilen noktalama işaretlerinin farklı görevlerinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Mesela virgül işareti dördüncü sınıf programında özneyi belirtmek görevi ile yer alırken, beşinci sınıf programında yüklemleri ve tümleçleri ayırma görevi ile yer almıştır. İki nokta dördüncü sınıf programında açıklama görevi ele alınmışken, beşinci sınıf programında bu görevine ek olarak örnek verme görevi de yer alır.

Dil, din, gezegen, yıldız, savaş, devir, çağ ve kurum adlarının ilk harfinin büyük yazdırılması konusu, dördüncü sınıf programında ele alındığı gibi beşinci sınıf programında da ele alınmıştır.

Soru edatı (mı) ile de ve ki bağlaçları konuları dördüncü sınıf programında olduğu gibi beşinci sınıf programında da ele alınmıştır.

Dördüncü ve beşinci sınıf programlarında yer alan bu konuların aynı sınıfın programlarında yer almaları hatalı bir uygulamadır. De ve ki bağlaçlarının yazımı gibi öğrenilmesi zor olan bir konu ile ilk harfin büyük yazıldığı yerlerin yazımı gibi kolay bir konunun aynı sınıfın programına konulması hatalı bir uygulamadır. Bu durum, bilgilerin iyi analiz edilmeden programın hazırlandığı gerçeğini ortaya koymuştur. Bu konuların kolaydan zora doğru sıralanıp, öğrencinin anlama/kavrama düzeyi göz önüne alınması gerekirdi.

Yazım konusu ile ilgili yazma öğrenme alanı altında verilmiş kazanımlar sınıf kademelerine göre düzenlenmiş olsa da aynı kazanımlarla programda bu konu yer almıştır. Söz konusu kazanımların sayısı da 1-2 tanedir. Birinci sınıf programından

başlayarak beşinci sınıf programına kadar bu konu, genel yargılar içeren kazanımlarla verilmiştir.

Programda yer alan kazanımlara yönelik yapılmış açıklamalar incelendiğinde ise noktalama işaretleri ile ilgili verilmiş açıklamaların ayrıntılı olarak yer aldığı görülmüştür. Fakat yazım kuralları ile ilgili yapılmış açıklamalar ise ayrıntılı olarak programda yer almamıştır. Yazım kuralları konusu, birinci ve ikinci sınıf programlarında birer açıklama ile üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf programlarında ise ikişer açıklama ile yer almıştır.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda, birinci kademe sınıfların kazanımları yayımlanmıştır. *2006 Türkçe Öğretim Programı*'nda ise ikinci kademe sınıfların kazanımları yayımlanmıştır.

2006 Türkçe Öğretim Programı'nda öğrenme alanları, bu öğrenme alanlarına yönelik amaç ve kazanımlar, etkinlik örnekleri ve kazanımlara yönelik açıklamalar yer almıştır.

2006 Türkçe Öğretim Programı'nda yazım eğitimi, ikinci kademe için şöyle planlanmıştır:

Bu programda yazım ve noktalama konusu, Yazma öğrenme alanı altında ve altıncı sınıf programında yer alan Dil bilgisi öğrenme alanı altında verilen Açıklamalar kısmında yer alır.

Yazım eğitimi alanı, bu öğretim programında da başlı başına bir öğrenme alanı olarak görülmemiştir. Diğer birçok öğretim programında olduğu gibi bu öğretim programında da yazım eğitimi alanının Yazma öğrenme alanı altında verilmesi uygun görülmüştür.

Yazım konusu, yazma öğrenme alanı altında kendisine yer bulması sebebiyle Yazma kurallarını uygulama kazanım başlığı altında ele alınmıştır. Bu başlık birinci kademe programında da yer almaktadır. Bu başlığın, Yazım kurallarını uygulama adı ile programda yer alması gerekir. Çünkü yazım eğitimi alanı ile yazma eğitimi alanı birbirlerinden farklı alanlardır.

Yazma öğrenme alanına yönelik verilmiş kazanımlar programda ilk önce genel (altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflar kapsamında) olarak ele alınmıştır.

Programın Açıklamalar başlığı altında ise yazım konusu ile alakalı olarak şu açıklamaya yer verilmiştir:

[!] “Yazma kurallarının uygulanmasında Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu’nun son basımı esas alınır” (MEB, 2006: 30) .

Açıklamalar kısmında yer alan bu ifade yanlış bir kullanımla programda yer almıştır. Yazma kuralları ifadesi yerine yazım kuralları ifadesi kullanılmalıydı. Çünkü yazma kuralları ifadesi yazım kuralları ifadesini karşılamamaktadır. Yazma ve yazım alanları hem süreç hem de amaçları bakımından birbirinden farklı alanlardır; birbirleri yerine kullanılmayacak iki ifadedir.

Yazım ve noktalama konusu altıncı sınıf programında şöyle planlanmıştır:

Bu konu ile alakalı öncelikle programda kazanımlar belirtilmiş, etkinlik örneklerine yer verilmiş daha sonra da kazanıma yönelik açıklamalar yapılmıştır. Yazım ve noktalama konusu altıncı sınıf programında yalnızca 2 kazanım ile ele alınmıştır. Söz konusu kazanımlar programda şöyle verilmiştir:

Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

1. “Yazım kurallarını kavrayarak uygular” (MEB, 2006: 36).
2. “Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır” (MEB, 2006: 36).

Programın bu kısmında yer alan kazanım başlığı doğru bir ifade ile programda yer almıştır. Bu dikkat çekicidir.

Program, yazım ve noktalama konusunda verilen etkinlikler bakımından oldukça zengindir. Yazım ve noktalama konusunda uygulanabilecek güzel etkinlik örneklerine yer verilmiştir.

Programda yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş açıklamalardan çıkarılan sonuçlar ise şöyledir

1. Altıncı sınıf programında sayıların yazımı konusunun 7 açıklama ile verildiği tespit edilmiştir. Bu konuya, bu sınıf düzeyinde oldukça önem verilmiştir.
2. Altıncı sınıf programında büyük harflerin kullanımı konusu ise 3 açıklama ile verilmiştir.
3. Bağlaç olan de ve ki’nin yazımı konusu dördüncü ve beşinci sınıf programlarında da yer almaktadır. Dolayısıyla bu konunun öğretimi bu üç kademedeki de sırasıyla devam etmiştir. Bununla birlikte yazım eğitimi

konusunda önemli bir konu olan ses olaylarına uğrayan kelimelerin yazımı konusuna altıncı sınıf programında yer verilmesi bakımından önemli bir program olmuştur. Bu konu belirli bir dil bilgisi birikimini de isteyen bir konudur.

Altıncı sınıf programında öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretleri görevleri ile birlikte programda sıralanmıştır. Hem öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin programda belirli olması, hem de bu noktalama işaretlerinin görevlerinin programda yer alması bakımından yol gösterici bir program olmuştur. Ayrıca noktalama işaretleri ile ilgili programda ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Bu yaklaşım, birçok öğretim programında yer almamıştır. Bu anlamda 2006 programı farklı bir program olmuştur. 1981 programında da öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretleri programda belirlidir ve aynı zamanda da noktalama işaretleri ile ilgili açıklamalar programda yer almıştır. Fakat 2006 programına göre yapılan bu açıklamalar oldukça yetersiz kalmıştır.

Buna göre altıncı sınıf programında şu noktalama işaretlerine yer verilmiştir: Nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta, kısa çizgi, eğik çizgi, tırnak işareti, yay ayraç, kesme işareti.

Ayrıca programda, açıklamalar başlığı altında *Yazım Kılavuzu*'nun kullanımı konusunda uyarıda bulunulmuştur.

Altıncı sınıf programında, yazım kuralları öğretilirken ilgili kelimenin okunuşu ile ilgili hususlara değinilmesi konusu üzerinde de durulmuştur. Bu doğru bir uygulama olur. Çünkü öğrenci, yazımını yapacağı kelimeyi doğru bir şekilde telaffuz da edebilmelidir. Bu uygulama, öğrencinin kelimeleri yazarken doğru yazmasına yardımcı olur.

Altıncı sınıf düzeyi için yazım ve noktalama konusu, bu programda Dil bilgisi öğrenme alanı altında verilen açıklamalar bölümünde de kendisine yer bulmuştur. Bu açıklamalar içerisinde yer alan 1 açıklama yazım eğitimi ile ilgilidir.

Yazım ve noktalama konusu yedinci sınıf programında şöyle planlanmıştır:

Altıncı sınıf programında olduğu gibi bu programda da konu ile alakalı önce kazanımlar belirtilmiş, etkinlik örneklerine yer verilmiş daha sonra da kazanımlara yönelik açıklamalar yapılmıştır. Yazım ve noktalama konusu altıncı sınıf programında olduğu gibi yedinci sınıf programında da yalnızca 2 kazanım ile ele alınmıştır. Söz

konusu olan kazanımlar altıncı sınıf programında yer alan kazanımlarla aynı kazanımları içerir.

Yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş etkinlik örnekleri bu programda 2 tanedir. Altıncı sınıf programında ise bu konu ile alakalı 5 etkinlik örneğine yer verilmiştir. Etkinlik sayılarının programda azaltılmaması beklenirdi. Çünkü etkinlikler hem öğrenmenin kolay ve kalıcı olmasına hem de öğrencilerin derste aktif olmasına vesile olduğu için önemlidir.

Yedinci sınıf programında yer alan yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı, sayıların yazımı, büyük harflerin kullanımı konularında yapılan açıklamalar altıncı sınıf programında da yer alır. Fakat bu konular altında programda yer alan açıklamalar bu iki programda hem içerik hem de sayı bakımından farklılık gösterirler.

Altıncı sınıf programında sayıların yazımı konusu 7 açıklama ile verilmişken yedinci sınıf programında bu konu yalnızca 2 açıklama ile verilmiştir.

Büyük harflerin kullanımı konusu hem altıncı sınıf programında hem de yedinci sınıf programında üçer kazanım ile verilmiştir. Fakat bu iki sınıfın programlarında bu konu ile ilgili verilmiş kazanımların içeriği birbirlerinden tamamen farklıdır. Yedinci sınıf programında bu konu ile ilgili verilen açıklamalar altıncı sınıf programına oranla daha zor bilgileri içermektedir.

Altıncı sınıf programında yer alan ses olaylarına uğrayan kelimelerin yazımı, soru eki mi'nin yazımı, bağlaç olan de ve ki'nin yazımı, kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı konuları ve bu konular hakkında yapılan açıklamalar yedinci sınıf programında yer almamıştır. Yani böylelikle buradan dördüncü, beşinci ve altıncı sınıf programlarında yer alan bu konuların, yedinci sınıf öğrencilerine öğretilmesi uygun görülmemiştir sonucu çıkmaktadır. Fakat bu konuların yedinci sınıf programında da yer alması gereklidir. Günümüzde öğrenciler bu konularda yazım çalışmalarında sıklıkla hatalar yapmaktadırlar.

Altıncı sınıf programında yer alan bir diğer önemli açıklama, yazım kuralları öğretilirken ilgili kelimenin okunuşu ile ilgili hususlara değinilmesi gerektiğidir. Bu açıklama yedinci sınıf programında yer almamıştır. Yazımı öğretilecek kelimenin aynı zamanda da okunması yani telaffuz edilmesi öğrenmede kolaylık sağlayacağı için gerekli bir uygulamadır.

Açıklamalar başlığı altında, altıncı sınıf programında olduğu gibi yedinci sınıf programında da öğretimi uygun görülen noktalama işaretleri sıralanmıştır ve bu noktalama işaretlerinin görevleri ile ilgili açıklamalar yer almıştır. Fakat bu konuda da bu iki programda farklılıklar bulunmaktadır.

Altıncı sınıf programında öğretimi uygun görülen noktalı virgül işareti ve tırnak işaretinin yedinci sınıf programında yer almadığı görülmüştür. Dolayısıyla bu noktalama işaretlerinin bu sınıf seviyesinde öğretilmesine gerek duyulmadığı sonucu çıkmıştır.

Altıncı sınıf programından farklı olarak yedinci sınıf programına soru işareti, ünlem işareti ve köşeli ayraç noktalama işaretleri eklenmiştir. Dolayısıyla bu işaretlerin yedinci sınıf düzeyinde öğretilmesi uygun görülmüştür. Özellikle soru işareti gibi öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında sıklıkla kullanabileceği bu noktalama işaretinin altıncı sınıf programında da yer alması beklenirdi.

Bu iki program noktalama işaretleri altında verilen açıklamaların sayısı bakımından karşılaştırıldığı zaman ise altıncı sınıf programının daha ayrıntılı olduğu söylenebilir.

Altıncı sınıf programında nokta 4 açıklama ile verilmişken yedinci sınıf programında 1 açıklama ile verilmiştir.

Altıncı sınıf programında ve yedinci sınıf programında iki nokta birer açıklama ile verilmiştir.

Altıncı sınıf programında üç nokta 3 açıklama ile verilmişken yedinci sınıf programında 2 açıklama ile verilmiştir.

Altıncı sınıf programında kısa çizgi 3 açıklama ile verilmişken yedinci sınıf programında 1 açıklama ile verilmiştir.

Altıncı sınıf programında eğik çizgi 4 açıklama ile verilmişken yedinci sınıf programında 1 açıklama ile verilmiştir.

Altıncı ve yedinci sınıf programlarında yay ayraç işareti üçer açıklama ile verilmiştir.

Altıncı sınıf programında kesme işareti 4 açıklama ile verilmişken yedinci sınıf programında 1 açıklama ile verilmiştir.

Yazım ve noktalama konusu sekizinci sınıf programında şöyle planlanmıştır:

Altıncı ve yedinci sınıf programlarında olduğu gibi bu programda da konu ile alakalı önce kazanımlar belirtilmiş, etkinlik örneklerine yer verilmiş daha sonra da kazanımlara yönelik açıklamalar yapılmıştır. Yazım ve noktalama konusu altıncı ve yedinci sınıf programlarında olduğu gibi sekizinci sınıf programında da yalnızca 2 kazanım ile ele alınmıştır. Söz konusu kazanımlar altıncı ve yedinci sınıf programlarında yer alan kazanımlarla aynı kazanımı içerir

Sekizinci sınıf programında yazım ve noktalama konusu ile ilgili 1 etkinliğe yer verilmiştir:

Etkinlik örneklerinin sayısı sınıf seviyesi arttıkça programlarda azalmıştır. Altıncı sınıf programında 5, yedinci sınıf programında 2, sekizinci sınıf programında ise 1 etkinlik örneğine yer verilmiştir.

Altıncı sınıf programı incelendiği zaman yazım kuralları ve noktalama işaretlerine yönelik ayrıntılı ve kapsamlı açıklamaların yer aldığı tespit edilmiştir. Yedinci sınıf programı incelendiğinde açıklamaların biraz daha azaldığı görülmüştür. Sekizinci sınıf programında ise yazım kuralları ile alakalı açıklamaların programda hiç yer almadığı görülmüştür. Noktalama işaretleri ile ilgili yer alan açıklamaların ise diğer programlara göre sayıca çok az olduğu görülmüştür.

Bu üç programda verilen açıklamalar sayı bakımından incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Yazım kuralları konusu altıncı sınıf programında 9 açıklama ile verilmiştir. Yedinci sınıf programında 6 açıklama ile verilmiştir. Sekizinci sınıf programında ise bu konuya ait bir açıklama yer almaz.

Sekizinci sınıf programında yazım kuralları ile ilgili açıklamalara yer verilmemiştir fakat yazım konusunda programda birkaç uyarıya yer verilmiştir. Bu uyarılar *Yazım Kılavuzu* 'nun kullanılması konusu üzerinedir.

Noktalama işaretleri konusu altıncı sınıf programında 31 açıklama ile verilmiştir. Yedinci sınıf programında 14 açıklama ile verilmiştir. Sekizinci sınıf programında ise 3 açıklama ile verilmiştir.

Sekizinci sınıf programında yazım kurallarına dair açıklamaların yer almaması sebebiyle bu konuda diğer programlarla içerik bakımından bir kıyas yapılamamıştır.

Fakat noktalama işaretlerine dair programlar arası içerik bakımından karşılaştırmalar şöyledir:

Sekizinci sınıf programında yalnızca üç tane noktalama işaretinin öğretimi uygun görülmüştür. Bunlar: Virgül işareti, noktalı virgül işareti ve kesme işaretidir.

Virgül işareti hem altıncı, hem yedinci hem de sekizinci sınıf programlarında yer almıştır.

Noktalı virgül işareti altıncı sınıf ve sekizinci sınıf programlarında yer almışken yedinci sınıf programında yer almamıştır.

Kısa çizgi işareti, bu üç programda da yer almıştır.

Programlarda verilenlerden yola çıkılarak sekizinci sınıf öğrencilerine, altıncı ve yedinci sınıf programlarında yer alan ve öğretimi uygun görülen nokta, iki nokta, üç nokta, eğik çizgi, tırnak işareti, yay ayraç, soru işareti, ünlem işareti, köşeli ayraç ve kesme işareti noktalama işaretlerinin öğretimine gerek duyulmadığı sonucu çıkarılabilir.

Virgül işareti altıncı ve sekizinci sınıf programlarında oldukça ayrıntılı bir şekilde 4 açıklama ile verilmiştir. Yedinci sınıf programında ise bu işaret 1 açıklama ile verilmiştir. Altıncı ve sekizinci sınıf programlarında virgül işareti benzer açıklamalarla programda yer almıştır. Fakat yedinci sınıf programında virgül işareti ile ilgili yer alan açıklama bu iki programdan çok farklıdır.

Noktalı virgül işareti altıncı ve sekizinci sınıf programlarında birer açıklama ile yer almıştır. Fakat noktalı virgül işareti ile ilgili verilmiş açıklamalar bu iki programda birbirinden farklıdır. Noktalı virgül işareti yedinci sınıf programında ise yer almamıştır. Noktalı virgül işaretinin altıncı ve sekizinci sınıf programlarında yer alıp yalnızca yedinci sınıf programında yer almaması dikkat çekicidir.

Kısa çizgi işaretinin altıncı sınıf programında 3, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında ise birer açıklama ile verilmesi uygun görülmüştür. Açıklamalar incelendiğinde bu üç programda da bu noktalama işaretine yönelik farklı açıklamaların yer aldığı görülür.

Altıncı sınıf programında kısa çizgi işareti daha çok dil bilgisi dersine yönelik olan görevleri ile ele alınmıştır.

İlköğretim ikinci kademe için hazırlanmış olan 2006 programı kendi içerisinde değerlendirildikten sonra birinci kademe için hazırlanmış 2005 programı ile yazım ve

noktalama konusunun ele alınış şekli, kazanımların içerikleri, kazanım sayıları ve kazanımlara yönelik verilmiş açıklamaları bakımından karşılaştırılmıştır.

Buna göre, 2005 programında, ilköğretimin ilk kademesinde yazım ve noktalama konusu okuma ve yazma öğrenme alanları altında ele alınmıştır. 2006 programında ilköğretimin ikinci kademesinde ise yazım ve noktalama konusu, yazma ve dil bilgisi (yalnızca altıncı sınıf programında) öğrenme alanları altında ele alınmıştır.

2005 programında, yazım ve noktalama konusu ile ilgili ilköğretimin ilk kademesi için (birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflar) geçerli kazanım sayısı, yazma öğrenme alanı altında yirmi yedi tanedir. Fakat bu programlarda yer alan kazanım cümleleri arasında önemli farklılıklar tespit edilmemiştir. Programda yer alan bu 27 kazanım aynı ifadelerle yer almıştır. Bu program, sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir. Fakat buna rağmen kazanımlar sistemli olarak programda düzenlenmemiştir. Okuma öğrenme alanı altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili kazanımların sayısı ise 5 tanedir. Bu öğrenme alanı altında da aynı kazanımlarla yazım ve noktalama konusu verilmiştir. 2005 programında toplamda yazım eğitimi ile ilgili okuma ve yazma öğrenme alanları altında otuz iki kazanıma yer verilmiştir. Bu konu ile ilgili verilmiş kazanım adedi sayıca fazla olmuş olsa bile kazanımların içeriğinde aktarılanlar bu sayıyı karşılamamaktadır.

2006 programında ise yazım ve noktalama konusu ile ilgili ilköğretimin ikinci kademesi için geçerli kazanım sayısı yazma öğrenme alanı altında altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflar için geçerli olmak üzere ikişer tanedir. 2006 programında yazım eğitimi ile alakalı yazma öğrenme alanları altında verilen kazanım sayısı toplam olarak altı tanedir. Bu kazanımlar, ilköğretim programında olduğu gibi aynı kazanım cümleleri ile programda düzenlenmiştir. Oysa ki kazanımların sınıf kademelerine göre sistemli olarak değişiklik göstermesi gerekmektedir.

Her ne kadar ilköğretim için hazırlanmış programlarda yer alan kazanımlar aynı ifadelerle programda yer almış olsa da içerik bakımından ortaöğretimde yer alan kazanımlara göre biraz daha açıklayıcı ve ayrıntılıdır.

Altıncı sınıfın dil bilgisi öğrenme alanı altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili yalnızca açıklamalara yer verilmiştir. Bu konu ile ilgili dil bilgisi öğrenme alanı altında bir kazanım programda yer almaz. Yazım ve noktalama konusu, dil bilgisi öğrenme alanı altında yedinci ve sekizinci sınıf programlarında ise yer almamıştır.

Yazım kurallarının ele alınışı bakımından bu iki öğretim programında verilen açıklamalar karşılaştırılarak şu sonuçlar ortaya çıkmıştır ve bu sonuçlarla alakalı şu değerlendirmeler yapılmıştır:

2005 programında Açıklamalar başlığı altında yer alan de ve ki bağlaçlarının yazımı ve mi soru edatının yazımı konuları altıncı sınıf programının Açıklamalar başlığı altında da yer almıştır. Yedinci ve sekizinci sınıf programlarının Açıklamalar başlığı altında ise bu konunun yer almadığı görülmüştür.

De ve ki bağlaçlarının yazımı gibi önemli ve öğrenilmesinde güçlük çekilen bu konunun yedinci ve sekizinci sınıf programlarında da yer alması beklenirdi.

2005 programında dil bilgisinde noktalama konusuna yer verilmemiştir. 2006 programında ise yalnızca altıncı sınıf programında dil bilgisinde noktalama konusuna yazma öğrenme alanı altında verilen etkinlikler arasında yer verilmiştir.

2005 programında Açıklamalar başlığı altında büyük harflerin kullanımı konusu ile de ve ki bağlaçlarının yazımı konuları dördüncü ve beşinci sınıf programlarında birlikte ele alınmışlardı. 2006 programında da bu konuların altıncı sınıf düzeyinde Açıklamalar başlığı altında birlikte ele alındığı görülmüştür. Fakat büyük harflerin kullanımı gibi öğrenilmesi daha kolay olan bir konunun, öğrenilmesi daha zor olan bir konu ile (de ve ki bağlacının yazımı) birlikte aynı sınıf düzeyinde ele alınması hatalıdır. Konuların kolay ve güç öğrenilebilirlik durumları iyi analiz edilerek programlara yerleştirilmesi gerekir. Öğrencinin anlama düzeyine göre programlarda kazanımların yer alması gerekir.

Açıklamalar başlığı altında yer alan ses olaylarına dayalı yazım kuralları (kalınlık-incelik uyumu, ünsüz benzeşmesi ve ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin, yazımı) konusu ile alakalı yapılmış açıklamalar yalnızca ilköğretim ikinci kademe için hazırlanmış programda yer almıştır. İlköğretim birinci kademe programında Açıklamalar başlığı altında bu konuya yer verilmemiştir.

İlkokul ve ortaokul programlarında verilen noktalama işaretlerine yönelik değerlendirmeler şöyledir:

Nokta işareti, ilkokul için hazırlanmış programlarda benzer ifadelerle ve bir – iki açıklama ile yer almıştır.

Ortaokul için hazırlanmış programlarda ise nokta işareti altıncı sınıf öğrencileri için ayrıntılı açıklamalarla yer almıştır. Yedinci sınıf programında nokta işareti ile ilgili 1 açıklamaya yer verilmiştir. Sekizinci sınıf programında ise nokta konusu ile ilgili herhangi bir açıklama yer almamaktadır.

İlköğretim birinci kademe ve ikinci kademe sınıfları için hazırlanmış programlarda, nokta işareti konusunda bir ortak kazanım bulunmaktadır. Söz konusu kazanım programda şöyle ifade edilmiştir: “Noktayı, sıralamalar yapılırken kullanır” (MEB, 2005-2006).

Virgül işareti, ilköğretim öğrencileri için hazırlanmış programlarda bir-iki görevi ile aynı ifadelerle ele alınmıştır. Ortaöğretim programlarında (6. 7. ve 8.sınıflar) ise virgül işaretinin görevleri daha ayrıntılı bir şekilde programda yer alır. Altıncı sınıf programında virgül işareti ile ilgili dört açıklamaya yer verilmiştir. Yedinci sınıf programında virgül işareti ile ilgili bir açıklamaya yer verilmiştir. Sekizinci sınıf programında ise virgül işareti ile ilgili beş açıklamaya yer verilmiştir.

Sekizinci sınıf programında virgül ile ilgili bir açıklama olan “Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur” (MEB,2006: 36) ifadesi birinci ve ikinci sınıf programında da yer almaktadır. Virgül işaretinin sekizinci sınıfta öğretimi uygun görülen görevinin, aynı zamanda birinci sınıfta da öğretilmesi dikkat çekicidir. Bu uygulama yerine noktalama işaretlerinin kolay olan görevlerinin ilköğretim ilk kademedede, zor olan görevlerinin ise ilköğretim ikinci kademedede öğretilmesi gereklidir.

Noktalı virgül işareti, yalnızca beşinci sınıf programında ele alınmıştır. Buradan çıkaracağımız sonuç, 5.sınıfa gelene kadar öğrencilere noktalı virgül işaretinin öğretimi uygun görülmemiştir. Bu dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra öğrencinin metinlerde daha az karşılaşacağı ve daha az kullanabileceği işaretler olan eğik çizgi ve parantezin öncelikli olarak öğretilmesi de dikkat çekicidir. Eğik çizgi ikinci ve üçüncü sınıf programlarında yer almıştır. Parantez işareti de dördüncü sınıf programında yer almıştır. 2006 programında, altıncı ve sekizinci sınıf programlarında noktalı virgül işareti ele alınmıştır. Yedinci sınıf programında ise noktalı virgül işareti yer verilmemiştir. Bu durum da öğretim programlarında bilgilerin iyi analiz edilmeden yerleştirildiği sonucunu oraya koymaktadır.

İki nokta işareti, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıf programlarında yer bulmuştur. Sekizinci sınıf programında ise yer almadığı görülür.

İki nokta işaretinin programlarda verilen görevleri açısından farklılık söz konusudur. İlköğretim öğrencileri için hazırlanmış programlarda (dördüncü ve beşinci sınıflar programı) iki nokta işaretinin açıklamalarda kullanılacağı görevi verilmişken ortaokul öğrencileri için hazırlanmış programlardan olan altıncı sınıf programında iki nokta işaretinin konuşan kişinin adından sonra konacağı görevi öğretilmektedir.

Üç nokta işareti, ilköğretim öğrencileri için hazırlanmış programlar içerisinde yalnızca beşinci sınıf programında yer alır.

Ortaöğretim öğrencileri için düzenlenmiş programlar incelendiğinde ise altıncı ve yedinci sınıf programlarında üç nokta işaretinin yer aldığı görülür. Sekizinci sınıf programında ise üç nokta işareti yer almamıştır.

Üç nokta işaretinin programlarda verilen görevleri açısından farklılık söz konusudur. Beşinci sınıf programında, üç nokta işaretinin tamamlanmamış cümlelerin sonunda kullanılacağı görevi yalnızca verilmiştir. Altıncı ve yedinci sınıf programında birden fazla görevine yer verilmiştir.

Üç nokta işareti ile ilgili yapılan açıklamaların ve bu işaretin görevlerinin ele alınışı ortaöğretim öğrencileri için hazırlanmış programlarda daha ayrıntılı olarak verilmiştir. İlköğretim öğrencileri için hazırlanmış programlardan olan beşinci sınıf programında (yalnızca beşinci sınıf programında üç nokta işareti yer almıştır) ise genel bir ifade ve yalnızca bir görevi ile bu işaretin öğretimi planlanmıştır.

Ünlem işareti, ilköğretim için hazırlanmış programlar içerisinde dördüncü ve beşinci sınıf programlarında yer almıştır. Ortaöğretim için hazırlanmış programlar incelendiğinde ise bu noktalama işaretinin yalnızca yedinci sınıf programında ele alınmış olduğu görülür. Dördüncü ve beşinci sınıf programlarında ele alınıp bu sınıfları takip eden altıncı sınıf programında bu işaretin yer almaması ise dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra yalnızca yedinci sınıfta bu işaretin yer alması da dikkat çeken bir diğer durumdur.

Soru işareti, birinci, ikinci ve üçüncü sınıf programlarında yer almıştır. Dördüncü ve beşinci sınıf programlarında ise soru işareti yer almamıştır. Ortaokul öğrencileri için hazırlanmış programlar incelendiğinde ise soru işaretinin yalnızca yedinci sınıf programında ele alındığı görülmüştür. Altıncı ve sekizinci sınıf programlarında soru işareti yer almamıştır.

Soru işaretinin dördüncü, beşinci ve altıncı sınıf programlarında yer almadan yedinci sınıf programında ilk kez yer alması dikkat çeken bir durumdur. Yedinci sınıf programında yer aldıktan sonra soru işaretinin sekizinci sınıf programında da yer alması beklenirdi. Bu da dikkati çeken bir diğer durumdur. Bu durum, öğretim programlarının kendi içerisinde uygulama hatalarının olduğunu göstermektedir.

Verilenlerden yola çıkılarak soru işaretinin bu iki farklı kademedeki farklı görevlerinin öğretilmesinin amaçlandığı söylenebilir. Soru işaretinin ortaöğretim için hazırlanmış programlardan yalnızca yedinci sınıf programında ele alınması dikkat çekicidir.

Kesme işareti, ilköğretim için hazırlanmış programların tümünde yer almıştır. Ortaöğretim için hazırlanmış programlarda ise kesme işaretinin altıncı ve yedinci sınıf programlarında yer alması uygun görülmüştür. Sekizinci sınıf programında ise kesme işareti yer verilmemiştir. Kesme işaretinin programlarda verilen görevleri açısından ise farklılıklar tespit edilmiştir.

Kesme işareti, sekizinci sınıf programı hariç, tüm sınıfların programlarında kendisine yer bulmuştur. İlköğretim için hazırlanmış programlara göre ortaöğretim için hazırlanmış programlarda bu noktalama işareti ile ilgili yapılan açıklamalar daha ayrıntılı olarak verilmiştir.

Kısa çizgi, ilköğretim ve ortaöğretim için hazırlanmış tüm sınıfların programlarında kendisine yer bulmuştur. Kısa çizginin, ilköğretim ve ortaöğretim için hazırlanmış programları arasında görevleri bakımından farklılıklar tespit edilmiştir.

Altıncı sınıf programında kısa çizgi işareti, dil bilgisi öğrenme alanının konuları ile ilişkilendirilerek verilmiştir.

Kısa çizginin bu iki farklı programda, farklı görevlerinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu noktalama işareti de diğer noktalama işaretleri gibi ilköğretim için hazırlanmış programlarda daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu noktalama işareti, ilköğretim için hazırlanmış programlarda aynı açıklamalarla ele alınmışken ortaöğretim için hazırlanmış programların her birinde farklı açıklamalarla ele alınmıştır.

Eğik çizgi, ilköğretim için hazırlanmış programlardan ikinci ve üçüncü sınıf programlarında yer almıştır. Eğik çizgi, ikinci ve üçüncü sınıf için hazırlanmış

programlarda yalnızca adres yazımında kullanılması görevi ile verilmiştir. Bu açıklama çok yetersiz kalmıştır.

Eğik çizgi, ortaöğretim için hazırlanmış programlardan altıncı ve yedinci sınıf programlarında ele alınmıştır. Sekizinci sınıf programında ise eğik çizgiye yer verilmediği görülmüştür.

Eğik çizgi, yedinci sınıf programında ise yalnızca genel ağ adresinin kullanımı konusunda verilmiştir.

Eğik çizgi ilköğretim için hazırlanmış programlarda tek görevi ile oldukça genel bir açıklama ile ele alınmışken, ortaöğretim için hazırlanmış programlarda özellikle altıncı sınıf programında ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Yedinci sınıf programında ise tek bir görevinin öğretilmesi uygun görülmüştür.

Yay araç işareti, yalnızca ortaöğretim için hazırlanmış programlarda ele alınmıştır. İlköğretim için hazırlanmış programlarda ise yay araç işaretine yer verilmediği görülmüştür. Dolayısıyla ilköğretim için hazırlanmış programlar için bu işaretin öğretilmesine gerek duyulmamıştır çıkarımı yapılmıştır.

Yay araç işareti yalnızca altıncı ve yedinci sınıf programlarında ele alınmıştır. Yay araç işaretinin altıncı ve yedinci sınıf programlarında farklı görevlerinin öğretilmesi kararlaştırılmıştır.

Köşeli araç işareti ilköğretim için hazırlanmış programlarda yer almamıştır. Dolayısıyla bu noktalama işaretinin bu kademedeki öğretilmesine gerek duyulmamıştır sonucu bu durumdan çıkarılabilir.

Köşeli araç işareti, ortaöğretim için hazırlanmış programlarda ise yalnızca yedinci sınıf programında yer almıştır.

Yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusu ile ilgili kazanımlara yönelik verilmiş açıklamalar incelendiği zaman ise şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Yazım kuralları konusunda 2005 programında, birinci, dördüncü ve beşinci sınıflarda ikişer, ikinci ve üçüncü sınıflarda ise üçer tane olmak üzere toplamda 12 tane açıklamaya yer verilmiştir. Bu açıklamaların bazıları sınıf kademeleri değişikliğe değişiklik gösterirken, bazı açıklamalarda değişiklik gözlemlenmemiştir.

Yazım kuralları konusunda 2006 programının altıncı sınıf programında 3 ana başlık ve bu 3 ana başlık altında yer alan 8 açıklama ile birlikte toplamda 11 açıklamaya

yer verilmiştir. Yedinci sınıf programında yazım kuralları konusuna yönelik olarak 3 ana başlık ve bu 3 ana başlık altında yer alan 5 açıklama ile birlikte toplamda 8 açıklamaya yer verilmiştir. Sekizinci sınıf programında ise yazım kurallarına dair bir açıklamaya yer verilmemiştir. Böylelikle 2006 programında yazım kuralları ile ilgili olarak toplamda 19 açıklamaya yer verildiği tespit edilmiştir. Bu açıklamaların sınıf kademesi değiştikçe değişiklik göstermesi bakımından başarılı bir uygulama olmuştur. Program incelendiğinde altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerine bu konuda farklı farklı becerilerin kazandırılmasının hedeflendiği tespit edilmiştir.

Buradan çıkaracağımız sonuç, 2006 programında yazım kuralları konusu, 2005 programına göre daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ayrıca 2006 programında yer alan açıklamalar sınıf kademeleri değiştikçe değişkenlik gösterdiği için 2005 programına göre daha iyi hazırlanmıştır. 2005 programında, birinci sınıf programından üçüncü sınıf programına kadar büyük harflerin kullanımı konusuna yalnızca yer verilmiştir. Dördüncü ve beşinci sınıf programlarında ise bu konuya ek de ve ki bağlaçlarının yazımı ile -mi soru ekinin yazımı konuları ilave edilmiştir. 2005 programında öğretilmesi hedeflenmeyen birçok becerinin 2006 programında yer alması bakımından da 2006 programı daha başarılı bir program olmuştur.

Noktalama işaretleri konusunda ise ortaöğretim için hazırlanmış programda (2006 programı) açıklamalar çok daha ayrıntılı olarak verilmiştir. Özellikle de altıncı sınıf programında öğrencilere öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretleri ve buna yönelik yapılmış açıklamalar oldukça geniş bir şekilde programda yer alır. Noktalama işaretlerinin her birinin 2006 programında birden fazla görevinin öğretilmesi hedeflenmişken, 2005 programında her noktalama işaretinin birer tane görevi öğretilmiştir.

Bu sebeple, yazım ve noktalama konusu, ortaöğretim için hazırlanmış programlarda daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Fakat bu önemli konunun her kademedede ayrıntılı bir şekilde ele alınması gereklidir. Bu programın, bazı konularda uygulama hataları ve eksiklikleri vardır. Fakat yine de bu tarihe kadar ortaöğretim için hazırlanmış diğer Türkçe öğretim programları ile kıyaslanırsa yazım ve noktalama konusu bu programda daha ayrıntılı, ve daha yol gösterici bir şekilde ele alınmıştır. Bu sebeple diğer programlardan ayrılır.

1.16 2015 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

2015 Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı'nın yapısı; Programın Temel Yaklaşımı, Programın Genel Amacı, Programın Genel Yapısı, Öğrenme Alanları, Ders ve Öğretmen Kılavuz Kitabına Alınacak Metinlerin Nitelikleri, İlk Okuma Yazma Süreci, Kazanımlar ve Kazanımlar Tablosu başlıklarından oluşmaktadır.

Programın Genel Amaçları başlığı incelendiğinde, yazım eğitimi ile ilgili bir amaca yer verildiği görülmüştür. Programın amaçları ifade edildikten sonra, öğrenme alanları ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Bu programda öğrenme alanları Sözlü İletişim, Okuma ve Yazma olmak üzere üç ana başlık altında düzenlenmiştir. Sözlü iletişim öğrenme alanı, bugünkü konuşma öğrenme alanına karşılık gelmektedir.

Dil bilgisi öğrenme alanı ise başlı başına programda bir öğrenme alanı olarak ele alınmamıştır. Bu öğrenme alanı, diğer öğrenme alanlarının içinde sınıf kademeleri gözetilerek verilmiştir.

Yazım eğitimi alanı, diğer birçok öğretim programında olduğu gibi 2015 programında da Yazma öğrenme alanı altında verilmiştir.

Öğrenme alanları ile ilgili yapılan açıklamalardan sonra, ders ve öğretmen kılavuz kitabına alınacak metinlerin nasıl olması gerektiği programda ifade edilmiştir. Buna göre;

Ders Ve Öğretmen Kılavuz Kitabına Alınacak Metinlerin Nitelikleri başlığı altında yazım eğitimini ilgilendiren şu açıklamalara yer verilmiştir:

“Metinde geçen, yazarın ve dönemin özellikli söyleyişinde, imlasında değişiklik yapılmamalı; açıklama gereken yerlerde parantez içi ifadeler veya dipnotlar kullanılmalıdır. Türkçenin dönemsel ve tarihî değişimini gösteren Oturmağa geldim., Özür dilemekliğim icap eder., Farkında olmıyarak çarptım., Haluk’un Vedai’nı okuyorum. gibi özellikli söyleyişler ve yazımlar orijinal metindeki hâliyle muhafaza edilmelidir” (MEB,2015:8) şeklinde öğretmenlere tavsiyelerde bulunulmuştur.

2015 programında kazanımlar, sınıf kademeleri gözetilerek hazırlanmıştır.

Yazım eğitimi alanı birinci sınıf programında şöyle ele alınmıştır:

Yazım eğitimi alanı, birinci sınıf programında Okuma öğrenme alanı altında verilen Akıcı Okuma başlığı altında ve Yazma öğrenme alanı altında verilen kazanımlar içerisinde kendisine yer bulmuştur.

Akıcı Okuma başlığı altında yazım ve noktalama konusu şu kazanımla ifade edilmiştir:

T1.2.15. “Okuduğu kelimeleri doğru telaffuz eder, yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek okur” (MEB, 2015: 17).

2005 programında da yazım ve noktalama konusu Okuma öğrenme alanı altında ele alınmıştır. Bu kazanıma benzer bir kazanım, 2005 programında da yer almaktadır.

2015 programının birinci sınıf programında yazma öğrenme alanı altında 9 tane kazanıma yer verilmiştir. Bu 9 kazanımın içerisinde 5 kazanımın yazım ve noktalama konusu ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Kazanımların sayısına bakıldığı zaman, yazım eğitime yönelik verilmiş kazanımların yazma eğitimi ile ilgili verilmiş kazanımlara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Fakat buna rağmen yazım konusunun programda yazma başlığı altında ele alınması bir uygulama hatası oluşturmuştur. Daha önce de bahsedildiği gibi yazma ve yazım kavramlarının birbiriyle ilişkilendirilmesi ve birbirlerinin yerine kullanılması hatalı bir yaklaşımdır. 2005 programında da yazım eğitimi konusu, yazma öğrenme alanı altında Yazma Kurallarını Uygulama kazanım başlığı altında verilmiştir. Bu programda ise öğrenme alanları altında kazanım başlıklarına yer verilmemiştir.

2015 programı incelendiği zaman öğretilmesi hedeflenen beceriler, yalnızca kazanımlarla verilmeye çalışılmıştır. Fakat bu kazanımlara yönelik açıklamaların da programda yer alması gereklidir. Bu bakımdan program eksik hazırlanmıştır.

2005 programının birinci sınıf programında yer alan büyük harflerin kullanımı konusu ile ilgili verilmiş kazanım, 2015 programında da yer almıştır. Fakat 2005 programında bu konu ile ilgili 1 açıklama yer alırken 2015 programında yalnızca konunun ismi verilmiştir. Programda bu konu ile ilgili herhangi bir açıklamaya ulaşamamıştır.

Birinci sınıf programında öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin görevlerinden hiç söz edilmemiştir. Yalnızca bu noktalama işaretlerinin isimleri programda sıralanmıştır. 2005 yılında hazırlanan birinci sınıf programında ise

öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin hangi görevlerinin öğretilmesi gerektiği belirlidir ve bu görevler sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir.

2015 programının birinci sınıf programında verilen noktalama işaretleri 2005 programının birinci sınıf programında verilen noktalama işaretleri ile aynı işaretlerdir. Fakat 2005 programında yer alan ve öğretilmesi hedeflenen virgül işaretinin, 2015 programında yer almadığı tespit edilmiştir. Bu durum da öğretim programları arasındaki çelişkileri ve uygulama hatalarını ortaya koymuştur.

Ayrıca programda, yazım ve noktalama konusunda etkinlik örneklerine hiç yer verilmemiştir. 2005 programının birinci sınıf programında ise 1 tane de olsa yazım ve noktalama konusu ile ilgili etkinlik örneğine yer verilmiştir. Hâlbuki etkinlikler, öğrencinin derse olan isteğini ve ilgisini artırır. Ayrıca öğrenmenin kalıcılığını sağlaması bakımından da önemli unsurlardır.

Yazım eğitimi alanı ikinci sınıf programında şöyle ele alınmıştır:

Yazım ve noktalama konusu, bu programda da okuma öğrenme alanı altında verilen Akıcı Okuma başlığı altında ve Yazma başlığı altında verilen kazanımlar içerisinde kendisine yer bulmuştur.

Akıcı Okuma başlığı altında verilen kazanım, birinci sınıf programında verilen kazanımla aynı kazanımı içerir. Bu anlamda bir değişiklik söz konusu değildir.

Yazım eğitimi, ikinci sınıf programında Yazma öğrenme alanı altında 10 tane kazanım ile yer almıştır. Bu 10 kazanım içerisinde 3 kazanım yazım eğitimi ile ilgilidir. Dolayısıyla birinci sınıf programına göre ikinci sınıf programında yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş kazanım sayılarında bir azalma yaşanmıştır.

Yazım konusu ile ilgili verilmiş kazanımlar incelendiği zaman ikinci sınıf programının, birinci sınıf programı ile arasında önemli farklılıkların olmadığı gözlemlenmiştir.

2005 programının ikinci sınıf programında yer alan büyük harflerin kullanımı konusu ile ilgili verilmiş kazanım, 2015 programında da yer almıştır. 2005 programında, büyük harflerin kullanımı ile ilgili geniş açıklamalar yer alır. Bu sınıf programında da büyük harflerin kullanım yerleri programda belirlenmiştir. Fakat 2015 programında bu konu ile ilgili açıklamalara ulaşamamıştır.

Birinci sınıf programında yer alan noktalama işaretlerinin birçoğu ikinci sınıf programında da ele alınmıştır. Birinci sınıf programında yer alan noktalama işaretlerinden farklı olarak ikinci sınıf programında ünlem ve virgül işaretine yer verilmiştir. Buradan, virgül ve ünlem işaretlerinin ikinci sınıf kademesinde öğretimi uygun görülmüştür sonucu çıkarılmıştır. Virgül işaretinin birinci sınıf programında yer almayıp ikinci sınıf programından itibaren öğretiminin planlanması dikkat çeken bir durumdur. 2005 programında ise aynı kademedeki virgül işareti programda yer almaktadır. Öğrencinin yazılı anlatım çalışmalarında kısa çizgiye oranla daha sık kullanacağı ve daha sık karşılaşacağı virgül işaretinin birinci sınıf programında yer almaması da dikkati çeken bir diğer konudur. Birinci sınıf programında olduğu gibi ikinci sınıf programında da noktalama işaretlerinin görevleri ile ilgili bir açıklama programda yer almamıştır.

2005 programının ikinci sınıf programında öğretilmesi hedeflenen eğik çizgi işaretinin 2015 programında yer almadığı görülmüştür. Bununla birlikte 2015 programında bu sınıf düzeyi için yer alan ünlem işaretinin ise 2005 programında yer almadığı görülmüştür. Bu durum da yine verilen bilgiler bakımından öğretim programlarında çelişkilerin olduğu sonucunu ortaya koyar.

Yazım ve noktalama konusu ile ilgili bir etkinlik örneği bu programda da yer almamıştır. 2005 programında 1 tane de olsa etkinlik örneğine yer verilmiştir.

Yazım eğitimi alanı üçüncü sınıf programında şöyle ele alınmıştır:

Yazım ve noktalama konusu, bu programda yalnızca Yazma öğrenme alanı altında verilen kazanımlar içerisinde ele alınmıştır.

Yazma öğrenme alanı altında 11 kazanıma yer verilmiştir. Bu 11 kazanım içerisinde 3 kazanım yazım eğitimi ile ilgilidir. Dolayısıyla kazanım sayısı bakımından üçüncü sınıf programı, ikinci sınıf programı ile benzerlik gösterir.

Yazım konusu ile ilgili verilmiş kazanımlara bakıldığı zaman üçüncü sınıf programı, ikinci sınıf programından yalnızca 1 kazanımla farklılık göstermiştir. 2005 programında büyük harflerin kullanımı konusunda yer alan kazanım, bu programda da aynı sınıf kademesinde yer almıştır. Fakat 2005 programında bu konu açıklamalarla birlikte verilmiştir. Büyük harflerin, bu sınıf düzeyinde öğretilmesi hedeflenen kullanım yerleri programda belirlenmiştir. 2015 programında ise bu konuya dair bir açıklama programda yer almamıştır. Konunun yalnızca ismi programda yer alır.

Üçüncü sınıf programında birinci ve ikinci sınıf programlarında yer alan noktalama işaretlerinin hepsine yer verilmiştir. Fakat birinci ve ikinci sınıf programlarında yer verilen noktalama işaretlerinden farklı olarak üçüncü sınıf programında iki nokta, tırnak işareti ve konuşma çizgisine yer verilmiştir. Dolayısıyla bu noktalama işaretlerinin bu sınıf düzeyinde öğretilmesi uygun görülmüştür sonucu buradan çıkmaktadır. İkinci sınıf programında olduğu gibi bu programda da noktalama işaretlerinin görevlerine dair açıklamalar programda yer almamıştır.

2015 programının üçüncü sınıf programında yer alan iki nokta, ünlem, tırnak işareti, konuşma çizgisi 2005 programında yer almamaktadır.

Etkinlik örneklerine ise bu programda da yer verilmemiştir. 2005 programının üçüncü sınıf programında ise 2 tane etkinlik örneğine yer verilmiştir.

Yazım eğitimi alanı dördüncü sınıf programında şöyle ele alınmıştır:

Yazım ve noktalama konusu, bu programda da yalnızca Yazma öğrenme alanı altında verilen kazanımlar içerisinde ele alınmıştır.

2015 programında yazma öğrenme alanı altında 11 tane kazanıma yer verilmiştir. Bu 11 kazanım içerisinde 3 tanesi yazım eğitimi ile ilgilidir. Kazanım sayısı bakımından ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf programları benzerlerdir.

Yazım konusu bakımından dördüncü sınıf programı, üçüncü sınıf programından 1 kazanım ile farklıdır. 2015 programı, 2005 programı ile de ve ki bağlaçlarının yazımı konusunu dördüncü sınıf programında ele alınması bakımından benzerlerdir.

Dördüncü sınıf programında da diğer programlarda yer almış tüm noktalama işaretleri yer alır. Fakat bu programda, diğer programlardan farklı olarak eğik çizgi, üç nokta, yay ayraç, kısa çizgi ve kesme işareti yer alır. Dolayısıyla, bu noktalama işaretlerinin bu sınıf kademesi için öğretimi uygun görülmüştür sonucu ortaya çıkar.

2015 programının dördüncü sınıf programında yer alan yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi ve soru işaretleri 2005 programında yer almamıştır. 2005 programında yer alan parantez işareti ise 2015 programında yer almamıştır.

Ayrıca 2015 programında noktalama işaretleri içerisinde verilen soru eki ifadesi soru işareti olarak kabul edilmiştir. Basımdan kaynaklı bir yanlışın olduğu düşünülmüştür. 2005 programında yer alan uzun çizgi işareti, 2015 programında konuşma çizgisi adı ile ele alınmıştır. Dördüncü sınıf programında da diğer

programlarda olduğu gibi noktalama işaretlerinin görevlerine yönelik açıklamalar yer almamıştır. 2005 programında ise öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerine yönelik açıklamalar yer alır.

Diğer üç sınıfın programında olduğu gibi bu programda da etkinlik örneğine yer verilmemiştir. 2005 programında ise dördüncü sınıf kademesi için geçerli 1 tane etkinlik örneğine yer verilmiştir.

Yazım eğitimi alanı beşinci sınıf programında şöyle ele alınmıştır:

Yazım ve noktalama konusu, bu programda Okuma öğrenme alanı altında verilen Akıcı Okuma başlığı altında ve Yazma öğrenme alanı altında verilmiştir.

Akıcı Okuma Başlığı altında yazım ve noktalama konusu ile ilgili verilmiş kazanımlar birinci ve ikinci sınıf programlarında verilen kazanımlarla aynı kazanımları içerir.

Yazma öğrenme alanı altında 13 tane kazanıma yer verilmiştir. Bu 13 kazanım içerisinde 4 kazanım yazım eğitimi ile ilgilidir. Beşinci sınıf programı, dördüncü sınıf programından yalnızca 1 kazanım ile farklılık göstermiştir. Dördüncü sınıf programında olduğu gibi beşinci sınıf programında da soru ekinin, de ve ki bağlaçlarının yazımları, sayıların, kısaltmaların, pekiştirmeli sözlerin yazımları ve satır sonunda kelimelerin uygun şekilde bölünmesi gibi konular yer almıştır. 2005 programında da 2015 programında olduğu gibi soru ekinin, de ve ki bağlaçlarının yazımı konuları beşinci sınıf programında ele alınmıştır. Bu bakımdan iki program benzerlerdir.

Beşinci sınıf programında da diğer programlarda yer alan tüm noktalama işaretleri yer alır. Ancak bu programda, diğer programlardan farklı olarak noktalı virgül işareti ve köşeli ayraç yer alır. Dolayısıyla buradan, bu noktalama işaretlerinin beşinci sınıf öğrencileri için öğretimi uygun görülmüştür sonucu ortaya çıkar. Öğrencinin bir metin oluştururken kullanacağı ya da yazılı bir metinde sıklıkla karşılaşacağı noktalı virgül işaretinin ilk kez beşinci sınıf programında yer alması dikkat çekicidir. Bu durum 2005 programında da aynı bu şekilde ele alınmıştır. Dolayısıyla 2015 programı, 2005 programının anlayışını devam ettirmiştir. Bu, kazanımların iyi analiz edilmeden öğretimin gerçekleştiğini ortaya kayan bir durumdur. Noktalı virgül işaretinin birinci sınıf düzeyinden itibaren öğretilmesinin planlanması daha uygun olurdu.

2005 ve 2015 programları, nokta, virgöl, iki nokta, üç nokta, ünlem işareti, kısa çizgi, tırnak işareti, kesme işareti, noktalı virgöl ve uzun çizgi gibi noktalama işaretlerinin beşinci sınıf programında yer alması bakımından benzerlerdir.

2005 programının beşinci sınıf programında yer alan parantez ve denden işareti ise 2015 programının beşinci sınıf programında yer almamıştır. Dördüncü sınıf programında olduğu gibi beşinci sınıf programında da noktalama işaretleri içerisinde verilen soru eki ifadesi soru işareti olarak kabul edilmiştir. Basımdan kaynaklı bir yanlışın olduğu yine düşünülmüştür.

Dördüncü sınıf programında olduğu gibi beşinci sınıf programında da noktalama işaretlerine dair açıklamalar programda yer almamıştır. 2005 programında ise tüm sınıf kademlerinde noktalama işaretlerine dair açıklamaların yer aldığı görülmüştür.

Beşinci sınıf programında yazım ve noktalama konusuna yönelik etkinlik örneklerine yer verilmemiştir. 2005 programının beşinci sınıf programında ise 1 tane de olsa etkinlik örneğine yer verilmiştir.

Yazım eğitimi alanı altıncı sınıf programında şöyle ele alınmıştır:

Yazım ve noktalama konusu, bu programda okuma öğrenme alanı altında verilen Akıcı Okuma başlığı altında ve Yazma öğrenme alanı altında verilmiştir.

Akıcı Okuma Başlığı altında verilen yazım ve noktalama konusu aynı kazanımla verilmiştir.

Yazma öğrenme alanı altında ise yazım ve noktalama konusu yalnızca bir kazanımla verilmiştir. Söz konusu kazanım programda şöyle ifade edilmiştir:

T.6.3.9. “Yazdıklarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır” (MEB, 2015: 31).

Yazma öğrenme alanı altında 13 kazanıma yer verilmiştir. Bu 13 kazanım içerisinde yalnızca 1 tane kazanım yazım eğitimi ile ilgilidir. Dolayısıyla yazım ve noktalama konusu bu başlık altında ve bu sınıf düzeyi için oldukça yetersiz ele alınmıştır. Ayrıca söz konusu olan kazanım, beşinci sınıf programında da yer almıştır. Programda noktalama işaretleri ile ilgili ise bir kazanıma bile yer verilmemiştir. Bu sebeple altıncı sınıf öğrencilerine noktalama işaretlerinin öğretimi uygun görülmemiştir sonucunu çıkarabiliriz.

2015 programında birinci sınıftan başlayarak beşinci sınıf programına kadar yazım ve noktalama konusu çok ayrıntılı olmasa da yine de birden fazla kazanımla yer almıştır. Altıncı sınıf programında ise yalnızca 1 kazanıma yer verilmiştir. Dolayısıyla ilköğretim için hazırlanmış programlarda bu konuya, ortaöğretim için hazırlanmış programlardan daha fazla önem verilmiştir denilebilir. Fakat bu önemli konuya, her iki kademedede de ayrıntılı bir şekilde yer verilmesi gereklidir. 2005 programında ise yazım ve noktalama konusuna ikinci kademedede daha fazla önem verilmiştir. Bu durum da bilgilerin iyi analiz edilmeden programlara yerleştirildiği fikrini ortaya çıkarmıştır.

2006 programının altıncı sınıf programı incelendiğinde ise yazım konusu ile ilgili geniş açıklamalara yer verilmiştir. Programda bu konu ile ilgili 3 ana başlık 8 açıklama yer almıştır. Hangi yazım kuralının öğretileceği, ve bu yazım kurallarının kullanım yerleri ayrıntılı bir şekilde programda açıklanmıştır. Bununla birlikte öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin isimleri programda sıralanmıştır. Bu noktalama işaretlerine dair geniş açıklamalar da programda yer almıştır. 2006 programının altıncı sınıf programında yazım ve noktalama konusu ile ilgili 5 tane de etkinlik örneğine yer verilmiştir. Bu uygulamaların hiçbirisi 2015 programında yer almamıştır. Dolayısıyla 2006 programı, 2015 programı ile bu sınıf kademesi için yazım ve noktalama konusunu ele alışları bakımından karşılaştırıldığında, çok daha iyi bir şekilde hazırlanmıştır denilebilir.

Burada dikkati çeken bir durum vardır o da şudur: Bir programda bir sınıf düzeyi için bir konu ile alakalı ayrıntılı açıklamalar ve bilgiler yer alırken bir başka programda bilgilerin ve uygulamaların genel yargılarla, oldukça yetersiz bir şekilde yer aldığı görülür. Yani bir programda bir konunun, müfredatı yer alırken, bir diğer programda müfredatı yer almamıştır. İşte tüm bu durumlar programlar arasındaki çelişkileri, uygulama farklılıklarını ve hatalarını ortaya koymaktadır. Bu uygulamaların bir mantığa bir sisteme göre düzenlenmesi gerekmektedir. Öğretim programlarından beklenen şey, uygulamaların birlik göstermesi ve öğretim programlarında belirli bir sistemin oturmasıdır.

Yazım eğitimi alanı yedinci ve sekizinci sınıf programlarında şöyle ele alınmıştır:

Yazım ve noktalama konusu, bu programlarda yalnızca Okuma öğrenme alanı altında verilen Akıcı Okuma başlığı altında verilmiştir.

Birinci sınıf programından altıncı sınıf programına kadar yazma öğrenme alanı altında da yer alan yazım ve noktalama konusu, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında yalnızca okuma öğrenme alanı altında tek bir kazanımla ele alınmıştır. Bu kazanım programda şöyle verilmiştir: T.7.2.21. “Yazım ve noktalama işaretlerine dikkat ederek, uygun hızda sesli veya sessiz okur” (MEB, 2015: 33).

Bu çok eksik ve yetersiz bir yaklaşımdır. Buradan çıkaracağımız sonuç, yazım ve noktalama konusunun bu sınıf kademelerindeki öğrencilere öğretilmesinin hedeflenmemiş olmasıdır. Programda, yazım ve noktalama konusu ile ilgili bir tane kazanım ya da açıklamaya bile yer verilmemesi oldukça dikkat çekici bir durumdur. 2006 programında ise yazım konusu ile ilgili yedinci sınıf programında 3 başlığa ve 5 açıklamaya yer verilmiştir. Noktalama konusunda ise ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

2015 programında yazım eğitimi ile ilgili verilmiş kazanımlar ve kazanımlara yönelik açıklamalardan yola çıkılarak bazı değerlendirmeler yapılmıştır. Buna göre:

2015 programı kazanımları incelendiği zaman, yazım ve noktalama konusu ile ilgili hazırlanmış kazanımların, üçüncü ve dördüncü sınıf kademelerinde okuma öğrenme alanı altında yer almadığı görülmüştür. Yazım ve noktalama konusu, yedinci ve sekizinci sınıf kademelerinde ise yazma öğrenme alanı altında ele alınmamıştır.

2015 programı kazanımları, sınıf kademeleri gözetilerek hazırlanmış olsalar dahi kazanımlar öğrencinin anlama\kavrama düzeyine uygun bir şekilde programa yerleştirilmemiştir. Verilen kazanımlar incelendiğinde, hem yazma hem de okuma öğrenme alanları altında yazım eğitimi ile ilgili verilmiş kazanımların, birinci sınıf programından sekizinci sınıf programına kadar aynı kazanımlarla programda yer aldığı görülmüştür. Bu hatalı bir yaklaşımdır. Çünkü programda verilen kazanımların sınıf seviyesine göre düzenlenmesi ve bilgilerin doğru bir şekilde analiz edilerek programlara dağıtılması gerekmektedir.

Mesela okuma öğrenme alanı altında yazım ve noktalama konusu, birinci sınıf programından başlayarak sekizinci sınıf programına kadar “Okuduğu kelimeleri doğru telaffuz eder, yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek okur” (MEB, 2015: 17-37) kazanımı ile yalnızca verilmiştir.

Yazma öğrenme alanları altında bulunan yazım ve noktalama konusundaki kazanımlar incelendiğinde ise programlar arasında büyük farklılıkların olmadığı görülür.

Yazım konusu, birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf programlarında “Yazdıklarını kontrol ederek ifade, harf, noktalama gibi yanlışları varsa bunları belirler ve düzeltir” (MEB, 2015:17-28) ortak kazanımı ile verilmiştir.

Yazım konusu altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında ise “Yazdıklarını gözden geçirir” (MEB, 2015: 31-38) ortak kazanımı ile verilmiştir.

Öğrencinin yazdıklarını kontrol edecekken dikkat etmesi gereken noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının hangilerinin olması gerektiği programda belirtilmemiştir. Bu yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin programda sıralanıp bu konu ile ilgili açıklamaların yapılması gerekli idi.

Programda öğretilmesi uygun görülen noktalama işaretlerinin yalnızca isimleri verilmiş olup bu noktalama işaretlerinin görevleri hakkında bilgi verilmemiştir. Noktalama işaretlerinin görevlerinin sınıf seviyeleri göz önüne alınarak programa yerleştirilmesi ve öğretilmesi beklenirdi.

Programlar incelendiğinde altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında yazım eğitimine yeterince önem verilmediği görülmüştür. Programlarda yazım kuralları konusu ile ilgili bir-iki kazanıma yer verilmişken noktalama işaretleri ile ilgili hiçbir kazanıma yer verilmemiştir.

Birinci, ikinci ve üçüncü sınıf programlarında kazanımlar arasında bahsi geçen büyük harfin uygun yerlerde kullanılması ifadesi açık ve anlaşılır bir ifade değildir. Büyük harfin hangi durumlarda kullanılması gerektiği de programda açıklanmalıydı. Bununla birlikte büyük harfin kullanıldığı durumlar, sınıf seviyeleri gözetilerek programda yer almalıydı.

“Soru ekini, de ve ki bağlaçlarını, sayıları, pekiştirmeli sözleri ve kısaltmaları doğru yazar; satır sonunda kelimeleri uygun şekilde böler” (MEB, 2015:24-25) kazanımı dördüncü ve beşinci sınıf programlarında yer almaktadır.

De ve ki bağlaçlarının yazımı gibi öğrenilmesi daha güç olan bir konunun, sayıların yazımı, pekiştirmeli sözlerin yazımı, kısaltmaların yazımı gibi öğrenilmesi daha kolay olan konularla birlikte ele alınması hatalı bir yaklaşımdır. Bu durum,

öğretilmesi uygun görülen bilgilerin iyi analiz edilmeden programa yerleştirildiğini göstermektedir.

Yazım konusu altıncı sınıf programında yalnızca, “Yazdıklarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır” (MEB, 2015: 31) kazanımı ile verilmiştir. İfade edilen ses olaylarının hangileri olduğu ise açıklanmamıştır.

Yedinci ve sekizinci sınıf programlarında ise yazım konusunu ilgilendiren bir kazanıma dahi yer verilmemiştir. Dolayısıyla yazım bilgisinin yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine öğretilmesine gerek duyulmamıştır.

1.17 2018 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın yapısı; Öğretim Programlarının Genel Amaçları, Öğretim Programlarının Perspektifi, Değerlerimiz, Yetkinlikler, Öğretim Programlarında Ölçme Ve Değerlendirme Yaklaşımı, Bireysel Gelişim ve Öğretim Programları, Sonuç, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanması, Türkçe Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları, Öğrenme Öğretme Yaklaşımı, Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı, Uygulamada Dikkat Edilecek Hususlar, Türkçe Dersi 1-8 Sınıflar Ders Kitabı Forma Sayıları Ve Ebatları, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Yapısı, Kazanımların Yapısı, Kazanımlar Ve Açıklamaları gibi başlıklardan oluşmuştur.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Yapısı başlığı altında kazanımların yapısı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Buna göre Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar her sınıf düzeyi için dört temel dil becerisi altında gruplandırılmıştır. Kazanımlar dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine göre gruplandırılmıştır. Kazanımlar, sınıf düzeylerine göre farklı başlıklar altında verilmiştir.

2018 Türkçe Ders Öğretim Programı'nda yazım ve noktalama konusu birinci sınıf programında Okuma ve Yazma öğrenme alanları altında verilen kazanımlar içerisinde verilmiştir. Okuma öğrenme alanı altında yazım eğitimi konusu bir kazanımla verilmiştir: Bu kazanım programda şöyle ifade edilmiştir

T.1.3.6. “Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur” (MEB, 2018: 22).

Bu kazanım, birinci sınıf programından başlayarak sekizinci sınıf programına kadar tüm programlarda bu şekilde yer almıştır.

2015 programında da yazım eğitimi konusu birinci sınıf programında okuma öğrenme alanı altında yer almıştır. Bu öğrenme alanı altında verilen kazanım, 2015 programında da benzer bir şekilde yer almaktadır.

2018 programında yazma öğrenme alanı altında 13 tane kazanıma yer verilmiştir. Bu 13 kazanım içerisinde 3 kazanımın yazım eğitimi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Kazanımlar arasında yer alan büyük harflerin kullanımı konusu, 2015 programının birinci sınıf programında da yer almıştır. Fakat 2018 programında bu konu ile alakalı programda açıklama yapılmışken 2015 programında bu konuya yönelik bir açıklama yer almamıştır. Yani büyük harflerin kullanım yerleri 2018 programında belirlidir. Belirlenen bu kullanım yerlerinin birinci sınıf öğrencileri için öğretilmesi uygun görülmüştür. Programda öğretilmesi hedeflenen beceriler ile ilgili açıklamaların yer alması öğretmenlerin faydalanması için oldukça güzel bir uygulama olmuştur. 2015 programında ise böyle bir uygulamaya yer verilmemiştir.

2015 programında yer alan, birinci sınıf öğrencilerine öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretleri aynı şekilde 2018 programında da yer almıştır. Fakat 2018 programında bu noktalama işaretlerine ek, birinci sınıf öğrencilerine ünlem işaretinin de öğretilmesi kararlaştırılmıştır. Bir öğretim programında aynı sınıf düzeyi için bir becerinin öğretilip diğer programda öğretilmemesi oldukça dikkat çekici bir durumdur. Öğretim programlarının uygulamaları arasında çelişkilerin bulunmaması gereklidir. Belirli bir sistemin oturmuş olması bu noktada çok önemlidir.

Programda yazım konusu ile ilgili çok ayrıntılı olmasa da açıklamalara yer verilmiştir. Açıklamaların noktalama işaretleri konusunda da yapılması gerekirdi. Bunun yerine programda yalnızca öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin isimleri sıralanmıştır. Bu bakımdan 2018 programı, 2015 programı ile benzerlik gösterir. 2005 programına geri dönülüp bakıldığında ise öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretlerinin görevleri ile ilgili geniş açıklamaların programda yer aldığı görülür. 2015 ve 2018 programlarının da bu uygulamayı devam ettirmeleri beklenirdi.

2015 programında olduğu gibi 2018 programında da birinci sınıf programında virgül işaretine yer verilmemiştir. Öğrencilerin yazılı metinlerde ünlem işaretine göre daha sık karşılaşacağı ve daha çok kullanacağı virgül işaretinin birinci sınıf

programında yer almaması bir uygulama hatası oluşturmuştur. Ayrıca bu durum bilgilerin iyi analiz edilmeden programa yerleştirildiği sonucunu da ortaya koymuştur.

2015 programında olduğu gibi bu programda da yazım ve noktalama konusu ile ilgili etkinlik örneklerine yer verilmemiştir.

İkinci sınıf programında yazım ve noktalama konusu, Okuma ve Yazma öğrenme alanları altında verilen kazanımlar içerisinde verilmiştir.

2018 programının ikinci sınıf programında yazma öğrenme alanı altında 14 tane kazanıma yer verilmiştir. Bu 14 kazanım içerisinde 5 kazanım yazım eğitimi ile ilgilidir.

Büyük harflerin kullanımı konusu birinci sınıf programında yer aldığı gibi ikinci sınıf programında da yer almıştır. Bu konu, 2015 programında da ikinci sınıf programında yer almıştır. 2018 programında büyük harflerin kullanım yerleri ile ilgili açıklamaların yer aldığı görülür. 2015 programında ise bu konuya dair herhangi bir açıklama programda yer almamıştır. Bu anlamda bu iki program farklılık gösterirler.

Soru ekinin yazımı konusu, 2018 programının ikinci sınıf programında yer alırken, 2015 programının dördüncü sınıf programında yer almıştır. Bu konu 2005 programında da dördüncü sınıf programında ele alınmıştır.

İkinci sınıf programında, birinci sınıf programından farklı olarak konuşma çizgisi ile virgül işaretlerine yer verilmiştir. Dolayısıyla buradan, bu noktalama işaretlerinin ikinci sınıf düzeyinde öğretimi uygun görülmüştür sonucu çıkmaktadır.

2015 programının ikinci sınıf programında yer alan noktalama işaretleri ile 2018 programında yer alan noktalama işaretleri aynıdır. Yalnızca 2015 programında yer alan noktalama işaretlerine ek, konuşma çizgisinin bu sınıf programına eklendiği tespit edilmiştir.

2015 programında olduğu gibi bu programda da yazım ve noktalama konusu ile ilgili etkinlik örneklerine yer verilmemiştir.

Üçüncü sınıf programında yazım ve noktalama konusu, Okuma ve Yazma öğrenme alanları altında verilen kazanımlar içerisinde verilmiştir:

2018 programının üçüncü sınıf programında yazma öğrenme alanı altında 17 tane kazanıma yer verilmiştir. Bu 17 kazanım içerisinde 3 kazanım yazım eğitimi ile ilgilidir.

Büyük harflerin kullanımı konusu birinci ve ikinci sınıf programlarında yer aldığı gibi üçüncü sınıf programında da yer almıştır. Fakat bu üç sınıf programında da büyük harflerin farklı kullanımlarının öğretilmesi amaçlanmıştır.

2015 programında da büyük harflerin kullanımı konusu üçüncü sınıf programında yer almıştır. Bu açıdan bu iki program benzerlerdir.

İkinci sınıf programında yer alan tüm noktalama işaretleri bu programda da yer almıştır. Fakat üçüncü sınıf programına, bu işaretlere ek iki nokta ile tırnak işareti de eklenmiştir. Dolayısıyla bu işaretlerin üçüncü sınıf düzeyinde öğretimi uygun görülmüştür sonucu buradan çıkmaktadır.

2015 programının üçüncü sınıf programında yer alan noktalama işaretleri ile, 2018 programında yer alan noktalama işaretleri aynıdır. Öğretilmesi hedeflenen noktalama işaretleri konusunda herhangi bir değişim gözlemlenmemiştir. 2015 programında olduğu gibi 2018 programında da noktalama işaretlerinin görevlerine dair bir açıklama programda yer almamıştır.

2015 programında olduğu gibi 2018 programında da bu sınıf kademesi için etkinlik örneği programda yer almamıştır.

Dördüncü sınıf programında yazım ve noktalama konusu, Okuma ve Yazma öğrenme alanları altında verilen kazanımlar içerisinde verilmiştir:

Dördüncü sınıf programında yazma öğrenme alanı altında 22 tane kazanıma yer verilmiştir. Bu 22 kazanım içerisinde 6 kazanım yazım eğitimi ile ilgilidir.

Kazanımlar içerisinde yer alan büyük harflerin kullanımı konusu birinci, ikinci ve üçüncü sınıf programlarında olduğu gibi bu sınıfın programında da yer almıştır. Fakat bu dört sınıfın programında da büyük harflerin farklı kullanım yerlerinin öğretilmesi amaçlanmıştır.

2015 programının dördüncü sınıf programında ise büyük harflerin kullanımı konusu yer almamıştır.

2018 programının dördüncü sınıf programında yer alan de ve ki bağlaçlarının yazımı, pekiştirmeli kelimelerin yazımı, kısaltmalara gelen eklerin yazımı, sayıların yazımı gibi konular, 2015 programının dördüncü sınıf programında da yer almıştır. Bu bakımdan bu iki program birbirlerine benzerlerdir.

Üçüncü sınıf programından farklı olarak, dördüncü sınıf programında yay ayrıç, üç nokta ve eğik çizgi noktalama işaretleri yer almıştır. Bu durumdan anlaşılacağı üzere bu işaretlerin dördüncü sınıf öğrencileri için öğretilmesi uygun görülmüştür.

2015 programının dördüncü sınıf programında yer alan noktalama işaretleri ile 2018 programının dördüncü sınıf programında yer alan noktalama işaretleri aynıdır. 2015 programındaki tüm noktalama işaretleri olduğu gibi bu programa aktarılmıştır. Noktalama işaretleri konusunda herhangi bir ekleme veya çıkarma söz konusu değildir. Bu konuda bir değişiklik yaşanmamıştır. 2015 programında olduğu gibi 2018 programında da noktalama işaretlerinin görevlerine dair bir açıklama programda yer almamıştır.

2015 programında yazım ve noktalama konusunda herhangi bir etkinliğe yer verilmediği gibi 2018 programında da bir etkinliğe yer verilmemiştir.

Beşinci sınıf programında yazım ve noktalama konusu, Okuma ve Yazma öğrenme alanları altında verilen kazanımlar içerisinde verilmiştir:

2018 programının dördüncü sınıf programında yazma öğrenme alanı altında 16 tane kazanıma yer verilmiştir. Bu 16 kazanım içerisinde 4 kazanımın yazım eğitimi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Büyük harflerin kullanımı konusu birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf programlarında yer aldığı gibi beşinci sınıf programında da yer almıştır. Fakat diğer dört programın aksine beşinci sınıf programında bu konu ile ilgili bir açıklama yer almamıştır.

2015 programının beşinci sınıf programında ise büyük harflerin kullanımı konusu yer almamıştır.

2018 programında olduğu gibi 2015 programında da ses olaylarına uğrayan kelimelerin yazımı konusu beşinci sınıf programında yer almıştır. Bu iki program bu bakımdan benzerlerdir. Fakat 2015 programının beşinci sınıf programında yer alan de ve ki bağlaçlarının yazımı, soru ekinin yazımı, sayıların yazımı, kısaltmaların, pekiştirmeli sözlerin yazımı gibi önemli konular 2018 programının beşinci sınıf programında yer almamıştır. Yani buradan anlaşılacağı üzere bu konuların öğretiminden 2018 programında vazgeçilmiştir. Aynı kademe için geçerli olarak ele alınan bu

konuların bir programda ele alınıp diğer programda ele alınmaması bir uygulama hatası oluşturmuştur. Ayrıca öğrencilerin sıklıkla hata yaptıkları bu konuların yalnızca dördüncü sınıf programında ele alınması kesinlikle yeterli olamaz. Bu konuların beşinci sınıf programında ve onu takip eden diğer sınıfların programlarında da gerekli uygulama ve yöntemlerle yer alması gerekir.

2018 programının dördüncü sınıf programından farklı olarak beşinci sınıf programında, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerine yer verilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere bu işaretlerin beşinci sınıf öğrencileri için öğretilmesi uygun görülmüştür. Noktalı virgül işaretinin ilk kez beşinci sınıf programında yer aldığı tespit edilmiştir. Noktalı virgül işareti, 2015 programında da ilk kez beşinci sınıf programında yer almıştır. Noktalı virgül işaretinin ilk kez beşinci sınıf programında yer alması, programların iyi analiz edilmeden hazırlandığı gerçeğini ortaya koymaktadır.

Noktalı virgül işareti öğrencinin yazım çalışmalarında sıklıkla kullanacağı ve metinlerde sıklıkla karşılaşılabileceği bir noktalama işaretidir. Fakat noktalı virgül işareti yerine öğrencinin daha az kullanacağı ve daha az karşılaşılabileceği eğik çizgi, yay ayraç gibi noktalama işaretlerinin öğretilmesine öncelik verilmiştir. Bu noktalama işaretleri hem dördüncü sınıf programında hem beşinci sınıf programlarında yer almıştır.

2015 programının, beşinci sınıf programında yer alan tüm noktalama işaretleri 2018 programının beşinci sınıf programında da yer almıştır. Bu bakımdan bu iki program arasında herhangi bir farklılık yoktur. 2015 programında beşinci sınıf öğrencileri için öğretilmesi uygun görülen tüm noktalama işaretleri 2018 programında da uygun görülmüştür. Noktalama işaretlerinin görevlerine dair bir açıklama bu programda da yer almamıştır.

Yazım ve noktalama konusunda herhangi bir etkinlik örneğine bu programda da yer verilmemiştir.

Yazma öğrenme alanı altında, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında ise bu konu ile ilgili yalnızca “Yazdıklarını düzenler” (MEB, 2018: 43) gibi genel bir kazanım cümlesine yer verilmiştir.

Bu kazanım cümlesi altında verilmiş açıklama ise programda şöyle yer alır:

“Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur” (MEB, 2018: 43).

Bu açıklama, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programları için ortak olarak verilmiştir. Bu kazanım ve kazanıma yönelik yapılmış açıklama oldukça genel bir yargı ile alınmış olup yetersiz kalmıştır.

İfade edilen yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin hangileri olduğu programlarda belirli değildir. Bu yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin isimleri programda sıralanmalıdır ve gerekli açıklamalar yapılmalıdır. Ayrıca öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretleri sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmeli ve bu şekilde programa yerleştirilmelidir. Bu bakımdan pedagojik ilkelere uygun bir şekilde programlar hazırlanmamıştır. Öğrencilerin anlama ve kavrama düzeyleri göz önüne alınmadan programlarda bilgiler düzenlenmiştir. Bu sebeplerden dolayı yazım ve noktalama konusunun öğretimi altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında planlanmamıştır, tamamen öğretmenin kararına bırakılmıştır.

2018 Türkçe Öğretim Programı'nda yazım ve noktalama konusu çok ayrıntılı açıklamalarla yer almasa da birinci sınıftan başlayarak beşinci sınıfa kadar ele alınmıştır. Fakat altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf programlarında yazım ve noktalama konusuna yer verilmemiştir.

Yazım ve noktalama konusu, *2018 Türkçe Öğretim Programı*'nda birinci sınıf programından beşinci sınıf programına kadar Okuma ve Yazma öğrenme alanları altında verilen kazanımlar içerisinde verilmiştir.

Yazım ve noktalama konusu, okuma öğrenme alanı altında birinci sınıf kademesinden sekizinci sınıf kademesine kadar aynı kazanım ile verilmiştir. Söz konusu kazanım “Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur” (MEB, 2018: 22-49) kazanımı ile programda yer alır.

Bu kazanım cümlesi açıklayıcı bir kazanım cümlesi olamamıştır. Çünkü ifade edilen noktalama işaretlerinin hangileri olduğu programda belirtilmemiştir. Bu noktalama işaretlerinin programda sıralanması ve bu işaretlerle ilgili açıklamaların yapılması gerekir. Ayrıca tüm kademelerde bu kazanımın aynı ifade ile verilmesi de pedagojik açıdan hatalı bir yaklaşım olmuştur. Sınıf kademesi gözetilerek, öğrencinin anlama/kavrama düzeyine göre bu kazanımın düzenlenmesi gerekmektedir.

Yazma öğrenme alanı altında, yazım ve noktalama konusu ile ilgili olarak birinci sınıf programından beşinci sınıf programına kadar bir ortak kazanıma yer verilmiştir. Bu kazanım programlarda şöyle ifade edilmiştir: “Büyük harf ve noktalama işaretlerini

uygun yerlerde kullanır” (MEB, 2018: 23-39). Bu kazanım cümlesinin altında sınıf seviyelerine göre farklı açıklamalar yapılmıştır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

1. SONUÇLAR

Öğretim programları, öğrencilerin dört temel dil becerisinin geliştirilmesi amacıyla oluşturulurlar. Bu dört temel dil becerisinin içerisinde yer alan en önemli becerilerden birisi de yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini doğru ve amacına uygun olarak kullanma becerisidir. Bu beceriye yönelik, Türkçe öğretim programlarında birçok açıklamaya yer verilmiştir. Bu açıklamalar, Cumhuriyet döneminin ilk programı olan 1924 programından, şu an uygulamada olan 2018 programına kadar yer almıştır. Çünkü yazım ve noktalama bilgisine sahip olmayan öğrencilerin, akademik başarı göstermesi beklenemez. Bununla birlikte, duygu ve düşüncelerin yazı aracılığıyla eksiksiz bir şekilde aktarılabilmesi için öğrencilerin yazım ve noktalama bilgisine kesinlikle sahip olması gerekmektedir. Bir yazı, ancak yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin doğru bir şekilde kullanılması ile tamamlanmış olur. Yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin kullanılmadığı bir yazı düşünülemez.

Yapılan araştırmalar sonucunda Cumhuriyet dönemi Türkçe öğretim programlarında yazım eğitimi konusu incelenmiş olup bulgulara dayalı olarak bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

1924, 1926 ve 1930 programları, yazım eğitiminin ele alınışı bakımından birbirlerine oldukça benzer üç programdır. Bu üç programda da yazım eğitimi ile ilgili benzer açıklamalar ve yazım eğitiminde kullanılmak üzere benzer yöntemler yer almıştır. İncelemeler sonucunda bu açıklamaların, yetersiz olduğu ve genel yargılarla verildiği görülmüştür.

1936 programının, yazım eğitiminin ele alınışı bakımından diğer hazırlanmış üç programdan çeşitli farklılıkları bulunur. Bu programda öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretleri çok ayrıntılı bir şekilde yer almış olmasa da programda bulunur. Bu anlamda 1936 programı, diğer hazırlanmış olan 3 programa göre daha yol gösterici olmuştur. Yazım eğitiminde kullanılmak üzere tavsiye edilen yöntemler bakımından da önce hazırlanmış üç programdan farklıdır. Ayrıca tavsiye edilen yöntemler, diğer üç programda tavsiye edilen yöntemlerden (kopya etme ve dikte metodu) daha uygun ve daha niteliklidir.

1948 programı, sınıf kademelerine göre hazırlanmış bir program olması sebebiyle diğer 4 programdan ayrılır. Yazım konusunun, dil bilgisi öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi bakımından da diğer programlardan farklı bir özellik gösterir. Çünkü yazım ve noktalama konusu, hazırlanmış diğer üç programda imla öğrenme alanının dışında, yalnızca tahrir öğrenme alanı ile ilişkilendirilerek verilmiştir. Yazım eğitiminde kullanılması amacıyla programda yer alan yöntemler ise 1936 programı ile benzerlik gösterir.

1968 programı ise yazım eğitiminin ele alınışı, uygulamaları, yöntemleri, açıklamaları bakımından tamamen 1948 programının aynısıdır. Herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.

1981 programı, diğer programlara göre oldukça hacimli hazırlanmış bir programdır. Hem hacmi bakımından hem de programda ilk kez yer alan başlıklar bakımından diğer programlardan ayrılır. İlk kez bu programda, Öğrenciye Kazandırılacak Davranışlar başlığına yer verilmiştir. 1948 ve 1968 programlarında olduğu gibi bu programda da açıklamalar sınıf kademeleri gözetilerek düzenlenmiştir, bu bakımdan üç program da benzerlik gösterir. 1981 programını, yazım eğitimi alanında diğer programlardan ayıran önemli farklılıklara ulaşılmıştır. Mesela hazırlanmış diğer 17 programda, Yazım başlığı yer almazken, bu programda bu başlığa yer verilmiştir. Bu anlamda bu program, önemlidir. Bununla birlikte bu programı hazırlayan kişiler, yazma öğrenme alanı ile yazım alanının birbirinden farklı iki öğrenme alanı olduğunun bilincindedirler. Programda yer alan bir açıklama sonucunda bu kaniya varılmıştır. Bu açıklama programda şöyle yer almaktadır: “Doğru yazım, doğru yazma ve konuşmayı gerçekleştirmede, özendirici, düzeltici çalışmalara yer verilmelidir” (Temizyürek ve Balcı, 2015: 352).

1997 programı da sınıf kademelerine göre hazırlanmış olması bakımından 1948, 1968 ve 1981 programlarına benzerlik göstermiştir. Bu program, yazım eğitimi alanında verilen açıklamaları bakımından 1981 programını takip etmiştir. Ayrıca bu iki program, açıklamaların Öğrenciye Kazandırılacak Davranışlar başlığı altında verilmesi bakımından da benzerlik göstermişlerdir.

2005, 2015 ve 2018 programları, kazanımların sınıf kademelerine göre düzenlenmesi bakımından 1948, 1968, 1981 ve 1997 programları ile benzerlik göstermişlerdir. Programlarda, öğretilmesi hedeflenen yazım kuralları ve noktalama işaretleri belirlidir. Fakat 3 programda da öğretilmesi hedeflenen bu bilgilerin, nasıl

öğretilmesi gerektiği konusunda açıklamalar yer almamıştır. Eski programlarda dahi bu bilgilerin nasıl öğretilmesi gerektiği konusunda açıklamalar yer almışken, günümüze yakın hazırlanmış programlarda bu açıklamaların yer almamış olması büyük bir eksikliklerdir. Çünkü öğretim programlarının, nasıl öğretilmeli? sorusuna yanıt vermesi gerekmektedir. Fakat bu 3 programda da bu sorunun yanıtı yoktur. Bu karar, tamamen programı hazırlayanlar tarafından, öğretmenlere bırakılmıştır. Bu durum da bu alanın birbirinden çok farklı yöntemlerle öğretilmesine yol açmıştır. Öğretimde birliğin ve düzenin sağlanması gereklidir.

Ayrıca 1924 ile 2018 *Türkçe Dersi Öğretim Programı* arasında 3 benzer açıklamaya ulaşılmışken, 1926 ve 1930 programları ile 2018 *Türkçe Dersi Öğretim Programı* arasında 4, 1936 programı ile 2018 *Türkçe Dersi Öğretim Programı* arasında 5, 1948 ve 1968 programları ile 2018 *Türkçe Dersi Öğretim Programı* arasında 18, 2005 ve 2015 programları ile 2018 *Türkçe Dersi Öğretim Programı* arasında ise 20 benzer kazanıma ulaşılmıştır. Dolayısıyla günümüze yaklaştıkça, benzer açıklamaların\ kazanımların sayısında oldukça artışın olduğu gözlenmiştir.

İncelenmiş olan bu 18 Türkçe öğretim programında da yazım ve noktalama konusu mutlaka yazma öğrenme alanı altında yer almıştır. Bu öğretim programları içerisinde, imlanın hem başlı başına bir ders olarak yer aldığı hem de yazma öğrenme alanı ile birlikte yer aldığı görülmüştür. Fakat bu durum, beklentiyi karşılayamamıştır. Ve bir uygulama hatası oluşturmuştur.

2. ÖNERİLER

Yazım eğitimi ile ilgili bulgulara yönelik olan öneriler ise şöyle sıralanabilir:

1. Yazım eğitimi, hem Türkçe hem de Edebiyat dersleri içinde bir öğrenme alanı olarak tanımlanmalıdır. Yazım bilgisi veya yazım eğitimi adıyla haftada en az iki saat uygulamalı olarak okutulmalıdır.
2. Yazım Eğitimi alanı, öğretim programlarında yazma, dil bilgisi ve okuma öğrenme alanları altında yer almamalıdır.
3. Öğretim programlarında, yazım kuralları ile ilgili olarak verilmiş bilgi ve becerilerin, yazım kurallarını uygulama kazanım başlığı altında verilmesi gerekmektedir.
4. Yazım eğitimi alanında, sınıf kademeleri gözetilerek, öğrencilerin anlama/kavrama düzeyleri dikkate alınarak oluşturulmuş bir müfredatın hazırlanması gerekmektedir.

5. Öğretim programlarında yazım eğitimi ile ilgili verilmiş kazanımların zor olanlarının ortaokul kademesinde, kolay olanlarının ise ilkököl kademesinde öğretilmesi gerekmektedir.
6. Yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusunda öğretim programlarında yer alan açıklamaların ve kazanımların birbirleri arasında birlik ve düzen oluşturması gerekmektedir.
7. Yazım ve noktalama konusunda öğrencilerin uygulama becerilerini geliştirmek amacıyla öğretmenlerin de görüşlerine başvurulmalıdır. Çünkü eğitim öğretim süreci bir iletişim sürecidir. Bu süreç boyunca öğrencilerin durumları hakkında en yakından değerlendirmeleri yapan kişiler öğretmenlerdir.
8. Sadece Türkçe öğretmenleri değil tüm branş öğretmenleri de yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini uygulama konusunda dikkatli davranmaları gerekmektedir. Çünkü öğrenciler öğretmenlerini rol model olarak almaktadırlar.
9. Yazım kuralları ve noktalama işaretleri ezberletilmeye çalışılmamalıdır.
10. Yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin öğretimi yapılırken serbest yazma çalışmaları ile birlikte örnek metinler üzerinden de bol bol alıştıırma yaptırılarak kurallara varılması gerekmektedir.
11. Yazım ve noktalama konusunun öğretimi yapılırken, seçilecek metinlerin öğrencilerin dikkatini çekmesi gerekmektedir. Bu ders için edebî ve felsefî metinlerin ağırlıklı olduğu materyaller seçilmeli veya üretilmelidir.
12. Ders kitaplarında yazım kuralları ve noktalama işaretleri ile ilgili daha fazla etkinliğe yer verilmelidir. Ayrıca sınıf içinde hem öğrencinin hem de öğretmenin zamanını fazlaca harcayacak etkinliklerden uzak durulması gerektiği de unutulmamalıdır.
13. Yazım eğitimi konusunda faydalanabilecek sözlük, yazım kılavuzu, düzeltme sembolleri tablosu gibi araç ve gereçlere dikkat çekilmelidir. Öğrencilerin bu araç ve gereçleri tanımaları ve edinmeleri konusunda telkinde bulunulmalıdır.
14. Öğretmenler, Türkçeyi doğru bir biçimde kullanma, yazım ve noktalama kurallarını etkili bir şekilde uygulama konusunda öğrencilere örnek olmalıdır.

15. Öğrenciler, güzel ve nitelikli yazılmış eserleri okumaları için öğretmenler tarafından teşvik edilmelidir. Böylelikle öğrenciler, yazım kurallarını ve kelimelerin doğru yazımlarını daha kolay kavrarlar.
16. Yükseköğrenimine devam eden öğrencilerin de yazım ve noktalama konusunda eğitim alması gerekmektedir. Ayrıca bu konunun verimli bir şekilde nasıl öğretilmesinin gerektiğine dair de öğretmen adaylarına eğitim verilmelidir.
17. Yazım konusunda Türkçe dersi öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamaların, *Yazım Kılavuzu* ile uyum göstermesi gerekmektedir.
18. Programları hazırlayan kişilerin, öğrencilerin yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini kullanma becerilerini göz önünde bulundurarak programları hazırlamaları gerekmektedir. Öğrencilerin yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini kullanma becerileri ile ilgili yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların sonuçları incelenerek öğretim programlarının bu anlamda iyileştirilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abdullah Uçman; “Encümen-i Dâniş”, İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı (TDV), İstanbul, 1995, s.176-178.
- Ağar M. E. (2006). Türkçe Öğretiminin Tarihçesi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, <https://j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/91/89> Erişim Tarihi: (6.5.2019).
- Ataoglu H. *Yazım Kuralları*, <https://books.google.com.tr/books?id=iv6iDwAAQBAJ&pg=PP2&lpg=PP2&dq> Erişim Tarihi: (15. 10. 2019) .
- Atasoy, F. O. (2010). Noktalama İşaretlerinin Tarihi, *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(2), 824-856. <https://turuz.com/book/title/Nuqteleme+Isharetlerinin+Tarixi> Faysal Okan Atasoy-1999-39s, Erişim Tarihi: (8.2.2019).
- Atasoy, F. O. (2018). *Türkçede Noktalama Sorunlar-Çözümler-Teklifler*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Beyreli, L. (2017). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cemiloğlu M. (2015). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Göçer, A. (2018). *Yazma Eğitimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gökçe, B. ve Çelebi, S. (2015). Türkçe Eğitimi Bölümü İle Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Sıkça Karıştırılan Sözcükleri Tanıyabilme Düzeyleri, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3(3), 86-101. <https://www.academia.edu/20010246/>, Erişim Tarihi: (12.3.2019).
- Güzel, A. ve Karatay, H. (2014). *Türkçe Öğretimi El Kitabı*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kan A. Ü. ve Akran S. K. (2018). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Asos Yayınları.
- Karagül Sedat. (2010). *İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında Belirtilen Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi*, (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., Hasırcı, S. (2016). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkmaz, Z., Ercilasun, A.B., Gülensoy, T., Parlatur, İ., Zülfiyar, H., Birinci, N. (2015). *Türk Dili ve Kompozisyon*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7 ve 8. Sınıflar)*, Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2015). *Türkçe Dersi (1.-8 Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar)*, Ankara: MEB Yayınları.

- Oğuz Fevzi. (2012). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazım Kurallarını Uygulamadaki Sorunları ve Bunların Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, (Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Özkan, M. (2009). Türkiye Türkçesi Ses ve Yazım Bilgisi, İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Parlak yıldız, H. (2003). *Yeni Büyük Yazım Kılavuzu*, İstanbul: Yuva Yayınları.
- Temizyürek, F. ve Balcı, A. (2015). *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2012). *Yazım Kılavuzu*, Ankara: TDK Yayınları.
- Yıldız, C. (2013). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

EKLER DİZİNİ

Sayfa

Ek 1. Tablo 1. Düzeltme Sembolleri ve Anlamları	159
Ek 2. Tablo 2. 1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Yer Almış Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar.....	160
Ek 3. Tablo 3. 1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Program'ında Yazım Eğitimi ile İlgili Yer Almış Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar.....	161
Ek 4. Tablo 4. 1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Yer Almış Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar.....	162
Ek 5. Tablo 5. 1936 İlkokul Türkçe Programı'nda Yer Almış Hedeflerin 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Özel Hedefleri ile Yazım Eğitimi Bakımından Benzerlikleri	163
Ek 6. Tablo 6. 1936 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Yer Almış Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Kazanımlarıyla Karşılaştırılması.....	164
Ek 7. Tablo 7. 1948 İlkokul Türkçe Programı'nda Yer Almış Hedeflerin, 2018 Türkçe Öğretim Programının Özel Hedefleri ile Yazım Eğitimi Bakımından Benzerlikleri	165
Ek 8. Tablo 8. 1948 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Verilmiş Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Kazanımlarıyla Karşılaştırılması.....	166
Ek 9. Tablo 9. 1948 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Konusu ile İlgili Öğrenme Alanları Altında Yer Almış Amaçların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar	167
Ek 10. Tablo 10. 1968 İlkokul Türkçe Programı'nda Yer Almış Hedeflerin 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Özel Hedefleri ile Yazım Eğitimi Bakımından Benzerlikleri.....	169
Ek 11. Tablo 11. 1968 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Verilmiş Açıklamaların, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Kazanımları ile Karşılaştırılması.....	170
Ek 12. Tablo 12. 1968 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Konusu ile İlgili Kazandırılması Hedeflenen Becerilerin 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar	171
Ek 13. Tablo 13. 1968 İlkokul Türkçe Programı'nda “Yazı” Başlığı Altında Verilmiş Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının “Yazı Çalışmaları” ile Olan Benzerlikleri.....	173

Ek 1. Tablo 1 Düzeltme Sembolleri ve Anlamları

Kelime/Cümle/Metin DÜZELTME SEMBOLLERİ			
Sembol	Anlamı	Sembol	Anlamı
↑	Büyük yaz.	→ ←	Yakın yaz.
↓	Küçük yaz.	Y	Yanlış
∪	Birleşik yaz. Birlikte yaz.		Daha güzel yaz.
→	Paragraf başı yap.		Kelime fazla.
←	Hatalı paragraf başı.		Ayrı yaz.
	Harf noksan.		Gayret et
—a	Harf yanlış.	*	Güzel
	Harf fazla.	**	Çok beğendim.
#	Sağa doğru eğik ve eşit yaz.	!	Dikkat

(www.eba.gov.tr/doküman)

Ek 2. Tablo 2 1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı 'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Yer Almış Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı 'nda İşaret Ettiği Kazanımlar

1924 İlk Mektep Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Tahrir Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.Tahrir vazifelerinin tashihinde imlâ, sarf ve fikir hataları nazar-ı dikkate alınır. Muallim bu tashihler esnasında mümkün olduğu kadar talebenin iştirakini temine çalışır.	1.T.1.4.10. Yazdıklarını gözden geçirir. Öğrencilerin yazdıklarını harf hatası, harf ve hece eksikliği, yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlanır.
2.Tahrir vazifeleri talebede muntazam ve temiz yazmak itiyadını da vermelidir.	2. T.1.4.12. Yazma çalışmaları yapar. b)Yazma düzenine, sayfanın tamamının kullanılmasına ve temizliğine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanır.
İmla Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.İstiktâba dikte başlandığı zaman tedrice riayet şarttır. Evvel emirde pek kısa cümleler müteakiben birkaç satırlık parçalar yazdırılır.	1.T.1.4.12. Yazma çalışmaları yapar. a) Dikte, bakarak ve serbest yazma çalışmaları yaptırılır.

Ek 3. Tablo 3. 1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Program'ında Yazım Eğitimi ile İlgili Yer Almış Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar

1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Tahrir Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.Vazifelerin tashihinde imla, kavaid fikir ve şive hataları nazar-ı dikkate alınır. Kesretle tekerrür eden hatalar sınıfta münakaşa edilerek talebenin iştirakiyle tashih olunur.	1.T.2.4.10.Yazdıklarını düzenler. Öğrencilerin yazdıklarını harf hatası, hece eksikliği ile yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlanır.
2.Bilhassa ilk mektebin son iki sınıfında muallim talebeye makbuz, senet, basit istida ve mektuplar yazmasını öğretmelidir.	2.T.3.4.2. Kısa metinler yazar. a) Mektup ve/veya anı yazdırılır.
3.Tahrir dersi talebede muntazam temiz yazmak itiyadını husule getirmelidir.	3.T.2.4.12. Yazma çalışmaları yapar b)Yazma düzenine, sayfanın tamamının kullanılmasına ve temizliğine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanır.

Ek 4. Tablo 4. 1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Yer Almış Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar

1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Tahrir Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.Vazifelerin tashihinde imla, kavaid fikir ve şive hataları nazar-ı dikkate alınır. Kesretle tekerrür eden hatalar sınıfta münakaşa edilerek talebenin iştirakiyle tashih olunur.	1.T.2.4.10.Yazdıklarını düzenler. Öğrencilerin yazdıklarını harf hatası, hece eksikliği ile yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlanır.
2.Bilhassa ilk mektebin son iki sınıfında muallim talebeye makbuz, senet, basit istida ve mektuplar yazmasını öğretmelidir.	2. T.3.4.Kısa metinler yazar. a) Mektup ve/veya anı yazdırılır.
3.Tahrir dersi talebede muntazam temiz yazmak itiyadını husule getirmelidir.	3.T.2.4.12. Yazma çalışmaları yapar. b)Yazma düzenine, sayfanın tamamının kullanılmasına ve temizliğine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanır.
İmla Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.Dikteye (ezberden imlaya) başladığı zaman tedrice riayet şarttır. İptida pek kısa cümleler, sonra sonra birkaç satırlık parçalar yazdırılır.	1.T.2.4.12. Yazma çalışmaları yapar. a) Dikte, bakarak ve serbest yazma çalışmaları yaptırılır.

Ek 5. Tablo 5. 1936 İlkokul Türkçe Programı'nda Yer Almış Hedeflerin 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Özel Hedefleri ile Yazım Eğitimi Bakımından Benzerlikleri

1936 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Hedefler	Özel Hedefler
1.Talebeye; bildiğini, düşündüğünü ve duyduğunu sözlü ve yazılı ile iyi ve doğru olarak anlatmak iktidarını kazandırmak.	1.Öğrencilerin duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması.
2.Dilimizin tâbi olduğu esaslı kaideleri sezdirip sınırlandırmak sureti ile Türk dilini kullanışta güven kazandırmak.	2.Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması.
3.Türk dilindeki kelimelerin manalarını doğru yazılış ve okunuşunu talebenin en çok kullandığı kelimelerden başlayarak öğretmek sureti ile onların kelime hazinelerini zenginleştirmek.	3.Öğrencilerin okuduğu, dinlediği/ izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması.

Ek 6. Tablo 6. 1936 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Yer Almış Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Kazanımlarıyla Karşılaştırılması

1936 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Yazı ile İfade Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.Çocukların kelimelerinin imlalarının düzgün olup olmadığına dikkat edilmelidir. Öğretmen, çocukların yazılarındaki müşterek hatalarla, bazı önemli yanlışları sınıfta talebeye buldurmalı, her çocuğun kendi yazısında gördüğü yanlışları da ayrıca çocuğun kendisine tashih ettirmelidir.	1.T.2.4.10. Yazdıklarını düzenler. Öğrencilerin yazdıklarını harf hatası, hece eksikliği ile yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlanır.
2.Öğretmen, hangi kelimelerin majiskül harfler ile başlayacağını talebeye öğretecektir.	2. T.2.4.8. Büyük harf ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. a) Büyük harflerin adres yazımında, bayram isimleri (Cumhuriyet Bayramı, Kurban Bayramı vb.) ve tarihlerin (29 Mayıs 1453 vb.) yazımında kullanıldığı belirtilir.
3.Öğretmen, mektuplarda tarihin, elkabın, imzanın, adresin kağıdın neresine ve nasıl yazılacağı, zarfın üzerine adresin nasıl tespit olunacağı gibi tahririn teknik cihazlarını talebeye öğretecektir.	3.T.2.4.6. Formları yönergelerine uygun doldurur. Kimlik bilgilerini (adı, soyadı, doğum yeri, doğum tarihi vb.) içeren formları doldurmaları sağlanır.
4.Öğretmen talebenin yazdığı yazıları okunaklı, işlek, temiz ve mümkün mertebe güzel yazma itiyadını almalarına önem verecektir.	4. T.2.4.12. Yazma çalışmaları yapar. b)Yazma düzenine, sayfanın tamamının kullanılmasına ve temizliğine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanır.
İmla Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.Çocuklara, kendi lisanlarına dâhil olan kelimelerin doğru yazılışı öğretilenektir.	1.T.4.4.16. Kısaltmaları ve kısaltmalara gelen ekleri doğru yazar. 2.T.4.4.17. Sayıları doğru yazar. a)Sayıların harflerle yazımı, birden fazla kelimededen oluşan sayıların yazımı, Romen rakamlarının yazımı üzerinde durulur. 3.T.4.4.22.Pekiştirmeli sözcükleri doğru yazar. 4.T.4.4.18.Yazılarında bağlaçları kuralına uygun kullanır. “de” ve “ki” bağlaçlarını doğru yazmaları sağlanır.

Ek 7. Tablo 7. 1948 İlkokul Türkçe Programı'nda Yer Almış Hedeflerin, 2018 Türkçe Öğretim Programının Özel Hedefleri ile Yazım Eğitimi Bakımından Benzerlikleri

1948 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Hedefler	Özel Hedefler
1.Onlara gördüklerini, duyduklarını, bildiklerini, incelediklerini, öğrendiklerini düşünüp tasarladıklarını sözlü ve yazı ile iyi ve doğru olarak anlatma kudretini kazandırmak.	1.Öğrencilerin duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması.
2.Türk dilindeki kelimelerin manalarını doğru yazılış ve okunuşunu talebenin en çok kullandığı kelimelerden başlayarak öğretmek sureti ile onların kelime hazinelerini zenginleştirmek.	2.Öğrencilerin okuduğu, dinlediği/ izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması.
3.Dilimizin bağlı olduğu ana kuralları sezdirip onlara Türk dilini kullanmada güven kazandırmak.	3.Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması.

Ek 8. Tablo 8. 1948 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Verilmiş Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Kazanımlarıyla Karşılaştırılması

1948 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Yazı ile İfade Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.Öğrencilerin yazarken imla kurallarına ve yazı esaslarına uymaları sağlanacaktır.	1.Öğrencilerin yazılarında kelimeler arasında uygun boşlukları bırakarak özenli, okunaklı ve düzgün yazmaları sağlanır.
2.Öğretmen, yanlışları öğrencilerin kendilerine bulduracaktır.	2. T.2.4.10. Yazdıklarını düzenler. Öğrencilerin yazdıklarını harf hatası, hece eksikliği ile yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlanır.
3.Mektup, kartpostal, telgraf, tebrik veya davet tezkereleri yazdırılacaktır.	a) Mektup ve/veya anı yazdırılır.
4.Makbuz beyanname doldurulacak, dilekçe, senet kaleme alınacak.	4. T.2.4.6. Formları yönergelerine uygun doldurur. Kimlik bilgilerini (adı, soyadı, doğum yeri, doğum tarihi vb.) içeren formları doldurmaları sağlanır.
5.Öğrenciler, tahrir ödevlerini maksada uygun bir şekilde süsleyip resimlendirmeye sevk olunacaktır. Güzel yazılmış ve süslenmiş ödevler sınıfta ve *sergilerde teşhir edilecektir.	5. Yazı çalışmalarını zevkli biçimde sürdürmek için çeşitli resim, şekil, renk ve süslemeler de yaptırılmalıdır.
İmla Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Açıklamalar	Kazanımlar
1.Çocuklara, kendi dillerine giren kelimelerin doğru yazılışı ve belli başlı imla kuralları kavratılacaktır.	1. T.4.4.16. Kısaltmaları ve kısaltmalara gelen ekleri doğru yazar. 2. T.4.4.17. Sayıları doğru yazar. a) Sayıların harflerle yazımı, birden fazla kelimedenden oluşan sayıların yazımı, Romen rakamlarının yazımı üzerinde durulur. 3. T.4.4.18. Yazılarında bağlaçları kuralına uygun kullanır. “de” ve “ki” bağlaçlarını doğru yazmaları sağlanır. 4.T.4.4.22. Pekiştirmeli sözcükleri doğru yazar.

Ek 9. Tablo 9. 1948 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Konusu ile İlgili Öğrenme Alanları Altında Yer Almış Amaçların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar

1948 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Dil bilgisi ve İmla Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Sınıf:1	Sınıf:1
Amaçlar	Kazanımlar
1.Noktalama: Nokta ve soru işareti.	T.1.4.8. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır. a) Büyük harflerin cümleye başlarken, özel isimleri ve başlıkları yazarken kullanıldığı, örneklerle vurgulanır. b) Nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.
2.Büyük ve küçük harfleri yazabilmek.	2.T.1.4.2. Harfleri tekniğine uygun yazar.
Sınıf:2	Sınıf:2
Amaçlar	Kazanımlar
1.Noktalama: Nokta, soru işareti ve virgöl.	1.Nokta, virgöl, ünlem, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.
Sınıf:3	Sınıf:3
Amaçlar	Kazanımlar
1.Posta kartı, davetiye, basit mektup ve posta makbuzu yazmak.	1. a) Mektup ve/veya anı yazdırılır.
2.Noktalama: Nokta, soru işareti, virgöl ve ünlem.	2. a) Nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.
Sınıf:4	Sınıf:4
Amaçlar	Kazanımlar
1.Büyük harflerin kullanılışı. (Özel isimler ve cümle başları.)	1.T.4.4.10. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. b) Kitap, dergi, gezegen ve yıldız adlarının yazımı ile iki noktadan sonra büyük harf kullanıldığı belirtilir.

2.Dahi ifade eden, de ve da nın ayrı yazılışı;	2.T.4.4.18. Yazılarında bağlaçları kuralına uygun kullanır. “de” ve “ki” bağlaçlarını doğru yazmaları sağlanır.
Sınıf:5	Sınıf:5
Amaçlar	Kazanımlar
1.Büyük harflerin kullanılışı;	1.T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.
2.Ses benzeşmeleri;	2.T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır. Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.
3.Noktalama işaretlerinin hepsi.	3.Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.
Okuma Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Sınıf:5	Sınıf:5
Amaçlar	Kazanımlar
1.Okunan parçalardaki haşiye, lügatçe, indeks, plan, harita, resim vesairenden faydalanabilmek.	1.Öğrenciler, yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendikleri kelimeleri kullanmaları için teşvik edilir.
Yazı ile İfade Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Sınıf:5	Sınıf:5
Amaçlar	Kazanımlar
1.Mektup, telgraf, dilekçe, bildirge, senet ve makbuzlar yazmak ve öğrenci kollarının toplantılarında varılan kararları madde madde kaydedebilmek.	5.T.5.4.14. Kısa metinler yazar. Öğrenciler dilekçe yazmaya teşvik edilir.

Ek 10. Tablo 10. 1968 İlkokul Türkçe Programı'nda Yer Almış Hedeflerin 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Özel Hedefleri ile Yazım Eğitimi Bakımından Benzerlikleri

1968 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Hedefler	Özel Hedefler
1.Öğrenciler, gördüklerini, duyduklarını bildiklerini, incelediklerini, öğrendiklerini, düşünüp tasarladıklarını sözlü ve yazı ile doğru amaca uygun ve etkili olarak anlatma gücünü kazanırlar.	1.Öğrencilerin duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması
2.Dilimizdeki kelimelerin anlamlarını doğru yazılış ve okunuşlarını öğrenerek kelime hazinelerini zenginleştirirler.	2.Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması.

Ek 11. Tablo 11. 1968 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Eğitimi ile İlgili Verilmiş Açıklamaların, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının Kazanımları ile Karşılaştırılması

1968 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Yazı İle Anlatım Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
1.Öğrencilerin yazarken imla ve söz dizimi kurallarına, yazı esaslarına uymaları sağlanmalıdır.	1.T.3.4.14. Harflerin yapısal özelliklerine uygun kelime ve cümleler yazar. a)Öğrencilerin yazılarında kelimeler arasında uygun boşlukları bırakarak özenli, okunaklı ve düzgün yazmaları sağlanır.
2.Öğretmen yanlışların doğru şekillerini öğrencilerin kendilerine buldurmalıdır.	2.T.2.4.10. Yazdıklarını düzenler. a)Öğrencilerin yazdıklarını harf hatası, hece eksikliği ile yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlanır.
3.Mekup, posta kartı, telgraf, kutlama ve davetiye yazmak;	3. T.2.4.3. Kısa metinler yazar. a)Kartpostal ve/veya tebrik kartı yazdırılır.
4.Alındı, bildiri doldurmak, dilekçe, senet... yazmak.	4.T.2.4.6. Formları yönergelerine uygun doldurur. Kimlik bilgilerini (adı, soyadı, doğum yeri, doğum tarihi vb.) içeren formları doldurmaları sağlanır.
İmla Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
1. Kelimelerin imlasında esas, İmla Kılavuzudur. Kılavuz ve sözlük kullanma alışkanlık haline getirilmelidir.	1.Öğrenciler, yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendikleri kelimeleri kullanmaları için teşvik edilir.

Ek 12. Tablo 12. 1968 İlkokul Türkçe Programı'nda Yazım Konusu ile İlgili Kazandırılması Hedeflenen Becerilerin 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda İşaret Ettiği Kazanımlar

1968 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
Dil bilgisi ve İmla Öğrenme Alanı	Yazma Öğrenme Alanı
Beceriler	Kazanımlar
Sınıf:1	Sınıf:1
1.İnsan, hayvan, çiçek, meyve isimleri; en yakın akrabalık terimleri, gün, ay, mevsim isimleri, (insan, şehir ve hayvan özel isimlerinin büyük harfle yazılacağı ve gelen eklerin kesme işareti ile ayrılacağı kavratılmalıdır).	1.T.1.4.8. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır. a)Büyük harflerin cümleye başlarken, özel isimleri ve başlıkları yazarken kullanıldığı, örneklerle vurgulanır.
2.Noktalama ile ilgili çalışmalar: Nokta ve soru işareti üzerinde durulmalıdır.	2.Nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.
Sınıf:2	Sınıf:2
Beceriler	Kazanımlar
1.Noktalama işareti ile ilgili çalışmalar: Nokta, soru işareti, virgöl, ünlem.	1.b) Nokta, virgöl, ünlem, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.
Sınıf:3	Sınıf:3
Beceriler	Kazanımlar
1.Noktalama işaretleri ile ilgili çalışmalar: Nokta, soru işareti, virgöl, ünlem.	1.T.3.4.7. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. a) Nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.
Sınıf:4	Sınıf:4
Beceriler	Kazanımlar
1.Büyük harflerin kullanıldığı yerler: a)Cümlenin başında, b)Özel isimlerin başında,	1.T.4.4.10. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. a) Kitap, dergi, gezegen ve yıldız adlarının yazımı ile iki noktadan sonra

c)Mısraların başında, ç)Kısaltmalarda d)Bütün yazı başlıklarının her kelimesinin başında e)Saygı ve meslek unvanları bildiren kelimelerin başında	büyük harf kullanıldığı belirtilir.
2.Hal eki olan “de” ile “dahi” anlamına gelen “de”nin anlam ve yazılış farkları.	2.T.4.4.18. Yazılarında bağlaçları kuralına uygun kullanır. “de” ve “ki” bağlaçlarını doğru yazmaları sağlanır.
Sınıf:5	Sınıf:5
Beceriler	Kazanımlar
1.İmla Kılavuzu ile sözlüğe bakma alışkanlığı kazandırılacaktır.	1.Öğrenciler, Yazım Kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendikleri kelimeleri kullanmaları için teşvik edilir.
2.Sert sessizlerin (ünsüzlerin) benzeşmesi: Sonunda sert sessiz bir harf bulunan bir kelimeye gelen ekin başındaki c, d, g, yumuşak sessizlerin sertleşmesi.	2.T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır. a)Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.
3.Noktalama işaretleri ile ilgili çalışmalar: Nokta, virgöl, soru işareti, ünlem işareti, noktalı virgöl, iki nokta, üç nokta, tırnak, parantez, kısa çizgi, uzun çizgi.	3.T.5.4.5.Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. a)Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

Ek 13. Tablo 13. 1968 İlkokul Türkçe Programı'nda "Yazı" Başlığı Altında Verilmiş Açıklamaların 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının "Yazı Çalışmaları" ile Olan Benzerlikleri

1968 İlkokul Türkçe Programı	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
"Yazı" Başlığı Altında Yer Alan Açıklamalar	"Yazı Çalışmaları" Başlığı Altında Yer Alan Açıklamalar
1.El yazısının okunaklı olması için, harften satırına kadar yazı unsurlarında bazı niteliklerin bulunmasına dikkat edilmelidir.	1. Yazı çalışmaları, öğrencilerin düzgün, temiz ve okunaklı yazılar yazması, harflerin aslî ve ilave unsurlarını kavraması, bunları yazılarında uygulaması ve ikinci şahıslar tarafından okunabilir şekilde yazma becerisi kazanması hedeflenmektedir. a)Bu uygulamayı öğrencinin kâğıt üzerine dengeli, orantılı ve kelimeler arasında uygun boşluklar bırakacak biçimde yazılar yazması takip etmelidir.
2.El yazısının çabuk yazılır ve işler hale gelmesi, ancak gözün ve elin birlikte çalışması ile ve devamlı alıştırmalarla sağlanabilir.	2.Öğrencilerin seri ve işlek olarak yazmaları ve kendilerine has yazı biçimlerini kullanmaları teşvik edilmelidir.
3.Yazarken doğru durmaya, temizliğe ve düzenli olmaya alışırlar.	3.Yazılarını özenli ve düzenli yazmaları gerektiği vurgulanmalıdır.
4.Satırlardaki kelimeler arasında nereden başlayıp nerede bittiklerini kavratmakta gözü zorluğa düşürmeyecek uygun bir aralık olmalı, satırların uzunluğu, sıklığı veya seyrekliği gözü yormayacak halde bulunmalıdır. Güzelliği sağlamak için yazının yazı alanına maksada ve anlama uygun dağıtılması, ritme ve ahenge uyulması hususlarına dikkat edilmelidir.	4.Bu süreçteki nihai hedef öğrencilerin tertip ve düzen alışkanlıklarının geliştirilmesidir. Yazının kâğıt üzerinde diziliş ve yazılışına dikkat etmeleri, buna uygun şekil, resim ve renklerle süslemeler yapmaları sağlanmalıdır.

ÖZGEÇMİŞ

Ezgi DADAŞ, 1993 yılında Bursa'nın Osmangazi ilçesinde doğdu. İlköğretimini Güzelyalı Cafer Yener İlköğretim Okulu'nda tamamladı. Eğitim hayatına Cumhuriyet Anadolu Lisesi'nde devam etmiştir. 2015 yılında Uludağ Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmuştur. Aynı yıl, Uludağ Üniversitesi'nde pedagojik formasyon eğitimini tamamlamıştır. Öğretmenlik stajını, Bursa Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi'nde yapmıştır. 2015 - 2016 yılları arasında özel bir eğitim kurumunda Türkçe öğretmenliği yapmıştır. 2016 yılında, Marmara Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi'nde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi sertifika programını tamamlamıştır. 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır. Yüksek Lisans yaptığı dönemlerde, yaptığı akademik çalışmaları ulusal ve uluslararası kongrelerde sunulan ve ulusal dergilerde yayınlanan Dadaş'ın akademik çalışma/ilgi alanları genelde yazım kuralları ve noktalama işaretleri, yazım ve noktalama eğitimi, Türkçe dersi öğretim programları konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır. 2019 yılı Ekim ayı itibari ile Uludağ Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde çalışmaya başlamıştır.